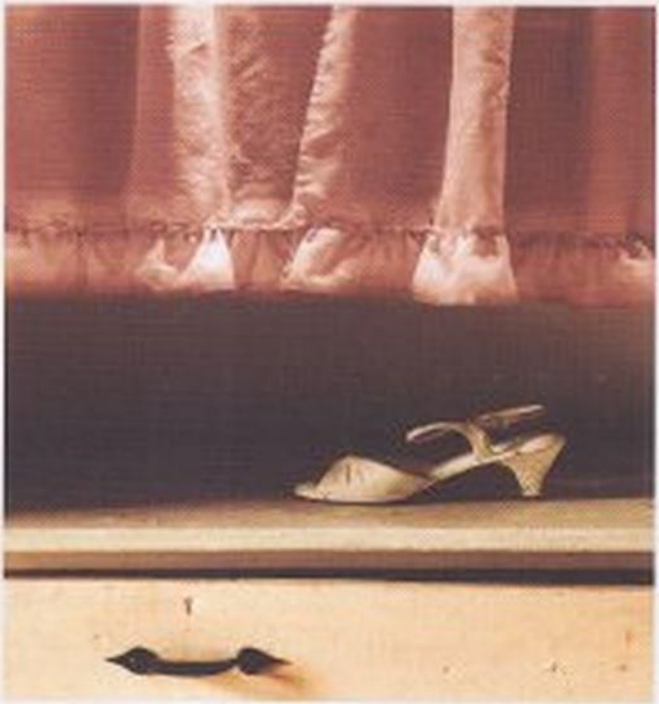
SYLVIA PLATH

SIRÇA FANUS

ROMAN

Çeviri: HANDAN SARAÇ

CAN

SIRÇA FANUS

Sylvia Plath

ÇAĞDAŞ DÜNYA YAZARI

Bu kitap 1987 yılında İstanbul'da Teknografik Matbaası'nda dizilip basıldı.

SIRÇA FANUS
Sylvia Plath

ROMAN

Türkçesi
HANDAN SARAÇ

Lois Ames'in yazdığı
Sylvia Plath ve Sırça Fanus
için notlar'ı kitabın sonunda bulacaksınız

CAN YAYINLARI LTD. ŞTİ.
Ankara Caddesi 40, Kat 2, Cağaloğlu, İstanbul
Telefon: 528 61 13

Özgün adı
The Bell Jar

1

Garip, boğucu bir yazdı. Rosenberg'leri elektrikli sandalyede idam ettikleri yaz. Ve ben New York'ta ne aradığımı bilmiyordum. İdamlar beni çileden çıkarır. Elektrikli sandalyede idam edilme düşüncesi midemi kaldırır hep. Oysa o aralar gazetelerde okunacak başka bir şey yoktu - her köşebaşında ve havası tozla yerfıstığı kokusundan ağırlaşmış her metro çıkışında bana bakıp duran patlak gözlü manşetler dışında hiçbir şey. Benimle bir ilgisi yoktu bunun, ama insanın tüm sinirleri boyunca diri diri yanmasının ne gibi bir şey olduğunu merak etmekten kendimi alamıyordum.

Herhalde dünyanın en berbat şeyi olmalıydı.

New York yeterince berbattı zaten. Daha sabahın dokuzu olmadan, gece nasılsa kente sızmış olan aldatıcı, kırsal ferahlık tatlı bir düşün sonu gibi buharlaşıp gidiyordu. Granit kanyonların dibinde uzanan serap grisi kızgın caddeler güneşte titreşiyor, arabaların tepeleri cızırdıyor, pırıldıyor ve kuru, küllü bir toz gözlerime, boğazıma doluyordu.

Radyoda ve çalıştığım yerde Rosenberg'lerden o kadar çok sözediliyordu ki sonunda onları kafamdan atamaz oldum. İlk kez bir kadavra gördüğüm zaman da böyle olmuştu. Haftalar boyunca kadavranın kafası —ya da kafa olarak ne kaldıysa o— kahvaltıda jambonlu yumurtanın arkasında ve kadavrayı görmemin sorumlusu olan Buddy Willard'ın suratının gerisinde dalgalanıp durmuştu. Kısa bir süre sonra da kadavranın kafasını, siyah, burunsuz ve sirke kokan bir balon gibi, bir ipin ucunda her yere taşıyormuşum duygusuna kapılmıştım.

O yaz bende bir gariplik olduğunun farkındaydım. Çünkü Rosenberg'lerden, dolabımda cansız balıklar gibi asılı duran kullanışsız, pahalı giysileri almakla ne

denli budalalık ettiğimden ve okulda sevine sevine biriktirdiğim bütün o küçük başarıların Madison Caddesi boyunca uzanan yapıların mermer ve cam karışımı şık cephelerinin önünde nasıl sıfıra indiğinden başka bir şey düşünemiyordum.

Oysa hayatımın en parlak günlerini yaşıyor olmam gerekirdi.

Amerika'nın her köşesinde benim gibi binlerce üniversiteli kız bana imreniyor olmalıydı. Bir öğle tatilinde Bloomingdale'den almış olduğum otuz yedi numara rugan ayakkabılar ve onlara uyan siyah rugan kemer ve çantayla salınmaktan başka hiçbir isteği olmayan kızlardı bunlar. Ve on ikimizin de çalıştığı dergide resmim çıktığında —kabarık, beyaz bir tül bulutu üzerine oturtulmuş, taklit lame kumaştan bedenimi saran dekolte bir giysi içinde, çevremdeki Amerikan yapılı genç adamlarla birlikte, yıldızlı bir terasta martini içerken çekilmiş bir resimdi bu— herkes mutlaka çılgınca eğleniyor olduğumu düşünecekti.

Bakın bu ülkede neler olabiliyor diyeceklerdi. On dokuz yıl boyunca adı sanı duyulmamış bir kasabada yaşayan bir genç kız, bir dergi bile alamayacak kadar yoksulken üniversiteye bir burs kazanıyor ve bir ödül, bir ödül daha derken, sonunda New York'u, özel arabasıymışçasına rahat rahat idare ederken buluyor kendini.

Oysa benim hiçbir şeyi idare ettiğim yoktu, kendimi bile. Yalnızca otelden işe ve partilere, partilerden otele ve sonra yine işe, duygusuz bir troleybüs gibi yalpalayıp duruyordum. Sanırım kızların çoğu gibi coşku içinde olmam gerekiyordu, ama hiçbir tepki göstermek gelmiyordu içimden. Tıpkı bir hortumun merkezindeki nokta gibi durgun ve bomboş, çevremdeki hayhuyun içinde yuvarlanıp gidiyordum.

Otelde on iki kişiydik.

Hepimiz makaleler, öyküler, şiirler ve moda sloganları yazarak, bir moda dergisinin açtığı yarışmayı kazanmıştık. Ödül olarak bize New York'ta bir aylığına iş vermişlerdi. Bütün masraflarımız karşılanıyordu. Bunun yanısıra da yığınla armağan alıyorduk; bale biletleri, defile çağrıları, ünlü, pahalı kuaförlerde saç yaptırmalar, seçtiğimiz bir alanda başarılı olmuş kişilerle tanışma fırsatları ve cildimizin özelliklerine uygun bakım öğütleri gibi.

Bana verdikleri makyaj takımını hâlâ saklarım. Kestane saçlı ve kahverengi gözlü biri için hazırlanmış bir takımdı bu: İnce fırçalı, oval, kahverengi bir rimel, yalnızca parmağının ucunu değdirecek büyüklükte bir kaba konmuş mavi toz far ve kırmızıdan pembeye kadar değişen renklerde üç ruj. Hepsi, bir yanında ayna olan yaldızlı, küçük bir kutuya yerleştirilmişti. Beyaz plastikten yapılma güneş gözlüğü kılıfı da durur hâlâ. Renkli istiridyeler ve pullarla süslenmiş ve üzerine yeşil plastikten bir denizyıldızı işlenmiş bir kılıftır bu.

Bu armağanlar, işin içindeki firmaların bir tür reklâmı yerine geçiyordu. Bunun farkındaydım ama dalga da geçemiyordum. Çünkü bu parasız armağan yağmuru pek keyiflendiriyordu beni. Sonradan, uzun bir süre onları gözönünden kaldırdım, ama iyileşince hepsini yeniden ortaya çıkardım. Hâlâ da dururlar ortalıkta. Rujları zaman zaman kullanıyorum. Geçen hafta da gözlük kılıfındaki plastik denizyıldızını kesip çıkararak oynaması için bebeğe verdim.

Evet, otelde on iki kişiydik ve koca yapının aynı kanadında, aynı katta, yanyana dizilmiş tek kişilik odalarda kalıyorduk. Üniversitedeki yatakhaneyi anımsatıyordu bu bana. Otelimiz aynı katta hem erkeklerin, hem kadınların kalabildiği normal bir otel değildi.

Bu otel —Amazon Oteli— yalnızca kadınlar içindi. Bunların çoğu da varlıklı ailelerin ben yaşlarda kızla-

rıydı. Aileler kızlarının erkeklerin kendilerine ulaşıp aldatamıyacakları bir yerde yaşadıklarından emin olmak istiyorlardı. Kızlar da ya Katy Gibbs sekreterlik okulu gibi, derslere şapka, ince çorap ve eldiven giymek zorunda oldukları lüks sekreterlik okullarına gidiyorlar, ya da Katy Gibbs türü okulları bitirmiş olup şirket yöneticilerine sekreterlik yapıyor ve iyi meslek sahibi bir erkekle evlenmeyi umarak New York'ta zaman öldürüyorlardı.

Bana kalırsa bu kızlar fena halde sıkılıyordu. Onları terasta esneyerek tırnaklarını boyarken ve Bermuda tatillerinden kalma bronz renklerini korumak için güneşlenirken görüyordum. Hepsinin de sıkıntıdan patlamış bir hali vardı. İçlerinden biriyle konuştum. Yatlardan, uçak yolculuklarından, Noel'de İsviçre'de kayak yapmaktan ve Brezilya'daki erkeklerden bezmişti.

Bu tip kızlar beni çileden çıkarır. Kıskançlıktan sanki dilim tutulur. On dokuz yıllık yaşamımda, bu New York yolculuğu dışında, New England'dan dışarı adım atmış değildim. Elime geçen ilk büyük fırsattı bu, ama işte arkama yaslanmış oturuyor ve bu fırsatın parmaklarımın arasından su gibi akıp gitmesine gözyumuyordum.

Sanırım dertlerimden biri de Doreen'di.

Daha önce hiç Doreen gibi bir kız tanımamıştım. Doreen güneyden, sosyete kızlarının gittiği bir üniversitedendi. Başının çevresinde keten helva gibi kabarık duran parlak beyaz saçları, sert, cilalı, kolay kolay parçalanmayan şeffaf, damarlı mermerler gibi mavi gözleri ve sürekli bir küçümsemeyle bükülen dudakları vardı. Kötü bir küçümseme değildi bu; keyifli, giz dolu bir küçümsemeydi. Sanki çevresindeki herkes oldukça aptaldı da, isterse hepsiyle adamakıllı dalga geçebilirdi.

Doreen beni bir anda gözüne kestirdi. Bana öbürlerinden çok daha zeki olduğumu hissettirdi. Müthiş esp-

rili bir kızdı. Konferanslarda hep yanımda oturuyor ve ünlü konuklar konuşurken bana alçak sesle ince, alaylı sözler fısıldıyordu.

Dediğine göre okulundaki kızlar, o kadar modaya düşkünmüşler ki, diktirdikleri her giysinin kumaşından bir portföy yaptırırlarmış. Böylece her kıyafet değiştirişte, giydiklerine uygun birer portföyleri olurmuş. Bu tür ayrıntılardan etkilenirdim doğrusu. Beni bir mıknatıs gibi çeken şahane, inceliklerle dolu bir yozlaşmanın belirtileriydi bunlar.

Doreen'in beni haşlamasına neden olan tek konu, benim verilen ödevleri zamanında teslim etmeye özen gösterişimdi.

«Ne diye şunun için terleyip duruyorsun?» diye sormuştu bir gün. Ben yapıtları çok tutulan bir romancıyla yaptığım röportajın taslağını daktiloya çekiyordum. Doreen ise şeftali rengi ipek bir sabahlığa sarınıp yatağıma yangelmiş, nikotinden sararmış uzun tırnaklarını törpülüyordu.

Sahi bir de bu vardı - hepimiz kolalı ketenden yazlık gecelikler ve kapitone sabahlıklar ya da plâjda kullanılanlara benzeyen havlu roblar giyerken, Doreen naylon ve dantel karışımı, yarı saydam, uzun gecelikler ve bir çeşit elektriklenmeyle bedenine yapışan ten rengi sabahlıklar giyerdi. Kokusunu çıkarmak için koparıp parmaklarımızın arasında ezdiğimiz taraklı eğreltiotu yapraklarını anımsatan hafif terli, ilginç bir kokusu vardı Doreen'in.

«Sen de biliyorsun ki o yazıyı yarın ya da pazartesi teslim etmen Jay Cee'nin umurunda bile değil.» Doreen bir sigara yaktı. Burnundan yavaşça verdiği duman gözlerini ince bir sise bürüdü. «Jay Cee günah kadar çirkin,» diye sürdürdü konuşmasını. «Bahse girerim o yaşlı kocası, kadına yaklaşmadan önce bütün ışıkları söndürüyordur ki midesi altüst olmasın.»

Jay Cee benim şefimdi. Doreen ne derse desin on-

dan çok hoşlanıyordum. Takma kirpikleri ve şıkır şıkır mücevherleriyle moda dergilerinden fırlama tiplerden değildi o. Jay Cee'nin kafası çalışıyordu ve bu da çirkinliğini önemsiz kılıyordu. Birkaç yabancı dilden okuyabiliyor, yazarların hepsini tanıyordu.

Jay Cee'yi, dümdüz iş giysisini ve görevsel öğle yemeği şapkasını çıkarmış bir halde şişman kocasıyla yatakta düşünmeye çalıştım, ama beceremedim. İnsanları bir arada yatakta düşünmek bana hep zor gelirdi zaten.

Jay Cee bana bir şeyler öğretmek istiyordu. Şimdiye dek tanıdığım bütün yaşlı hanımlar bana bir şeyler öğretmek istemişlerdi. Ama birden bana öğretecek hiçbir şeyleri olmadığını düşündüm. Daktilomun üzerine kapağını geçirip kapattım.

Doreen sırıttı. «Aferin sana.»

Biri kapıya vuruyordu.

Oturduğum yerden kalkmadan, «Kim o?» diye seslendim.

«Benim, Betsy! Partiye geliyor musun?»

«Sanırım geliyorum!»

Hâlâ kapıya gitmiyordum.

Tepesinde zıplayan sarışın at kuyruğu kulüp maskotu gülümseyişiyle Betsy doğrudan doğruya Kansas'tan getirilme biriydi. Bir keresinde bir TV programında kullanılabilecek özelliklerimiz olup olmadığını araştırmak için ikimizi de ince çizgili takım giymiş mavi çeneli bir yapımcının bürosuna çağırmışlardı. Betsy, Kansas'taki erkek ve dişi mısırdan sözetmeye başladı. Öylesine büyük bir coşkuyla anlatıyordu ki yapımcının bile gözleri yaşardı. Ancak ne yazık ki bunu programda kullanamayacağını söyledi.

Sonraları Güzellik Sayfası editörü, Betsy'yi saçını kestirmeye ikna edip onu bir kapak kızı yaptı. Hâlâ zaman zaman şu «P.Q'nun karısı B. H. Wragge giyer» tipi reklamlarda gülümseyen yüzünü görürüm. Betsy

beni sürekli kendisiyle ve öbür kızlarla birlikte bir şeyler yapmaya çağırıyordu. Beni bir şeylerden korumaya çalışıyor gibi bir hali vardı. İkimiz yalnızken Doreen ondan «Sığırtmaç Pollyanna» diye sözederdi.

Betsy kapının dışından, «Bizim taksiyle gelmek ister misin?» diye seslendi.

Doreen başıyla hayır işareti yaptı.

«Tamam, Betsy!» dedim. «Ben Doreen'le gidiyorum!»

«Tamam, oldu!» Betsy'nin holde uzaklaşan ayak seslerini duydum.

Doreen, sigarasını yatağımın başucundaki okuma lambasının ayağına bastırıp söndürürken, «sıkılana kadar kalırız,» dedi, «sonra kente gider eğleniriz. Burada verilen partiler jimnastik salonunda verilen eski okul danslarını anımsatıyor bana. Ne diye hep Yale'lileri toplarlar? Hepsi de öyle ahmak ki!»

Buddy Willard da Yale Üniversitesi'nde okuyordu. Şimdi düşünüyorum da, kusuru ahmak olmasıydı. Canım elbette, parlak notlar almayı ve Cape'de Gladys adlı tipsiz bir garson kızla flört etmeyi becermişti ama şu kadarcık olsun sezgi gücü yoktu. Doreen'in sezgileri güçlüydü. Ağzından çıkan her sözü kemiklerinin içinden konuşan gizli bir ses söylüyordu sanki.

Tiyatro saatinin yoğun trafiğinde sıkışıp kalmıştık. Bizim taksi Betsy'ninkinin arkasında ve kızlardan dördünü taşıyan bir başka taksinin önünde duruyordu, hiçbir hareket belirtisi yoktu.

Doreen bir harikaydı. Belini sıkıp kalçalarını ve göğüslerini çarpıcı bir biçimde ortaya koyan bir korsenin üzerine beyaz dantelden daracık, askısız bir elbise giymişti. Uçuk renkli toz pudranın altında cildinin bronz cilası seziliyordu. Ve bir parfüm dükkânı kadar keskindi kokusu.

Benim üzerimdeyse bana kırk dolara malolan, siyah şantungdan dar bir elbise vardı. New York'a gidecek olan talihliler arasında olduğumu öğrenince burs paramın bir kısmıyla yaptığım çılgınca alışverişin bir parçasıydı bu. Elbisenin öyle garip bir kesimi vardı ki, içine kesinlikle sutyen giyemiyordum; ama bir oğlan çocuğu kadar sıska olduğumdan bunun pek sakıncası yoktu. Hem kendimi sıcak yaz gecelerinde hemen hemen çıplak hissetmek hoşuma gidiyordu.

Ama kent, güneş yanıklarımı soldurduğundan, bir Çinli kadar sarı benizliydim. Başka zaman olsa elbisem ve tuhaf rengim beni tedirgin ederdi, ama Doreen'le birlikte olmak bana kaygılarımı unutturuyordu. Kendimi dehşetli akıllı ve alaycı hissediyordum.

Mavi ekose gömlek, siyah keten pantolon ve elde işlenmiş deri kovboy çizmeleri giymiş bir adam, oturduğu barın çizgili tentesinin altından kalkıp bir süredir süzmekte olduğu arabamıza doğru yürümeye başladığında hiç hayale kapılmadım. Adamın Doreen için geldiğini çok iyi biliyordum. Duran otomobillerin arasından geçip açık penceremizin kenarına tüm çekiciliğiyle yaslandı.

«Böyle güzel bir gecede sizin gibi güzel kızların bir takside yapayalnız ne aradığını sorabilir miyim?»

Dişmacunu reklamlarını anımsatan geniş, beyaz bir gülümsemesi vardı.

«Bir partiye gidiyoruz,» dedim sertçe. Çünkü Doreen birden dut yemiş bülbüle dönmüş, bezgin bir tavırla portföyünün beyaz dantel kabıyla oynamaya başlamıştı.

Adam, «Amma da sıkıcı,» dedi. «Şuradaki barda birlikte birkaç kadeh içki içmeye ne dersiniz? Hem birkaç arkadaş daha var orada.»

Başıyla tentenin altında yayılıp oturmuş rahat giyimli birkaç adamı işaret etti. Hepsi bakışlarıyle onu izliyorlardı. Arkadaşları dönüp kendilerine bakınca

kahkahayı bastılar.

Bu kahkaha uyarmalıydı beni. Sinsi, kendini beğenmiş, bayağı bir kahkahaydı. Ama trafik yeniden hareketlenme belirtileri gösteriyordu ve biliyordum ki yerimden kımıldamazsam iki saniye sonra, dergidekilerin bizim için özenle planladıkları dışında New York'u biraz olsun tanıma şansını kaçırdığıma pişman olacaktım.

«Ne dersin Doreen?» dedim.

«Ne dersin Doreen?» dedi adam kocaman gülüşüyle. Gülümsemediği zaman neye benzediğini hiç anımsayamıyorum. Sürekli gülümsüyor olmalıydı. Herhalde böyle durmadan gülümsemek doğal geliyordu ona.

Doreen bana dönerek, «Eh olur,» dedi. Kapıyı açtım ve araba tam hareket edeceği sırada aşağı inip bara doğru yürümeye başladık.

Korkunç bir fren sesi ve ardından boğuk bir tak - tak duyuldu.

«Hey, buraya bakın!» Şoförümüz pencereden dışarı sarkmış, öfkeden morarmış bir yüzle bağırıyordu: «Ne yaptığınızı sanıyorsunuz siz?»

Öyle ani fren yapmıştı ki arkasındaki araba zamanında duramayıp hızla bindirmişti. İçindeki kızların debelenişlerini, itiş kakış yerden kalkmaya çabalayışlarını görebiliyorduk.

Adam güldü ve bizi kaldırımda bırakıp taksiye doğru yürüdü. Canhıraş klakson sesleri ve bağırtılar arasında şoföre para verdi. Sonra dergideki kızların, yalnızca nedimelerden oluşan bir düğün alayı gibi ardarda taksiler içinde geçip gittiğini gördük.

Adam, arkadaşlarından birine, «Haydi Frankie,» dedi. Bodur, tıknaz bir tip, öbürlerinden ayrılarak, bizimle birlikte bara girdi.

Böyle tiplere hiç tahammülüm yoktur. Boyum ayakkabısızken 1.75 olduğundan kısa boylu erkeklerle birlikteyken sırtımı kamburlaştırıp tek bacağımı kırarak da-

ha kısa görünmeye çalışırım ve sirklerde ara gösterileri yapan biri gibi beceriksiz ve zavallı hissederim kendimi.

Bir an için çılgınca bir umuda kapıldım. Boylarımıza göre eşleşirsek bizimle ilk konuşan ve boyu rahatça 1.80'i bulan adam bana eşlik edecekti. Ama o Doreen'le ilgilenmeye devam etti ve bana bir daha dönüp bakmadı bile, dirseğimin dibinde yürüyen Frankie'yi görmezlikten gelerek masada Doreen'in hemen yanına çöktüm.

Barın içi öylesine karanlıktı ki, Doreen'in dışında pek bir şey seçemiyordum. Beyaz saçları ve beyaz elbisesiyle sanki gümüşten gibiydi Doreen. Barın üzerindeki neon ışıklarını yansıtıyor olmalıydı. Ömrümde hiç görmediğim bir insanın negatifi gibi gölgelerin içinde eridiğimi hissettim.

Adam geniş bir gülümsemeyle: «Ee, ne içiyoruz bakalım?» diye sordu.

Doreen bana dönerek, «Ben bir meyve kokteyli alacağım,» dedi.

İçki sipariş etmek hep kafamı karıştırır. Viskiyi cinden ayırdedemediğim gibi tadını beğendiğim hiçbir şeyi ısmarlamayı da beceremezdim. Buddy Willard ve tanıdığım öbür üniversiteli gençler ya alkollü içki alamayacak kadar züğürttüler ya da içki içmeyi hepten aşağılamak yolunu seçmişlerdi. İçki ya da sigara içmeyen üniversiteli gençlerin sayısı şaşılacak kadar yüksekti. Buddy Willard'ın gittiği en ileri nokta bir keresinde bir şişe Dubonnet almasıydı. Onu da tıp öğrencisi olduğu halde yine de estetikten anladığını kanıtlamak için yapmıştı yalnızca.

«Ben bir votka içeyim,» dedim.

Adam bana daha dikkatli baktı. «Neyle içersin?»

«Sek,» dedim. «Her zaman sek içerim.»

Buz, cin ya da başka bir şeyle içeceğimi söylersem gülünç olacağımdan korkmuştum. Bir zamanlar bir

votka reklamında, mavi bir ışıkta, karların ortasında duran, su gibi berrak ve saf görünümde bir bardak votka resmi görmüştüm. O halde votkayı sek içmek normal olmalıydı. Günün birinde, bir içki sipariş edip tadını olağanüstü bulmak tek hayalimdi.

O arada garson yanımıza geldi; adam dördümüz için de içki söyledi. Bu kentsel barın ortasında çiftlik kılığıyla öylesine rahattı ki, ünlü biri olabileceğini düşündüm.

Doreen, tek söz söylemeden mantardan yapılma Amerikan servisiyle oyalanıyordu. Sonunda bir sigara yaktı. Ama adam duruma aldırış etmez görünüyordu. İnsanların hayvanat bahçesindeki büyük beyaz papağana, insanca bir şeyler söylemesini bekleyerek bakışını anımsatan bir bakışla gözlerini dikmiş, bakıyordu kıza.

İçkiler geldi. Benimki tıpkı o votka reklamındaki gibi dupduru ve saf görünüyordu.

Çevremde tropikal otlar gibi kapkalın yükselen sessizliği bozmak için, «Ne yapıyorsunuz?» diye sordum adama, «Yani burada, New York'ta ne yapıyorsunuz?»

Adam gözlerini ağır ağır ve sanki büyük bir çabayla Doreen'in omuzlarından ayırdı. «Diskcokeylik yapıyorum,» dedi. «Herhalde duymuşsunuzdur. Adım Lenny Shepberd.»

Doreen birdenbire, «Sizi tanıyorum!» dedi.

Adam, «İşte buna sevindim şekerim,» dedi ve kahkahayı bastı. «Bu işe yarayacak. Ünüme diyecek yok doğrusu.»

Bunları söyledikten sonra Lenny Shepherd, Frankie'ye uzun bir bakış fırlattı.

Frankie sıçrayıp doğrularak, «Siz nerelisiniz?» diye sordu. «Adınız ne?»

«Buradaki Doreen.» Lenny, Doreen'in çıplak kolunu kavrayıp sıktı.

Beni şaşırtan, Doreen'in onun bu davranışının far-

kına varmamış gibi görünmesiydi. Beyaz elbisesinin içinde saçlarını açık sarıya boyatmış bir zenci kız kadar esmer, öylece oturmuş, çıtkırıldım bir tavırla içkisini yudumluyordu.

«Benim adım Elly Higginbottom,» dedim. «Chicago' luyum.»

Bunu söyleyince kendimi güvenceye almış gibi hissettim. O gece söyleyeceğim, ya da yapacağım herhangi bir şeyin benimle, gerçek adımla ve Bostonlu oluşumla ilgisi olmasını istemiyordum.

«Ne dersin Elly, Biraz dans edelim mi?»

Portakal rengi süetten topuklu pabuçları, parlak tişörtü ve sarkık lacivert spor ceketiyle bu rüküş cüceyle dans etme düşüncesi bana gülünç geliyordu. Hor gördüğüm bir şey varsa o da lacivert takımlı bir erkektir. Siyah ya da gri, hatta kahverengi bile olabilir. Ama lacivert güldürür beni.

«Canım istemiyor,» dedim soğukça. Sırtımı ona çevirip sandalyemi Doreen'le Lenny'nin biraz daha yakınına çektim.

Onlarınsa artık birbirlerini yıllardır tanıyormuş gibi bir halleri vardı. Doreen bardağının dibindeki meyve parçalarını ince uzun bir gümüş kaşıkla toplayıp yiyor, kaşığı her ağzına götürüşünde de Lenny köpek taklidi yaparak homurdanıyor, kaşıktaki meyveleri kapmaya çalışıyordu. Doreen kıkır kıkır gülüyor, meyveleri kaşıklayıp duruyordu.

Sonunda votkanın tam bana göre bir içki olduğunu düşünmeye başlamıştım. Tadı bir şeye benzemiyordu, ama bir kılıç yutucunun kılıcı gibi doğruca mideme saplanıyor, bana sanki tanrısal bir güç veriyordu.

Frankie ayağa kalkarak, «Ben gitsem iyi olacak,» dedi.

Bulunduğumuz yer öylesine loştu ki, onu doğru dürüst göremiyordum, ama ilk kez ne kadar tiz, budalaca bir sesi olduğunu farkettim. Kimse ona aldırış etmedi.

«Hey Lenny, bana borcun var senin. Unuttun mu Lenny, borcun var bana, öyle değil mi Lenny?»

Bizim gibi yabancıların önünde Lenny'nin kendisine borcu olduğunu hatırlatması garibime gitmişti doğrusu. Ne var ki Frankie orada dikilmiş aynı şeyi yineleyip duruyordu. Sonunda Lenny elini cebine daldırıp koca bir tomar yeşil banknot çıkardı ve bir tanesini ayırıp Frankie'ye verdi. Sanırım bir on dolarlıktı bu.

«Kes sesini ve defol!»

Bir an için Lenny'nin bu sözü bana da söylediğini sandım, ama hemen ardından Doreen'in sesini duydum: «Elly gelmezse ben de gelmem.» Sahte adımı böyle çabucak benimsemesi övgüye değerdi doğrusu.

Lenny bana göz kırparak, «Aa, Elly mutlaka gelir, değil mi Elly?» dedi.

«Elbette gelirim,» dedim. Frankie gecenin içinde eriyip gittiğine göre Doreen'in peşine takılsam fena olmayacaktı. Görebileceğim kadar çok şey görmek istiyordum.

Kritik durumlardaki insanları gözlemekten hoşlanırdım. Eğer karşıma bir trafik kazası ya da bir sokak kavgası, ya da bir laboratuvar kavanozunda saklanan bir bebek çıkmışsa, durup öylesine dikkatli bakardım ki, gördüğümü bir daha asla unutmazdım.

Böylelikle, başka türlü hiçbir zaman öğrenemeyeceğim pek çok şey öğrendim. Ve öğrendiklerim beni şaşırttığı ya da midemi bulandırdığı zaman bile hiç belli etmedim ve her şeyin her zaman böyle olduğunu biliyormuşum gibi davrandım.

2

Lenny'nin evini hiçbir şeye değişmezdim doğrusu. Tıpkı bir çiftlik evinin içi gibi yapılmıştı bu ev. Tek farkı New York'un göbeğindeki bir apartmanın içinde olmasıydı. Söylediğine göre evi genişletmek için birkaç bölmeyi yıktırmış, duvarları çam kaplatmış ve yine çam kaplama, at nalı biçiminde bir Amerikan bar yaptırmıştı. Sanırım yerler de çam kaplamaydı.

Ayaklarımızın altında kocaman beyaz ayı postları seriliydi. Mobilya olarak yalnızca Kızılderili kilimleriyle örtülü bir sürü alçak yatak vardı. Duvarlara tablolar yerine geyik ve yaban mandası boynuzları ve bir de doldurulmuş tavşan kafası asılmıştı. Lenny parmağıyla uysal, minik gri çeneyi ve dimdik, uzun tavşan kulaklarını gösterdi.

«Buna Las Vegas'ta rastladım.»

Odanın öbür yanına doğru yürüdü. Kovboy çizmelerinin sesi silah patlamaları gibi yankılanıyordu. «Akustik,» dedi ve gittikçe küçülerek uzaklardaki bir kapıdan girip gözden kayboldu.

Bir anda her yandan fışkıran müzik odayı doldurup verdi. Sonra müzik kesildi ve Lenny'nin sesi, duyuldu: «Şimdi karşınızda listebaşı popüler şarkılarla geceyarısı diskcokeyiniz Lenny Shepherd. Bu hafta trenin on numaralı vagonu son zamanlarda kendinden çok sözettiren sarı saçlı kızdan başkası değil... Eşsiz ve biricik **Ayçiçeği!**»

Kansas'ta doğdum, Kansas'ta büyüdüm.
Evlenirken de Kansas'ta olacak düğünüm...

«Müthiş!» dedi Doreen. «Müthiş bir adam değil mi?»

«Hiç kuşkun olmasın,» dedim.

«Dinle Elly, bana bir iyilik yap.» Artık benim ger-

çekten Elly olduğuma inanıyor gibiydi.

«Elbette,» dedim.

«Buralardan ayrılma e mi? İleri gitmeye kalkarsa hapı yuttuğumun resmidir. Pazu'larını görmedin mi?»

Doreen kıkır kıkır güldü.

Lenny arka odadan çıkıvermişti. «Orada yirmi büyük sete bedel kayıt âletleri var,» diyordu. Aylak adımlarla bara doğru yürüdü. Üç bardak, bir gümüş buz kovası ve bir büyük sürahi çıkararak birkaç değişik şişeden boşalttığı içkileri karıştırmaya başladı.

Bekleyeceğine söz veren o gerçek sevgiliyle,
O ayışıklı ülkenin ayçiçeğiyle.

Lenny, bardakları dengelemeye çalışarak yanımıza geldi: «Korkunç, ha?» Bardaklar iri damlalarla terlemiş gibiydi. Lenny onları bize uzatırken içlerindeki buzlar şıngırdıyordu. Müzik durduğunda Lenny'nin bir sonraki şarkıyı sunan sesini duyduk.

«İnsanın kendini konuşurken dinlemesi gibi şey yok dünyada,» dedi Lenny. Sonra gözleri benim üzerimde durakladı. «Baksana,» diye başladı. «Frankie sıvışıp gittiğine göre sana biri gerek. Arkadaşlardan birine telefon edeyim.»

«Zararı yok,» dedim. «Bunu yapmak zorunda değilsin.» Açık konuşup Frankie'den birkaç boy büyük birini ısmarlamak istemiyordum.

Lenny rahatlamıştı. «Aldırmıyorsan mesele yok. Doreen'in arkadaşına karşı kusur etmek istemem doğrusu.» Doreen'e dönerek o kocaman, beyaz gülüşüyle güldü. «Öyle değil mi tatlım?»

Doreen'e elini uzattı ve tek söz söylemeden, bardakları ellerinde, hareketli bir dansa başladılar.

Yataklardan birinin üzerine bağdaş kurup oturdum ve bir zamanlar Cezayirli bir göbek dansözünü seyrederken gördüğüm bir işadamı gibi vurdumduymaz bir

yüz takınmaya çalıştım. Ama doldurulmuş tavşanın altındaki duvara yaslanır yaslanmaz, yatak, odanın ortasına doğru kaymaya başladı. Ben de yerdeki ayı postunun üzerine oturup sırtımı yatağa yasladım.

İçkim ıslak ve moral bozucuydu. Her yudumda biraz daha durgun suya benziyordu tadı. Bardağın orta kısmının çevresinde minik sarı beneklerle süslenmiş pembe bir halka vardı. Halkanın iki santim aşağısına kadar içip biraz bekledim. Bir yudum daha alacağım zaman içkinin yeniden halka hizasına yükselmiş olduğunu farkettim.

Havada Lenny'nin sesi gürlüyordu; **«Neden, ah neden terkettim Wyoming'i?»**

Şarkıların arasında bile dans etmeye devam ediyorlardı. Bütün o kırmızı ve beyaz kilimlerin ve ağaç kaplamaların arasında gittikçe küçülerek ufak, siyah bir noktaya dönüştüğümü hissettim. Yerde bir çukurdan farkım yok gibiydi.

İki kişinin birbirine gitgide daha fazla kapılışını seyretmekte insanın moralini bozan bir şeyler vardı. Özellikle odadaki tek fazla insan için geçerliydi bu.

Paris'i, kentten hızla uzaklaşan bir ekspresin yük vagonundan seyretmeye benziyordu bu; hani kent her saniye biraz daha küçülür, ama insan gerçekte kendisinin küçüldükçe küçüldüğünü, yalnızlaştıkça yalnızlaştığını, bütün o ışıklardan ve o coşkudan saatte bir milyon mil hızla uzaklaştığını hisseder ya, onun gibi bir şey işte.

Lenny'le Doreen durup durup birbirlerine sarılıyor, öpüşüyor, sonra ayrılıp içkilerinden uzun birer yudum alıyor, sonra yine kucaklaşıyorlardı. Bir ara ayı postunun üzerine uzanıp Doreen kendini otele dönmeye hazır hissedinceye kadar uyumayı düşündüm.

Birden Lenny, korkunç bir sesle kükredi. Doğruldum. Doreen dişleriyle Lenny'nin sol kulağına asılmıştı.

«Bırak, orospu seni!»

Lenny eğildi ve Doreen onun omzuna doğru uçtu sanki. Elinden kurtulan bardak uzun geniş bir yay çizerek aptalca bir tıngırtıyla ağaç kaplamaya çarptı. Lenny hâlâ kükrüyor ve öyle hızlı dönüyordu ki Doreen'in yüzünü göremiyordum.

Bir insanın göz rengine dikkat edercesine olağan bir dikkatle baktım ve Doreen'in göğüslerinin elbisesinden fırladığını, Lenny'nin omzunda, bacaklarını çırparak yüzüstü çığlık çığlığa dönerken, olgun kahverengi kavunlar gibi hafifçe sallandığını gördüm. Sonunda kahkahalarla gülmeye ve yavaşlamaya başladılar. Daha aşırı şeyler olmasına fırsat vermeden kapıdan çıktığımda Lenny Doreen'in eteğinin üzerinden kalçasını ısırmaya çalışıyordu. İki elimle birden trabzana tutunup kayarcasına aşağıya kadar inmeyi başardım.

Lenny'nin evinde hava soğutma düzeni olduğunu ancak sallanarak asfalta çıktığım zaman farkettim. Kaldırımların günboyu emmiş olduğu kızgın, boğucu hava, son bir hakaret gibi çarptı yüzüme. Nerede olduğum konusunda en ufak bir bilgim yoktu.

Bir an için bir taksiye atlayıp partiye gitmeyi düşündüm, ama sonra vazgeçtim. Dans şimdiye kadar bitmiş olabilirdi; konfetiler, sigara izmaritleri, buruşuk kâğıt peçetelerle kaplı boş bir balo salonuyla karşılaşmak da istemiyordu canım.

Dengemi bulabilmek için sol yanımdaki yapıların duvarını parmağımla izleyerek dikkatle en yakın köşebaşına yürüdüm. Caddenin adına baktım. Sonra New York'un kent planını çıkardım. Otelimden tastamam kırk üç cadde ötede ve beş cadde yukarıdaydım.

Yürümek hiçbir zaman yıldırmamıştır beni. Hemen yüzümü doğru yöne çevirip yürümeye başladım. İçimden caddeleri sayıyordum. Otelin lobisine girdiğimde iyice ayılmıştım. Yalnızca ayaklarım hafifçe şişmişti. Naylon çorap giymeye üşendiğime göre bu da benim

kendi yanlışım sayılırdı.

Aydınlatılmış bölmesinde, anahtar halkaları ve suskun telefonlar arasında uyuklayan gece memuru dışında lobi bomboştu.

Sessizce asansöre girip katımın düğmesine bastım. Kapılar gürültüsüz bir akordeon gibi kapandı. Sonra kulaklarım bir tuhaf oldu ve karşımda, boyaları akmış gözleriyle yüzüme budalaca bakan kocaman bir Çinli kadın gördüm. Bu bendim elbette. Öylesine yıpranmış, buruşmuş bir halim vardı ki dehşete kapıldım.

Holde in cin top oynuyordu. Odama girdim. Duman doluydu odam. Bir an dumanın bir tür yargı gibi havada kendiliğinden oluştuğu duygusuna kapıldım, ama sonra bunun Doreen'in sigarasından kalma olduğunu hatırladım; havalandırma düzenini çalıştıran düğmeye bastım. Pencereler öyle yapılmıştı ki ardına kadar açıp dışarıya sarkmak olanaksızdı. Nedense öfkelendirdi bu beni.

Pencerenin sol yanında durup yanağımı tahta pervaza dayadım; oradan kentin merkezini görebiliyordum. Birleşmiş Milletler binası, Merih'ten gelme tuhaf, yeşil bir balpeteği gibi, karanlığın içinde kendini dengelemiş duruyordu.

Sessizlik bunaltıyordu beni. Sessizliğin sessizliği değildi bu. Bu benim kendi sessizliğimdi.

Çok iyi biliyordum ki otomobiller gürültü yapıyordu. Otomobillerdeki ve yapıların aydınlık pencerelerinin gerisindeki insanlar da gürültü yapıyordu. Nehir de gürültü yapıyordu. Ama ben hiçbir şey duyamıyordum. Kent ışıldayarak, göz kırparak, bir afiş gibi yamyassı asılmış duruyordu penceremde. Bana hiçbir yararı dokunmadığına göre, orada olmasa da olurdu.

Yatağımın başucundaki porselen beyazı telefon beni bir şeylere bağlayabilirdi, ama o da bir kurukafa kadar suskun, oturup duruyordu orada. Bana birazdan telefon edebileceklerin listesini yapabilmek için numa-

ramı vermiş olduğum kimseleri anımsamaya çalıştım. Ancak, anımsayabildiğim tek şey, telefon numaramı Buddy Willard'ın annesine, Birleşmiş Milletler'de simultane çevirmen olarak çalışan bir tanıdığına iletmesi için vermiş olduğumdu.

Küçük, kuru bir kahkaha attım.

Şu anda New York eyaletinin yukarılarında bir yerde verem tedavisi gören Buddy evlenmemi isteyip duran bayan Willard'ın beni tanıştıracağı çevirmenin nasıl bir tip olabileceğini çok iyi canlandırabiliyordum kafamda. Buddy'nin annesi, oğlu yalnız kalmasın diye o yaz sanatoryumda benim için bir garsonluk bile ayarlamıştı. O ve Buddy, benim neden New York'a gitmeyi yeğlediğimi bir türlü anlayamamışlardı.

Yazı masamın üstündeki ayna hafifçe çarpık ve aşırı parlak görünüyordu. İçindeki yüz, dişçilerin cıva küresinden yansıyor gibiydi. Çarşafların arasına sokulup uyumaya çalışmayı düşündüm ama bu düşünce de, kirli, karalanmış bir mektubu yeni, temiz bir zarfa tıkıştırmak kadar tatsız geldi bana. Sıcak, bir banyo yapmaya karar verdim.

Sıcak bir banyonun iyileştiremeyeceği pek çok şey olmalı, ama bunların çoğu benim bilmediğim şeyler. Öleceğimi düşünerek hüzünlendiğim, uyuyamayacak kadar sinirli olduğum, ya da âşık olduğum kimseyi bir hafta boyunca göremeyeceğim zamanlarda, aşağılara doğru iner, iner ve sonra kararımı veririm: «Gidip sıcak bir banyo yapacağım!»

Banyoda düşüncelere dalarım. Suyun çok sıcak olması gerekir. İnsanın ayağını bile batırmaya güç dayanacağı kadar sıcak. Sonra yavaş yavaş, santim santim, su boğazıma gelinceye dek alçaltırım kendimi.

İçine uzandığım her küvetin tepesindeki tavanı hatırlarım. Tavanın dokusunu, çatlaklarını, renklerini, nem lekelerini ve aydınlatma düzenini hatırlarım. Küvetleri de hatırlarım: ayaklı antika küvetler, tabut bi-

çiminde modern küvetler ve nilüferli ev içi havuzlarına bakan gösterişli, pembe mermer küvetler. Ve değişik boy ve biçimdeki muslukları ve çeşitli sabunlukları da hiç unutmam.

Hiçbir zaman sıcak bir banyoda olduğum zamanki kadar kendim olamam.

New York'un karmaşasından çok yukarılarda, bu kadınlar otelinin on yedinci katındaki küvette bir saate yakın uzandım ve saflığıma yeniden kavuştuğumu hissettim. Vaftize, kutsal sulara filan inancım yoktur, ama sanırım dindar insanlar için kutsal su ne anlam taşıyorsa, benim için de sıcak bir banyo aynı anlamı taşıyor.

Kendi kendime, «Doreen eriyor,» diyordum, «Lenny Shepherd eriyor, Frankie eriyor, New York eriyor, hepsi eriyip kayboluyor ve artık hiçbiri rahatsız etmiyor beni. Onları tanımıyorum, onları hiç tanımadım ve tertemizim ben. Bütün o içkiler, gördüğüm o yapışkan öpüşler ve dönüş yolunda derime yerleşen kir, hepsi hepsi tertemiz, dupduru bir şeylere dönüşüyor.»

O duru, sıcak suyun içinde uzanıp yatarken tüm pisliklerden arındığımı hissediyordum. Banyodan çıkıp da otelin kocaman, beyaz, yumuşacık havlularından birine sarındığım zaman kendimi yeni doğmuş bir bebek kadar temiz ve taze hissettim.

Kapıya vurulduğunda ne kadar zamandır uyumakta olduğumu kestiremedim. Önce aldırış etmedim, çünkü kapıya vuran kimse, «Elly, Elly, Elly, beni içeri al!» deyip duruyordu; bense Elly adında birini tanımıyordum. Derken bu ilk boğuk vuruşun yanısıra başka türlü bir vuruş daha duyuldu - sertçe bir tak tak ve bir başka ses, çok daha gevrek bir ses: «Bayan Greenwood, arkadaşınız sizi istiyor,» dedi. O zaman gelenin Doreen olduğunu anladım.

Ayağa fırlayıp biran karanlık odanın ortasında ba-

şım dönerek dengemi bulmaya çalıştım. Beni uyandırdığı için Doreen'e kızıyordum. Bu hüzünlü geceden elde edebileceğim tek şey iyi bir uykuydu ve beni uyandırıp onu da berbat etmişti işte. Uyuyormuş gibi yaparsam kapıya vurmaktan vazgeçip beni rahat bırakacaklarını düşündüm; bir süre bekledim, ama gitmediler.

Birinci ses «Elly, Elly, Elly,» diye mırıldanıyor, ikinci ses, «Bayan Greenwood, Bayan Greenwood, Bayan Greenwood,» diye tıslıyordu. Sanki bir değil de iki kişiliğim vardı.

Kapıyı açıp holün parlak ışığında gözlerimi kırpıştırdım. Geceyle gündüz arasına, birdenbire kayan ve hiç bitmeyecek olan bir üçüncü zaman diliminde yaşadığımız duygusuna kapılmıştım.

Doreen kapının pervazına yığılırcasına yaslanmıştı. Ben dışarı çıkınca kollarımın arasına devrildi. Başı göğsüne sarktığı için yüzünü göremiyordum. Gür sarı saçları esmer köklerinden bir halka gibi sallanıyordu.

Siyah üniforma giymiş bodur, tıknaz, bıyıklı kadını tanımıştım. Bizim kattaki sıkışık bir odacıkta gündüz kıyafetlerini ve parti elbiselerini ütüleyen gece hizmetçisiydi bu. Doreen'i nereden tanıdığını, onu sessizce kendi odasına götüreceği yerde beni uyandırmasına yardımcı oluşunu anlayamamıştım doğrusu.

Doreen'in kollarımda birkaç ıslak hıçkırık dışında sessiz durduğunu gören kadın, tarihî Singer dikiş makinasıyla beyaz ütü tahtasını barındıran odacığına doğru uzaklaşıp gitti. Arkasından koşup Doreen'le hiçbir ilgim olmadığını söylemek istedim ona. Çünkü eski tip bir Avrupalı göçmen gibi çalışkan, disiplinli, erdemli bir hali vardı ve bana Avusturyalı büyük annemi hatırlatıyordu.

«Bırak yatayım, bırak yatayım,» diye söyleniyordu Doreen. «Bırak yatayım, bırak yatayım.»

Doreen'i eşikten içeri taşıyıp yatağıma yatırırsam bir daha ondan hiç kurtulamayacağımı hissettim.

Koluma bütün ağırlığıyla abanan bedeni bir yastık yığını gibi yumuşak ve sıcaktı. Yüksek ökçeli ayakkabıları içindeki ayakları budalaca sürükleniyordu. Bu uzun koridor boyunca taşıyamayacağım kadar ağırdı.

Yapılacak tek şeyin onu halının üzerine bırakmak ve kapımı kilitleyip yatağıma dönmek olduğuna karar verdim. Doreen uyandığında neler olup bittiğini hatırlamayacak, ben uyurken kapımın önünde sızmış olduğunu sanacak; kendi kendine kalkıp uslu uslu odasına dönecekti.

Doreen'i yavaşça holün yeşil halısının üzerine indirmeye başladım. Ama hafif bir inilti koyverip kollarımdan öne doğru fırladı. Ağzından fışkıran kahverenbi kusmuk ayaklarımın dibinde geniş, pis bir birikinti halinde yayıldı.

Birden Doreen daha da ağırlaştı. Başı birikintinin üzerine sarktı. Sarı saçları bataklıklardaki ağaç kökleri gibi tutam tutam batmıştı birikintiye. Uyuyordu artık. Geri çekildim. Ben de yarı uykuda gibiydim.

O gece Doreen hakkında bir karar verdim. Onu gözleyecek, söylediklerini dinleyecektim, ama onunla hiçbir yakın ilişkim olmayacaktı. İçimin derinliklerinde Betsy'ye ve onun masum arkadaşlarına sadık kalacaktım. Benim benzediğim Betsy'ydi aslında.

Sessizce odama döndüm, kapıyı kapadım. Ama bir an düşündükten sonra kilitlemekten vazgeçtim. Bunu yapacak gücü bulamadım kendimde.

Ertesi sabah sıkıntılı, güneşsiz bir sıcakta uyandım; giyinip yüzüme soğuk su çarptım, biraz ruj sürdüm, yavaşça kapıyı açtım. Doreen'i hâlâ orada, kendi içimdeki kötülüğün çirkin, somut bir kanıtı gibi o kusmuk gölünün üzerine yığılmış olarak göreceğimi sanıyordum.

Holde kimseler yoktu. Halı bir uçtan bir uca tertemiz ve alabildiğine yeşil uzanıyordu. Yalnızca benim kapımın önünde, sanki kazara bir bardak su dökülüp de silinmiş gibi, hafif, biçimsiz, esmer bir leke vardı.

3

Hanımlar Günü ziyafet masasının üzerine, ortadan kesilip ayrılarak içlerine mayonezli yengeç eti doldurulmuş sarı yeşil avokadolarla yayvan tabaklarda az pişmiş rosta ve soğuk tavuk etleri sıralanmış ve aralarına tepeleme siyah havyarla dolu kesme camdan kâseler yerleştirilmişti. O sabah otelin kafeteryasında kahvaltı edecek zaman bulamamış, ancak fazla kaynamış bir fincan acı kahveyi suratımı buruşturarak içebilmiştim. Açlıktan ölüyordum.

New York'a gelmeden önce hiç doğru dürüst bir lokantada yemek yememiştim. Buddy Willard gibi kimselerle gidip yalnızca kızarmış patates, peynirli hamburger ve vanilyalı dondurma yediğim Howard Johnson'ın yerini saymıyorum elbette. Nedenini bilemiyorum ama, yemek yemeyi her şeyden çok severim. Ne kadar yersem yiyeyim hiç kilo almam. Bir keresini saymazsak, on yıldır hiç değişmemiştir kilom.

En sevdiğim yemekler bol tereyağı, peynir ve ekşi kremayla dolu yemeklerdir. New York'ta dergide çalışan arkadaşlarla ve birtakım ünlü konuklarla o kadar çok beleş yemek faslı oluyordu ki; bir minicik bezelye garnitürünün bile elli altmış sent olduğu elle yazılmış kocaman yemek listelerini gözlerimle bir çırpıda tarayıp en ağır, en pahalı yemeklerden oluşan bir diziyi ısmarlamayı alışkanlık edinmiştim.

Sürekli şirket hesabından yediğimiz için hiçbir zaman suçlu hissetmiyordum kendimi. Çok hızlı yemeye de özen gösteriyordum. Böylelikle, zayıflamaya çalıştıkları için yalnızca yeşil salata ve greyfurt suyu ısmarlayan kimseleri hiç bekletmemiş oluyordum. Zaten New York'ta karşılaştığım hemen herkes zayıflamaya çalışıyordu.

Tombul, dazlak organizatör, yakasına tutturulmuş

mikrofona doğru ıslıklı sesiyle konuşuyordu: «Dergimiz çalışanlarının şu ana dek tanışma şansını elde ettikleri en güzel, en zeki hanımlar topluluğuna hoşgeldiniz demek isterim. Bu ziyafet, **Hanımlar Günü** dergisi Yiyecek Deneme mutfaklarının sizlere göstermek istediği konukseverliğin yalnızca küçük bir örneğidir.»

Zarif, kadınca bir alkış serpintisinden sonra hep birlikte keten örtülü, kocaman masanın çevresine oturduk.

Yemeğe dergideki kızlardan on bir tanesi ve başımızdaki editörlerin çoğu katılmıştı. Bizden başka hijyenik beyaz önlükleri, düzgün saç fileleri ve şeftali rengi kusursuz fondötenleriyle **Hanımlar Günü** Yiyecek Deneme Mutfakları personeli de hazır bulunuyordu.

Bizden yalnızca on bir kişi vardı, çünkü Doreen gelmemişti. Yeri her nedense benim yanımda ayrılmış, sandalyesi boş kalmıştı. Oturacağı yeri belirten kartı onun için saklamıştım. İçinde yüzünün görüneceği gümüş yuvarlağın çevresi bir papatya çelengiyle süslenmiş ve tepesine dantelsi bir yazıyla «Doreen» yazılmış bir cep aynasıydı bu.

Doreen, Lenny Shepherd'la birlikteydi o gün. Zaten artık boş zamanının çoğunu Lenny Shepherd'la geçiriyordu.

Hanımlar Günü, her ay değişik bir konuyla değişik yerlerde çekilmiş ve çift sayfaya basılmış renkli, cafcaflı yemek resimleriyle dolu bir kadın dergisiydi. Öğle yemeğinden önceki saatte bize uçsuz bucaksız, pırıl pırıl mutfakları gezdirmişlerdi. Bu arada parlak ışıklar altında dondurmalı elmalı pasta resmi çekmenin ne kadar güç olduğunu, dondurmanın kürdanlarla arkadan desteklendiğini ve durmadan eridiği için de ikide bir değiştirilmesi gerektiğini öğrenmiştik.

Bu mutfaklara yığılmış, yiyeceklerin görünüşü başımı döndürmüştü. Evde de karnımız doymuyor değildi, ama büyükannem, pişirdiği ucuz et yemeklerinin daha

ilk lokmasını ağzımıza götürürken, «Umarım beğenirsiniz, şunun yarım kilosuna tam kırk bir sent verdim, demek alışkanlığındaydı. Ben de o zaman bir pazar günü rostosu yerine madeni kuruşları yiyormuşum duygusuna kapılırdım hep.

Sandalyelerimizin arkasında dikilip açılış konuşmasını dinlerken başımı eğip havyar kâselerinin masadaki konumunu gizlice gözden geçirmiştim. Kâselerden biri benimle Doreen'in boş sandalyesi arasındaki stratejik bölgedeydi.

Karşımda oturan kızın, ortaya dağ gibi yığılmış meyvalar yüzünden kâseye erişemeyeceğini hesapladım. Kâseyi, tereyağı, ekmek tabağımın yanında tutup önünü dirseğimle kesersem sağımda oturan Betsy de, aşırı nazik olduğundan, havyarı kendisiyle paylaşmamı istemezdi herhalde. Hem zaten Betsy'nin yanında oturan kızın biraz sağına doğru bir kâse havyar daha vardı, Betsy dilerse ondan yiyebilirdi.

Büyükbabamla aramda hep süregelen bir şaka vardı. Kendisi, oturduğumuz kasabanın yakınındaki bir kulübün lokantasında başgarsondu. Pazartesi günleri çalışmadığı için her pazar büyükannem onu arabayla almaya giderdi. Erkek kardeşim ve ben de sırayla büyükannemle birlikte giderdik; büyükbabam, kulübün sürekli müşterisiymişiz gibi yemek servisi yapardı bize. Bana özel yemekler tanıtmayı çok severdi ve daha dokuz yaşına gelmeden havyar ve ançüeze bayılacak kadar gelişmişti damak zevkim.

Aramızdaki şaka şuydu: Düğünümde büyükbabam yiyebileceğim kadar havyar sağlayacaktı. Bu bir şakaydı, çünkü benim evlenmeye hiç niyetim yoktu. Ben evlensem bile bana yetecek havyarı almaya büyükbabamın parası yetmezdi. Tek çaresi kulübün mutfağını soyup bir bavula doldurmaktı!

Sürahilerin, porselen tabakların, çatal kaşıkların şıngırtıları arasında tabağımı tavuk eti dilimleriyle

döşedim. Sonra, ekmeğin üzerine fıstık ezmesi sürermişçesine, tavuk dilimlerini kalın bir havyar tabakasıyla örttüm. Daha sonra da dilimleri birer birer alıp kenarlarından havyar fışkırmayacak biçimde parmaklarımla dürüp yemeye başladım.

Bir süre hangi kaşıkların kullanılacağı konusunda kaygılara kapıldıktan sonra keşfetmiştim ki, sofrada yanlış bir şeyi biraz küstahça ve doğru hareket ettiğinizi çok iyi biliyormuşçasına yaparsanız durumu kurtarırsınız; hiç kimse görgüsüz olduğunuzu ya da yetersiz eğitim gördüğünüzü düşünmez. Üstelik orijinal ve çok esprili bir insan olarak bile tanınırsınız.

Bu numarayı Jay Cee, beni ünlü bir ozanla öğle yemeğine götürdüğü gün öğrenmiştim. Yemek yediğimiz yer fıskiyeler ve şamdanlarla dolu pahalı bir lokantaydı; bütün erkekler koyu renk takımlar ve lekesiz beyaz gömlekler giymişlerdi. Bizim ozansa, benekli kahverengi, yamrı yumru, korkunç bir tüvit ceket, gri pantolon ve kırmızı - beyaz damalı, açık yakalı bir jarse gömlekle gelmişti yemeğe.

Bu ozan, doğayla sanatın karşıt şeyler olduğu konusunda benimle konuşurken, salatasını yaprak yaprak elleriyle yemişti. Gözlerimi, suları damlayan salata yapraklarını birbiri ardından salata tabağından ozanın ağzına taşıyıp duran soluk beyaz, küt parmaklardan ayıramamıştım. Hiç kimse ne gülmüş, ne de kabaca fısıldaşmıştı. Salatayı elle yemeyi, yapılacak tek doğal ve mantıklı şey haline getirivermişti ozan.

Dergideki editörlerden ve **Hanımlar Günü** personelinden hiç kimse yakınımda oturmuyordu. Betsy de çok tatlı ve dostça davranıyordu. Görünüşe bakılırsa havyar sevmiyordu bile. Bu durumda benim de cesaretim giderek artıyordu. Bir tabak dolusu söğüş tavuk ve havyarı silip süpürdükten sonra bir ikincisini hazırladım. Ardından da avokado ve yengeç eti salatasına giriştim.

Avokado en sevdiğim meyvedir. Büyükbabam her pazar günü çantasında altı tane kirli gömleğin ve pala örttüm. Daha sonra da dilimleri birer birer alıp kezar dergilerinin altına gizlenmiş bir avokado getirirdi bana. Bir tavada üzüm jölesini ve Fransız usulü sosu birlikte eritip avokadonun içini bu karışımla doldurarak yemesini de öğretmişti. Canım o sosu çekiyordu şimdi. Onun yanında yengeç eti yavan kalıyordu.

Havyar konusunda kaygılanmama artık gerek kalmadığını hissettiğim zaman Betsy'ye, «Kürk defilesi nasıldı?» diye sordum. Bu arada tabakta kalan son birkaç tuzlu siyah havyarı da çorba kaşığımla sıyırıp kaşığı iyice yaladım.

«Harikaydı,» diye gülümsedi Betsy. «Mink kuyruklarıyla altın bir zincirden oluşan ve her zaman kullanılabilen bir atkı yapmayı gösterdiler bize. Zincirin gerçeğinden farksız bir taklidini Woolworth'ten bir dolar doksan sekiz sente almak mümkün. Hilda hemen toptancı kürk depolarına koşup bir demet mink kuyruğunu büyük bir indirimle aldı, sonra da Woolworth'e uğradı; otobüsle dönerken de hepsini birbirine dikip iliştirdi, boyun atkısı yapıverdi.»

Betsy'nin öbür yanında oturan Hilda'ya bir göz attım. Gerçekten de sallanan altın bir zincirle bir yanda tutturulmuş kürk kuyruklardan oluşan pahalı görünüşlü bir atkı takmıştı.

Hilda'yı hiçbir zaman anlayamamıştım. Bir seksen boyunda, iri, çekik yeşil gözlü, kalın kırmızı dudaklıydı. Yüzünde boş ve Slavlara özgü bir görünüm vardı. Şapka yapardı. Doreen, Betsy ve benim gibi yazar - çizer takımından farklıydı o. Bizler, bazılarımız yalnızca sağlık ve güzellik üzerine olsa da, hep yazılar yazıyorduk dergide. O ise Moda Editörüne bağlıydı. Bilmem Hilda'nın okuması var mıydı, ama çarpıcı şapkalar yapardı. New York'ta şapka yapmayı öğreten özel bir okula gitmişti; her gün işe gelirken hasır, kürk,

kurdele, ya da değişik tonlarda tülden kendi elleriyle yaptığı yeni bir şapka giyerdi.

«İnanılmaz bir şey bu,» dedim. «Gerçekten harika.» Doreen'i özlüyordum. Burada olsa Hilda'nın büyüleyici atkısı hakkında ince, iğneli bir söz mırıldanıp beni neşelendirirdi şimdi.

Kendimi çok mutsuz hissediyordum. Maskem daha o sabah Jay Cee tarafından düşürülmüştü. Kendimle ilgili tüm o tedirgin edici kuşkuların gerçek olduğunu ve bu gerçeği artık daha fazla gizleyemeyeceğimi hissediyordum. On dokuz yıl boyunca iyi notların, ödüllerin ve çeşitli bursların peşinde koştuktan sonra, artık kendimi koyveriyor, yavaşlıyor ve düpedüz yarışı bırakıyordum.

Betsy, «Neden bizimle birlikte kürk defilesine gelmedin?» diye sordu. Bana öyle geldi ki aynı soruyu bir dakika önce de sormuştu, ama ben dinlemiyor olduğum için yineliyordu şimdi. «Doreen'le mi gittin?»

«Hayır,» dedim. «Defileye gitmek istiyordum ama Jay Cee telefon edip büroya çağırdı beni.» Defileye gitmek istediğim doğru değildi, ama şimdi bunun doğru olduğuna kendimi inandırmaya çalışıyordum ki, Jay Cee'nin davranışı beni gerçekten yaralayabilsin.

Betsy'ye o sabah nasıl yatağımda uzanmış yatarken kürk defilesine gitmeyi tasarladığımı anlattım. Ama erkenden Doreen'in odama uğrayıp beni ayartmaya çalıştığını söylemedim ona. «O ahmakça defileye gidip de ne yapacaksın?» demişti Doreen, «Lenny'yle ben Coney Adası'na gidiyoruz, neden bizimle gelmiyorsun? Lenny sana iyi birini bulabilir. Üstelik o öğle yemeği daveti ve öğleden sonraki film galasıyla bütün gün karambola gidecek. Kimse yokluğumuzun farkına bile varmaz.»

Bir an için gitmeyi istedim. Defile gerçekten de budalaca bir şey olmalıydı. Kürklere hiçbir zaman ilgi duymamıştım. Sonunda, canımın istediği kadar yatıp

ardından da Central Park'a gitmeye ve günümü gölcüklerinde ördekler dolaşan o çıplak parkta bulabileceğim en uzun çimenlerin üzerinde uzanarak geçirmeye karar verdim.

Doreen'e defileye de, yemeğe de, film galasına da gitmeyeceğimi, Coney Adası'na da gitmeyip günümü yatakta geçireceğimi söyledim. Doreen gittikten sonra yapmam gereken şeyleri neden yapamadığımı düşündüm. Yorgun ve hüzünlü hissettim kendimi. Sonra, neden Doreen gibi yapmamam gereken şeyleri de yapamadığımı düşündüm ve kendimi daha da yorgun ve hüzünlü hissettim.

Saatin kaç olduğunu bilmiyordum, ama holde kızların koşuşturmalarını, birbirlerine seslenmelerini ve defile için hazırlanmalarını duymuştum. Sonra hol sessizleşmişti. Ve ben yatağımda, gözlerimi beyaz tavana dikmiş sırtüstü yatarken sessizlik büyüdü, büyüdü, bir an geldi ki kulak zarlarımın sessizlikten patlayacağını sandım. Sonra telefon çaldı.

Bir dakika boyunca telefona bakakaldım. Ahize kemik rengi beşiğinde hafifce sallandığına göre telefon gerçekten çalıyor olmalıydı. Telefon numaramı bir dansta ya da bir partide birisine verip sonradan unutmuş olabileceğimi düşündüm. Ahizeyi kaldırıp kısık, çekici bir sesle konuştum:

«Alo?»

«Ben Jay Cee.» Bir an bile beklemeden acımasızca yanıtlamıştı Jay Cee. «Bugün büroya gelmeyi tasarlıyor muydun diye soracaktım.»

Çarşafların arasına gömüldüm. Jay Cee'nin neden büroya geleceğimi düşündüğünü anlayamıyordum. Yapacağımız işleri hatırlatmak için, teksir edilmiş program kartları vermişlerdi bize. Birçok sabahı ve öğleden sonrayı bürodan uzakta, kentteki çeşitli sosyal olaylara katılarak geçiriyorduk. Kuşkusuz, bazı olaylara katılıp katılmamak bizim isteğimize bırakılmıştı.

Uzunca bir sessizlik oldu. Sonra uysal bir sesle, «Kürk defilesine gitmeyi düşünüyordum,» dedim. Düşünmüyordum oysa, ama aklıma söyleyecek başka şey gelmemişti.

«Ona kürk defilesine gitmeyi düşündüğümü söyledim,» dedim Betsy'ye. «Yine de büroya gelmemi istedi. Hem benimle biraz konuşmak istiyormuş, hem de yapılacak bazı işler varmış.»

Betsy üzüntüme katılarak, «vah vah,» dedi. Yemek sonrası sunulan konyaklı dondurma tabağıma damlayan gözyaşlarımı görmüş olmalıydı, çünkü hiç dokunmadığı dondurma tabağını eliyle bana doğru itti ve ben kendiminkini bitirince dalgın dalgın onunkini yemeye başladım. Gözyaşlarımdan utanmıştım biraz, ne var ki yeterince gerçektiler. Jay Cee bazı korkunç şeyler söylemişti bana.

Saat on sularında silik bir gölge gibi büroya girdiğimde Jay Cee ayağa kalktı ve masasının çevresinden dolanarak gidip kapıyı kapattı. Ben daktilo masamın önündeki döner sandalyeye yüzüm ona dönük olarak oturdum. O da tam karşıma, masasının gerisindeki döner sandalyeye oturdu. Penceresindeki raflar dolusu saksı bitkisi tropikal bir bahçe gibi fışkırıyordu arkasında.

«İşin sana ilginç gelmiyor mu Esther?»

«Elbette geliyor,» dedim. «Çok ilginç geliyor.» Bu sözleri haykırmak geliyordu içimden. Sanki o zaman daha inandırıcı olacaklardı. Ama kendimi tuttum.

Hayatım boyunca, okumak, yazmak, deli gibi çalışmaktan başka bir şey istemediğimi söyleyip durmuştum kendime. Gerçekten de öyle gibiydi. Her şeyde yeterince başarılıydım ve hep en yüksek notları alıyordum. Üniversiteye geldiğimde artık kimse durduramazdı beni.

Kasaba gazetesinin üniversite muhabirliğini, edebî derginin editörlüğünü, akademik ve sosyal suç ve cezalarla uğraşan Onur Komitesinin sekreterliğini yapıyordum. Bu sonuncusu popüler bir görevdi. Tanınmış bir kadın ozan ve fakültedeki bir profesör, doğunun en büyük üniversitelerinde doktora yapması için destekliyorlardı beni. Burslar vaadediliyordu. İşte şimdi de entellektüel bir moda dergisinin en iyi editörünün yanında staj görüyordum. Ve yürümemekte direnen ağır bir dolap beygiri gibi duralayıp duruyordum.

«Her şeyi son derece ilginç buluyorum.» Sözcükler Jay Cee'nin masasına tahta paralar gibi boş bir tıngırtıyla döküldüler.

Jay Cee biraz sabırsızca, «Buna sevindim,» dedi. «Kollarını sıvarsan bir ayda dergide çok şey öğrenebilirsin. Senden önce burada çalışan kız moda gösterileriyle filan ilgilenmedi. Ve bu bürodan doğruca **Time** dergisine gitti.

«Aman Tanrım!» dedim aynı ölgün sesle. «Çok hızlıymış doğrusu!»

Jay Cee hafiften yumuşayarak, «Aslında okulda bir yılın daha var senin,» dedi. «Okulu bitirince ne yapmayı düşünüyorsun?»

Hep sanırdım ki bütün düşüncem iyi bir doktora bursu almak ya da Avrupa'da öğrenim yapma olanağı bulmak, sonra da bir profesör olup şiir kitapları yazmak ya da şiir kitapları yazıp bir çeşit editör olmaktı. Genellikle bu planlar dilimin ucunda olurdu.

«Aslında pek bilemiyorum,» dediğimi duydum. Bunu söylediğimi duyar duymaz da derin bir şokla sarsıldım. Çünkü söylediğim anda bunun gerçek olduğunu farketmiştim.

Sanki evimin çevresinde epeydir dolanıp duran ne idüğü belirsiz bir kimse bir gün birden karşıma çıkıp gerçek babam olduğunu söylemişti; bana öylesine benziyordu ki, gerçekten babam olduğunu hissetmiş ve tüm

yaşamım boyunca babam olduğunu sandığım kişinin bir sahtekâr olduğunu anlamıştım.

«Aslında pek bilemiyorum.»

«Böyle hiçbir yere varamazsın.» Jay Cee durakladı. «Hangi dilleri biliyorsun?»

«Şey, sanırım biraz Fransızca okuyabilirim, ötedenberi hep Almanca öğrenmeyi istedim.» Aşağı yukarı beş yıldır herkese ötedenberi Almanca öğrenmek istediğimi söylüyordum.

Annem Amerika'da geçirdiği çocukluğunda Almanca konuşurmuş ve bu yüzden Birinci Dünya Savaşı sırasında okuldaki çocuklar onu taşa tutmuşlar. Dokuz yaşındayken yitirdiğim babamsa Polonya'nın göbeğindeki deli dolu bir köyden gelmeymiş. En küçük erkek kardeşimse o sırada Berlin'de Uluslararası Yaşama Deneyine katılmıştı ve Almanca'yı oranın yerlileri gibi konuşabiliyordu.

Söylemediğim şey şuydu: Ne zaman elime Almanca bir sözlük ya da kitap alsam, o kapkara, sıkışık, dikenli tellere benzeyen harfleri görür görmez kafam bir istiridye gibi kapanıveriyordu.

Eski parlak satıcılığıma dönmemi sağlayacak bir ipucu arayarak, «Basın - yayın işlerinde çalışmayı düşündüm hep,» dedim. «Herhalde bir yayınevine başvuracağım.»

Jay Cee acımasızca, «Fransızca ve Almanca'yı okuyabilmen gerekir,» dedi. «Belki başka birkaç dili de. İspanyolca, İtalyanca - belki de en iyisi, Rusça. Editör olmak sevdasıyla her yıl haziran ayında yüzlerce kız dolar New York'a. O sıradan insanları aşmalısın, daha fazla bir şeyler verebilmelisin. Birkaç dil öğrensen çok iyi olur.»

Jay Cee'ye üniversitede son yılın programında dil öğrenmeye ayıracak vaktim olmadığını söylemeye dilim varmadı. Onur öğrencileri için düzenlenen ve insana bağımsız düşünmeyi öğreten bir program izleyecek-

tim. Bu program çerçevesinde Tolstoy'la Dostoyevski hakkında bir ders ve üst düzeyde şiir kompozisyonunu konu alan bir seminer dışında tüm zamanımı James Joyce'un yapıtlarındaki karmaşık bir tema üzerine yazıp çizerek geçirecektim. **Finnegans Wake**'i okumaya bir türlü fırsat bulamadığım için, şimdilik temamı seçmemiştim ama profesörün tezim konusunda pek heyecanlıydı ve ikizlerle ilgili imgeler hakkında yol gösterici bilgiler vermeye söz vermişti bana.

«Elimden geleni yapacağım,» dedim Jay Cee'ye. «Belki şu hızlandırılmış temel Almanca derslerinden birini programıma sıkıştırabilirim.» O anda bunu gerçekten yapabileceğimi düşünüyordum. Sınıf danışmanımı kural dışı şeyler yapmama izin vermesi için ikna edebiliyordum. O da bana bir çeşit ilginç deney gözüyle bakıyordu.

Üniversitede fizik ve kimya zorunlu derslerdi. Daha önce bir botanik dersi almış ve çok başarılı olmuştum. Bütün yıl boyunca bir tek sınav sorusunu bile yanlış yanıtlamamıştım ve bir ara da botanist olup Afrika'daki yabanî otları ya da Güney Amerika'daki yağmur ormanlarını incelemek fikriyle oyalanmıştım. Çünkü garip konularda olağandışı şeyler üzerine çalışmak için büyük burslar kazanmak, İtalya'da sanat öğrenimi, İngiltere'de İngilizce öğrenimi yapmak için burs kazanmaktan çok daha kolaydır. Pek fazla rekabet yoktur bu konularda.

Botanik dersi zevkliydi, çünkü yaprakları kesip mikroskop altında incelemeyi, eğreltiotunun üreme döngüsündeki tuhaf, yürek biçimli yaprağın ve ekmek mayasının diyagramlarını çizmeyi seviyordum. Benim için gerçek şeylerdi bunlar.

Oysa fizik dersine ilk girdiğim gün ölümden beterdi.

Bay Manzi adında esmer, kısa boylu, peltek ve tiz sesli bir adam, üzerinde dar, lacivert bir takım ve

elinde ufak tahta bir topla sınıfın önüne dikilmişti. Topu yüksek eğimli, yivli bir yüzeyin tepesinden aşağıya doğru bıraktı. Sonra ivme için a, zaman için t harflerini kullanacağını söyledi ve bir anda tahtanın her tarafını harfler, sayılar ve eşit işaretleriyle doldurup verdi. Kafamın durduğunu hissettim.

Fizik kitabımı alıp yatakhaneye döndüm. Gözenekli teksir kâğıdına basılmış muazzam bir kitaptı bu - tuğla kırmızısı karton kapaklar arasında, içinde hiç resim ve fotoğraf bulunmayan, yalnızca formüller ve şemalarla dolu dört yüz sayfalık bir kitap. Bu kitap üniversiteli kızlara fizik öğretmek için Bay Manzi tarafından yazılmıştı ve eğer bizim üzerimizde iyi sonuç alırsa Bay Manzi kitabı bastırmaya çalışacaktı.

Sözün kısası, o formülleri ezberledim, derslere devam ettim, eğik yüzeylerden yuvarlanan topları seyrettim, çalan zilleri dinledim ve dönem sonunda, kızların çoğu fizikten kalırken ben pekiyiyle doğrudan geçtim. Bir defasında dersin çok zor olduğundan yakınan bir grup kıza Bay Manzi'nin «Hayır çok zor olamaz, çünkü bir arkadaşınız tam not aldı,» dediğini duydum. «Kim o? Söyleyin bize,» dediler ama o kafasını sallayıp susturdu ve bana suç ortağıymışım gibi küçük, tatlı bir gülücük gönderdi.

İşte bu olay bir sonraki dönemin kimyasından kurtulma fikrini uyandırdı kafamda. Fizikten tam not almış olabilirdim, ama paniğe kapılmıştım bir kez. Fizik çalışırken içime fenalıklar geliyordu. Her şeyin harflere ve sayılara indirgenmesi beni çileden çıkarıyordu. Tahtada yaprak şekilleri, yaprakların soluduğu gözeneklerin büyütülmüş şemaları ve karoten, zantofil gibi büyüleyici sözcükler yerine, Bay Manzi'nin özel kırmızı tebeşiriyle yazılmış o çirkin, sıkışık, akrep gibi harflerden oluşan formülleri vardı hep.

Kimyanın daha da beter olacağını biliyordum, çünkü kimya laboratuvarında asılı duran doksan küsur

elementlik kocaman tabloda altın, gümüş, kobalt ve alüminyum gibi hiçbir kusuru olmayan sözcüklerin, yanlarında ondalık sayılar bulunan çirkin kısaltmalara dönüştürüldüğünü görmüştüm. Beynimi bu tür saçmalıklarla biraz daha zorlarsam çıldırabilirdim. Başarısız olacağım kesindi. Yılın ilk yarısında ancak korkunç bir irade gücüyle sürükleyebilmiştim kendimi.

Bu durumda kurnazca bir planla Sınıf Danışmanıma gittim.

Planım şuydu: Shakespeare üzerine bir ders alabilmek için bu zamana gereksinmem vardı. Ne de olsa asıl konum İngiliz edebiyatıydı. O da ben de gayet iyi biliyorduk ki kimyadan da yine tam not alacaktım. Öyleyse sınavlara girmeme ne gerek vardı? Derslere yalnızca dinleyici olarak girip verileni alsam ve notları, sınavları bir tarafa bıraksam olmaz mıydı? Onurlu kişiler arasında yalnızca bir onur sorunuydu bu. İçerik daima biçimden daha fazla anlam taşıyordu ve hep tam not alacağınızı bildikten sonra notlar da biraz anlamını yitirmiyor muydu zaten? Planımı güçlendiren bir başka neden de benden sonraki sınıflar için ikinci yılda zorunlu fen derslerinin kaldırılmış olmasıydı. Bizim sınıf eski sistemin kahrını çeken son sınıftı.

Bay Manzi de planımı yürekten destekliyordu. Sanırım derslerinden çok zevk alışım ve onları iyi not almak gibi maddî bir nedenle değil de yalnızca kimyanın eşsiz çekiciliği için izlemek isteyişim gururunu okşamıştı. Shakespeare dersini aldıktan sonra bile kimya derslerini dinleyici olarak izlemeyi önermekle akıllılık etmiştim doğrusu. Yapmam gerekmeyen bir şeyi yapmakla kimyadan kesinlikle vazgeçemediğimi kanıtlamış oluyordum.

Kuşkusuz önceden o tam notu almış olmasam bu pılan asla başarılı olmayacaktı. Ve sınıf danışmanım aslında nasıl bir korku ve moral bozukluğu içinde olduğumu, hatta doktordan, sağlığımın kimya çalışmaya

uygun olmadığı, formüllerin başımı döndürdüğü vb. nedenlerle rapor almak gibi canhıraş çareler üzerinde ciddi ciddi düşündüğümü bilseydi, eminim ki lafımı bir dakika bile dinlemeyecek ve her şeye karşın beni o derse sokacaktı.

Fakülte kurulu dilekçeme olumlu yanıt verdi. Sonraları sınıf danışmanım, dilekçemin birçok profesörü duygulandırdığını söyledi bana. Davranışımı entellektüel olgunlaşmada gerçek bir aşama olarak yorumlamışlardı.

O yılın geri kalan kısmını düşündükçe gülmekten kendimi alamıyordum. Bütün dönem haftada beş kez kimya dersine girdim ve bir tanesini bile kaçırmadım. Bay Manzi o kocaman, köhne anfinin dibinde dikilip bir deney tüpünün içindekileri bir başka deney tüpüne boşaltarak mavi alevler, kızıl parıltılar ve sarı bulutlar yaratırken ben onun yalnızca uzaklarda vızıldayan bir sivrisinek olduğunu düşünerek sesini kulaklarımdan siliyor ve arkama yaslanıp parlak ışıkları, renkli alevleri zevkle seyrederken sayfalar dolusu vilaneller ve soneler yazıyordum.

Bay Manzi arasıra bana bakıp yazmakta olduğumu görüyor ve takdir dolu, küçük, tatlı bir gülücük yolluyordu yukarıya. Herhalde bütün o formülleri öbür kızlar gibi sınav zamanı için değil de anlattıkları beni çok büyülediği için kendimi tutamayıp yazdığımı sanıyordu.

4

Kimya dersini başarıyla savuşturuşumun öyküsü neden orada, Jay Cee'nin odasında otururken kafamdan geçti, bilemiyorum.

Kadın benimle konuştuğu sürece başının gerisinde, bir sihirbazın şapkasından çıkmış gibi havada duran Bay Manzi'yi görüyordum. Elinde küçük tahta topu ve Paskalya tatilinden önceki gün çürük yumurta kokan kocaman sarı bir bulut çıkarıp bütün kızları ve kendisini güldüren deney tüpü vardı.

Bay Manzi için üzülüyordum. Önünde dizçöküp böylesine aşağılık bir yalancı olduğum için özür dilemek geliyordu içimden.

Jay Cee bana bir yığın öykü denemesi verdi ve benimle çok daha yumuşak bir biçimde konuştu. Sabahın geri kalan kısmını, öyküleri okuyup düşündüklerimi pembe renkli iç yazışma kâğıtlarına yazarak ve ertesi gün Betsy tarafından okunmak üzere Betsy'nin editörünün ofisine göndererek geçirdim. Jay Cee arasıra pratik bilgiler vermek ya da bir dedikoduyu aktarmak için kesiyordu çalışmamı.

Jay Cee o gün öğle yemeğini biri kadın biri erkek, iki ünlü yazarla yiyecekti. Erkek olanı o sıralarda altı kısa öyküsünü New Yorker dergisine, altı tanesini de Jay Cee'ye satmıştı. Bu beni şaşırtmıştı, çünkü dergilerin öyküleri altılık gruplar halinde aldığını bilmiyordum. Hele altı tane öykünün getireceği para miktarını düşününce büsbütün aklım karışıyordu. Jay Cee bu yemekte çok dikkatli olması gerektiğini söylüyordu, çünkü kadın yazar da öyküler yazıyormuş, ama şimdiye dek New Yorker'da hiçbir öyküsü çıkmadığı gibi Jay Cee de ondan beş yılda ancak bir tane öykü almış. Jay Cee'nin daha ünlü olan erkek yazarı pohpohlarken daha az ünlü olan kadın yazarı da incitmemeye özen

göstermesi gerekiyordu.

Jay Cee'nin Fransız işi duvar saatindeki melekler kanatlarını aşağı yukarı oynatıp minik altın borazanlarını dudaklarına götürerek birbiri ardından on iki nota çaldıkları zaman Jay Cee bana o günlük yeterince iş yapmış olduğumu, şimdi Hanımlar Günü'nün gezi ve ziyafetine, ardından da film galasına gidebileceğimi ve ertesi gün beni pırıl pırıl ve erkenden karşısında görmek istediğini söyledi.

Sonra leylak rengi buluzunun üzerine tayyörünün ceketini giydi, başına yapma leylaklardan oluşan bir şapka tutturdu, burnunu biraz pudraladı ve kalın camlı gözlüklerini düzeltti. Müthiş çirkin, ama son derece akıllı bir görünümü vardı. Odadan çıkarken leylak rengi eldivenli eliyle omzumu okşadı.

«Bu hain kentin seni üzmesine fırsat verme.»

Birkaç dakika dönen sandalyemde oturup Jay Cee'yi düşündüm. Kendimi, sekreterimin her sabah sulamak zorunda olduğu kauçuk bitkileri ve Afrika menekşeleriyle dolu bir odada ünlü editör Ee Gee olarak hayal etmeye çalıştım. Keşke Jay Cee gibi bir annem olsaydı, diye geçti içimden. O zaman ne yapacağımı bilebilirdim.

Kendi annemden pek hayır yoktu. Babam öldüğünden beri bizi geçindirmek için steno ve daktilo dersleri veriyor ve gizliden gizliye hem işinden, hem de yaşam sigortası satıcılarına güvenmeyişi nedeniyle beş para bırakmadan ölüp gittiği için babamdan nefret ediyordu. Üniversiteden sonra steno öğrenmem için üstüme varıp duruyordu. Böylelikle yüksek okul derecemin yanısıra bir de pratik beceri kazanmış olacaktım. «Havariler bile çadır yaparlardı,» derdi annem. «Onlar da yaşamak zorundaydılar. Tıpkı bizim gibi.»

Bir Hanımlar Günü garsonunun önümdeki iki boş

dondurma tabağının yerine koyduğu tastaki ılık suya batırdım parmaklarımı. Sonra hâlâ oldukça temiz olan keten peçetemle onları tek tek, özenle kuruladım. Ardından keten peçeteyi katlayıp dudaklarımın arasına yerleştirdim ve dudaklarımı peçetenin tam üstüne bastırdım. Peçeteyi tekrar masanın üzerine bıraktığım da tam orta yerinde silik pembe bir dudak şekli, minik bir yürek gibi açılmış duruyordu.

Nereden nereye diye düşündüm.

Parmak tasını bana burs veren hanımın evinde görmüştüm ilk kez. Burslarla uğraşan ofisteki ufak tefek çilli kadın, bursu veren kişi hayattaysa mektup yazıp teşekkür etmenin okulun bir geleneği olduğunu söylemişti.

Bana burs veren kişi, benim gittiğim okula bin dokuz yüzlerin başlarında gitmiş olan Philomena Guinea adında varlıklı bir kadın romancıydı. İlk romanından Bette Davis'in rol aldığı bir sessiz film ve hâlâ devam etmekte olan bir radyo dizisi yapılmıştı. Kadının hayatta olduğunu büyükbabamın çalıştığı kulübe yakın büyük bir malikânede yaşadığını öğrendik.

Bu durumda Philomena Guinea'ya okulun kırmızı antetli gri kâğıtlarına kömür karası bir mürekkeple uzun bir mektup yazdım. Mektubumda, sonbaharda bisikletle tepeleri dolaşırken gördüğüm yaprakların güzelliğini, evde yaşayıp her gün otobüsle bir kent üniversitesine gidip gelmek yerine böyle kampusta yaşamanın nasıl olağanüstü bir şey olduğunu, bilim kapılarının önümde nasıl açıldığım ve belki bir gün benim de onun gibi büyük yapıtlar verebileceğimi anlattım.

Kasaba kitaplığında Philomena Guinea'nın bir kitabını okumuştum —her nedense üniversitenin kitaplığında hiçbir kitabı yoktu— ve kitap baştan sona uzun, gerilim yaratan sorularla doluydu: «Acaba Evelyn, Gladys'ın Roger'ı eskiden tanıdığını farkedecek mi? diye heyecanla düşündü Hector.» ya da «Uzak bir çift-

likte Bayan Rollmop'la gizli bir hayat süren kızım Elsie'nin varlığını öğrenince Donald nasıl evlenebilir benimle? diye sordu Griselda ayışığında suskun yastığına.» Bu kitaplar, sonradan bana okulda çok başarısız olduğunu söyleyen Philomena Guinea'ya milyonlarca dolar kazandırmıştı.

Bayan Guinea mektubumu yanıtladı ve beni evinde öğle yemeğine çağırdı. İşte parmak tasını ilk kez orada gördüm.

Suyun üzerinde birkaç kiraz çiçeği yüzüyordu ve ben onu yemekten sonra içilen bir tür berrak Japon çorbası sanarak küçük, gevrek çiçeklerine varıncaya kadar hepsini yedim. Bayan Guinea hiçbir şey söylemedi ve ne yapmış olduğumu ancak çok sonra, okuldan tanıdığım bir sosyete kızına o yemekten sözettiğim zaman öğrendim.

Güneşliymişcesine aydınlatılmış **Hanımlar Günü** binasından çıktığımızda gri caddelerde buharlaşan bir yağmurla karşılaştık. Bu insanı tertemiz yıkayan güzel bir yağmur değil, Brezilya'da yağdığını tahmin ettiğim türden bir yağmurdu. Gökten fincan tabağı büyüklüğünde damlalar halinde düşüp kızgın kaldırımlara neredeyse bir ıslıkla çarpıyor ve parlak, esmer betondan kıvranarak yükselen buhar bulutları gönderiyordu yukarıya.

Öğleden sonrayı Central Park'ta tek başıma geçirme konusundaki gizli umudum, **Hanımlar Günü** binasının cam bir yumurta çırpacağı biçiminde yapılmış döner kapılarından çıkarken uçup gitti. Kendimi ılık yağmurda önce dışarıya, sonra da bir taksinin loş ve sarsıntılı mağarasının içine savrulmuş buldum. Yanımda Betsy, Hilda ve kocasıyla üç çocuğunu New Jersey'in Teaneck'inde bırakıp gelmiş olan kızıl saçlı, ufak tefek ve ciddî Emily Ann Offenbach vardı.

Film berbattı. Oyuncular, June Allyson'a benzeyen ama gerçekte başka biri olan hoş, sarışın bir kızla Elizabeth Taylor'a benzeyen ama yine gerçekte başka biri olan siyah saçlı, şuh bir kız ve iri yarı, geniş omuzlu, Rick ve Gil gibi adları olan iki mankafaydı.

Filmin konusu futbolla karışık bir aşk öyküsüydü. Renkli bir çekimdi.

Renkli filmlerden nefret ederim. Renkli bir filmde herkes her yeni sahnede parlak renkli bir kostüm giymek zorunda hisseder kendini. Ve bir sürü yemyeşil ağacın ya da sapsarı buğday başağının ortasında ya da uçsuz bucaksız masmavi bir denizin kıyısında elbise askısı gibi dikilir durur.

Olayın büyük bir kısmı futbol stadyumlarında geçiyordu. Kızlar ya şık giysiler içinde, yakalarında lahana büyüklüğünde turuncu patlarla tribünlerden el sallayıp oyuncuları coşturuyorlar, ya da bir balo salonunda «**Rüzgâr Gibi Geçti**» den çıkma tuvaletler içinde kavalyeleriyle pistte dolanıyor ve sonra da makyaj odasına gidip birbirlerine çirkin hakaretler yağdırıyorlardı.

Sonunda iyi kızın iyi futbolcuyla birleşeceğini, şuh kızınsa kimseyle birleşmeyeceğini, çünkü Gil adlı adamın baştan beri bir eş değil yalnızca bir metres istemiş olup şimdi de tek kişilik bir biletle Avrupa'ya gitmek üzere olduğunu anlayabildim.

İşte aşağı yukarı bu sıralarda kendimde bir gariplik hissetmeye başladım. Çevreme, kendini filme kaptırmış dizi dizi küçük kafaya baktım. Hepsi de, önlerinde aynı gümüşsü pırıltı, arkalarında aynı siyah gölgeyle ahmakça bir görünümdeydiler.

İçimde korkunç bir kusma isteği kabardı. Midemi bulandıranın bu berbat film mi yoksa yediğim o bir yığın havyar mı olduğunu kestiremiyordum.

Yarı karanlıkta Betsy'ye, «Ben otele dönüyorum,» diye fısıldadım.

Betsy olağanüstü bir dikkatle perdeye dikmişti gözlerini. Dudaklarını hemen hiç kımıldatmadan, «İyi değil misin?» diye fısıldadı.

«Hayır,» dedim. «Felaket durumdayım.»

«Ben de öyle, seninle geliyorum.»

Yerlerimizden kalkıp sıra boyunca pardon pardon pardon diyerek ilerledik. İnsanlar homurdanarak, mırıldanarak bize yol açmak için yağmur çizmelerini ve şemsiyelerini sağa sola çekiyorlardı. Basabildiğim kadar çok ayağa basttım, çünkü önümde bir balon gibi hızla büyüyüp önümü görmemi engelleyen korkunç kusma isteğini ancak böyle unutabiliyordum.

Caddeye çıktığımızda ılık bir yağmurun son kalıntıları hâlâ süzülüyordu aşağıya.

Betsy perişan haldeydi. Yanaklarının canlılığı uçup gitmişti. Karşımda sallanan kanı çekilmiş yüzü yeşil bir renk almıştı ve sürekli terliyordu. Taksi isteyip istemediğimize karar vermeye çalışırken hep yol kenarında hazır bekleyen damalı, sarı taksilerden birine attık kendimizi. Daha otele varmadan ben bir kez kustum, Betsy de iki kez.

Taksinin şoförü virajları öyle hızlı alıyordu ki arka koltukta ikimiz birden bir o yana bir bu yana savruluyorduk. Birimizin midesi bulandığında yere bir şey düşürmüş de onu alacakmış gibi sessizce eğiliyor, öbürümüz de bir şarkı mırıldanarak pencereden dışarıyı seyreder gibi yapıyordu.

Yine de şoför ne yaptığımızı anlamışa benziyordu. Henüz kırmızıya dönen bir ışıkta durmayıp geçerken, «Hey,» diye terslendi, «Bunu benim arabamda yapamazsınız, inin de caddede yapın.»

Ama biz hiç ses çıkarmadık. Şoför de otele hemen hemen vardığımızı anlamış olmalı ki ana giriş kapısının önünde park etmeden bizi arabadan indirmedi.

Ücreti doğru dürüst hesaplayacak kadar beklemeye cesaret edemedik. Şoförün avucuna bir yığın made-

nî para doldurup yerdeki pisliği örtmek için birkaç kâğıt mendil bıraktık üstüne. Lobiden koşarak geçip boş asansöre dar attık kendimizi. Şansımıza, günün sakin bir saatiydi. Betsy'ye asansörde yine bulantı geldi ve ben onun başını tuttum, sonra bana bulantı geldi ve o benim başımı tuttu.

Genellikle esaslı bir kusmadan hemen sonra kendini daha iyi hisseder insan. Biz de kucaklaşıp vedalaştık ve odalarımıza gidip uzanmak için koridorun ters uçlarına doğru yürüdük. Doğrusu ya, birlikte kusmak kadar insanları birbirine yaklaştıran şey yoktur.

Ama kapıyı arkamdan kapayıp, soyunup, sürüklenerek yatağıma uzanır uzanmaz kendimi eskisinden bin beter hissettim. Derhal tuvalete gitmem gerekiyordu. Mavi mısır çiçekli beyaz sabahlığımı güç bela giyip sendeleyerek tuvalete yöneldim.

Betsy benden önce gelmişti bile. Kapının ardında inlediğini duyabiliyordum. Telaşla köşeyi dönüp öbür kanattaki tuvalete koştum. Öyle uzaktı ki, öleceğimi sandım.

Tuvalete oturup başımı lavaboya sarkıttım. Ve hem bağırsaklarımı hem de yediğim yemeği yitirmekte olduğumu düşündüm. Bulantı içimde dalgalar halinde kabarıyordu. Her dalgadan sonra bir süre ıslak bir yaprak gibi güçsüz ve tepeden tırnağa titreyerek kalıyor, sonra üçünde yeni bir dalgamn kabardığını hissediyordum. Ayaklarımın altında, başımın tepesinde ve dört bir yanımda işkence odasının parlak beyaz fayansları üzerime doğru kapanıyor ve beni ezerek lime lime parçalıyordu.

Ne kadar bir süre öyle kaldığımı bilmiyorum. Dışarıdan geçenlerin çamaşırlarımı yıkadığımı sanmaları için soğuk suyu gürültüyle akıtıyordum. Kendimi yeterince, güvende hissedince de yere boylu boyunca uzanıp kımıldamadan yattım.

Artık yaz bitmişe benziyordu. Kış ayazının ilikleri-

me işleyip dişlerimi takırdattığını hissediyordum. Gelirken yanımda sürüklediğim büyük, beyaz otel havlusu da başımın altında suskun bir kar yığını gibiydi.

Bir tuvalet kapısının şu anda yumruklandığı gibi yumruklanmasını müthiş görgüsüzlük sayardım doğrusu. Kapıya vuran her kimse, benim yapmış olduğum gibi öbür tarafa gidip başka bir tuvalet bulabilir ve beni rahat bırakabilirdi. Oysa kapıdaki, ısrarla vurmaya devam ediyor ve kapıyı açmam için neredeyse yalvarıyordu. Bu sesi belli belirsiz tanıyordum. Emily Ann Offenbach'ın sesine benziyordu biraz.

O zaman, «Bir dakika,» dedim. Sözcükler pekmez gibi koyu ve acemice döküldü ağzımdan.

Kendimi toparlayıp yavaşça kalktım ve sifonu onuncu kez çektim. Lavaboyu temizleyip havluyu kusmuk lekeleri açık seçik görünmeyecek biçimde katladım. Sonra kapının kilidini açtım ve koridora çıktım.

Emily Ann'e ya da bir başkasına bakmamın tehlikeli olacağını biliyordum. Onun için donuklaşan gözlerimi koridorun öbür ucunda sallanan bir pencereye dikip bir ayağımı ötekinin önüne koydum.

Gördüğüm ilk şey birinin ayakkabısıydı.

Çatlamış siyah deriden sağlam ve oldukça eski bir ayakkabıydı bu. Ön kısmında incecik hava deliklerinden oluşan bir deseni ve donuk bir cilası vardı. Ayakkabının burnu bana dönüktü. Sağ yanağımı acıtan yeşil, sert bir yüzeyin üzerinde duruyor gibiydi.

Hiç kımıldamadan, ne yapabileceğim konusunda bana bir fikir verecek bir ipucu bekledim. Ayakkabının biraz solunda beyaz zemin üzerinde yığılakalmış dağınık mısır çiçekleri çarptı gözüme ve ağlayasım geldi. Baktığım şey kendi sabahlığımın koluydu ve

ucunda sol elim cansız bir balık gibi uzanmış duruyordu.

«Kendine geldi artık.»

Ses başımın çok yukarılarındaki serinkanlı, mantıklı bir bölgeden geliyordu. Bir an için bunda bir gariplik görmedim, ama sonra garipsedim birden. Bu bir erkek sesiydi ve kaldığımız otele günün hiçbir saatinde hiçbir erkek giremezdi.

«Daha kaç kişi var?» diye devam etti ses.

İlgiyle dinliyordum. Yer inanılmaz derecede sağlam gibiydi. Düşmüş olduğumu ve daha fazla düşemeyeceğimi bilmek rahatlatıcıydı.

Bir kadın sesi, «On bir sanırım,» diye yanıtladı. Kadın siyah ayakkabının sahibi olmalıydı. «Sanırım on bir, ama biri eksik olduğuna göre yalnız on kalıyor.»

«İyi öyleyse, sen bunu yatır da ben ötekilere bakayım.»

Sağ kulağımda giderek hafifleyen kof bir rap-rap duydum. Sonra uzaklarda bir kapı açıldı, sesler ve iniltiler duyuldu ve kapı yine kapandı.

İki el koltuk altlarıma kaydı ve kadının sesi, «Haydi güzelim, biraz çaba göster,» dedi. Yarı yarıya kaldırıldığımı hissettim. Kapılar birer birer yavaşça geçiyordu yanımızdan. Sonunda açık bir kapıya varıp içeri girdik.

Yatağımın üzerindeki örtü açılmıştı. Kadın yatmama yardım etti. Sonra beni çeneme kadar örttü ve yatağın yanındaki koltukta tombul, pembe eliyle yelpazelenerek bir dakika kadar dinlendi. Altın çerçeveli gözlükleri ve beyaz bir hastabakıcı kepi vardı.

Ölgün bir sesle, «Siz kimsiniz?» diye sordum.

«Ben otelin hastabakıcısıyım.»

«Neyim var benim?»

«Zehirlenme,» dedi kısaca. «Topunuz birden zehirlenmişsiniz. Hiç böyle şey görmemiştim. O hasta, bu hasta, siz genç hanımlar ne doldurdunuz midelerinize?»

«Herkes hasta mı?» diye umutlanarak sordum.

«Topu birden,» diye zevkle onayladı, «Hepsi hasta kediler gibi annelerini istiyor.»

Oda çevremde büyük bir yumuşaklıkla dönüyordu. Sanki sandalyeler, masalar ve duvarlar bu ani zayıflığıma acıyarak ağırlıklarını gizliyorlardı.

Hastabakıcı kapıdan, «Doktor sana bir iğne yaptı,» dedi. «Şimdi uyursun.»

Ve kapı boş bir kâğıt gibi örttü onu. Sonra daha büyük bir kâğıt kapıyı da örttü ve ben ona doğru kayarken gülümseyerek uyuyakaldım.

Yastığımın yanıbaşında elinde beyaz bir kâseyle biri duruyordu.

«İç şunu,» dedi.

Kafamı salladım. Yastık bir saman yığını gibi çatırdadı.

«Bunu içersen daha iyi olacaksın ama.»

Kalın beyaz porselen bir kâse burnumun altına doğru alçaldı. Şafak vakti de akşam vakti de olabilecek baygın ışıkta kehribar renkli berrak sıvıyı inceledim. Üzerinde tereyağı parçaları yüzüyordu. Hafif bir tavuk kokusu burun deliklerime yükseldi.

Gözlerim bir an kâsenin gerisindeki eteğin üzerinde duraladı. «Betsy,» dedim:

«Ne Betsy'si, benim ben.»

O zaman gözlerimi kaldırdım ve silikleşen pencerenin önünde Doreen'in başını gördüm. Arkadan vuran ışıkta sarı saçlarının uçları altın bir hale gibi tutuşmuştu. Yüzü gölgede kaldığı için anlatımını tam çıkaramıyordum. Ama parmaklarının ucundan ustaca bir sevecenliğin aktığını hissettim. Betsy ya da annem ya da eter kokulu bir hastabakıcı da olabilirdi.

Başımı eğip çorbadan bir yudum aldım. Ağzımın içi kumlu gibiydi. Bir yudum, bir yudum daha aldım

ve sonunda kâse tamamen boşaldı.

Arınmış, kutsanmış ve yeni bir yaşam için hazır hissettim kendimi.

Doreen kâseyi pencerenin kenarına koyup koltuğa çöktü. Sigara çıkarmaya davranmayışı dikkatimi çekti. Şaşırtıcıydı bu, çünkü zincirleme sigara içerdi Doreen.

«Az daha ölüyordun,» dedi sonunda.

«Galiba hep o havyar yüzünden.»

«Ne havyarı! Yengeç etiymiş. İncelediler, tıka basa zehir doluymuş.»

Hanımlar Günü'nün sonsuza uzanan göksel beyaz mutfakları canlandı gözümde. Avokadoların teker teker yengeç eti ve mayonezle doldurulup parlak ışıklar altında resimlerinin çekildiğini görür gibi oldum. Pembe benekli çıtkırıldım pençe etlerinin, üzerlerini örten mayonez yorganının arasından baştan çıkarırcasına uzandıklarını ve hepsini beşiğinde taşıyan timsah yeşili kenarlı sarı avokado kâselerini de görür gibi oldum.

Zehir ha!

«İncelemeyi kim yaptı?» Doktor birimizin midesini yıkadıktan sonra bulduklarını otel laboratuvarında incelemiş olabilirdi.

«**Hanımlar Günü**'ndeki kuşbeyinliler. Hepiniz kıvrım kıvrım kıvranmaya başlayınca birisi büroya telefon etti, bürodan da **Hanımlar Günü**'nü aradılar ve büyük ziyafetten arta kalan her şeyi incelettiler. Ha!»

Boş bir sesle «Ha!» diye yankıladım. Doreen'i yeniden bulmak güzeldi doğrusu.

«Armağanlar göndermişler,» diye ekledi. «Dışarıda, holde kocaman bir mukavva kutu içinde duruyorlar.»

«Nasıl bu kadar çabuk gelebildiler?»

«Özel ulak ekpresle, ne sandın yani? Hepinizin sağda solda **Hanımlar Günü**'nde zehirlendiğinizi anlatmanız pek hoşlarına gitmez herhalde. Şöyle parlak bir hukukcu bulsanız kazandıkları her kuruş için tazminat

davası açabilirsiniz.»

«Armağanlar ne?» Yeterince iyi bir armağansa olup bitenlere aldırmayacağımı hissetmeye başlamıştım. Çünkü sonuç olarak kendimi çok saf ve temiz hissediyordum.

«Daha kimse kutuyu açmadı ki, hepsi pestil gibi yatıyor. Ayakta duran tek kişi ben olduğumdan çorba dağıtımını ben üstlendim. İlk önce de seninkini getirdim.»

«Haydi armağanın ne olduğuna bak,» diye yalvardım. Sonra birden anımsayarak, «Bende de senin için bir armağan var,» dedim.

Doreen hole çıktı. Bir süre hışırtıyla dolandığını, sonra yırtılan kâğıt sesini duydum. Sonunda üzeri adlarla dolu, parlak kaplı kalın bir kitapla odaya döndü.

«**Yılın En İyi Otuz Öyküsü.**» Doreen kitabı kucağıma bıraktı. «Dışarıda, kutunun içinde on bir tane daha var. Hastayken bunları okuyup oyalanacağınızı düşünmüş olmalılar.» Durakladı. «Benimki nerede?»

Portföyümü karıştırıp Doreen'e üzerinde adı olan papatyalı cep aynasını uzattım. Doreen bana baktı, ben ona baktım ve kahkahalarla gülmeye başladık.

«İstersen benim çorbamı da içebilirsin,» dedi. «Yanlışlıkla tepsiye on iki çorba koymuşlar. Ama Lenny'yle birlikte yağmurun dinmesini beklerken o kadar çok sosisli sandviç yedik ki, bir lokma daha yiyecek halim yok benim.»

«Onu da getir,» dedim. «Açlıktan ölüyorum.»

5

Ertesi sabah saat yedide telefon çaldı.

Simsiyah bir uykunun derinliklerinden yukarıya doğru yavaşça yüzdüm. Ben uyanmadan aynamın kenarına Jay Cee'den gelen bir telgraf sıkıştırmışlardı. İşe gelmeye kalkışmamamı, bütün gün dinlenip tamamen iyileşmemi istediğini ve yengeç eti olayına çok üzüldüğünü söylüyordu telgrafta. Onun için telefon edenin kim olabileceğini düşünemiyordum.

Uzanıp telefonu açtım. Mikrofon kısmı köprücük kemiğine, işitme kısmı da omzuma dayalı duracak şekilde yastığıma koydum.

«Alo?»

Bir erkek sesi, «Bayan Esther Greenwood'la mı görüşüyorum?» diye sordu. Şivesinde hafif bir yabancılık sezer gibi oldum.

«Üstüne bastınız,» dedim.

«Ben Constantin Falanca.»

Soyadını çıkaramamıştım, ama içinde bir sürü S ve K harfi vardı. Constantin diye birini tanımıyordum, ama bunu söyleyecek cesareti bulamadım kendimde.

Sonra Bayan Willard'ı ve simultane çevirmenini anımsadım.

Dimdik oturup telefonu iki elimle sımsıkı tutarak, «Evet, evet, anladım,» diye haykırdım.

Bayan Willard'ın beni Constantin adlı biriyle tanıştıracağını hiç ummamıştım doğrusu.

İlginç adlı erkekler koleksiyonu yapıyordum. Bir Socrates tanıyordum örneğin. Uzun boylu, çirkin ve entellektüeldi. Hollywood'da ünlü bir Yunanlı film yapımcısının oğluydu ve aynı zamanda da Katolikti. Bu da her şeyi berbat etmişti bizim için. Socrates'ten başka bir de Boston Işletmecilik Okulunda okuyan Attila adlı bir Beyaz Rus tanımıştım.

Yavaş yavaş Constantin'ın o gün için bir randevu ayarlamaya çalıştığını anladım.

«Bugün öğleden sonra Birleşmiş Milletler'i görmek ister miydin?»

«Birleşmiş Milletleri zaten görebiliyorum,» dedim kısa, isterik bir kıkırdamayla.

Afallamış gibiydi.

«Onu penceremden görebiliyorum.» Belki de İngilizcem onun için bir nebze hızlıydı.

Bir sessizlik oldu.

Ardından, «Belki sonra da bir lokma bir şey yeriz,» dedi.

Bayan Willard'a özgü sözleri tanıdım ve hevesim kaçtı. Bayan Willard her zaman bir lokma bir şey yemeye çağırırdı insanı. Bu adamın Amerika'ya ilk geldiğinde Bayan Willard'ın evinde konuk olduğunu anımsadım. Bayan Willard evini yabancılara açıp dışarıya gittiğinde de yabancıların evlerini ona açacakları tip anlaşmalardan birine girmişti.

Şimdi açıkça görüyordum ki Bayan Willard Rusya'da kendisini bekleyen evi benim New York'ta yiyeceğim bir lokma bir şeyle takas etmek durumunda kalmıştı.

Katı bir sesle, «Evet, bir lokma bir şey yiyebiliriz,» dedim. «Saat kaçta gelirsin?»

«İki sularında arabamla gelir seni alırım. Amazon, değil mi?»

«Evet.»

«Tamam, nerede olduğunu biliyorum.»

Bunu anlamlı bir sesle söylemiş gibi geldi bana. Sonra, belki Amazon'da kalan bazı kızların Birleşmiş Milletler'de sekreterlik yaptıklarını, Constantin'in de bir zamanlar onlardan biriyle flört etmiş olabileceğini düşündüm. Telefonu önce onun kapatmasını bekledim, ardından ben de kapattım. Hırcınlaştığımı hissederek yastıklara bıraktım kendimi.

İşte yine almış başımı gidiyordum. Beni gördüğü anda çılgınca âşık olacak bir erkeğin görkemli düşünü kurmaya başlamıştım bile. Oysa yalnızca birkaç kuru laf etmiştik. Olup olacağı görevsel bir Birleşmiş Milletler turu ve bir tur sonrası sandviçiydi!

Kendi kendime moral vermeye çalıştım.

Belki de Bayan Willard'ın simultane çevirmeni kısa boylu ve çirkindi ve ben eninde sonunda ona da Buddy Willard gibi tepeden bakacaktım. Böyle düşünmek bir çeşit doyum verdi bana. Çünkü Buddy Willard'a gerçekten tepeden bakıyordum ve her ne kadar herkes hâlâ sanatoryumdan çıktığı zaman onunla evleneceğimi sanıyorsa da, ben çok iyi biliyordum ki yeryüzünde kalan tek erkek o olsa yine de onunla evlenmeyecektim.

Buddy Willard ikiyüzlünün biriydi.

Elbette başlangıçta ikiyüzlü olduğunu bilmiyordum. Hatta hayatımda gördüğüm en olağanüstü erkek olduğunu düşünmüştüm. Benim yüzüme bile bakmadığı sıralarda onu uzaktan uzağa tam beş yıl boyunca taparcasına sevmiştim. Ve sonra, benim onu hâlâ çılgınca sevdiğim ve onun da bana bakmaya başladığı güzel bir dönem yaşamıştık. Tam bana daha fazla bakmaya başlamıştı ki, tam bir rastlantı sonucu o müthiş ikiyüzlülüğünü keşfetmiştim. Ve şimdi benim kendisiyle evlenmemi istiyor, bense ondan ölesiye nefret ediyordum.

İşin en kötü yanı, hakkında ne düşündüğümü ona açık açık söyleyemeyişimdi. Çünkü ben daha bunu yapana kadar o vereme yakalanmıştı ve şimdi iyileşip de çıplak gerçeği işitebilecek duruma gelinceye kadar onu idare etmek zorundaydım.

Kahvaltı için kafeteryaya inmemeye karar verdim. İnsem giyinmem gerekecekti ve bütün sabah yatakta kalacaksam giyinmenin ne anlamı vardı? Aşağıya telefon edip kahvaltı tepsisini odama göndermelerini iste-

yebilirdim ama o zaman da tepsiyi getirene bahşiş vermem gerekecekti ve ben ne kadar bahşiş verileceğini hiç mi hiç kestiremezdim. New York'ta bahşiş vermeye çalışırken oldukça asap bozucu şeyler gelmişti başıma.

Amazon'a ilk geldiğimde otel görevlisi üniforması giymiş cücemsi, dazlak bir adam bavulumu asansörle yukarıya çıkarmış ve odamı anahtarla açmıştı. Elbette ben hemen pençereye koşup manzarayı görmek için dışarıya bakmıştım. Bir süre sonra adamın lavaboda sıcak ve soğuk su musluklarını açıp, «Bu sıcak, bu da soğuk,» dediğini, radyoyu açıp bana New York'taki bütün radyo istasyonlarının adlarını saydığını farkedince tedirgin olmaya başlamıştım. Arkam ona dönük durumda kesin bir tonla, «Bavulumu yukarıya getirdiğiniz için teşekkür ederim,» demiştim.

Adam ters ve iğneleyici bir tonda, «Teşekkür ederim, teşekkür ederim. Ha!» demiş ve ben neden bozulduğunu anlamak için dönüp bakana kadar kapıyı kabaca çarparak çıkıp gitmişti.

Sonraları Doreen'e adamın bu tuhaf davranışından sözettiğimde, «Çok safsın,» dedi. «Adam bahşişini istiyormuş.»

Ne kadar vermem gerektiğini sordum Doreen'e. En az bir çeyrek ve eğer bavul çok ağırsa otuz beş sent vermem gerektiğini söyledi. Doğrusu ya, o bavulu pekâlâ kendim götürebilirdim odama. Ama adam o kadar hevesli görünüyordu ki, bari o taşısın demiştim. Bu tür hizmetlerin oda ücretine dahil olduğunu sanıyordum.

Kendi başıma kolayca yapabileceğim bir şey için başkalarına para vermekten nefret ederim. Sinirime dokunur bu.

Doreen bahşişin yüzde on oranında olması gerektiğini söylemişti. Ama nedense hiçbir zaman tam o miktarda bozuk param olmuyordu ve birine yarım doları uzatıp, «Bunun onbeş senti sizin bahşişiniz, lütfen otuz

beş sent geri verin,» demek de çok aptalca geliyordu.

New York'ta ilk taksiye bindiğim zaman şoföre on sent bahşiş vermiştim. Ücret bir dolar olduğuna göre on sentin tam tamına uygun olduğunu düşünerek parayı biraz tantanalı bir jest ve gülümsemeyle uzatmıştım şoföre. Ama o avucunda duran paraya gözlerini dikip bakmış, bakmış ve ben yanlışlıkla bir Kanada onluğu vermiş olduğumdan korkarak arabadan inerken yüksek perdeden bağırmaya başlamıştı, «Hanım, hanım, biz de senin gibi ve herkes gibi yaşamak zorundayız!» Bağırması beni öylesine ürkütmüştü ki tabana kuvvet koşmaya başlamıştım. Neyse ki bir kırmızı ışıkta durmak zorunda kalmıştı, yoksa korkarım arabasını yanımsıra sürerek öyle yüz kızartıcı şekilde bağırmaya devam edecekti.

Doreen'e bunu anlattığım zaman New York'a son gelişinden beri bahşiş oranının pekâlâ yüzde ondan yüzde on beşe yükselmiş olabileceğini söyledi. Ya öyleydi, ya da ben aşağılık parazitin birine çatmıştım.

Hanımlar Günü'nden gönderdikleri kitaba uzandım. Kitabı açtığımda içinden bir kart düştü. Kartın üstünde çiçekli pijamalarıyla sepetinde mahzun mahzun oturan bir fino resmi vardı. Kartın içindeyse aynı fino sepetine uzanmış, yüzünde bir gülümsemeyle mışıl mışıl uyuyordu. Tepesinde süslü bir yazıyla şunlar yazılıydı: «İyileşmek için tek yol, böyle dinlenmektir bol bol.» Kartın altına leylak renkli mürekkeple, **Hanımlar Günü**'ndeki tüm iyi dostlarınızdan, geçmiş olsun!» yazılmıştı.

Öyküleri birbiri ardından hızla okuyarak sonunda bir incir ağacı hakkında yazılmış bir öyküye geldim.

Bu incir ağacı Yahudi bir adamın eviyle bir manastırın arasındaki yeşil çayırda yetişmişti. Yahudiyle esmer güzeli bir rahibe olgun incirleri toplamak üze-

re geldikleri ağacın altında karşılaşıyorlardı hep. Bir gün ağacın dalındaki bir kuş yuvasında çatlayan bir yumurta gördüler. Ve küçük kuşun yumurtayı gagalayarak dışarıya çıkışını seyrederken elleri birbirine değdi. O günden sonra rahibe bir daha incir toplamaya gelmedi. Onun yerine mendebur suratlı Katolik bir mutfak hizmetçisi geliyor ve incir toplamayı bitirdiklerinde adam kendisinden fazla toplamış olmasın diye onun incirlerini sayıyordu. Bu da adamı müthiş öfkelendiriyordu.

Bence çok güzel bir öyküydü bu. Özellikle kışın karlar altında kalan incir ağacını ve ilkbaharda yemyeşil meyvelerle bezenen incir ağacını anlatan bölümü sevmiştim. Son sayfaya geldiğimde üzüntü duydum. Bir çitin aralığından emeklercesine o siyah satırların arasından içeri sokulup o kocaman, yemyeşil, güzelim incir ağacının altında uyumak istedim.

Bana öyle geliyordu ki Buddy Willard'la ben, o Yahudi adamla rahibeye benziyorduk. Elbette biz Yahudi ya da Katolik değil Protestandık. Kendi düşsel incir ağacımızın altında karşılaşmıştık ve gördüğümüz şey yumurtadan çıkan bir kuş değil, bir kadından çıkan bir bebekti. Sonra korkunç bir şey oldu ve yollarımız ayrıldı.

Beyaz otel yatağında halsiz ve yapayalnız uzanmış yatarken bir an Adirondacks'teki o sanatoryumda olduğumu düşündüm ve kendimi çok aşağılık hissettim. Buddy mektuplarında, aynı zamanda doktor olan bir ozanın şiirlerini okuduğunu, şimdi hayatta olmayan ünlü bir Rus kısa öykü yazarının da doktor olduğunu keşfettiğini ve sonuçta belki de doktorlarla yazarların iyi geçinebileceklerini yazıp duruyordu.

Aslına bakarsanız bu, Buddy Willard'ın birbirimizi tanıdığımız iki yıl boyunca tutturduğu teraneden çok farklıydı. Bir gün gülümseyerek bana şöyle dediğini hâlâ anımsarım: «Şiir nedir, bilir misin Esther?»

«Hayır, nedir?» demiştim.

«Bir avuç toz.» Ve bunu düşünmüş olmaktan öylesine gururlanır bir hali vardı ki, sarı saçlarına, mavi gözlerine, beyaz dişlerine —çok uzun, sağlam beyaz dişleri vardı— bakakalmış ve, «Sanırım öyledir,» demiştim.

İşte ancak koca bir yıl sonra New York'un ortasında bu söze verilecek bir yanıt düşünebiliyordum.

Kafamda sık sık Buddy Willard'la uzun konuşmalar yapardım. Buddy benden birkaç yaş büyüktü. Çok bilimsel bir yaklaşımla her şeyi kanıtlayabiliyordu. Onunla birlikteyken ondan aşağı kalmamak için çok çaba harcamam gerekiyordu.

Kafamın içindeki konuşmalar genellikle Buddy'yle gerçekte yapmış olduğum konuşmalar gibi başlardı. Ancak bitişleri çok farklıydı. Oturup saf saf, «Sanırım öyledir» demek yerine esaslı bir yanıtla sustururdum onu.

İşte şimdi yatağımda sırtüstü yatarken, Buddy'nin o soruyu soruşunu canlandırıyordum kafamda; «Şiir nedir, bilir misin Esther?»

«Hayır, nedir?» diyordum.

«Bir avuç toz.»

Sonra, tam o gülümseyip gururlanmaya başlarken, «Senin kesip biçtiğin kadavralar da öyle,» diyordum. «Tedavi ettiğini sandığın insanlar da. Toz ne kadar tozsa onlar da o kadar toz. Sanırım iyi bir şiir o insanların yüz tanesinin toplamından çok daha uzun yaşar.»

Ve elbette Buddy'nin buna verecek yanıtı olmuyordu, çünkü söylediğim şey gerçekti. İnsanlar da tozdan ibaretti ve bütün bu toza doktorluk etmenin, insanların mutsuz ya da hasta olup uyuyamadıkları zaman anımsayıp kendi kendilerine yineliyecekleri şiirler yazmaktan daha iyi bir şey oluşunu anlayamıyordum.

Benim derdim, Buddy Willard'ın söylediği her şeyi Tanrı sözü gibi katıksız gerçek kabul edişimdi. Beni

öptüğü ilk geceyi anımsıyordum. Yale Üniversitesindeki sınıf balosundan sonraydı.

Buddy'nin beni o baloya çağırışı da bir garip olmuştu doğrusu.

Bir Noel tatilinde damdan düşer gibi evime gelmişti. Üzerinde balıkçı yakalı, kalın, beyaz bir kazak vardı ve öyle yakışıklıydı ki, gözlerimi güçlükle ayırabiliyordum ondan. «Bir gün seni görmek için okula uğrayabilirim, tamam mı?» demişti.

Şaşkına dönmüştüm. Buddy'yi yalnızca tatillerde üniversiteden eve döndüğümüzde, pazar günleri kilisede görürdüm. O zaman da uzaktan. Nereden esip de koşa koşa beni görmeye geldiğini anlayamamıştım. Dediğine göre evlerimizin arasındaki iki millik uzaklığı antrenman olsun diye koşmuştu.

Şu da var ki, annelerimiz iyi arkadaştılar. Aynı okula gitmişler, sonra ikisi de profesörleriyle evlenip aynı kasabaya yerleşmişlerdi. Ama Buddy sonbaharda bir burs bulup hazırlık okuluna, yazın da çamlara musallat olan bir hastalıkla mücadele ederek para kazanmak için Montana'ya gittiğinden annelerimizin eski okul arkadaşı olmaları aslında hiç önem taşımıyordu.

Bu anî ziyaretten sonra mart başlarında güzel bir cumartesi sabahına kadar Buddy'den hiç ses çıkmadı. Telefon çaldığı zaman okuldaki odamda gelecek pazartesi günkü haçlı seferleriyle ilgili tarih sınavı için Münzevi Peter'le Meteliksiz Walter'ı çalışıyordum.

Genellikle holdeki telefona cevap verme işi sıraya bindirilir. Ama ben hep son sınıf öğrencilerinin kaldığı kattaki tek birinci sınıf öğrencisi olduğumdan telefona bakmak da çoğu kez bana düşüyordu. Belki de biri benden önce davranır diye bir dakika bekledim. Sonra herkesin ya dışarıda top oynadığını, ya da hafta sonu için okuldan ayrılmış olduğunu düşünerek telefona cevap verdim.

Aşağıda nöbette olan kız, «Esther, sen misin?»

diye sordu ve evet dediğim zaman, «Bir erkek seni görmek istiyor,» dedi.

Bunu duymak beni şaşırtmıştı, çünkü o yıl başkaları aracılığıyla buluştuğum erkeklerden hiçbiri ikinci bir randevu için aramamıştı beni. Hiç şansım yoktu. Her Cumartesi akşamı avuçlarım terleyerek, merak içinde aşağıya inip bir son sınıf öğrencisinin teyzesinin en iyi arkadaşının oğluyla tanıştırılmaktan ve karşımda kepçe kulaklı ya da dişlek ya da topal, soluk benizli, mantar gibi birini bulmaktan nefret ediyordum. Bunu hakettiğimi sanmıyordum. Eninde sonunda herhangi bir sakatlığım yoktu, yalnızca çok fazla çalışıyor, ne zaman durmam gerektiğini kestiremiyordum.

Her neyse, saçımı taradım, rujumu tazeledim, tarih kitabımı yanıma aldım —çok çekilmez biriyse kitaplığa gitmekte olduğumu söyleyebilmek için— ve aşağıya indim. Bir de ne göreyim, fermuarlı haki ceketi, mavi kot pantolonu ve aşınmış gri lastik ayakkabılarıyla Buddy Willard posta masasına dayanmış, yukarı bakıp bana sırıtmıyor mu?

«Yalnızca merhaba demeye geldim,» dedi.

Doğrusu ya, ta Yale'den buraya, üstelik de sonradan söylediği gibi masraf olmasın diye otostopla, yalnızca merhaba demek için gelmesi tuhafıma gitti.

«Merhaba,» dedim. «Haydi gidip terasta oturalım.»

Terasa çıkmak istiyordum, çünkü nöbetteki kız her şeye burnunu sokan bir son sınıf öğrencisiydi ve beni merakla süzüyordu. Buddy'nin büyük bir yanlışlık yaptığını düşündüğü ortadaydı.

Salıncaklı hasır sandalyelere yanyana oturduk. Berrak, esintisiz ve neredeyse sıcaktı hava.

Buddy, «Birkaç dakikadan fazla kalamam,» dedi.

«A hiç olur mu, yemeğe kal,» dedim.

«Yo, kalamam. Joan'la birlikte ikinci sınıfların balosuna gitmek için geldim.»

Adamakıllı ahmak yerine konduğumu hissettim.

«Joan nasıl?» diye sordum soğukça.

Joan Gilling bizim kasabadandı, bizim kilisenin üyesiydi ve okulda benden bir yıl ilerideydi. Yaman bir kızdı - sınıf başkanı, fizik bölümü öğrencisi ve üniversitenin hokey şampiyonu. Çakıl renkli durgun gözleri, parlak, mezartaşı dişleri ve soluk soluğa konuşması beni hep tedirgin ederdi. At gibi de iriydi. Buddy'nin oldukça zevksiz olduğunu düşünmeye başlamıştım.

«Ha, Joan,» dedi. «Beni bu baloya iki ay öncesinden çağırdı, annesi de annemden kızını götürmemi rica etti. Bu durumda ne yapabilirdim ki?»

«Peki madem istemiyordun, neden götüreceğini söyledin?» dedim.

«Yok, Joan'u severim. Onun için para harcayıp harcamadığına hiç aldırmaz ve açık havada bir şeyler yapmaktan hoşlanır. Yale'e hafta sonu için son gelişinde East Rock'a bir bisiklet gezisi yaptık. Tepelere çıkarken arkasından itmek zorunda kalmadığım tek kız o. İyidir Joan.»

Kıskançlıktan buz gibi olduğumu hissettim. Yale'e hiç gitmemiştim ve kaldığım yurttaki son sınıf öğrencilerinin hafta sonlarında en çok gitmek istedikleri yerdi Yale. Buddy Willard'dan hiçbir şey beklememeye karar verdim. Birinden hiçbir şey beklemeyince asla düşkırıklığma uğramaz insan.

Umursamaz bir sesle, «Öyleyse gidip Joan'u bulsan iyi olur,» dedim. «Flörtüm her an gelebilir ve beni seninle birlikte görmek pek hoşuna gitmeyebilir.»

«Flörtün mü?» Buddy şaşırmış görünüyordu. «Kim o?»

«İki kişi,» dedim. «Münzevi Peter'le Meteliksiz Walter.»

Buddy hiçbir şey söylemeyince, «Bunlar takma adları,» dedim.

Sonra da, «Dartmouth'tan,» diye ekledim.

Buddy pek tarih okumamıştı sanırım, çünkü dudak-

ları kasılıverdi. Salıncaklı hasır sandalyesinden kalkıp küçük, ânî ve gereksiz bir hareketle itti sandalyeyi. Sonra kucağıma üzerinde Yale'in amblemi bulunan uçuk mavi bir zarf koydu.

«Eğer seni bulamasaydım bu mektubu bırakacaktım. İçinde mektupla yanıtlayabileceğin bir soru var. Şu anda sormak içimden gelmiyor.»

Buddy gittikten sonra mektubu açtım. Beni Yale Üniversitesinde üçüncü sınıfların balosuna çağıran bir mektuptu bu.

Öyle şaşırmıştım ki birkaç sevinç çığlığı attıktan sonra, «Gidiyorum, gidiyorum, gidiyorum,» diye haykırarak içeri koştum. Terastaki parlak beyaz günışığından sonra içerisi zifirî karanlık gibiydi. Doğru dürüst hiçbir şeyi seçemiyordum. Nöbetteki son sınıf öğrencisini kucakladım. O da Yale'deki baloya gideceğim haberini hayret ve saygıyla karşıladı.

İşin garibi, bu olaydan sonra yurtta durum değişti. Katımdaki son sınıf öğrencileri benimle konuşmaya başladılar. İçlerinden biri zaman zaman kendiliğinden telefona cevap veriyor ve hiç kimse kapımın önünde, değerli okul günlerini burunlarını bir kitaba gömerek heba eden kimseler hakkında yüksek sesle çirkin lâflar etmiyordu artık.

Her neyse, balonun başından sonuna kadar Buddy bana arkadaşı ya da kuziniymişim gibi davrandı.

«Eski Güzel Günler» çalana kadar birbirimizden yaklaşık bir mil uzakta dans ettik. Ancak o zaman, çok yorulmuşçasına çenesini birden başımın tepesine dayadı. Sonra, gecenin üçünün soğuk, karanlık rüzgârında, çok ağır adımlarla, kaldığım eve kadar olan beş millik yolu yürüdük. Bu evde, geceliği iki dolar olan birçok doğru dürüst yataklı evden farklı olarak, oturma odasında boyuma kısa gelen bir kanepe üzerinde yalnızca elli sent ödeyerek kalıyordum.

Donuk ve bezgin hissediyordum kendimi. Düşlerim

paramparça olmuştu.

Buddy'nin o hafta sonu bana âşık olacağını ve artık yıl boyunca cumartesi akşamları ne yapacağımı düşünüp kaygılanmama gerek kalmayacağını düşlemiştim hep. Tam kaldığım eve yaklaştığımız sırada Buddy, «Haydi kimya laboratuvarına çıkalım,» dedi.

Şaşkınlıktan dilimi yutacaktım. «Kimya laboratuvarı mı?»

«Evet.» Buddy elime uzandı. «Kimya laboratuvarının arkasından çok güzel manzara görünüyor.»

Gerçekten de kimya laboratuvarının arkasındaki tepelik bir yerden New Haven'deki birkaç evin ışığı görünüyordu.

Buddy engebeli toprakta ayağını basacak sağlam bir yer ararken ben de hayran hayran ışıkları seyrediyormuş gibi yapıyordum. Beni öptüğü sırada da gözlerimi açık tutup ışıkların dağılımını bir daha hiç unutmamacasına ezberlemeye çalıştım.

Sonunda Buddy geri çekilerek, «Vay!» dedi.

«Vay ne?» dedim şaşkınlıkla. Kupkuru, insanı esinlendirmeyen bir öpücüktü. O soğuk rüzgârda beş mil yürümekten dudaklarımızın çatlamış olmasının hiç de hoş olmadığını düşünmüştüm yalnızca.

«Vay, seni öpmek harika bir şey!»

Alçak gönüllülükle sustum.

O zaman Buddy, «Sanırım bir sürü oğlanla geziyorsun,» dedi.

«Hmm, sanırım öyle.» Yılın her haftasında değişik bir oğlanla gezmiş olduğumu düşündüm.

«Benimse çok çalışmam gerekiyor.»

Telaşla, «Benim de,» dedim. «Bursumu kaybetmek istemem doğrusu.»

«Yine de seni üç haftada bir kez görebileceğimi sanıyorum.»

«İyi olur.» Neredeyse bayılacaktım. Bir an önce okula dönüp herkese anlatmak için can atıyordum.

Buddy beni evin merdivenleri önünde bir kez daha öptü ve ertesi sonbaharda tıp fakültesine burs kazanınca onu görmek için Yale yerine oraya gittim. Beni bunca zaman nasıl aptal yerine koyduğunu ve gerçekte ne kadar ikiyüzlü biri olduğunu işte orada anladım.

Bebeğin doğumunu gördüğümüz gün anladım bunu.

6

Bana hastanelerde olup biten birtakım gerçekten ilginç şeyleri göstermesi için Buddy'ye yalvarıp durmuştum. Sonunda bir cuma günü bütün derslerimi asıp uzun bir hafta sonu ziyaretine geldim ve günümü gördüm.

Önce beyaz bir gömlek giyip içinde dört kadavra bulunan bir odada yüksek bir tabureye oturdum ve Buddy'yle arkadaşlarının kadavraları kesip biçmesini izledim. Bu kadavralar gerçek insanlara benzemediklerinden hiç tedirgin etmediler beni. Meşin gibi sert, morumsu siyah derileri vardı ve eski turşu kavanozları gibi kokuyorlardı.

Bundan sonra Buddy beni doğmadan ölen bebeklerle dolu büyük cam kavanozların bulunduğu hole çıkardı. İlk kavanozdaki bebeğin kurbağa büyüklüğünde, cılız, dertop olmuş bedeninin üzerine eğilmiş kocaman, beyaz bir kafası vardı. Bir sonraki kavanozdaki bebek daha büyük, ondan sonraki daha da büyüktü. Son kavanozdaki bebek normal bir bebek boyundaydı ve bir domuz yavrusunu anımsatan küçük bir gülümsemeyle bana bakıyor gibiydi.

Bu tüyler ürpertici şeylere böyle soğukkanlılıkla bakabildiğim için bayağı gururlanıyordum. Beni havaya sıçratan tek şey, Buddy'nin bir akciğeri kesişini izlemek için dirseğimi onun kadavrasının midesine dayadığım sırada oldu. Bir-iki dakika sonra dirseğimde bir yanma hissettim ve hâlâ sıcak olduğuna göre kadavranın tam ölmemiş olabileceği ürküntüsüyle ufak bir çığlık koyvererek taburemden atladım. O zaman Buddy, yanmaya kadavrayı bozulmadan korumak için kullanılan sıvının neden olduğunu açıkladı ve ben de yine eski yerime oturdum.

Öğle yemeğinden önceki saatte Buddy beni alyuvar

anomalisinin neden olduğu kansızlık ve başka bazı iç karartıcı hastalıklarla ilgili bir derse götürdü. Bu derste hasta insanları tekerlekli sandalyelerle platforma çıkarıp onlara sorular soruyor ve onları geri götürdükten sonra renkli slaytlar gösteriyorlardı.

Yanağında siyah bir ben olan güleryüzlü, güzel bir kızı gösteren slayt hâlâ belleğimden silinmedi. Doktor, «O ben ortaya çıktıktan yirmi gün sonra kız öldü,» dedi. Bir an derin bir sessizlik oldu, sonra zil çaldı ve böylece o benin ne olduğunu veya kızın neden öldüğünü hiçbir zaman öğrenemedim.

Öğleden sonra bir bebeğin doğumunu görmeye gittik.

Önce hastane koridorunda bulduğumuz bir çamaşır dolabından Buddy benim takmam için beyaz bir maske ve bir miktar gaz bezi çıkardı.

Buddy gaz bezini saçlarımı iyice örtecek ve beyaz maskenin dışında yalnızca gözlerimi bırakacak biçimde başımın çevresine dolarken, Sydney Greenstreet iriliğinde, uzun boylu, şişman bir tıp öğrencisi de yanımıza sokulmuş bizi seyrediyordu.

Bir ara sevimsiz, sinsi bir gülüşle, «Hiç değilse annen seni seviyor,» dedi.

O sırada oğlanın ne kadar şişko olduğunu ve bir erkek için, özellikle genç bir erkek için bunun ne büyük bir bahtsızlık olduğunu, çünkü hiçbir kadının onu öpmek için o koca göbeğin üzerinden eğilmeye katlanamayacağını düşünmekle o kadar meşguldüm ki, bana hakaret etmiş olduğunun farkına varamadım hemen. Ben oğlanın kendini bir matah sandığı yargısına varıp, şişko bir erkeğin yalnızca annesi tarafından sevileceği hakkında iğneli bir söz düşünene kadar, o gözden kaybolmuştu bile.

Buddy duvardaki tuhaf, tahta bir levhayı inceliyordu. Levhanın üzerinde büyüklükleri bir gümüş dolar-

dan bir yemek tabağına kadar değişen bir dizi delik vardı.

«İyi, iyi,» dedi bana. «Tam şu anda doğurmak üzere olan biri var.»

Doğumhanenin kapısında Buddy'nin tanıdığı sıska, düşük omuzlu bir tıp öğrencisi dikiliyordu.

Buddy, «Selam Will,» dedi. «İş başında kim var?»

Will karamsar bir tavırla, «Ben», dedi. Solgun, geniş alnının boncuk boncuk terlediğini farkettim. «İlk doğumum bu.»

Buddy bana Will'in üçüncü sınıf öğrencisi olduğunu ve mezun olmadan önce sekiz tane bebek doğurtması gerektiğini söyledi.

Derken koridorun öbür ucunda bir telaş oldu ve sarımsı yeşil gömlek ve başlık giymiş birkaç adamla birkaç hastabakıcı, üzerinde kocaman beyaz bir yığın olan tekerlekli bir sedyeyi sürerek dağınık bir grup halinde bize doğru ilerlediler.

Will, «Sen bunu görmesen iyi olur,» diye mırıldandı kulağıma. «Görürsen hiçbir zaman çocuk doğurmak istemeyeceksin. Kadınların seyretmesine izin vermemeleri gerek. İnsan soyunun sonu olur bu.»

Buddy'yle ben güldük. Sonra Buddy Will'in elini sıktı ve hep birlikte odaya girdik.

Kadını yerleştirdikleri masanın görünümü beni öylesine etkilemişti ki, tek sözcük çıkmıyordu ağzımdan. Bir ucunda havada asılı duran metal üzengiler ötekinde doğru dürüst seçemediğim çeşit çeşit aletler, teller ve tüplerle, dehşet verici bir işkence masasına benziyordu.

Buddy'yle ben birlikte pencerenin yanında duruyorduk. Kadından ancak bir metre kadar ötede olduğumuzdan her şeyi açık seçik görüyorduk.

Kadının karnı öyle kabarıktı ki ne yüzünü, ne de bedeninin üst kısmını görebiliyordum. Sanki kadının tümü bu şiş göbekten ve yukarıdaki üzengilere takılı

duran iki cılız, çirkin bacaktan oluşmuştu. Kadıncağız doğumun başından sonuna kadar hiç aralıksız, insan sesine benzemeyen garip bir böğürtü çıkardı durdu.

Sonradan Buddy, kadına çektiği acıyı unutturacak bir ilaç verilmiş olduğunu ve küfredip inlediği zaman gerçekte ne yaptığını bilmediğini, çünkü bir çeşit yarı uyku halinde olduğunu söyledi bana.

Bunun ancak bir erkek tarafından icat edilecek bir ilaç olduğunu düşündüm. Bu kadın korkunç sancılar içindeydi ve çektiği acının her nebzesini duyduğu besbelliydi, yoksa böyle inlemezdi. Yine de doğruca eve gidip bir kez daha gebe kalacaktı. Çünkü ilaç sancının ne kadar kötü olduğunu unutturacaktı ona. Ama içinin gizli bir köşesinde, acının o kapısız, penceresiz, kör ve uzun koridoru bir kez daha açılıp onu derinliklerine almak için bekleyecekti hep.

Will'i denetleyen başhekim kadına durmadan, «Ikının Bayan Tomolillo, ıkının, tamam, aferin size, ıkının,» diyordu. Sonunda, kadının bacaklarının arasındaki traşlanmış, dezenfektandan parlayan, yanık yerde esmer, tüylü bir şeyin belirdiğini gördüm.

Buddy kadının iniltileri arasında, «Bebeğin başı», diye fısıldadı.

Ama bebeğin başı nedense takılıp kalmıştı. Doktor Will'e bir kesik yapması gerektiğini söyledi. Makasın kadının derisinde kumaş kesercesine kapandığını duydum. Ve bir anda vahşi, parlak kırmızı bir kan boşanmaya başladı. Sonra bebek birdenbire Will'in avuçlarına hopladı sanki. Beyaz bir una bulanmış, kanlı, erik moru bir şeydi bu. Will dehşet içinde, «Düşüreceğim, düşüreceğim, düşüreceğim,» deyip duruyordu.

Doktor, «Hayır, düşürmeyeceksin,» dedi ve bebeği Will'in elinden alarak ovmaya girişti. Morluk kayboldu ve bebek terkedilmişçesine, çatlak bir sesle ağlamaya başladı. Bebeğin erkek olduğunu görebiliyordum artık.

Bebeğin ilk işi doktorun suratına işemek oldu. Son-

radan Buddy'ye bunun nasıl olabildiğini anlamadığımı söyledim. O da böyle bir şeyin az görülmekle birlikte pekâlâ da olabileceğini anlattı bana.

Bebek doğar doğmaz odadaki insanlar iki gruba ayrıldılar. Hastabakıcılar bebeğin bileğine metal bir etiket bağlayıp gözlerini bir çubuğun ucuna sarılmış pamukla sildiler ve bebeği sarıp sarmalayıp bez kenarlı portatif bir karyolaya yatırdılar. Bu arada doktor ve Will de kadının kesiğini uzun bir iplik geçirilmiş bir iğneyle dikmeye başladılar.

Sanırım birisi, «Bir oğlunuz oldu Bayan Tomolillo,» dedi, ancak kadın ne bir yanıt verdi, ne de başını kaldırdı.

Birlikte yeşil avludan geçip odasma doğru yürürken Buddy hoşnut bir tavırla, «Ee, nasıldı bakalım?» diye sordu.

«Harika,» dedim. «Her gün böyle bir şey seyredebilirim.»

Çocuk doğurmanın başka yolu olup olmadığını sormak gelmedi içimden. Nedense benim için en önemli şey, bebeğin kendi bedenimden çıktığını gözlerimle görüp onun bana ait olduğundan emin olmaktı. Madem ki o sancıyı mutlaka çekmek zorundaydım, uyanık kalsam daha iyi olurdu.

Kendimi hep doğum masasının üzerinde, her şey olup bittikten sonra dirseklerime dayanmış doğrulurken hayal ederdim. Çektiğim dayanılmaz acıdan rengi uçmuş makyajsız yüzümde ışıltılı bir gülümseme olurdu. Belime kadar dökülen saçlarımla, kıpır kıpır, minicik, ilk yavruma uzanır ve adı neyse onu söylerdim.

Konuşmayı sürdürmek için, «Neden una bulanmış gibiydi?» diye sordum. Buddy de bebeğin cildini koruyan balmumuna benzer maddeden sözetti bana.

Buddy'nin odası, çıplak duvarları, çıplak yatağı, çıplak zemini ve üzerinde Gray'in «**Anatomi**» kitabıyla öteki tüyler ürpertici kitapların yığılı olduğu çalışma

masasıyla bana hep bir keşişin odasını anımsatırdı. Odaya döndüğümüzde Buddy bir mum yaktı ve bir şişe Dubonnet açtı. Sonra yanyana yatağa uzandık ve Buddy şarabını yudumlarken ben de yanımda getirdiğim bir kitaptan «Hiç gitmediğim bir yer» şiirini ve başka şiirler okudum.

Buddy, benim gibi bir kız bütün günlerini şiire veriyorsa şiirde mutlaka bir şeyler olması gerektiğini söylüyordu. Bu yüzden her buluşmamızda ona biraz şiir okuyor ve okuduğum şeylerde ne bulduğumu anlatıyordum. Buddy'nin fikriydi bu. Hafta sonlarımızı, zamanımızı şöyle ya da böyle boşa harcadığımıza pişman olmayacağımız biçimde planlıyordu hep. Buddy'nin babası öğretmendi. Sanırım Buddy de öğretmen olabilirdi, çünkü bana sürekli bir şeyler açıklamaya ve yeni bilgiler vermeye çabalıyordu.

Birden, ben bir şiiri bitirdiğim sırada, «Esther, ömründe hiç erkek gördün mü?» diye sordu.

Söyleyişinden, sıradan bir erkek ya da genel anlamda bir erkek demek istemediğini anlamıştım. Çıplak bir erkek demek istiyordu.

«Hayır,» dedim. «Yontular dışında elbette.»

«Peki beni görmek istemez miydin?»

Ne diyeceğimi bilemiyordum. Son zamanlarda annemle büyükannem sürekli Buddy Willard'ın ne iyi, ne temiz bir genç olduğunu, ne iyi, ne temiz bir aileden geldiğini, nasıl kilisede herkesin onu örnek bir insan olarak gördüğünü, anne babasına ve öteki büyüklerine karşı ne kadar nazik olduğunu ve aynı zamanda ne kadar atletik, yakışıklı ve zeki olduğunu ima edip duruyorlardı.

Şimdiye dek bütün duyduğum, gerçekten, hep Buddy'nin ne kadar iyi ve temiz olduğu ve bir kızın öyle bir insan için iyi ve temiz kalması gerektiğiydi. Onun için Buddy'nin yapmayı uygun gördüğü bir şeyden herhangi bir zarar gelmeyeceğini düşündüm.

«Şey, peki,» dedim.

Ben gözlerimi dikmiş ona bakarken Buddy fermuarını açıp pantolonunu çıkardı ve bir sandalyenin üzerine koydu. Sonra naylon balıkağına benzer bir şeyden yapılma külotunu çıkardı.

«Serin tutuyor,» diye açıkladı. «Annem de kolay yıkandığını söylüyor.»

Daha sonra önümde öylece durdu ve ben de bakmaya devam ettim. Düşünebildiğim tek şey hindi boynu ve hindi katısıydı. İçimin karardığını hissettim.

Buddy bir şey söylemeyişime gücenmiş gibiydi. «Sanırım beni böyle görmeye alışman gerek,» dedi. «Haydi şimdi de ben seni göreyim.»

Birden okulda beden eğitimi dersleri için önden ve yandan çıplak olarak çekilen ve duruşumuzun dikliğine göre pekiyi, iyi, orta ya da zayıf diye notlandırılmak üzere okulun beden eğitimi dosyalarına kaldırılan resimleri anımsadım. Buddy'nin önünde soyunmak, o resimleri çektirmek için objektifin karşısında çırılçıplak dikilmekten daha cazip gelmedi bana.

«Başka zaman,» dedim.

«Pekâlâ.» Buddy yeniden giyindi.

Sonra bir süre öpüşüp koklaştık ve kendimi daha iyi hissettim. Artan Dubonnet'yi içtim ve Buddy'nin yatağının ucuna bağdaş kurup bir tarak istedim. Saçımı Buddy yüzümü göremeyecek şekilde önüme döküp taramaya başladım. Sonra damdan düşer gibi, «Şimdiye kadar hiç kimseyle bir ilişkin oldu mu Buddy?» diye sordum.

Bunu bana söyleten neydi bilemiyorum, sözcükler ağzımdan dökülüvermişti. Buddy Willard'ın biriyle ilişkisi olabileceğini bir an bile düşünmemiştim. «Hayır, kendimi senin gibi saf ve temiz bir kızla evleneceğim zamana saklıyorum,» demesini bekliyordum.

Ama Buddy hiçbir şey söylemedi, yalnızca kızardı.

«Söylesene, oldu mu?»

O zaman Buddy boş bir sesle, «İlişkiden anladığın ne?» diye sordu.

«Yani hiç kimseyle yattın mı?» Saçlarımı, yüzümün Buddy'ye yakın tarafını örtecek şekilde durmadan tarıyordum. Elektriklenen tellerin sıcak yanaklarıma yapıştığını duyuyor ve «Dur, dur, anlatma, hiçbir şey söyleme,» diye haykırmak istiyordum. Ama haykırmadım. Yalnızca susup bekledim.

Sonunda Buddy, «Şey, evet, oldu,» dedi.

Az daha aşağı yuvarlanıyordum. Beni öptüğü ve bir sürü flörtüm olması gerektiğini söylediği ilk geceden beri Buddy Willard bana hep kendisinden çok daha seksi ve deneyimli olduğumu hissettirmişti. Beni kucaklaması, öpmesi, okşaması sanki hep benim ona yapma isteği verdiğim şeylerdi, sanki bunları elinde olmadan yapıyor ve nasıl olduğunu kendisi de bilmiyordu.

Şimdi anlıyordum ki ta başından beri masum genç rolü oynamıştı yalnızca.

«Anlat bana.» Saçımı ağır ağır defalarca tarıyor, her darbede tarağın dişlerinin yanağıma battığını duyuyordum. «Kimdi?»

Kızmadığım için rahatlamış gibiydi Buddy. Hatta biraz da nasıl baştan çıkarıldığını anlatacak birini bulduğu için rahatlamış gibiydi.

Elbette biri Buddy'yi baştan çıkarmıştı. Buddy başlatmamıştı bunu ve aslında onun suçu yoktu. Geçen yaz Cape Cod'da, lokantasında işçi olarak çalıştığı oteldeki garson kızdı bu. Buddy kızın ona gözlerini dikip garip garip baktığını ve mutfağın kargaşasında göğüslerini ona sürttüğünü farketmiş ve sonunda bir gün derdinin ne olduğunu sormuştu. Kız gözlerinin içine dimdik bakarak, «Seni istiyorum,» demişti.

Buddy masum masum, «Maydanozla mı servis yapılsın?» diye gülmüştü.

«Hayır,» demişti kız. «Bir gece.»

Ve işte Buddy saflığını ve bekâretini böyle yitirmişti.

Önce bu garson kızla yalnızca bir kez yatmış olduğunu sandım, ama emin olmak için kaç kez olduğunu sorduğumda, tam anımsayamadığını, ama herhalde yazın geri kalan kısmı boyunca haftada birkaç kez olduğunu söyledi. Üçü onla çarpıp otuz buldum. Akıl almaz bir sayıydı bu.

Bundan sonra içimde bir şeylerin donduğunu hissettim.

Okula döndüğümde rasgele birkaç son sınıf öğrencisine, tanıdıkları bir oğlan kendilerine birdenbire, tanıştıkları süre içinde bir yaz, bayağı bir garson kızla otuz kez yattığını anlatırsa ne yapacaklarını sordum. Ama sorduğum kişiler erkeklerin çoğunun böyle olduğunu sözlü ya da nişanlı değilsen onları gerçekten suçlayamayacağını söylediler.

Aslında beni rahatsız eden, Buddy'nin biriyle yattığı düşüncesi değildi. Yani, birbirleriyle yatan her türlü insanla ilgili bir sürü şey okumuştum. Ve işin içindeki, herhangi bir başka oğlan olsaydı yalnızca en ilginç ayrıntıları sormakla yetinir, belki ben de ondan aşağı kalmamak için gidip biriyle yatar ve artık bu konuyu düşünmezdim.

Beni çileden çıkaran şey, Buddy'nin ben çok seksiymişim, kendisiyse çok safmış gibi davranırken aynı anda o fahişe kılıklı garson kızla yatıp kalkması ve herhalde suratıma gülmemek için kendini güç tutuyor olmasıydı.

Buddy'ye o hafta sonu, «Annen bu garson kız hakkında ne düşünüyor?» diye sordum.

Buddy annesine şaşılacak kadar yakındı. Her zaman annesinin bir erkekle bir kadın arasındaki ilişki hakkında söylediği sözleri aktarırdı bana. Bayan Willard'ın erkeklerin ve kadınların bekâreti konusunda ne denli tutucu biri olduğunu biliyordum. Evlerine ilk kez

akşam yemeğine gittiğimde beni tepeden tırnağa tuhaf, bilgiç, araştıran bir bakışla süzmesinden, bakire olup olmadığımı anlamaya çalıştığını sezmiştim.

Tam düşündüğüm gibi Buddy kızarıp bozarmıştı. «Annem bana Gladys'i sordu,» diye itiraf etti.

«Peki sen ne dedin?»

«Gladys'in özgür, beyaz ve yirmi bir yaşında olduğunu söyledim.»

Pekâlâ biliyordum ki Buddy benim hatırım için de olsa annesiyle asla bu kadar kabaca konuşmazdı. Her zaman annesinin, «Erkek bir eş, kadınsa sonsuz güvence ister» ve «Erkek geleceğe yönelik bir ok, kadınsa okun fırladığı yaydır,» dediğini beni bıktırana dek söyler dururdu.

Ne zaman tartışmaya kalkışsam Buddy annesinin babasından hâlâ zevk aldığını söylerdi. Bu onlar yaşında insanlar için olağanüstü bir şey değil miydi? O halde annesi gerçekten neyin ne olduğunu biliyor olmalıydı.

Neyse, sonunda Buddy Willard'ı başımdan savmaya karar vermiştim. O garson kızla yatmış olduğu için değil, bunu herkese itiraf edip kişiliğinin bir parçası olarak yüzleyecek dürüstlükten yoksun olduğu için yaşantımdan silecektim onu. Ama tam o sırada holdeki telefon çaldı ve birisi sesinde tekdüze bir ezgiyle, «Seni arıyorlar Esther. Boston'dan,» dedi.

Hemen bir terslik olduğunu anladım, çünkü Boston'da tanıdığım tek kişi Buddy'ydi ve o da mektuptan çok daha pahalı olduğu için hiç şehirlerarası aramazdı. Bir defasında bana bir an önce ulaştırmak istediği bir mesajı olduğunda bütün tıp fakültesini dolaşıp o hafta sonu arabayla bizim okula gidecek kimse olup olmadığını soruşturmuştu. Sonunda giden birini bulmuş ve ona verdiği not hemen aynı gün elime geçmişti. Böylece pul parasından da kurtulmuştu.

Arayan gerçekten de Buddy'ydi. Sonbaharda çeki-

len yıllık röntgende vereme yakalandığının görüldüğünü ve vereme yakalanan tıp öğrencilerine verilen bir bursla Adirondacks'de bir sanatoryuma gideceğini söylüyordu bana. Sonra, o son hafta sonundan beri kendisine bir şey yazmadığımı ve aramızda herhangi bir sorun olmadığını umduğunu söyledi. Ona lütfen en az haftada bir kez yazmaya çalışıp Noel tatilimde de onu sanatoryumda görmeye gelebilir miydim?

Buddy'nin böylesine altüst olmuş bir sesle konuştuğunu hiç duymamıştım. Her zaman kusursuz sağlığıyla gururlanırdı ve sinüzitim azıp da soluk almamı güçleştirdiği zaman bunun psikosomatik olduğunu söyler dururdu. Doğrusu ya, bunun bir doktor için tuhaf bir yaklaşım olduğunu ve belki de ruh doktoru olmak için öğrenim görmesi gerektiğini düşünürdüm, ama bunu açık açık hiç söylemezdim elbette.

Buddy'ye vereme yakalandığına ne kadar üzüldüğümü söyleyip mektup yazacağıma söz verdim. Oysa telefonu kapattığımda zerre kadar üzgün değildim. Yalnızca harika bir rahatlık duyuyordum.

Veremin Buddy gibi ikili bir yaşam süren ve kendini herkesten üstün gören biri için bir tür ceza olabileceğini düşündüm. Sonra da okuldakilere Buddy'yle bozuştuğumu duyurmak ve tanımadığım kimselerle buluşmak gibi sıkıcı bir işe yeniden başlamak zorunda olmayışımın ne kadar işime geleceğini düşündüm.

Herkese yalnızca Buddy'nin vereme yakalandığını ve artık nişanlı sayılabileceğimizi söyledim ve cumartesi geceleri ders çalışmak için odamda oturduğum zaman bana karşı son derece nazik ve anlayışlı davrandılar, çünkü kırık bir kalbi gizlemek için böylesine çalışmamın çok cesurca bir şey olduğunu düşünüyorlardı.

7

Tam düşündüğüm gibi Constantin çok kısa boyluydu, ama açık kahverengi saçları, koyu mavi gözleri ve canlı, meydan okuyan anlatımıyla kendine özgü bir yakışıklılığı vardı. Öyle güneş yanığı bir teni ve öyle sağlam dişleri vardı ki, nerdeyse Amerikalı olabilirdi. Ama olmadığını hemen anladım. Rastladığım hiçbir Amerikalı erkekte olmayan bir şey vardı onda, o da sezgiydi.

Daha en başından Constantin benim Bayan Willard'ın koruması altında olmadığımı sezdi. Tek kaşımı kaldırıp küçük, kuru bir kahkaha attım; az sonra karşılıklı oturup Bayan Willard'ı açık açık çekiştirmeye başlamıştık bile. Ve şöyle düşündüm: Bu Constantin boyumun çok uzun oluşuna, yeterli dil bilmeyişime ve Avrupa'yı görmemiş oluşuma aldırmayacak, bütün bunların gerisindeki gerçek beni görecek.»

Constantin beni, çatlamış kahverengi deriden rahat koltukları olan eski, üstü açık, yeşil arabasıyla Birleşmiş Milletler'e götürdü. Teninin güneş yanığının tenis oynamaktan ileri geldiğini söyledi. Ve güneşli açık havada, caddeler boyunca yanyana uçarken elimi tutup sıktığı zaman kendimi dokuz yaşlarında babam ölmeden önceki son yaz onunla kızgın beyaz kumsallarda koştuğum günlerden beri hiç olmadığım kadar mutlu hissettim.

Ve Constantin'le birlikte, Birleşmiş Milletler'deki o sessiz ve görkemli salonlardan birinde, Constantin gibi simultane çevirmen olan atletik yapılı, makyajsız Rus kızının yanında otururken, katıksız bir mutluluğu ancak dokuz yaşma kadar tatmış olduğumu şimdiye dek farketmeyişimin ne garip olduğunu düşündüm.

Dokuz yaşımdan sonra, ne annemin binbir maddî sıkıntıya girerek sağladığı izcilik, piyano dersleri, su-

luboya resim dersleri ve yelkencilik kampı, ne de kahvaltı öncesi horozların ötüşü, dibi yanmış kekler ve her gün havaî fişekler gibi patlayan küçük yeni fikirlerle üniversite, beni hiçbir zaman gerçekten mutlu edememişti.

Gri kruvaze giysisi içinde, o bilinmez dilde deyimleri ardarda sıralayan Rus kızından gözlerimi ayıramıyordum. Constantin bunun işin en güç yanı olduğunu, çünkü Rusların deyimlerinin bizimkilerden farklı olduğunu söylemişti. O anda bütün kalbimle o kızın bedenine süzülüvermeyi ve yaşamımın geri kalan kısmını ardarda deyimler haykırarak geçirmeyi diledim. Bu beni olduğumdan daha mutlu kılmayabilirdi, ama bütün öteki çakılların arasında, küçük bir beceri çakılı daha olurdu.

Derken Constantin ve çevirmen Rus kızı ve aşağıda etiketli mikrofonlarının ardında tartışıp duran siyah, beyaz ve sarı insanların hepsi uzaklara kayar gibi oldu. Ağızlarının ses çıkarmadan oynadığını görüyordum. Sanki hepsi, kıyıdan ayrılan bir zeminin güvertesinde oturuyormuşçasına, beni uçsuz bucaksız bir sessizliğin ortasında bırakarak uzaklaşıyordu.

Yapamadığım şeyleri saymaya giriştim.

Yemek pişirmekle işe başladım.

Büyükannem ve annem yemek pişirmekte öyle ustaydılar ki, her şeyi onlara bırakırdım. Bana sürekli şu ya da bu yemeğin nasıl yapıldığını öğretmeye çalışırlardı. Ama ben yalnızca seyreder ve verilen bilgiler bir kulağımdan girip ötekinden çıkarken, «Evet, evet, anlıyorum,» der dururdum. Sonra da denediğim her şeyi berbat ettiğim için kimse bir daha yapmamı istemezdi.

Okuldaki ilk yılım boyunca tek ve en iyi arkadaşım olan Jody'nin bir sabah evinde bana omlet yapışını anımsıyordum. Olağanüstü lezzette bir omletti bu. İçine fazladan bir şey koyup koymadığını sorduğumda

peynir ve sarmısak tozu koyduğunu söyledi. Bunu kimden öğrendiğini sorduğumda da, hiç kimseden öğrenmediğini, kendisinin düşünüp bulduğunu söyledi. Ama şu da vardı ki, Jody çok pratikti ve sosyoloji öğrencisiydi.

Steno da bilmiyordum.

Bu da demekti ki üniversiteden sonra iyi bir iş bulamayacaktım. Annem kimsenin yalnızca edebiyat okumuş birini istemediğini söyler dururdu. Ama steno bilen bir edebiyat mezunu bambaşka bir şeydi. Öyle birini herkes isterdi. Gelecek vadeden bütün genç adamlarca aranır ve sonra da birbiri ardından heyecan verici mektuplar kopya eder dururdu.

Ne var ki ben erkeklere herhangi bir biçimde hizmet etme fikrinden nefret ediyordum. Ben kendi heyecan verici mektuplarımı kendim yazdırmak istiyordum. Dahası, annemin bana gösterdiği kitaptaki steno işaretleri t eşittir zaman ve s eşittir toplam uzaklık kadar kötüydü.

Listem uzuyordu.

Çok kötü dans ederdim. Müziğe hiç uyamazdım. Dengem öyle bozuktu ki, beden eğitimi dersinde ellerimizi yana açıp başımızda bir kitapla dar bir tahta üzerinde yürüdüğümüz zaman hep yana devrilirdim. Ne ata binebiliyor, ne de kayak yapabiliyordum. En yapmak istediğim şeylerdi bunlar, ama çok pahalı sporlardı. Almanca konuşamıyor, İbranice okuyamıyor ve Çince yazamıyordum. Önümdeki Birleşmiş Milletler delegelerinin temsil ettikleri sapa ülkelerden çoğunun haritadaki yerlerini bile bilmiyordum.

Orada, Birleşmiş Milletler binasının ses geçirmez kalbinde, hem tenis oynayıp hem de simultane çeviri yapabilen Constantin'le o bir sürü deyim bilen Rus kızının arasında otururken, ömrümde ilk kez kendimi korkunç yetersiz hissettim. İşin kötüsü, oldum olası

hep yetersizdim, yalnızca bunu şimdiye dek hiç düşünmemiştim.

Başarılı olduğum tek şey burslar ve ödüller kazanmaktı; o dönem de kapanıyordu artık.

Kendimi koşu yolu olmayan bir dünyada yaşayan bir yarış atı gibi hissediyordum. Ya da üniversitede futbol şampiyonuyken birden kendini Wall Street'le bir takım elbisenin karşısında buluveren ve parlak günleri, bir mezartaşının üzerine kazılmış bir tarih gibi şöminesinin üzerindeki altın kupada kalan biri gibi.

Yaşamımın, öyküdeki yeşil incir ağacı gibi önümde dallanıp budaklandığını görüyordum.

Her dalın ucunda tombul, mor bir incir gibi eşsiz bir gelecek beni çağırıyor, göz kırpıyordu. İncirlerden biri, bir eş, mutlu bir yuva ve çocuklardı. Bir başkası, ünlü bir ozan, öteki parlak bir profesör, biri şaşırtıcı editör Ee Gee, öbürü Avrupa, Afrika ve Güney Amerika, biri Constantin, Socrates, Attila ve garip adları değişik meslekleri olan daha bir yığın âşık, bir başkasıysa Olimpiyat takım şampiyonu bir kadmdı. Bu incirlerin üzerinde ve ötesinde, ne olduklarını pek çıkaramadığım bir sürü incir daha vardı.

Kendimi dalların çatallandığı noktada otururken görüyordum. Ve incirlerden hangisini seçeceğime bir türlü karar veremediğim için açlıktan ölüyordum. Hepsini ayrı ayrı istiyordum incirlerin, ama birini seçmek ötekilerin hepsini kaybetmek demekti. Ve ben orada karar veremeden otururken incirler buruşup kararmaya başlıyor ve birer birer toprağa, ayaklarımın dibine düşüyorlardı.

Constantin'in beni götürdüğü restoran ot, baharat ve ekşi krema kokuyordu. New York'ta kaldığım sürece hiç böyle bir restoran bulamamıştım. Bulduğum bütün yerler, uzun parlak bir aynaya bakan tertemiz bir tezgâhta kocaman hamburgerlerin, günün çorbasının ve dört çeşit süslü pastanın servis yapıldığı Hambur-

;ger Cenneti gibi yerlerdi.

Bu lokanta yedi basamaklı loş bir merdivenle inilen bir kileri andırıyordu.

İsten kararmış duvarlar yolculuk afişleriyle kaplıydı. İsviçre göllerine, Japon dağlarına ve bodur ağaçlı Afrika çayırlarına bakan, manzaralı pencereler gibiydi bunlar. Şişelerin üzerine yerleştirilmiş ve kırmızılı, mavili, yeşilli eriyiklerini sanki yüzyıllardır ince, üç boyutlu bir dantel gibi şişelerin üzerine akıtmış olan kalın, tozlu mumlar her masanın çevresine bir ışık halkası veriyor ve bu mum ışığında al al olmuş yüzler kendileri de alevdenmişcesine dalgalanıyordu.

Ne yediğimi bilmiyorum, ama ilk lokmadan sonra kendimi çok daha iyi hissettim. Hayalimde canlanan incir ağacının ve buruşup toprağa düşen bütün o tombul incirlerin pekâlâ da boş bir midenin derinliklerinden kaynaklanmış olabileceğini düşündüm.

Constantin durmadan kadehlerimizi tadı çam kabuğuna benzeyen, tatlı bir Yunan şarabıyla dolduruyordu. Bir anda kendimi ona nasıl Almanca öğrenip Avrupa'ya gideceğimi ve Maggie Higgins gibi bir savaş muhabiri olacağımı anlatırken buldum.

Sıra çilekli yoğurda geldiği zaman kendimi öylesine iyi hissediyordum ki Constantin'in beni baştan çıkarmasına gözyummaya karar verdim.

Buddy Willard bana o garson kızdan sözettiğinden beri ben de gidip biriyle yatmam gerektiğini düşünüyordum. Buddy'yle yatmak sayılmazdı elbette, çünkü o zaman o yine benden bir kişi önde olacaktı. Yatacağım kimse başka biri olmalıydı.

O zamana kadar yatma konusunu açıkça tartıştığım tek erkek Yale Üniversitesi'nde okuyan atmaca burunlu, alaycı bir güneyliydi. Bir hafta sonu okula geldiğinde flörtünün bir gün önce bir taksi şoförüyle ka-

çıp gittiğini öğrenmişti. Kız kaçmadan önce benimle aynı yurtta kaldığı ve o gece de yurtta benden başka kimse olmadığı için oğlana moral vermek de bana düşmüştü.

Yakındaki bir kahvede, tahtalarının üzerine yüzlerce insanın adı kazınmış yüksek arkalıklı koltukların birbirinden ayırdığı kuytu bölmelerden birinde oturup fincanlar doluşu sade kahve içerek açıkça seksten sözetmiştik.

Bu genç - adı Eric'ti - bizim okuldaki kızların gece birdeki dışarı çıkma yasağından önce verandada ışıkların altında ve çalıların arasında dikilip, gelen geçene kendilerini çılgınca sergilemeye çabalayışlarını iğrenç bulduğunu söylüyordu. Bir milyon yıllık evrim, diyordu acı acı, ve hâlâ hayvandan farkımız yok.

Sonra Eric bana ilk kez bir kadınla yatışını anlatmıştı.

Gittiği okul, güneyin dört dörtlük centilmenler yetiştirmekte uzmanlaşmış bir hazırlık okuluydu. Ve okulu bitirmeden önce bir kadın tanımış olmak yazılı olmayan bir kuraldı. Tanımanın İncil'deki anlamda olduğunu söylüyordu Eric.

Bu durumda Eric ve birkaç sınıf arkadaşı otobüsle en yakın kente gidip adı çıkmış bir genelevi ziyaret etmişlerdi. Eric'in fahişesi elbisesini bile çıkarmamıştı. Kızıla boyanmış saçları, kuşku uyandıracak kadar kalın dudakları ve fare rengi derisiyle şişman, orta yaşlı bir kadındı bu. Işığı da kapatmak istemediğinden Eric ona sinek pislikleriyle beneklenmiş yirmi beş mumluk bir ampulün altında sahip olmuştu. Bu iş hiç de ballandırıldığı gibi bir şey değildi üstelik. Tuvalete gitmek kadar sıkıcı bir şeydi.

Belki bir kadını severse sevişmenin o kadar sıkıcı gelmeyeceğini söyledim. Ama Eric o kadının da ötekiler gibi hayvandan farksız olduğu düşüncesinin her şeyi berbat edeceğini, bu yüzden de, eğer birini sever-

se onunla asla yatmayacağını söyledi. Gerekirse bir fahişeye gidecek, ama sevdiği kadını bu kirli işlere karıştırmayacaktı.

O zaman Eric'in yatmak için uygun biri olabileceği düşüncesi geçmişti kafamdan. Hem bu işi yapmış biriydi hem de bundan sözederken öteki gençler gibi kötü niyetli ya da budala bir hali yoktu. Gelgelelim, Eric bana bir mektup yazarak beni gerçekten sevebileceğini sandığını, çok zeki ve alaycı olmakla birlikte şaşılacak derecede ablasının yüzüne benzeyen çok yumuşak bir yüze sahip olduğumu söyledi. O zaman bu işten hayır gelmeyeceğini anladım. Ben Eric'in asla yatmak istemeyeceği tipte bir kızdım. Ona bir mektup yazarak ne yazık ki bir çocukluk aşkımla evlenmek üzere olduğumu bildirdim.

New York kentinde bir simultane çevirmen tarafından baştan çıkarılma düşüncesi gittikçe daha fazla hoşuma gidiyordu. Constantin her bakımdan olgun ve düşünceli birine benziyordu. Okuldaki oğlanların oda arkadaşlarına ya da basketbol takımındaki arkadaşlarına, arabaların arkasında kızlarla sevişmelerini böbürlenerek anlattıkları gibi sevişmemizi anlatmak isteyebileceği hiçbir tanıdığım yoktu. Ayrıca Bayan Willard'ın beni tanıştırdığı bir erkekle yatmanın da esprili bir yanı vardı. Sanki, dolaylı bir biçimde, suçlu Bayan Willard'mış gibi oluyordu.

Constantin balalayka plaklarını dinlemek için beni evine çağırdığı zaman kendi kendime gülümsedim. Annem bana her zaman bir erkekle dışarıda bir akşam geçirdikten sonra her ne olursa olsun asla onun odasına gitmememi söylerdi. Bunun ancak bir tek anlamı olabilirdi.

«Balalayka müziğini çok severim,» dedim.

Constantin'in odasının önündeki balkon nehre bakı-

yordu ve aşağıda karanlıkların içinde teknelerin uğultusunu duyabiliyorduk. Duygulanmıştım. Kendimi sevecen ve ne yapacağımdan son derece emin hissediyordum.

Gebe kalabileceğimi biliyordum, ama bu düşünce çok uzaklarda ve belirsizdi. Beni hiç tedirgin etmiyordu. Annemin **Reader's Digest**'ten kesip okuldayken bana gönderdiği bir makaleye göre, gebe kalmamak için yüzde yüz garantili hiçbir yöntem yoktu. Bu yazı evli ve çocuklu bir hanım avukat tarafından yazılmıştı ve «İffetin Savunması» başlığını taşıyordu.

Yazıda bir kızın ancak evlendikten sonra kocasıyla yatabileceği, bunun dışında hiç kimseyle yatmaması gerektiği konusunda binbir tane neden sıralanmıştı.

Yazının ana fikri, bir erkeğin dünyasının ve duygularının bir kadının dünyasından ve duygularından farklı olduğu ve ancak evliliğin bu iki dünyayı ve iki farklı duygusal yapıyı uygun bir biçimde bir araya getirebildiğiydi. Annem kızların bunu öğrenmekte çok geç kaldıklarını, onun için de evli bir kadın gibi bu konuda uzmanlaşmış kişilerin öğütlerine kulak vermeleri gerektiğini söylüyordu.

Bu avukat hanım erkeklerin en iyilerinin eşleri için bakir kalmak istediklerini, öyle değillerse bile en azından eşlerine seks konusunda kendilerinin öğretmenlik yapmak istediklerini belirtiyordu. Erkekler elbette bir kızı kendileriyle sevişmesi için kandırmaya çalışacak ve onunla evlenmeye söz vereceklerdi, ama kız razı olur olmaz da ona olan tüm saygılarını yitirecek ve bunu kendileriyle yaptıysa başka erkeklerle de yapabileceğini söyleyip kızın hayatını zehir edeceklerdi.

Kadın yazısının sonunda korkulu rüya görmektense uyanık kalmanın daha iyi olduğunu, üstelik gebe kalmama garantisi olmadığına göre, ortaya bir de bebek

çıkarsa işlerin büsbütün çıkmaza gireceğini söylüyordu.

Bana kalırsa bu yazıda dikkate alınmayan tek şey, bir kızın neler hissettiği konusuydu.

El değmemiş bir kız olup yine el değmemiş bir erkekle evlenmek hoş bir şey olabilirdi, ama ya adam evlendikten sonra birdenbire Buddy Willard'ın yaptığı gibi aslında el değmemiş biri olmadığını itiraf ederse ne olacaktı? Bir kadının bir tek temiz yaşantısı olması gerektiği, oysa bir erkeğin biri temiz, öteki temiz olmayan iki tane yaşantısı olabileceği düşüncesi çileden çıkarıyordu beni.

Sonunda baktım ki yirmi bir yaşına gelip de hâlâ bakir kalmış olan zeki ve ihtiraslı bir erkek bulmak kolay olmayacak, ben de bakire kalmaktan vazgeçip kendim gibi bakir olmayan biriyle evlenmeye karar verdim. Bu durumda o benim hayatımı zehir ederse ben de onun hayatını zehir edebilirdim.

Ben on dokuz yaşındayken bekâret en önemli konuydu.

Dünyadaki insanları Katolikler ve Protestanlar, ya da Cumhuriyetçiler ve Demokratlar, ya da beyazlar ve zenciler, hatta erkekler ve kadınlar olarak değil de, biriyle yatmış olanlar ve yatmamış olanlar diye ikiye bölünmüş olarak görüyordum. İki insan arasındaki tek kayda değer fark buymuş gibi geliyordu bana.

Aradaki sınırı geçtiğim gün kendimde çarpıcı bir değişiklik hissedeceğimi sanıyordum.

Kuşkusuz, günün birinde Avrupa'ya gidersem hissedeceklerimin aynısı olacaktı bu. Eve döndüğümde aynaya yakından bakarsam gözümün ta içinde duran minik, beyaz bir Alp seçebilecektim. Şimdi de, bir gün sonra aynaya bakarsam gözümün içinde oyuncak bebek boyunda bir Constantin'in oturup bana gülümseyeceğini düşünüyordum.

Her neyse, bir saat kadar Constantin'in balkonun-

da iki ayrı şezlonga oturup aramızda balalayka plakları yığılı olarak müzik dinledik. Sokak lambalarından mı, yarım aydan mı, otomobillerden mi, yoksa yıldızlardan mı geldiğini kestiremediğim baygın, yumuşak bir ışık yayılıyordu çevreye. Ama elimi tutmanın dışında Constantin hiç de beni baştan çıkarmaya hevesli görünmüyordu.

Nişanlısı ya da özel bir kız arkadaşı olup olmadığını sordum. Belki de böyle bir sorunu vardı. Ama yanıtı hayır oldu; bu gibi bağlardan uzak durmaya özen gösteriyordu.

Sonunda, içmiş olduğum o çam kabuğu lezzetindeki şarabın etkisiyle damarlarıma karşı koyulmaz bir uyuşukluğun yayıldığını hissettim.

«Ben içeri girip yatsam fena olmayacak,» dedim.

İlgisiz bir tavırla yatak odasına yürüdüm ve ayakkabılarımı çıkarmak için eğildim. Tertemiz yatak önümde güvenilir bir tekne gibi sallanıyordu. Boylu boyunca uzanıp gözlerimi kapadım. Sonra Constantin'in içini çekip balkondan içeri girdiğini duydum. Ayakkabılarını birer birer yere attı ve yanıma uzandı.

Yüzüme düşmüş bir tutam saçın ardından gizlice ona baktım.

Sırtüstü yatmış, elleri başının altında kenetli, dalgın dalgın tavana bakıyordu. Gömleğinin dirseklerine kadar sıvanmış kolalı beyaz kolları, yarı karanlıkta garip, ürkütücü bir pırıltı saçıyordu. Güneş yanığı teni neredeyse siyah gibiydi. Ömrümde hiç bu kadar güzel bir erkek görmediğimi düşündüm.

Belki keskin hatlı, biçimli bir yüze sahip olsaydım ya da zekice politik tartışmalar yapabilseydim ya da ünlü bir yazar olsaydım, Constantin beni birlikte yatacak kadar ilginç bulabilirdi.

Ama bir de şu vardı, acaba beni sever sevmez erişilmezliğini yitirip sıradan bir insan mı olacaktı? Buddy Willard ve ondan önceki gençlerde olduğu gibi

Constantin'de de kusur üstüne kusur mu bulacaktım?

Hep aynı şey oluyordu.

Uzaklarda kusursuz bir erkek görüyor, ama yakınıma gelir gelmez hiç de uygun biri olmadığını anlıyordum.

Hiç evlenmek istemeyişimin nedenlerinden biri de buydu.

Hayatta en son istediğim şey sonsuz güvenceye kavuşmak ve okların fırladığı yer olmaktı. Ben değişiklik ve heyecan istiyordum. Dört Temmuz bayramındaki havai fişeklerden fışkıran rengârenk oklar gibi her yöne atılmak istiyordum.

Yağmurun sesine uyandım.

Kapkaranlıktı. Bir süre sonra gözüme tanıdık gelmeyen bir pencerenin kenarlarını seçebildim. Zaman zaman havada bir ışın beliriyor, bir şeyler arayan bir hayalet parmak gibi duvarda dolaşıp kayarcasına yitip gidiyordu.

Sonra birinin soluk alıp verdiğini duydum.

Önce bunun kendimden başkası olmadığını, zehirlendikten sonra oteldeki odamın karanlığında yatmakta olduğumu sandım. Soluğumu tuttum, soluma devam etti.

Yatağın üzerinde, yanıbaşımda yeşil bir göz parlıyordu. Pusula gibi dörde bölünmüştü. Yavaşça uzanıp elimi üzerine kapattım. Yukarı kaldırdım. Onunla birlikte bir ölünün kolu gibi ağır, ama uykunun sıcaklığını taşıyan bir kol da kalktı.

Constantin'in saati üçü gösteriyordu.

Ben uykuya daldığım zaman bıraktığım gibi gömleği, pantolonu ve çoraplarıyla yatıyordu. Gözlerim karanlığa alıştıkça solgun gözkapaklarını, düzgün burnunu ve hoşgörülü, biçimli ağzını seçebildim. Ama sanki hiçbiri gerçek değildi de sis üzerine çizilmiş çizgilerden ibaretti. Birkaç dakika üzerine eğilip onu incele-

dim. Daha önce bir erkeğin yanında uyuyakalmamıştım hiç.

Constantin'le evli olmanın nasıl bir şey olacağını kafamda canlandırmaya çalıştım.

Sanırım sabah yedide kalkıp ona jambonlu yumurta, kızarmış ekmek ve kahve hazırlayacak, o işe gittikten sonra da üstümde gecelik, başımda bigudilerle sallana sallana kirli tabakları yıkayıp yatağı düzeltecek ve o dışarıda hareketli, büyüleyici bir gün geçirdikten sonra eve döndüğünde esaslı bir akşam yemeği bekleyecek, ben de geceyi daha da fazla kirli tabak yıkayarak geçirecek ve sonunda bitkin düşüp yatacaktım.

On beş yıl boyunca sürekli tam not almış bir kız için boşa harcanan, kasvetli bir yaşam olurdu bu, ama evliliğin böyle bir şey olduğunu biliyordum. Çünkü Buddy Willard'ın annesi de sabahtan akşama dek yemek pişirmek, temizlik yapmak ve çamaşır yıkamaktan başka bir şey yapmıyordu. Oysa bir üniversite profesörünün eşiydi ve kendisi de bir zamanlar bir özel okulda öğretmenlik yapmıştı.

Bir defasında Buddy'ye uğradığımda Bayan Willard'ı kocasının eski giysilerinden kestiği yün şeritlerden bir yaygı örerken bulmuştum. Ortaya çıkan kumlu kahveli, yeşilli, mavili desenlere hayran olmuştum. Ne var ki Bayan Willard yaygıyı bitirdiğinde onu benim düşündüğüm gibi duvara asacağına mutfak paspası olarak yere sermiş ve o cânım yaygı birkaç gün içinde kirlenip donuklaşarak süpermarketten bir dolardan ucuza alınabilecek herhangi bir paspastan farksız bir hale gelmişti.

Ve biliyordum ki bir erkeğin evlenmeden önce bir kadına verdiği tüm güllere, öpücüklere ve restoranlarda yedirdiği akşam yemeklerine karşın, gizliden gizliye istediği tek şey, evlilik işlemleri biter bitmez kadının

Bayan Willard'ın mutfak paspası gibi ayaklarının altına serilmesiydi.

Benim annem de babamla Reno'dan balayına çıkarken - babam daha önce de evlenmiş olduğundan boşanması gerekiyordu - babamın, «Ohh çok şükür, artık rol yapmaktan vazgeçip gerçek kişiliğimize dönebiliriz,» dediğini anlatmamış mıydı? Ve o günden sonra annem bir dakika olsun rahat yüzü görmemişti.

Bir de Buddy Willard'ın sinsi ve bilgiç bir tavırla, çocuklarım olduktan sonra kendimi farklı hissedeceğimi ve artık şiir yazmak istemeyeceğimi söyleyişini anımsıyordum. Belki de gerçekten evlenip çocuk doğurduktan sonra insanın beyni yıkanmış gibi oluyor ve ondan sonra özel bir totaliter devletin kölesi gibi duyuları körlenerek yaşayıp gidiyordu.

Derin bir kuyunun dibinde duran parlak, erişilmez bir çakılı seyredercesine dalgın dalgın Constantin'i seyrederken gözkapakları açıldı ve görmeden baktı bana. Gözleri sevgi doluydu. Ama beni tanır tanımaz o puslu sevecenliğin üzerine bir kepenk indi sanki. İri gözbebeklerinin derinliğini yitirip rugan deriye benzer bir pırıltıyla parlayışını sessizce seyrettim.

Constantin esneyerek doğruldu, «Saat kaç?»

«Üç,» dedim donuk bir sesle. «Eve gitsem iyi olacak. Sabah büroda olmam gerek.»

«Seni götüreyim.»

Yatağın ayrı uçlarında sırt sırta oturup başucu lambasının çiğ ışığında ayakkabılarımızı giymeye çabalarken Constantin'in bana döndüğünü hissettim. «Saçın hep böyle midir?»

«Nasıl yani?»

Sorumu yanıtlamadı, ama elini uzatıp parmaklarıyla saçımı köklerinden ucuna kadar yavaşça taradı. Minik bir elektrik dalgası yayıldı içime. Küçüklüğümden beri birinin saçımı taramasından çok hoşlanırdım. Bedenimi tatlı bir uyuşukluk ve huzur sarardı.

Constantin, «Tamam, anladım,» dedi. «Yeni yıkamışsın.»

Ve eğilip tenis ayakkabılarını bağlamaya koyuldu.

Bir saat sonra otelde yatağıma uzanmış yağmuru dinliyordum. Yağmur sesinden çok açık kalmış bir musluktan akan suyun sesine benziyordu bu. Sol dizimin altındaki sancı uyanmıştı. Saat yedide, çalar saatim Sousa'yı çalarak beni kaldırana kadar uyumaktan umudumu kestim.

Her yağmur yağışında bacağımdaki eski kırık kendini anımsatırdı. Anımsattığı şey de tekdüze bir ağrıydı.

O zaman, «Bu bacak Buddy Willard'ın yüzünden kırıldı,» diye düşündüm.

Ama sonra, «Hayır, onu kendim kırdım,» diye düşündüm. «Enayilik ettiğim için kendimi cezalandırmak amacıyla kırdım onu.»

8

Bay Willard beni arabasıyla Adirondacks'e götürüyordu.

Noel'in ertesi günüydü. Gri gökyüzü karla dolu şişkin bir karın gibiydi üstümüzde. Her Noel'den sonra olduğu gibi midem tıkabasa dolu, canım sıkkındı. Sanki çam dallarının, mumların, altın - gümüş yaldızlı kurdelelerle bağlanmış armağanların, şöminede yanan meşe kütüklerinin, Noel hindisinin, ve piyano eşliğinde söylenen Noel şarkılarının vadettiği şey neyse o hiç gerçekleşmemiş gibi bir düşkırıklığı vardı içimde.

Noel zamanı neredeyse Katolik olmadığıma pişman oluyordum.

Arabayı önce Bay Willard kullandı, sonra ben kullandım. Nelerden sözettiğimizi bilmiyorum ama eskiden yağmış karların derinliğine gömülmüş kırlar çoraklaşıp da hemen hemen siyaha çalan koyu yeşil renkte sık çamlar gri tepelerden yol kenarına inmeye başladıkça içimin giderek karardığını hissettim.

Bay Willard'a yola yalnız devam etmesini, otostopla eve dönebileceğimi söylememek için kendimi güç tutuyordum.

Ama Bay Willard'ın yüzüne oğlan çocukları gibi kısacık kesilmiş gümüş rengi saçlarına, berrak mavi gözlerine, pembe yanaklarına ve tümünü bir düğün pastasının kreması gibi kaplayan masum, güven dolu anlatıma— bir kez bakmak bunu yapamayacağımı anlamak için yeterliydi. Bu ziyareti sonuna kadar götürmek zorundaydım.

Öğle zamanı grilik biraz soldu ve biz de buzlu bir kavşakta mola verip Bayan Willard'ın yolluk olarak hazırladığı ton balığı sandviçlerini, yulaf kurabiyelerini, elmaları ve termostaki kahveyi paylaştık.

Bay Willard beni yumuşak bir bakışla süzdü. Son-

ra boğazını temizledi ve kucağındaki son birkaç kırıntıyı silkeledi. Ciddi bir şeyler söyleyeceğini anlamıştım, çünkü çok çekingen bir insandı ve önemli bir ekonomi dersi vermeden önce de boğazını aynı şekilde temizlediğini duymuştum.

«Nelly'yle ben hep bir kızımız olsun isterdik.»

Bir an Bay Willard'ın karısının gebe olduğunu ve bir kız çocuk beklediğini açıklayacağı gibi çılgınca bir düşünceye kapıldım. «Ama bir kız evladın senden daha iyi olabileceğini düşünemiyorum.»

Bay Willard bana babalık etmek istediği için sevinçten ağladığımı sanmış olmalıydı. «Haydi, haydi,» diye omuzumu okşadı ve boğazını birkaç kez daha temizledi. «Birbirimizi anladığımızı sanıyorum.»

Sonra otomobilin kendi tarafındaki kapısını açtı ve dışarıdan dolanıp benim tarafıma geldi. Soluğu gri havada dumandan kıvrımlar çiziyordu. Boşaltmış olduğu koltuğa kaydım. Bay Willard otomobili çalıştırdı ve yola devam ettik.

Buddy'nin sanatoryumu olarak nasıl bir yer beklediğimden emin değildim.

Sanırım küçük bir dağın tepesine tünemiş ahşap bir köşk ve balkonlarda kalın battaniyelere sarınmış yatan pembe yanaklı, çekici, gözleri hummalı pırıltılar saçan genç kadınlar ve erkekler göreceğimi ummuştum.

Buddy bana okula yazdığı bir mektupta, «Verem, ciğerlerinde bir bombayla yaşamaya benziyor,» demişti. «Patlamayacağını umut ederek sessizce yatmak gerekiyor.»

Buddy'nin sessizce yatışını hayal etmek güçtü. Tüm yaşam felsefesi her an hareket halinde olup bir şeyler yapmaya dayanıyordu. Yazın plaja gittiğimizde bile asla benim gibi güneşin altında uzanıp uyuklamazdı. Zamanı değerlendirmek için bir aşağı bir yukarı

koşar, top oynar ya da bir dizi hızlı beden hareketi yapardı.

Bay Willard'la birlikte bekleme odasında öğleden sonraki dinlenme kürünün bitmesini bekledik.

Bütün sanatoryumun renk düzenlenmesinde ciğer esas alınmışa benziyordu. Koyu kahverengi ağaç kaplamalar, yanık kahverengi deri koltuklar, bir zamanlar belki de beyaz olup giderek yayılan nem ve küf hastalığına boyuneğmiş duvarlar. Benekli kahverengi bir muşamba, döşemeyi bütünüyle örtmüştü.

Koyu renk kaplaması çember ve yarım çember biçimindeki lekelerle dolu alçak bir kahve sehpasının üzerinde birkaç tane yıpranmış **Time** ve **Life** dergisi duruyordu. En yakın dergiyi alıp karıştırdım. Eisenhower'in yüzü kavanozdaki bir ceninin boş ve dazlak yüzü gibi gülümsedi bana.

Bir süre sonra sinsi bir sızıntı sesi duyar gibi oldum. Bir an için neme doymuş duvarların artık bu nemi dışarıya verdiklerini sandım, ama sonra sesin odanın bir köşesindeki küçük bir fıskiyeden geldiğini gördüm.

Fıskiye, suyu kaba bir borudan beş on santim yüksekliğinde püskürtüyordu. Su, ellerini yukarıya uzatmaya çabalıyor, sonra gücünü yitirip titrek birkaç damla halinde taş bir havuzun sararmış suyunda boğulup gidiyordu. Havuzun içi genel tuvaletlerde görülen beyaz altıgen taşlarla döşenmişti.

Bir zil çaldı. Uzaklarda kapılar açılıp kapandı. Sonra Buddy içeri girdi.

«Merhaba baba.»

Buddy babasını kucakladı ve hemen ardından abartmalı bir canlılıkla bana doğru gelip elini uzattı. Sıktığım el nemli ve tombuldu.

Bay Willard'la ben deri bir kanepede oturuyorduk. Buddy karşımızda duran kaygan bir koltuğun kenarına tünedi. Ağzının köşeleri görünmez bir telle gerilmişçe-

sine durmadan gülümsüyordu.

Kırk yıl düşünsem Buddy'yi şişman göreceğim aklıma gelmezdi. Sanatoryumda olduğu sürece ne zaman onu düşünsem, gözlerimin önüne elmacık kemiklerinin altında oyulmuş gölgeler ve hemen hemen etsiz göz çukurlarının dibinde alev alev yanan gözler gelmişti hep.

Oysa Buddy'nin bedeninde ne kadar içbükey çizgi varsa hepsi ansızın dışbükey oluvermişti. Daracık, sentetik beyaz gömleğinin altından göbeği dışarı fırlamıştı. Yanakları elma gibi yuvarlak ve al aldı. Kahkahası bile dolgunlaşmıştı.

Buddy'yle gözgöze geldik. «Çok yemekten,» dedi. «Her gün bizi tıkabasa doyurup bol bol dinlendiriyorlar. Neyse ki artık yürüyüş yapma iznim var, onun için kaygılanma, birkaç haftada zayıflarım.» Sevinçli bir ev sahibi gibi gülümseyerek ayağa fırladı. «Odamı görmek ister miydiniz?»

Buddy'nin peşine takıldım. Bay Willard da benim arkamdan geliyordu. Buzlu cam takılmış bir çift kapıdan geçip loş, ciğer renkli bir koridor boyunca yürüdük. Etrafta döşeme cilası, lizol ve çürümüş gardenyaların kokusuna benzer daha hafif bir başka koku vardı.

Buddy kahverengi bir kapıyı itip açtı ve sırayla dar bir odaya girdik.

İnce mavi çizgili beyaz, hafif bir örtüyle örtülmüş yamrı yumru bir yatak odanın büyük bir kısmını kaplıyordu. Yanında duran etajerin üstünde bir sürahi, bir su bardağı ve gümüş renkli ucu bir kavanozdaki pembe dezenfektan sıvıdan çıkmış bir termometre vardı. Yatağın ayakucuyla dolabın kapağı arasına sıkışmış bir ikinci etajerin üstü kitaplar, kâğıtlar ve fırınlanıp boyanmış ama verniklenmemiş seramik kapkacakla doluydu.

Bay Willard bir soluk alarak, «Hmm,» dedi. «Yete-

rince rahat görünüyor.»

Buddy güldü.

«Bunlar ne?» Koyu yeşil zemin üzerine sarı damarları özenle çizilmiş, nilüfer yaprağı biçiminde kilden bir sigara tablasını elime aldım. Buddy sigara içmezdi.

Buddy, «Sigara tablası,» dedi. «Senin için.»

Tablayı yerine koydum. «Ben sigara içmem ki.»

«Biliyorum,» dedi Buddy. «Yine de hoşuna gideceğini düşündüm.»

Bay Willard kuruyan dudaklarını birbirine sürterek, «Eh artık ben kalkayım,» dedi. «Siz gençleri yalnız bırakayım da...»

«Peki babacığım, siz isterseniz gidin.»

Şaşırmıştım. Bay Willard'ın da geceyi burada geçireceğini ve ertesi gün birlikte döneceğimizi sanmıştım.

«Ben de geleyim mi?»

«Hayır, hayır.» Bay Willard cüzdanından çıkardığı birkaç banknotu Buddy'ye verdi. «Esther için trende rahat bir yer ayırt. Birkaç gün kalır belki.»

Buddy babasını kapıya kadar geçirdi.

Bay Willard'ın beni terketmiş olduğu duygusuna kapıldım. Bunu baştan beri planlamış olmalıydı. Ama Buddy hayır dedi, babası yalnızca hastalık görmeye, özellikle de kendi oğlunun hastalığını görmeye dayanamıyordu, çünkü ona göre bütün hastalıklar irade zayıflığından doğardı. Bay Willard hayatında bir gün bile hasta olmamıştı.

Buddy'nin yatağına oturdum. Zaten oturacak başka yer de yoktu.

Buddy ciddi bir tavırla kâğıtlarını karıştırdı. Sonra ince, gri bir dergi uzattı bana. «On birinci sayfayı aç.»

Dergi Maine'de bir yerde basılmıştı ve birbirinden yıldızlarla ayrılmış şiirler ve kısa betimlemelerle do-

luydu. On birinci sayfada «Florida'da Gündoğumu» başlıklı bir şiir vardı. Kavuniçi ışıklar, kaplumbağa yeşili palmiyeler ve Yunan mimarisinden parçalara benzeyen yivli deniz kabuklarıyla ilgili imgeleri atlaya atlaya okudum.

«Hiç de fena değil.» Berbat bir şiirdi bence.

Buddy garip, güvercinsi bir gülümsemeyle, «Kim yazmış bunu?» diye sordu.

Gözüm sayfanın sağ alt köşesindeki ada ilişti. B.S. Willard.

«Bilmem.» Sonra, «Elbette biliyorum Buddy,» dedim. «Sen yazmışsın.»

Buddy bana yanaştı.

Geri çekildim. Verem hakkında pek az şey biliyordum, ama böyle gözle görünmeden sürüp gittiğine göre fazlasıyla sinsi bir hastalığa benziyordu. Buddy da pekâlâ kendi verem mikroplarının küçük öldürücü atmosferi içinde oturuyor olabilirdi.

«Korkma,» diye güldü Buddy. «Pozitif değilim.»

«Pozitif mi?»

«Sana hiçbir şey bulaşamaz.»

Çok dik bir yokuşu tırmanırken yarı yolda durup soluklanırcasına durup bir soluk aldı.

«Sana bir şey sormak istiyorum.» İnsanı tedirgin eden yeni bir huy edinmişti. Kafamı delip içinden geçenleri daha iyi okumak ister gibi delici bir bakışla bakıyordu gözlerimin içine.

«Önce mektupla sormayı düşünmüştüm.»

Arka tarafında Yale amblemi olan uçuk mavi bir zarf geçti gözlerimin önünden.

«Ama sonra sen gelene kadar bekleyip yüzyüze konuşmanın daha iyi olacağına karar verdim.» Durakladı. «Eee, ne olduğunu bilmek istemiyor musun?»

Umut vermeyen alçak bir sesle, «Neymiş?» dedim.

Buddy yanıma oturdu. Kolunu belime dolayıp kulağımı örten saçı geriye itti. Kımıldamadım. Sonra fı-

sıldadığını duydum; «Bayan Buddy Willard olmak hoşuna gider miydi?»

Gülmemek için kendimi zor tuttum.

Buddy Willard'a uzaktan tutkun olduğum beş altı yıllık dönem içinde sorulmuş olsaydı, bu sorunun beni nasıl şaşkına döndüreceğini düşündüm.

Buddy duraksadığımı sezdi.

«Ah elbette şu anda formumda olmadığımı biliyorum,» dedi çabucak. «Hâlâ ilaç kontrolu altındayım ve birkaç kaburgamı yitirebilirim. Ama gelecek sonbaharda okula döneceğim. Ya da en geç gelecek ilkbahara...»

«Galiba sana söylemem gereken bir şey var Buddy.»

Buddy kaskatı bir sesle, «Anladım,» dedi. «Biriyle tanıştın.»

«Hayır, o değil.»

«Ya ne peki?»

«Ben hiç evlenmeyeceğim.»

«Delisin sen.» Buddy'nin keyfi yerine gelmişti. «Fikrini değiştireceksin.»

«Hayır. Kararım kesin.»

Ama Buddy'nin neşesi kaçmadı.

«Hatırlıyor musun,» dedim, «hani bir gece tiyatrodan sonra birlikte otostopla okula dönmüştük?»

«Hatırlıyorum.»

«Hani bana en çok kentin içinde mi yoksa dışında mı yaşamak istediğimi sormuştun.»

«Sen de demiştin ki...»

«Ben de demiştim ki kentin hem içinde hem dışında yaşamak isterim.»

Buddy başını salladı.

Anî bir şiddetle, «Sen de,» diye devam ettim, «gülmüştün ve bu sorunun o hafta psikoloji dersinde gördüğünüz bir ankette bulunduğunu ve benim gerçek bir nörotikin yapısına sahip olduğumu söylemiştin.

Buddy'nin gülümsemesi donuklaştı.

«Haklıydın da. Ben gerçekten nörotikim. Ne kentin içinde, ne de dışında yerleşebilirim.»

Buddy yardım etmek istercesine, «İkisinin ortasında yaşayabilirsin,» diye önerdi. «O zaman bazan kente bazan de kıra gidebilirsin.»

«Peki bunun nörotik olmakla ne ilgisi var?»

Buddy sorumu yanıtlamadı.

«Evet?» dedim sertçe. Ruh hastalarının suyuna gitmek yararsız diye düşünüyordum, onlar için en kötü şeydir bu, büsbütün çileden çıkarlar.

«Hiç,» dedi Buddy. Sesi soluk ve durgundu.

«Nörotik ha!» Hakaret dolu bir kahkaha attım. «Eğer iki karşıt şeyi aynı anda istemek nörotiklikse ben tepeden tırnağa nörotikim. Yaşamımın geri kalan kısmını karşıt şeylerin birinden öbürüne uçmakla geçireceğim.»

Buddy elini elimin üzerine koydu.

«Bırak ben de seninle uçayım.»

Mount Pisgah üzerindeki kayak pistinin tepesinde durmuş aşağıya bakıyordum. Orada bulunmamın pek anlamı yoktu aslında. Ömrümde hiç kayak yapmamıştım. Ama hazır fırsat bulmuşken manzaranın tadını çıkarmayı tasarlıyordum.

Solumdaki tele-ski, üzerinden kayıla kayıla sıkışıp katılaşmış ve öğle güneşinde hafifçe eridikten sonra cam gibi donup parlaklaşmış güneşli tepeye birbiri ardından kayakçı taşıyordu. Soğuk hava ciğerlerimi ve sinüslerimi acıtan bir berraklıkla dolduruyordu.

Dört bir yanımda kırmızı, beyaz ve mavi ceketli kayakçılar tepeden yırtılırcasına kopup bir Amerikan bayrağının parçaları gibi, gözalıcı bayırdan aşağı hızla kayıyorlardı. Sessizliği bozan tek şey pistin di-

bindeki ahşap taklidi kulübeden yayılan popüler şarkılardı.

İki kişilik köşkümüzden
Aşağıya, Jungfrau'ya bakarken...

Bütün bu gürültüler, bir kar çölünün ortasındaki gözle görülmez bir dere gibi yanıbaşımdan akıp gidiyordu. Bir tek kayıtsız, görkemli hareket, yamaçtan aşağıya, pistin kenarında, izleyicilerin arasında minik, hakî bir nokta gibi duran Buddy Willard'a doğru savrulup gitmem için yeterliydi.

Bütün sabah Buddy bana kayak yapmayı öğretmişti.

Önce kayak köyündeki bir arkadaşından kayakları ve kayak sopalarını, ayakları benden bir numara büyük olan bir doktorun hanımından kayak ayakkabılarını bir öğrenci hemşireden de kırmızı bir kayak ceketi ödünç almıştı. İnatçılık karşısında yılmadan direnişi hayret vericiydi.

O zaman Buddy'nin tıp fakültesindeyken, ölen kimselerin yakınlarını, ölülerinin bilim adına kesilip biçilmesi yolunda ikna ettiği için bir ödül kazanmış olduğunu anımsadım. Ödülün ne olduğunu unutmuştum, ama Buddy'nin, beyaz gömleği içinde, yan cebinden bedeninin bir parçası gibi çıkan stetoskopuyla, gülümseyerek, başını sallayarak, o şaşkın, uyuşmuş kimseleri otopsi kâğıtlarını imzalamaya ikna edişini çok iyi canlandırabiliyordum gözümde.

Daha sonra Buddy kendi doktorunun otomobilini ödünç aldı. Doktoru da eskiden verem geçirmişti ve çok anlayışlı bir insandı. Yürüyüş saati zili sanatoryumun güneşsiz koridorlarında uğuldarken yola çıktık.

Buddy de daha önce hiç kayak yapmamıştı, ama temel ilkelerin oldukça basit olduğunu ve kayak öğretmenleriyle öğrencilerini sık sık izlediği için bilmem ge-

reken her şeyi bana öğretebileceğini söylüyordu.

İlk yarım saati düşe kalka küçük bir eğimin tepesine tırmandıktan sonra sopalarımla kendimi itip doğruca aşağıya inerek geçirdim. Buddy ilerlememden hoşnut görünüyordu.

Yokuşumun yirminci kez üstesinden geldiğimde, «İyi gidiyor Esther,» dedi. «Haydi şimdi de teleskiyi deneyelim.»

Alı al moru mor, soluk soluğa kalakaldım.

«Ama Buddy, daha zikzak kaymayı bilmiyorum ki. Tepeden inenlerin hepsi zikzak kaymayı biliyor.»

«Yarı yola kadar çıkman yeterli. O zaman fazla hız kazanmazsın.»

Ve Buddy beni teleskiye kadar götürüp ipi avuçlarımda nasıl kaydıracağımı gösterdi. Sonra ipi parmaklarımla kavrayıp yukarıya çıkmamı söyledi.

Hayır demek aklıma bile gelmemişti.

Parmaklarımın arasından pürüzlü, can yakan bir yılan gibi kayan ipi kavrayıp yukarıya yollandım.

Ama ip yalpa vurup sarsılarak öyle hızlı sürükledi ki beni, yarı yolda kendimi ondan ayırabilme umudunu yitiriverdim. Önümde ve arkamda ilerleyen kayakçılar vardı ve ipi bıraktığım anda tepetaklak yuvarlanıp kayaklar ve sopalarla sarmaş dolaş bir halde yere çakılmam işten bile değildi. Olay yaratmak istemediğimden sessizce ipe asılmaya devam ettim.

Ama tepeye vardığımda bir düşünce aldı beni.

Buddy kırmızı ceketimle tepede duraksadığımı görmüştü. Kolları haki bir yeldeğirmeni gibi havayı dövüyordu. Sonra yamacı kaplayan kayakçı örgüsünün ortasında açılan bir yoldan aşağıya kaymamı işaret ettiğini gördüm. Orada, boğazım kuruyarak tedirgin bir halde duraklarken, ayaklarımın dibinden Buddy'nin ayaklarının dibine uzanan pürüzsüz beyaz yol bulanıklaşıyordu gözlerimde.

Önümdeki yokuşu bir kayakçı sağdan, bir başkası

soldan kesip geçti. Minicik, kıvıl kıvıl hayvancıklar ya da parlak renkli eğik ünlem işaretleriyle dolup taşan bir alanın öbür ucunda, Buddy'nin kolları güçsüz antenler gibi sallanıp duruyordu.

Gözlerimi aşağıda çalkalanan amfiteatrdan ayırıp onun ötesindeki manzaraya çevirdim.

Gökyüzünün kocaman gri gözü bakışımı yanıtlar gibiydi. Sislere bürünmüş bir güneş, pusulanın her noktasından boşanan tüm beyaz ve suskun uzaklıkları ayaklarımın dibinde topluyordu.

İçimden aptallık etmemem için beni dürtüp duran, kayaklarımı çıkarıp yokuşun kenarındaki bodur çamların arasına gizlene gizlene aşağıya yürüyerek postu kurtarmamı söyleyen ses huzursuz bir sivrisinek gibi uçup gitti. Ölebileceğim düşüncesi kafamda bir ağaç ya da bir çiçek gibi serinkanlılıkla biçimlendi.

Buddy'ye kadar olan uzaklığı gözlerimle ölçtüm.

Artık kollarını kavuşturmuştu Buddy. Arkasındaki çift parmaklıklı çitle kaynaşmış gibi suskun, kahverengi ve önemsiz görünüyordu.

Tepenin kenarına yanaştım. Sopalarımın ucunu kara saplayıp ne ustalıkla, ne de geç kalmış bir irade gücüyle durduramayacağımı bildiğim bir uçuşa ittim kendimi.

Doğruca aşağıya yönelmiştim.

Sanki daha önce gizlenmekte olan keskin bir rüzgâr ağzıma doldu ve saçlarımı dimdik arkaya doğru taradı. Ben iniyordum, ama beyaz güneş hiç yükselmiyordu. Kımıltısız dalgalara benzeyen tepelerin üzerinde, dünyanın varlığını mümkün kılan bir dayanak noktası gibi asılı duruyordu.

Bedenimde ona yanıt vermeye yeltenen küçük bir nokta ona doğru uçtu. Ciğerlerimin hava, dağlar, ağaçlar ve insanlardan oluşan manzarayla dolduğunu hissettim. «Mutlu olmak bu işte,» diye düşündüm.

Zikzak kayanlar, öğrenciler, ustalar arasından ge-

çip kendi geçmişime, birbiri ardından akıp giden, ikiyüzlülükler, gülücükler ve uzlaşmalarla dolu yıllara doğru kaydım.

İki yanımda insanlar ve ağaçlar bir tünelin karanlık duvarları gibi geriye doğru kayarken, ben tünelin ucundaki durgun, parlak noktaya, kuyunun dibindeki çakıla, annesinin karnında gizlenen tatlı, beyaz bebeğe doğru hızla atılıyordum.

Ağzımı dolduran kar dişlerimin arasında çıtırdadı. Buzlu su boğazımdan aşağıya süzüldü.

Buddy'nin yüzü yolunu şaşırmış bir gezegen gibi yakın ve kocaman, tepemde asılı duruyordu. Onun yüzünün gerisinde başka yüzler de vardı. Arkada, beyaz bir yüzey üzerinde kara noktacıklar kaynaşıyordu. Parça parça, sanki bir vaftiz anasının büyülü değneğinin darbeleriyle, her şey yerli yerine döndü.

Tanıdık bir ses, «O adam yoluna çıkana kadar çok iyi gidiyordun,» diye bilgi verdi.

İnsanlar bağlarımı çözüyor ve kayak sopalarımı çarpık çurpuk saplandıkları kar yığınlarından çıkarıp getiriyorlardı. Sırtım kayak evinin çitine dayalıydı.

Buddy eğilip botlarımı ve içinde üstüste giyilmiş birkaç çift beyaz yün çorabı çıkardı. Tombul eli sol ayağımı kavrayıp gizli bir silah arıyormuşcasına santim santim yoklayarak bileğime doğru çıktı.

Gökyüzünün doruğunda beyaz, serinkanlı bir güneş parlıyordu. Kendimi bu güneşte, bir melek kadar ince ve uçucu bir hale gelene dek bir bıçak gibi bilemek istedim.

«Yukarı çıkacağım,» dedim. Deneyeceğim.

«Hayır, çıkmayacaksın.»

Buddy'nin yüzüne tuhaf, hoşnut bir anlatım yayıldı.

Kesin bir gülümsemeyle, «Hayır, çıkmayacaksın,» diye yineledi. «Bacağın iki yerden kırılmış. Aylarca alçıda kalacaksın.»

9

Hilda kedi gibi gerinerek esnedi, başını konferans masasının üzerinde duran kollarına gömüp yeniden uykuya daldı. Safra yeşili bir tutam hasır, alnının üzerine tropikal bir kuş gibi tünemişti.

Safra yeşili. Sonbaharda moda olacaktı bu renk. Ancak Hilda her zamanki gibi modanın altı ay önünde gidiyordu. Siyahla safra yeşili, beyazla safra yeşili, nil yeşiliyle, yani birinci dereceden kuzeniyle safra yeşili.

Beynimin içinde yaldızlı ve bomboş moda sloganlarının aptalca kabarcıkları yükseliyordu. Yüzeye geldiklerinde kof bir patlamayla yitip gidiyorlardı.

Öleceklerine öyle seviniyorum ki.

Otel kafeteryasına inişimi Hilda'nınkiyle aynı ana rastlatan talihimi lanetledim. Gece çok geç yatmış olduğumdan, yukarıda unutulan bir eldiveni, mendili, şemsiyeyi ya da defteri almak için odama dönmek gibi bir bahane uyduracak kadar bile işlemiyordu kafam. Bunun cezası da, Amazon'un buzlu camlı kapılarından Madison Avenue üzerindeki binamızın çilek pembesi mermer girişine kadar süren uzun, ölgün bir yürüyüştü.

Hilda yol boyu bir manken gibi yürüdü.

«Nefis bir şapka bu, sen mi yaptın?»

Neredeyse Hilda'nın bana dönüp, «Hastasın galiba,» demesini bekliyordum. Ama yalnızca kuğu gibi boynunu uzatıp kısaltmakla yetindi.

«Evet.»

Bir gece önce gördüğüm oyundaki kadın kahramanın bedenine yabancı bir ruh girmişti. Bu ruh kadının ağzından konuşurken sesi bir mağaradan geliyormuşçasına öyle derinden çıkıyordu ki, erkek mi kadın mı olduğu anlaşılmıyordu. İşte Hilda'nın sesi de tıpkı o

ruhun sesine benziyordu.

Sanki her dakika varolup olmadığından emin olmak ister gibi parlak vitrinlerdeki görüntüsünü seyrediyordu yürürken. Aramızdaki sessizlik öyle derindi ki, bunda benim de suçum olsa gerek diye düşünmüştüm.

Onun için de, «Rosenberg'lerin durumu ne korkunç değil mi?» demiştim.

Rosenberg'ler o gece geç saatte elektrikli sandalyede idam edileceklerdi.

Hilda, «Evet!» dedi ve ben sonunda bu kızın kalbinde insancıl bir tele dokunduğumu hissettim. Hilda bu Evet'i ancak ikimiz konferans salonunun mezarsı sabah kasvetinde öteki arkadaşları beklerken açıkladı.

«Böyle insanların yaşaması korkunç bir şey.»

Sonra esnedi ve uçuk portakal rengi ağzı geniş bir karanlığa açıldı. Yüzünün gerisindeki kör mağaraya büyülenmiş gibi baktım. Sonunda dudakları birleşti, kımıldadı ve ruh saklandığı yerden konuştu: «Öleceklerine öyle seviniyorum ki.»

«Haydi, bir gülücük gönder bize.»

Jay Cee'nin odasındaki pembe kadife kanepenin üzerinde elimde yapma bir gülle, yüzüm derginin fotoğrafçısına dönük olarak oturuyordum. Resmi çekilecek on iki kişinin sonuncusuydum. Makyaj odasına gizlenmeye çalışmış, ama başaramamıştım. Betsy kapının altından ayaklarımı görüp casusluk etmişti.

Resmimin çekilmesini istemiyordum, çünkü ağlayacaktım. Neden ağlayacağımı bilmiyordum, ama birisi bana bir şey söylerse ya da çok yakından bakarsa gözlerimden yaşların, boğazımdan hıçkırıkların boşanacağını ve bir hafta boyunca ağlayacağımı biliyordum. Gözyaşlarının içimde kabarıp çok dolu ve dengesiz bir bardağın içindeki su gibi çalkalandığını hissedebiliyordum.

Bu fotoğraflar dergi baskıya girmeden ve bizler Tulsa, Biloxi, Teaneck ya da Coos Bay gibi gelmiş olduğumuz yerlere dönmeden önce çekilecek son posta fotoğraflardı. Ne olmak istiyorsak onu simgeleyen bir şeyle çekilecekti fotoğrafımız.

Betsy bir çiftçinin karısı olmak istediğini belirtmek için bir mısır koçanı almıştı eline. Hilda ise şapkalar yapmak istediğini göstermek için şapka yapımcılarının kullandığı saçsız ve yüzsüz bir manken başını tutuyordu. Doreen'in elinde Hindistan'da sosyal yardım işlerinde çalışmak istediğini belirtmek için dore işlemeli bir sari vardı (aslında öyle bir niyeti olmadığını söylemişti bana, yalnızca eline bir sari geçirmek istemişti).

Bana ne olmak istediğimi sorduklarında bilmediğimi söyledim.

Fotoğrafçı, «Haydi haydi, elbette biliyorsundur,» dedi.

Jay Cee, «Her şey olmak istiyor,» diye espri yaptı.

Ozan olmak istediğimi söyledim.

O zaman elimde tutabileceğim bir şey aradılar.

Jay Cee bir şiir kitabı tutmamı önerdi, ama fotoğrafçı bunun çok açık olduğunu söyleyip kabul etmedi. Şiirlerin esin kaynağını gösteren bir şey olmalıydı. Sonunda Jay Cee en yeni şapkasındaki tek uzun saplı yapma gülü çıkardı.

Fotoğrafçı kızgın beyaz ışıklarını ayarladı. «Haydi, şiir yazmanın seni ne denli mutlu ettiğini göster bize.»

Jay Cee'nin penceresindeki kauçuk bitkilerinin yaprakları ötesinde uzanan mavi gökyüzüne daldım. Birkaç bulut kümesi bir sahne salınışıyla sağdan sola doğru kayıyordu. Gözlerimi en büyük buluta dikip sanki o gözden kaybolunca ben de onunla kayıp gidebilecekmişim gibi bekledim.

Ağzımı dümdüz bir çizgi halinde tutmanın çok önemli olduğunu hissediyordum.

«Gülümse biraz.»

Sonunda ağzım boyun eğerek bir vantrilogun kuklasının ağzı gibi garip bir şekilde kıvrılmaya başladı.

Fotoğrafçı ansızın bir şeyler sezinleyerek, «Hey,» diye karşı çıktı. «Ağlayacak gibisin.»

Kendimi tutamadım.

Yüzümü Jay Cee'nin kanepesinin pembe kadifesine gömdüm ve bütün sabah boyunca içimde şinsi sinsi dolanıp duran tuzlu gözyaşlarıyla zavallı hıçkırıklar odaya boşandıkça müthiş bir rahatlık duydum.

Başımı kaldırdığımda fotoğrafçı ortadan kaybolmuştu. Jay Cee de gitmişti. Korkunç bir hayvanın üzerinden atılmış bir deri gibi pörsük ve terkedilmiş hissediyordum kendimi. Hayvandan kurtulmuş olmak ferahlatmıştı beni, ama ruhumu ve pençelerini geçirebildiği her şeyi de alıp götürmüşe benziyordu.

El çantamda içinde rimel, rimel fırçası, göz farı, üç ruj ve kenarında aynası olan yaldızlı kutuyu aradım. Aynadan kaçamak gözlerle bana bakan yüz, uzun bir dayaktan sonra bir tutukevi hücresinin parmaklıklarından bakıyor gibiydi. Şişmiş, berelenmiş ve renkleri birbirine karışmıştı. Suya, sabuna ve Hıristiyan hoşgörüsüne muhtaç bir yüzdü.

Gönülsüzce boyanmaya başladım.

Makul bir aradan sonra Jay Cee bir kucak dolusu öykü taslağıyla rüzgâr gibi girdi içeri.

«Bunlar seni eğlendirir,» dedi. «İyi okumalar.»

Her sabah öykü editörünün odasındaki tozdan grileşmiş yığınlar kar beyazı yeni yazılarla çığ gibi kabarırdı. Amerika'nın her köşesinde, çalışma odalarında, tavan aralarında, sınıflarda, insanlar gizlice yazıyor olmalıydı. Sözgelimi her dakika bir kişi bir yazı bitiriyor olsa, beş dakika içinde öykü editörünün masasının üzerine beş öykü yığılıveriyordu. Bir saatte birbirlerini masadan yere itip duran altmış öykü birikiyordu. Ve bir yılda...

Havada, sağ üst köşesinde daktiloyla Esther Greenwood yazılı hayalî bir kâğıdın uçtuğunu görüp gülümsedim. Dergide geçirdiğim bir aydan sonra yaz okulunda verilen bir dersi izlemek için başvurmuştum. Bu ders ünlü bir yazar tarafından veriliyordu. Ve yazar, gönderdiğiniz bir öykü taslağını okuduktan sonra sizi sınıfına kabul edip etmeyeceğini bildiriyordu.

Kuşkusuz çok az kişi olacaktı sınıfta. Ben de öykümü uzun bir süre önce göndermiş ve henüz yazardan bir yanıt almamıştım. Ama döndüğümde kabul mektubunu evdeki posta masasının üzerinde bulacağımdan kuşkum yoktu.

Bu derste yazacağım öykülerden birkaçını takma bir adla dergiye gönderip Jay Cee'yi şaşırtmaya karar verdim. Bir gün Öykü Editörü, Jay Cee'nin odasına gelip öyküleri masasının üzerine bırakacak ve, «Burada her günkilerden bir gömlek üstün bir şeyler var,» diyecekti. Jay Cee de bu görüşü paylaşıp öyküleri kabul edecek ve öykülerin yazarını yemeğe çağıracaktı. O zaman beni bulacaktı karşısında.

Doreen, «Gerçekten,» dedi, «bu seferki farklı olacak.»

«Anlat bakalım nasılmış,» dedim soğukça.

«Perulu,» dedi.

«Bodur olurlar,» dedim. «Aztekler gibi de çirkindirler.»

«Hayır, hayır, hayır şekerim, tanıştım onunla.»

Benim yatağımın üzerinde, kirli keten elbiseler, kaçık naylon çoraplar ve grileşmiş iç çamaşırlarından oluşan darmadağınık bir yığının ortasında oturuyorduk. Ve on dakikadır Doreen beni Lenny'nin tanıdığı birinin bir arkadaşıyla bir kulübün düzenlediği dansa gitmem için kandırmaya çalışıyordu. Lenny'nin tanıdığı birinin arkadaşı, doğrudan doğruya Lenny'nin arka-

daşı olan birinden çok farklıdır diyordu üsteleyerek. Ama ben ertesi sabah sekiz treniyle eve döneceğim için artık valizlerimi toparlamaya girişmem gerektiğini hissediyordum.

Bir de, bütün gece New York sokaklarında tek başıma dolaşırsam, kentin görkemli büyüsü sonunda biraz olsun üzerime bulaşabilecekmiş gibi belirsiz bir fikir vardı kafamda.

Ama vazgeçtim.

Bu son günlerde herhangi bir şey yapmaya karar vermek giderek daha güç gelmeye başlamıştı bana. Ve güç bela bir şey yapmaya, sözgelimi valizlerimi toplamaya karar verdiğim zaman da bütün yaptığım, dolaplardan ve çekmecelerden kirlenmiş, pahalı giysilerimi çıkarıp sürükleyerek sandalyelerin, yatağın ve döşemenin üzerine yaymak ve oturup şaşkın şaşkın onları seyretmekten ibaretti. Sanki onların da kendilerine özgü, inatçı birer kişiliği vardı da yıkanıp katlanmayı ve istif edilmeyi reddediyorlardı.

Doreen'e, «Asıl sorun bu elbiseler,» dedim. «Buraya döndüğümde bu elbiseleri karşımda görmeye dayanamam.»

«Bundan kolay ne var?»

Ve Doreen o şaşmaz inceliğiyle kombinezonları, naylon çorapları, Primrose Corset Company'nin armağanı olan, o giymeye hiç cesaret edemediğim, çelik tellerle dolu şık, askısız sutyeni, ve son olarak da tuhaf kesimli kırk dolarlık elbiselerden oluşan hazin demeti birer birer toplamaya başladı.

«Hey, onu kaldırma. Onu giyeceğim.»

Doreen çıkınından siyah bir parçayı çıkarıp kucağıma bıraktı. Sonra ötekileri bir kartopu gibi yumuşak bir tomar haline sokup yatağın altına tıkıştırdı.

Doreen altın tokmaklı yeşil kapıya vurdu.

İçeriden yarıda kesilen bir erkek kahkahası ve itişmeler duyuldu. Sonra, kısa kesilmiş sarı saçlı, uzun boylu, ceketsiz bir genç kapıyı birkaç santim aralayıp dışarıya bir göz attı.

Doreen'i görür görmez, «Bebeğim!» diye gürledi:

Doreen onun kollarında kayboldu. Lenny'nin tanıdığı bu olsa gerek diye düşündüm.

Ben siyah kılıfımın içinde, biyeli siyah şalımla, her zamankinden daha sarı benizli ve daha az umutlu, sessizce kapı aralığında duruyordum. Doreen'in sarışın genç tarafından odaya buyur edilip yine uzun boylu, ama esmer ve biraz daha uzun saçlı bir erkeğe götürülüşünü izlerken, «Ben bir gözlemciyim», diyordum kendi kendime. Bu erkek bembeyaz bir takım, uçuk mavi bir gömlek giymiş ve parlak bir iğneyle tutturulmuş sarı saten bir boyunbağı takmıştı.

Gözlerimi bu iğneden ayıramıyordum.

İçinden büyük beyaz bir ışık fışkırıyor ve neredeyse odayı aydınlatıyordu. Sonra ışık kendi içine çekiliyor ve altın bir yüzey üzerinde bir çiy tanesi bırakıyordu.

Bir adım attım.

Birisi, «Bu bir elmas,» dedi ve bir sürü insan kahkahayı bastı.

Tırnağımla taşın camsı yüzeyine hafifçe vurdum.

«Bu onun ilk elması.»

«Ona versene Marco.»

Marco başını eğdi ve iğneyi avucuma koydu.

Taş göksel bir buz parçası gibi ışıkla dans ediyor ve göz kamaştırıyordu. Onu çarçabuk kehribar taklidi boncuktan yapılma gece çantamın içine kaydırıp çevreme bakındım. Yüzler tabak gibi bomboştu ve kimse soluk almıyor gibiydi.

Sert, kuru bir el kolumu kavradı, «Neyse ki bu akşam hanımefendiye ben eşlik ediyorum. Belki,» Mar-

co'nun gözlerindeki kıvılcım söndü ve gözleri kararı verdi, «küçük bir hizmette bulunup...»

Birisi güldü.

«... elması yeniden kazanırım.»

Kolumu çevreleyen parmaklarım daralttı.

«Ay!»

Marco elini çekti. Koluma baktım. Bir başparmağın mor izi çarptı gözüme. Marco beni izliyordu. Sonra kolumun iç tarafını göstererek.

«Oraya bak,» dedi.

Baktım ve dört tane birbirinin eşi, hafif iz gördüm.

«Görüyorsun ki hiç şakam yok.»

Marco'nun bir görünüp bir kaybolan, küçük gülümsemesi, Bronx Hayvanat Bahçesinde kızdırdığım bir yılanı anımsatıyordu bana. Parmağımla kafesin kalın camına vurduğum zaman yılan zemberekli çenelerini açmış ve gülümser gibi olmuştu. Sonra, ben oradan çekip gidene kadar o görünmez panoyu dövüp durmuştu.

Daha önce bir kadın düşmanı tanımamıştım hiç.

Marco'nun bir kadın düşmanı olduğunu anlamak güç değildi, çünkü o gece salonda bulunan bütün o mankenlerin ve TV yıldızcıklarının yüzüne bile bakmayıp yalnızca benimle ilgilendi. İncelikten, hatta meraktan bile değildi bu. Bir deste birbirinden farksız oyun kâğıdı içinde onun şansına düşmüş bir karttım yalnızca.

Kulüp orkestrasından bir adam mikrofona çıkıp elindeki tohum çıngıraklarını sallamaya başladı. Güney Amerika müziği demekti bu.

Marco elime uzandı, ama ben dördüncü içkime sıkıca sarılıp yerimden kımıldamadım. Rom ve misket limonu suyundan yapılan bu içkiyi daha önce hiç içmemiştim. Şimdi içmemin nedeni de Marco'nun benim için

onu ısmarlamış olmasıydı. Ne içmek istediğimi bana sormadığı için öyle minnettar kalmıştım ki hiçbir şey söylemeden kadehleri birbiri ardına yuvarlıyordum.

Marco bana baktı.

«Hayır,» dedim.

«Ne demek hayır?»

«Bu tür müzikle dans edemem.»

«Budalalık etme.»

«Ben burada oturup içkimi bitirmek istiyorum.»

Marco gergin bir gülümsemeyle bana doğru eğildi ve bir hamlede içkim kanatlanıp bir salon palmiyesinin dibine boşaldı. Sonra elimi öyle bir kavradı ki onun peşinden piste gitmekle kolumun koparılması arasında bir seçim yapmak zorunda kaldım.

«Bu bir tango.» Marco beni dans edenlerin arasına çıkardı. «Tangoya bayılırım.»

«Ben dans edemem ki.»

«Senin dans etmene gerek yok. Ben dans edeceğim.»

Marco'nun kolu belimi kavradı ve beni anî bir hareketle göz kamaştırıcı beyaz giysisine doğru çekti. Sonra, «Farzet ki boğuluyorsun,» dedi.

Gözlerimi kapadım ve müzik fırtınalı bir sağanak gibi patladı üzerimde. Marco'nun bacağı benim bacağıma doğru, benim bacağım geriye doğru kaydı. Bütün bedenim ona çivilenmiş gibiydi. Kendi irademin ve bilgimin dışında, onunla birlikte, onun gibi hareket ediyordum. Bir süre sonra, «Dans etmek için iki kişiye gerek yok, yalnızca birinin dans etmesi yeterli,» diye düşündüm ve rüzgârda savrulup bükülen bir ağaç gibi bıraktım kendimi.

«Ben sana demedim mi?» Marco'nun soluğu kulağımı yakıyordu. «Pekâlâ da iyi dans ediyorsun.»

Kadın düşmanlarının kadınları nasıl aptal yerine koyabildiklerini anlamaya başlamıştım. Kadın düşmanları tanrı gibiydiler: İncitilemez ve tepeden tırnağa

güçlü. Yeryüzüne iniyor ve sonra gözden kayboluveriyorlardı. Ele geçirmek olanaksızdı onları.

Güney Amerika müziğinden sonra bir ara verildi.

Marco beni çift kanatlı camlı kapılardan geçirip bahçeye çıkardı. Balo salonunun penceresinden ışıklar ve sesler dökülüyordu, ama birkaç metre ötede gecenin karanlığı bir barikat gibi yükseliyor ve geçit vermiyordu onlara. Yıldızların sonsuzlukta eriyen pırıltısında ağaçlar ve çiçekler serin kokularını salıyorlardı. Aysız bir geceydi.

Çalılıklar arkamızda kapanıyordu. Terkedilmiş bir golf sahası tepelikli arazide birkaç ağaç kümesine doğru uzanıp gidiyordu. Bu manzara tanıdık bir hüzünle dolduruyordu içimi - kulüp ve dans ve tek bir ağustosböceğinin öttüğü çayırlık.

Tam nerede olduğumuzu bilmiyordum, ama New York'un zengin banliyölerinden birindeydik.

Marco ince bir puro ve kurşun biçiminde gümüş bir çakmak çıkardı. Puroyu dudaklarının arasına yerleştirip küçük alevin üzerine eğildi. Yüzü ışık ve gölgelerin abartılı oyununda bir mültecinin yüzü gibi yabancı ve acılıydı.

Onu izledim.

Sonra, «Kime âşıksın?» diye sordum.

Bir dakika boyunca Marco hiçbir şey söylemedi. Yalnızca ağzını açıp mavi, buharlı bir halka koyverdi.

«Mükemmel!» diye güldü.

Halka karanlıkta genişleyip bir hayalet soluklu-ğunda bulanıp gitti.

Sonra, «Kuzinime âşığım,» dedi.

Hiç şaşırmamıştım.

«Neden onunla evlenmiyorsun?»

«Olanaksız bu.»

«Neden?»

Marco omuzlarını silkti. «Birinci dereceden kuzinim o. Rahibe olacak.»

«Güzel mi?»

«Kimse eline su dökemez.»

«Onu sevdiğini biliyor mu?»

«Elbette.»

Durakladım. Engel gerçek dışı geliyordu bana.

«Onu seviyorsan,» dedim. «bir gün başka birini de seversin.»

Marco purosunu yere fırlatıp ayağıyla ezdi.

Toprak süzülerek yükselip yumuşak bir darbeyle çarptı bana. Parmaklarımın arasından çamur fışkırıyordu. Marco ben yarım yamalak doğruluncaya kadar bekledi. Sonra ellerini omuzlarıma dayayıp beni yeniden yere fırlattı.

«Elbisem...»

«Elbisen ha!» Çamur kürek kemiklerimin biçimini aldı. «Elbisen!» Marco'nun yüzü belli belirsiz yüzümün üzerine eğildi. Birkaç tükürük damlası dudaklarıma çarptı. «Elbisen de siyah, çamur da siyah.»

Sonra beni ezip tüm bedeniyle çamura girecekmiş gibi abandı üstüme.

«Oluyor,» diye düşündüm. «Oluyor. Eğer yalnızca burada yatıp hiçbir şey yapmazsam, olacak.»

Marco omzumdaki askıya dişlerini geçirip elbisemi belime kadar yırttı. Çıplak tenin pırıltısı iki kanlı bıçaklı düşmanı ayıran soluk bir tül gibi göründü gözüme.

«Sürtük!»

Sözcükler kulağımın yanından ıslık gibi geçiyordu.

«Sürtük!»

Tozlar yatıştı ve savaşı olanca çıplaklığıyla gördüm.

Kıvranmaya ve ısırmaya başladım.

Marco bütün ağırlığıyla üstüme abanmıştı.

«Sürtük!»

Ayakkabımın sivri topuğunu bacağına sapladım.

Birden döndü, elleriyle acıyan yeri yoklamaya çabalıyordu.

Sonra yumruğumu sıkıp hızla burnuna vurdum. Bir savaş gemisinin çelik zırhına çarpar gibi olmuştum. Marco doğruldu. Ağlamaya başladım.

Marco beyaz bir mendil çıkarıp hafifçe burnunu sildi. Mürekkep gibi bir siyahlık soluk renkli bezin üzerine yayıldı.

Tuzlu yumruğumu emdim.

«Doreen'i istiyorum.»

Marco'nun gözleri golf alanının ötesine daldı.

«Doreen'i istiyorum. Eve gitmek istiyorum.»

«Sürtük, hepsi sürtük.» Marco kendi kendine konuşuyor gibiydi. «Evet ya da hayır, hepsi aynı.»

Omzunu dürttüm.

«Doreen nerede?»

Marco öfkeyle homurdandı. «Park yerine git. Bütün otomobillerin arka koltuklarına bak.»

Sonra hızla döndü.

«Elmasım.»

Ayağa kalkıp karanlıkta şalımı buldum. Yürümeye başladım. Marco ayağa fırlayıp yolumu kesti. Sonra parmağını kanlı burnuna sürüp yanaklarıma iki kanlı çizgi çekti. «Elmasımı bu kanla kazandım. Onu bana ver.»

«Nerede olduğunu bilmiyorum.»

Oysa elmasın gece çantamda olduğunu ve Marco beni yere yıktığı zaman çantamın bir gece kuşu gibi bizi saran karanlığa doğru uçtuğunu çok iyi biliyordum. Onu uzaklaştırmayı ve tek başıma geri dönüp çantamı aramayı tasarladım.

O büyüklükte bir elmasla neler alınabileceği hakkında hiçbir fikrim yoktu, ama ne olursa olsun kuşkusuz pek çok şey alınabilirdi.

Marco iki eliyle birden omuzlarımı yakaladı.

Sözcüklerin üzerine basa basa, «Söyle,» dedi.

«Söyle, yoksa boynunu kırarım.»

Birden hiç umursamadığımı hissettim.

«Kehribar taklidi boncuktan gece çantamın içinde,» dedim. «Çamurların arasında bir yerde.»

Marco'yu karanlığın içinde ellerinin ve dizlerinin üzerinde sürünerek, elmasının pırıltısını öfkeli gözlerinden gizleyen daha küçük bir karanlığı ararken bıraktım.

Doreen balo salonunda da, park yerinde de yoktu.

Elbiseme ve ayakkabılarıma yapışmış çimenleri gözlerden gizlemek için gölgelerin dibine sokularak yürüdüm. Siyah şalımla da omuzlarımı ve çıplak göğüslerimi örtmüştüm.

Neyse ki dans bitmek üzereydi ve davetliler gruplar halinde ayrılıp park yerindeki arabalara doğru geliyorlardı. Arabalara birer birer sorarak sonunda içinde yer olan ve beni Manhattan'm ortasına bırakabilecek birini bulabildim.

Geceyle gündoğumu arasındaki o belirsiz saatte Amazon'un çatısı ıpıssızdı.

Mısır çiçekli sabahlığımla bir hırsız kadar sessiz, korkuluğun kenarına doğru emekledim. Korkuluk hemen hemen omuzlarıma kadar yükseliyordu. Duvara yaslanmış bir deste açılır kapanır sandalyeden birini sürükleyerek getirdim. Sandalyeyi açarak oturacak yerine tırmandım.

Sert bir esinti saçlarımı başımdan havalandırıyordu. Ayaklarımın dibinde kent, sanki bir cenaze için kararılmış yapılarıyla, ışıklarını uykuya daldırmıştı.

Bu benim son gecemdi.

Taşıdığım çıkını yakalayıp bir yanından sarkan soluk ucu çektim. Giyile giyile esnekliğini yitirmiş askısız bir kombinezon yığıldı avucuma. Bir barış bayrağı gibi salladım onu, bir kez, bir kez daha... Sonra rüzgâra bıraktım.

Beyaz bir kar tanesi gecenin içine doğru sürükle-

nip yavaşça alçalmaya başladı. Kimbilir hangi sokak ya da damda son bulacaktı uçuşu.

Yeniden çıkına el attım.

Rüzgâr çabaladı ama başaramadı ve yarasamsı bir gölge karşıdaki çatı katının dam bahçesine doğru indi.

Gardrobumdaki tüm giysileri birer birer gece rüzgârına verdim. Ve gri parçalar, bir sevgilinin külleri gibi çırpına çırpına oraya buraya, New York'un karanlık yüreğinde kesin olarak hiçbir zaman bilemeyeceğim yerlere doğru sürüklenip gittiler.

10

Aynadaki yüz hasta bir Kızılderiliye benziyordu.

Pudriyeri çantama koyup trenin penceresinden dışarıya daldım. Connecticut'ın bataklıkları ve arka bahçeleri dev bir hurda yığını gibi kayıp gitti. Bir parçanın ötekiyle zerrece ilgisi yoktu.

Dünya amma da karmakarışıktı!

Üzerimdeki yabancı etekle buluza bir göz attım.

Etek, yeşil zemin üzerine siyah, beyaz ve çelik mavisi minik desenleri olan ve belden aşağıya bir abajur gibi açılan kuşaklı bir etekti. Delikli, beyaz kumaştan yapılma buluzun omuzlarında kol yerine genç bir meleğin kanatları gibi çırpıntılı kırmalar vardı.

New York'un üzerine uçurduğum giysiler arasından gündüz giyebileceğim bir kıyafet ayırmayı unutmuştum. Bu durumda mısır çiçekli sabahlığımı Betsy' nin bir etek ve buluzuyla değiş tokuş etmiştim.

Beyaz kanatlarım ve kestane rengi at kuyruğumla soluk yansım bir hayalet gibi manzaranın üzerine düştü.

Yüksek sesle, «Sığırtmaç Pollyanna» dedim.

Karşımdaki koltukta oturan kadın gözlerini dergisinden kaldırıp bana baktı.

Son dakikada, yanaklarımı lekeleyen bir çift çapraz, kurumuş kan çizgisini yıkamak gelmemişti içimden. Dokunaklı ve oldukça çarpıcı bir görünüşleri vardı ve kendiliklerinden silinip gidene dek onları ölmüş bir âşığın anısı gibi yüzümde taşımaya karar vermiştim.

Elbette gülümser ya da kaşımı gözümü fazla oynatırsam, kan hemen pul pul dökülüp gidecekti. Onun için yüz çizgilerimi hiç oynatmıyor ve konuşmam gerektiğinde de dudaklarımı kımıldatmadan dişlerimin arasından konuşuyordum.

İnsanların bana bakmaları için gerçekten bir neden göremiyordum.

Pek çok insan benden daha tuhaf görünüşlüydü.

Gri valizim tepemdeki rafta duruyordu. İçinde **Yılın En İyi Otuz Öyküsü**, bir tane beyaz plastik güneş gözlüğü kabı ve Doreen'in bana bir ayrılış armağanı olan iki düzine avokadodan başka bir şey yoktu.

Avokadolar henüz olmamışlardı; böylelikle daha uzun süre dayanacaklardı. Ne zaman valizimi kaldırıp indirsem ya da elimde taşısam, bir uçtan öbür uca kendilerine özgü küçük bir gökgürültüsüyle yuvarlanıyorlardı.

Kondüktör, «Yüz yirmi sekiz numaralı yol!» diye uludu.

Ehlileştirilmiş çam, akçaağaç ve meşe kalabalığı sarsılarak durdu ve tren penceresinin çerçevesi içinde kötü bir resim gibi yapışıp kaldı. Trenin uzun koridoru boyunca yürürken valizim homurdanıp hoplayarak eşlik ediyordu bana.

Soğutulmuş kompartmandan perona iner inmez banliyölerin havası bir ana soluğu gibi sardı beni. Bu solukta çimen sulayıcıların, kaptı kaçtıların, tenis raketlerinin, köpeklerin ve bebeklerin kokusu vardı.

Bir yaz durgunluğu yatıştırıcı elini ölüm gibi koymuştu her şeyin üzerine.

Annem eldiven grisi Şevrole'nin yanında bekliyordu.

«Ah canım, yüzüne ne oldu?»

«Kestim,» dedim kısaca ve valizimin arkasından arka koltuğa tırmandım. Eve varıncaya kadar yol boyunca gözlerini dikip bana bakmasını istemiyordum.

Döşemenin kaygan temizliğini hissettim.

Annem direksiyona geçti. Kucağıma birkaç mektup atıp sırtını döndü.

Motor mırlayarak uyandı.

«Sanırım sana bir an önce söylemem gerek,» dedi

annem. Kötü haber vereceği ensesindeki kararlılıktan belliydi. «O kompozisyon dersine kabul edilmedin.»

Midemdeki havanın bir yumruk yemiş gibi boşaldığını hissettim.

Haziran boyunca bu kompozisyon dersi önümde yazın sıkıcı uçurumu üzerinde aydınlık ve güvenli bir köprü gibi uzanmıştı. Şimdiyse onun sallanıp çözüldüğünü ve beyaz buluzlu, yeşil etekli birinin tepetaklak uçuruma düştüğünü görür gibi oluyordum.

Ağzım hırçın bir anlatımla büküldü.

Bekliyordum bunu.

Belimin ortasına dek kaykılarak oturdum. Burnum pencerenin kenarıyla bir hizadaydı. Boston'un dış mahallelerindeki evlerin kayıp gidişini seyrediyordum. Daha bildik bir çevreye girince biraz daha kaykıldım yerimde.

Tanınmamamın çok önemli olduğunu hissediyordum.

Arabanın gri, yumuşak tavanı, başımın üzerinde bir tutukevi vagonunun tavanından farksızdı. Beyaz, ışıltılı, birbirinin aynı ahşap kaplama evler, aralarındaki bakımlı çim bahçelerle, geniş ama kaçılması olanaksız bir kafesin çubukları gibi birbiri ardından geçip gidiyorlardı.

Şimdiye kadar hiç banliyölerde geçirmemiştim yazı.

Araba tekerleklerinin soprano gıcırtısı kulaklarımı tırmaladı. Kepenklerden süzülen güneş, yatak odasını yakıcı bir ışıkla dolduruyordu. Ne kadar uyuduğumu bilmiyordum, ama müthiş bitkin hissediyordum kendimi.

Yanımdaki ikinci yatak boş ve dağınıktı.

Saat yedide annemin kalkıp giyindiğini, parmaklarının ucuna basarak odadan çıktığını duymuştum. Son-

ra elektrikli portakal sıkacağının vızıltısı geldi aşağıdan. Kahve ve jambon kokusu kapımın altından içeri sızdı. Ardından musluktan akan suyun sesi ve annemin kurulayıp dolaba kaldırdığı tabakların şıngırtısı duyuldu.

Ön kapı açılıp kapandı. Sonra otomobilin kapısı açılıp kapandı ve motorun homurtusu lastiklerin altındaki çakıllı toprağın çıtırtısına karışarak uzaklaşıp gitti.

Annem kent üniversitesinde okuyan bir sürü kıza steno ve daktilo dersi veriyordu. Öğleden sonraya kadar eve dönmeyecekti.

Araba tekerlekleri tekrar gıcırdıyarak geçti. Birisi penceremin altında bir bebek arabasını bir aşağı bir yukarı sürüyor olmalıydı.

Yatağımdan halının üzerine kayıp arabayı kimin sürdüğünü görmek için ellerimin ve dizlerimin üzerinde sessizce pencereye doğru emekledim.

Evimiz iki sakin banliyö sokağının köşesinde, küçük, yeşil bir çim bahçenin ortasına kurulmuş küçük, beyaz, ahşap kaplama bir evdi. Ama evin, çevresine aralıklı olarak dikilen ufak akçaağaçlara karşın, kaldırımdan geçen biri ikinci kat pencerelerine bakıp içeride olup bitenleri rahatlıkla görebilirdi.

Bana bunu kanıtlayan da, Bayan Ockenden adında hain bir kadın olan bitişik komşumuzdu.

Bayan Ockenden emekli bir hastabakıcıydı ve üçüncü kocasıyla henüz evlenmişti. Bundan önceki iki kocası karanlık bir biçimde ölmüşlerdi. Bu kadın zamanının gereğinden uzun bir bölümünü kolalı beyaz perdelerinin arasından dışarıyı gözetlemekle geçirirdi.

Anneme benimle ilgili olarak iki kez telefon etmişti. Birinde evin önündeki sokak lambasının altında, mavi Plymouth bir arabanın içinde bir saat boyunca biriyle öpüşmekte olduğumu haber vermişti. Ötekinde de odamın kepenklerini indirsem hiç de fena olmayaca-

ğını, çünkü bir gece köpeğini gezdirirken beni yarı çıplak durumda yatma hazırlığı yaparken gördüğünü söylemişti.

Büyük bir dikkatle gözlerimi pencere hizasına kaldırdım. Boyu birbuçuk metreyi bulmayan ve göbeği garip bir biçimde öne fırlamış bir kadın eski, siyah bir bebek arabasını yoldan aşağıya sürüyordu. Çeşitli boylarda, soluk benizli, kirli suratlı ve çıplak kirli bacaklı birkaç ufak çocuk kadının eteğinin gölgesinde yalpalaya yalpalaya yürüyordu.

Kadının yüzünü huzur dolu, neredeyse dindarca bir gülümseme aydınlatıyordu. Ördek yumurtası üzerine tünemiş bir serçe yumurtasını andıran başı hafifçe arkaya kaykılmış, mutlu bir anlatımla güneşe bakıp gülümsüyordu.

Kadını iyi tanıyordum.

Dodo Conway'di.

Dodo Conway, Barnard'da okumuş bir katolikti ve yine Katolik olan, Columbia'da okumuş bir mimarla evlenmişti. Sokağın yukarısında, ürkütücü bir çam duvarının ardında kocaman, dağınık görünüşlü bir evleri vardı. Evin çevresi trotinetler, üç tekerlekli bisikletler, bebek arabaları, oyuncak itfaiye arabaları, beyzbol sopaları, badminton ağları, kroket telleri, sıçan kafesleri ve köpek yavrularıyla - yani banliyölerde geçen çocukluğun darmadağınık ıvır zıvırıyla - doluydu.

Elimde olmadan Dodo'ya ilgi duyuyordum.

Evi mahalledeki evlerin hiçbirine benzemiyordu. Hem çok daha büyüktü, hem de rengi farklıydı. İkinci kat koyu kahverengi ahşapla, birinci kat da golf topu biçiminde gri ve mor taşlarla süslenmiş gri bir sıvayla kaplanmıştı. Çevresindeki çam ağaçları da evi tümüyle gizliyordu gözlerden. Bu da, bahçelerin birbirine bitişik olup çalılardan oluşan dostça çitlerin ancak bele kadar yükseldiği mahallemizin toplu yaşama anlayışına ters düşüyordu.

Dodo altı çocuğunu mısır gevreği, fıstık ezmeli ve reçelli sandviçler, vanilyalı dondurma ve galonlarca Hoods sütüyle büyütmüştü. Ve yedincisini de aynı şekilde büyütecekti kuşkusuz. Mahallenin sütçüsü ona özel indirim yapıyordu.

Ailesinin gittikçe kabaran sayısı mahallede her ne kadar dedikodu konusuysa da, herkes Dodo'yu severdi. Çevrede annem gibi yaşlıca kimselerin iki, daha genç ve varlıklı olanların da dört çocukları vardı. Ama Dodo'dan başka kimse yedincinin eşiğinde değildi. Altı bile fazlaydı aslında, ama elbette, diyordu herkes, Dodo bir katolikti.

Dodo'nun en küçük Conway'i arabasında bir aşağı bir yukarı gezdirişini seyrettim. Bunu benim için yapıyordu sanki.

Çocuklara tahammülüm yoktu.

Bir döşeme tahtası gıcırdadı ve Dodo Conway'in yüzü ya içgüdüsel olarak, ya da Tanrı vergisi, olağanüstü bir işitme yeteneği sayesinde bulunduğum yere doğru çevrilirken çabucak yere eğildim.

Bakışlarının beyaz ahşap duvarı ve duvar kâğıdının pembe güllerini delip beni radyatörün gümüş rengi dilimleri arkasında çömelmiş durumda yakaladığını hissettim.

Yeniden yatağa girip örtüyü tepeme kadar çektim. Ama bu bile ışığı tam önlemeyince başımı yastığın altındaki karanlığa gömüp gece olduğunu farzettim. Kalkacaktım da ne olacaktı sanki.

Olmasını beklediğim hiçbir şey yoktu.

Bir süre sonra alt kattaki holde telefonun çaldığını duydum. Yastığı kulaklarıma bastırıp beş dakika bekledim. Sonra kafamı gömdüğüm yerden kaldırdım. Telefon susmuştu.

Birden yeniden çalmaya başladı.

Eve dönüşümün kokusunu alan arkadaş, akraba ya da yabancı, her kimse ona küfrederek yalınayak aşa-

ğıya indim. Holdeki masanın üzerinde duran siyah aygıt, sinirli bir kuş gibi isterik notasını sürekli titretiyordu.

Telefonu açtım.

Sesimi değiştirip alçak bir tonda, «Alo,» dedim.

«Alo, Esther, hayrola, larenjit mi oldun?»

Telefondaki, eski arkadaşım Jody'ydi ve Cambridge'den arıyordu.

Jody o yaz kooperatifte çalışıyor ve öğle saatlerinde bir sosyoloji dersi alıyordu. Bizim okuldan iki kızla birlikte Harvard'lı dört hukuk öğrencisinden büyük bir daire kiralamıştı. Ben de kompozisyon dersim başlar başlamaz o eve taşınacaktım.

Jody ne zaman gelebileceğimi öğrenmek istiyordu.

«Gelmiyorum,» dedim. «Derse kabul edilmedim.»

Kısa bir sessizlik oldu.

Sonra Jody, «Ahmak herif,» dedi. «İyiden kötüden anladığı yok.»

«Ben de aynı fikirdeyim,» dedim. Sesim boşluktan gelen, yabancı bir sesti.

«Yine de gel. Başka bir ders alırsın.»

Almanca ya da psikolojik hastalıklarla ilgili bir şeyler öğrenme fikri kafamdan sekip gitti. Eninde sonunda New York'ta kazandığım paranın hemen hepsini biriktirmiştim ve bu da yeterli sayılırdı.

Ama o boşluktan gelen ses, «Beni saymasanız daha iyi olur,» dedi.

Jody, «Şey,» diye başladı. «Eğer biri vazgeçerse onun yerine bizimle oturmak isteyen bir kız var da...»

«Güzel. Onu çağırın.»

Telefonu kapar kapamaz, geleceğimi söylemediğime pişman oldum. Dodo Conway'in bebek arabasını bir sabah daha dinlemek çıldırtabilirdi beni. Üstelik annemle aynı evde bir haftadan fazla yaşamamaya da her zaman özen gösterirdim.

Telefona uzandım.

Elim beş on santim öne gitti, sonra geri çekilip yanıma düştü. Onu bir daha telefona doğru zorladım ama bir kez daha, bir cam panoya çarpmışçasına yarı yolda kaldı.

Yemek odasına yürüdüm.

Masanın üzerinde yaz okulundan gelen uzun, resmî bir zarfla Buddy Willard'ın okunaklı elyazısını taşıyan, Yale amblemli ince, mavi bir zarf duruyordu.

Yaz okulundan gelen zarfı bir bıçakla kesip açtım.

Mektup, kompozisyon dersine kabul edilmediğime göre bir başka ders seçebileceğimi, ancak bunu Kayıt Kabul Ofisine hemen o sabah bildirmem gerektiğini, yoksa çok geç kalmış olacağımı, çünkü derslerin hemen hemen dolduğunu bildiriyordu.

Kayıt kabul ofisinin numarasını çevirdim ve o hortlak sesinin Bayan Esther Greenwood'un Yaz Okuluna kaydolmayacağını söyleyişini dinledim.

Sonra Buddy Willard'ın mektubunu açtım.

Buddy kendisi gibi veremli bir hastabakıcıya sevdalandığını sandığını, ama annesinin temmuz ayı için Adirondakcks'de küçük bir ev kiraladığım ve ben de onunla birlikte gelirsem hastabakıcıya beslediği duyguların belki de yalnızca çocuksu bir tutkudan başka şey olmadığını anlayacağını yazıyordu.

Bir kalem kapıp Buddy'nin mesajının üzerini karaladım. Sonra kâğıdın arkasını çevirip bir simultane çevirmenle nişanlandığımı, çocuklarımın iki yüzlü bir babaları olmasını istemediğim için de Buddy'yi bir kez daha görmeye niyetim olmadığını yazdım.

Mektubu yeniden zarfına tıktım. Seloteyple tutturup üstüne yeni bir pul yapıştırmadan Buddy'nin adresini yazdım. Sanırım bu mesaj üç sentten fazla etmezdi.

Yazı bir roman yazarak geçirmeye karar verdim.

Pek çok kişiye haddini bildirmiş olurdum böylece.

Mutfağa girdim. Bir kap içindeki soğuk hamburge-

re bir çiğ yumurta kırıp karıştırarak yedim. Sonra oyun masasını evle garaj arasındaki üstü kapalı geçite yerleştirdim.

Kocaman, yüklü bir ful çalılığı önümdeki caddeyle arama giriyor, evin ve garajın duvarları iki yanımı kapıyor, bir karaağaç kümesiyle çalılardan yapılma bir çit de arka taraftaki Bayan Ockenden'den koruyordu beni.

Holdeki dolaptan, annemin bir yığın eski fötr şapka, elbise fırçası ve yün atkının altına gizlediği stoktan üç yüz elli tane iyi cins mektup kâğıdı sayıp aldım.

Geçite dönüp ilk temiz kâğıdı eski portatif yazı makineme taktım.

Kendimi uzaktan bir başkasıymış gibi, iki beyaz ahşap duvar, bir ful çalılığı ve bir karaağaç kümesiyle çalıdan yapılma bir çitin ortasında, bir bebek evindeki bebek kadar küçük, otururken görüyordum.

İçim sevecenlikle doldu. Kitabın kahramanı ben olacaktım. Elbette maskelenmiş olarak. Adım Elaine olacaktı. Elaine. Harfleri parmaklarımla saydım. Esther'de de altı harf vardı. Uğurlu bir rastlantıydı bu.

Elaine, üstünde annesinin eski, sarı geceliğiyle geçitte oturmuş bir şeyler olmasını bekliyordu. Bunaltıcı bir temmuz sabahıydı ve ter damlaları sırtından aşağı, ağır aksak böcekler gibi birer birer yuvarlanıyordu.

Arkama yaslanıp yazdıklarımı okudum.

Yeterince canlı gibiydiler. Ter damlalarını böceklere benzettiğim bölümle de bayağı gururlanıyordum. Yalnızca, bunu belki de uzun bir zaman önce bir yerlerde okumuş olduğum duygusuna kapılıyordum hafifften.

Orada öylece bir saat kadar oturup bundan sonra ne olabileceğini düşünmeye çalıştım. Hayalimde, anne-

sinin eski, sarı geceliğini giymiş çıplak ayaklı yapma bebek de oturmuş dalgın dalgın boşluğa bakıyordu.

«Giyinmek istemiyor musun şekerim?»

Annem bana herhangi bir şeyi yapmamı söylememeye özen gösterirdi. Yalnızca aklı başında, olgun bir insanın bir başkasına yaptığı gibi tatlı tatlı ikna etmeye çalışırdı.

«Saat neredeyse üçe geliyor.»

«Bak roman yazıyorum,» dedim. «Üstümü başımı değiştirmeye vaktim yok.»

Geçitteki kanepeye uzanıp gözlerimi yumdum. Annemin oyun masasının üzerindeki kâğıtları kaldırıp sofrayı kurduğunu duyabiliyordum. Ama yerimden kımıldamadım.

Uyuşukluk Elaine'in kaslarından pekmez gibi sızıyordu. Sıtmaya tutulmak böyle olmalı, diye düşündü.

Günde bir sayfa yazarsam şanslı sayılırdım doğrusu.

Birden derdimin ne olduğunu anladım.

Hiç deneyimim yoktu.

Başımdan hiç aşk macerası geçmemişken, hiç çocuk doğurmamışken, ölen birini bile görmemişken, nasıl yazabilirdim yaşam hakkında? Tanıdığım bir kız Afrika'da pigmeler arasındaki maceralarıyla ilgili bir kısa öyküsüyle bir ödül kazanmıştı yakınlarda. Bu tür şeylerle nasıl rekabet edebilirdim?

Yemeği bitirdiğimizde annem beni akşamları steno çalışmaya ikna etmişti. O zaman bir taşla iki kuş vurmuş olacak, bir yandan roman yazarken bir yandan da pratik bir şeyler öğrenmiş olacaktım. Hem de bir yığın para arttıracaktım.

Hemen o akşam annem bodrumdan eski bir kara tahta çıkarıp geçide kurdu. Sonra tahtanın önüne dikildi ve ben bir sandalyeye oturup onu izlerken beyaz te-

beşirle süslü, minik kıvrımlar çiziktirdi.

Önce umutlandım.

Stenoyu hemen öğrenebileceğimi sanmıştım. O zaman Öğrenci Bursları Ofisindeki çilli hanım neden burslu öğrencilerin yapması gerektiği gibi temmuz ve ağustos aylarında çalışıp para kazanmadığımı sorduğunda ona üniversiteden sonra derhal geçimimi sağlayabilmek için bedava bir steno kursuna gittiğimi söyleyebilirdim.

Tek sorun, kendimi herhangi bir işte, çevik bir elle satırlar dolusu steno yazarken hayal etmeye çalıştığım zaman, kafamın duruvermesiydi. Stenonun kullanıldığı hiçbir işte çalışmak gelmiyordu içimden. Ve orada oturmuş tahtaya bakarken, beyaz tebeşirle yazılmış süslü kıvrımlar bulanıp anlamını yitiriyordu.

Anneme başımın çok ağrıdığını söyleyip yatmaya gittim.

Bir saat sonra kapı yavaşça aralandı ve annem sessizce odaya girdi. Soyunurken elbiselerinin hışırtısını duyuyordum. Yatağına tırmandı. Sonra soluması ağır ve düzenli bir hal aldı.

Sokak lambasının kapalı kepenklerin arasından sızan loş ışığında, annemin başında bir dizi ufak süngü gibi pırıldayan bigudileri görebiliyordum.

Romanı Avrupa'ya gidip dönene ve bir âşık edinene kadar ertelemeye ve tek kelime steno öğrenmemeye karar verdim. Hiçbir zaman steno öğrenmezsem, hiçbir zaman onu kullanmam gerekmeyecekti.

Yazı **Finnegans Wake**'i okuyarak ve tezimi yazarak geçirmeyi tasarladım.

O zaman eylül sonunda okul açıldığında herkesten ileride olacak ve onur programını alan son sınıf öğrencilerinin çoğu gibi, tezimi bitirene dek püskül gibi saçlarla, makyajsız dolaşıp kahve ve amfetamin diyetine gireceğime, son yılımın tadını çıkarabilecektim.

Sonra üniversiteyi bir yıl erteleyip bir çanak çöm-

lek ustasının yanında çıraklık etmeyi düşündüm.

Ya da Almanya'ya gidip Almancayı iyice öğrenene kadar garsonluk yapabilirdim.

Planlar birbiri ardından aceleci tavşanlar gibi hoplayarak geçiyordu kafamdan.

Yaşamımın yıllarını bir yol boyunca aralıklı olarak duran, birbirine tellerle bağlı, telefon direkleri gibi görüyordum. Bir, iki, üç... on dokuz telefon direği sayabiliyordum. Ama sonra teller boşlukta sallanıyor ve ne kadar çabalarsam çabalayayım, on dokuzuncudan sonra bir tek direk bile göremiyordum.

Oda mavimsi bir ışıkla aydınlanırken gecenin nereye uçup gittiğini merak ettim. Karanlıkta puslu bir kütüğü andıran annem, hafifçe aralanmış ağzı ve gırtlağından çözülen bir horultuyla, uyuyan orta yaşlı bir kadına dönüştü. Bu domuz sesine benzeyen horultu sinirime dokunuyordu. Bir an için sesin çıktığı deri ve sinir demetini ellerimle kavrayıp ses kesilene kadar burmadan onu susturamayacakmışım gibi geldi bana.

Annem okula gitmek üzere evden çıkıncaya kadar uyuyormuş gibi yaptım. Ama gözkapaklarım bile ışığı engelleyemiyordu. İncecik damarlardan oluşan çiğ kırmızı perdelerini bir yara gibi asmışlardı karşıma. Karyolamın somyasıyla yatağın arasına sokuldum. Yatak bir mezartaşı gibi düştü üzerime. Şimdi karanlıktaydım ve daha güvenlikte hissediyordum kendimi. Ama yatak yeterince ağır değildi.

Beni uyutabilmesi için bir ton kadar daha ağır olması gerekirdi.

Irmağınakışı, Hava ile Adem'den beriye, sapan kıyıdan kıvrılan koya yönelirken, bizi rahat bir yolculukla geriye, Howth Şatosn dolaylarına getirir.

Kalın kitap midemde tatsız bir girinti yapıyordu.

ırmağınakışı, Havva ile Adem'den beriye...

Baştaki küçük harf hiçbir şeyin gerçekte en baştan, büyük harfle başlamadığı, yalnızca kendinden önce geleni izlediği anlamına gelebilir diye düşündüm. Havva ile Adem kuşkusuz Adem ile Havva'ydı ama belki başka bir anlam da taşıyordu.

Belki de Dublin'de bir birahaneydi.

Gözlerim harflerden oluşan bir alfabe çorbasını geçip sayfanın ortasındaki uzun sözcüğe kaydı.

bababadalgharaghtakamminarronnkonnbronntonneronnerrontuonnthunntrovarrhounawnsnnkawnstoohoohoordenenthurnuk!

Harfleri saydım. Tam yüz harf vardı. Önemli olmalıydı bu.

Neden yüz harf olması gerekiyordu?

Duraklaya duraklaya, sözcüğü yüksek sesle okumaya çalıştım.

Tahtadan yapılmış ağır bir şeyin merdivenlerden aşağı basamak basamak yuvarlanışını anımsatıyordu. Kitabın sayfalarını kaldırıp gözlerimin önünden bir yelpaze gibi geçirdim. Belli belirsiz tanıdık sözcükler, lunaparklarda güldüren aynalardaki yüzler gibi çarpılıp bükülerek, beynimin camlaşan yüzeyinde hiçbir iz bırakmadan uçup gittiler.

Gözlerimi kısıp sayfaya baktım.

Harflerin üzerinde dikenler ve koç boynuzları belirdi. Birbirlerinden ayrılıp bir aşağı bir yukarı budalaca sıçrayışlarını seyrettim. Sonra Arapça ve Çince gibi garip, anlaşılmaz biçimlerde kaynaştılar.

Tezimden vazgeçmeye karar verdim.

Onur programından da vazgeçip sıradan bir edebiyat öğrencisi olmaya karar verdim. Bizim okulda sıradan bir edebiyat öğrencisinin almak zorunda olduğu

derslere baktım.

Alınması zorunlu olan bir sürü ders vardı ve ben bunların yarısını bile almamıştım. Zorunlu derslerden biri on sekizinci yüzyıl edebiyatıydı. Akıl yolundan hiç şaşmadan minicik yoğun dizeler yazan bütün o kendini beğenmiş ozanlarıyla on sekizinci yüzyıldan nefret ediyordum. Bunun için de o dersi atlamıştım. Onur programında bunu yapma olanağı vardı; daha özgür olabiliyordu insan. Ben öylesine özgür olmuştum ki, zamanımın çoğunu Dylan Thomas'a ayırmıştım.

Yine onur programındaki bir arkadaşım Shakespeare'den tek sözcük bile okumamıştı, ama «**Four Quartets** üzerindeki uzmanlığına da diyecek yoktu.

Bu serbest programdan daha sıkı bir programa geçmenin benim için ne denli olanaksız ve utandırıcı olacağını sezebiliyordum. Bu durumda bir de annemin öğretmenlik yaptığı kent üniversitesinin edebiyat bölümündeki zorunlu derslere baktım.

Onlar daha da beterdi.

Eski İngilizce'yi, İngiliz dilinin tarihini ve Beowulf'tan günümüze dek yazılmış yapıtlardan seçilmiş örnekleri bilmek gerekiyordu.

Bu beni şaşırtmıştı. Karma öğretim yaptığı ve doğudaki büyük üniversitelerden burs alamayan öğrencilerle dolu olduğu için annemin okulunu aşağı görürdüm hep.

Oysa şimdi görüyordum ki annemin okulundaki en ahmak öğrenci bile benden fazla şey biliyordu. Şimdiki okulumda verdikleri gibi kocaman bir burs vermek şöyle dursun, beni kapısından bile sokmazlardı bu okulun.

Belki de bir yıl süreyle çalışıp her şeyi baştan düşünmek daha iyi olacaktı. Hem belki o zaman gizlice on sekizinci yüzyılı da çalışabilirdim.

Ama steno bilmediğime göre ne yapabilirdim?

Garson ya da daktilo olabilirdim.

Ama ikisinin de düşüncesine bile katlanamıyordum.

«Yine uyku hapı mı istiyorsun?»

«Evet.»

«Ama sana geçen hafta verdiklerim çok kuvvetliydi.»

«Artık işe yaramıyorlar.»

Teresa'nın iri, koyu renkli gözleri düşünceli düşünceli bakıyordu bana. Muayene odasının penceresinin altındaki bahçeden üç çocuğunun sesleri duyuluyordu. Libby Teyzem bir İtalyan'la evlenmişti. Teresa da teyzemin görümcesi ve bizim aile doktorumuzdu.

Teresa'yı severdim. Yumuşak, ince bir sezgiye sahipti.

Sanırım İtalyan oluşundan ileri geliyordu bu.

Küçük bir sessizlik oldu.

Sonra Teresa, «Neyin var senin?» dedi.

«Uyuyamıyorum. Okuyamıyorum.» Soğukkanlı, sakin bir sesle konuşmaya çalışıyordum, ama o hortlak boğazımda yükselip sesimi boğuyordu. Avuçlarımı açıp öylece kalakaldım.

Teresa reçete defterinden beyaz bir kâğıt koparıp üzerine bir ad ve bir adres yazarken, «Sanırım tanıdığım bir başka doktora gitsen fena olmayacak,» dedi. «O sana benden daha fazla yardımcı olabilir.»

Yazıya bir göz attım ama okuyamadım.

«Doktor Gordon,» dedi Teresa. «Ruh doktorudur.»

11

Doktor Gordon'un bekleme odası sessiz ve bej renkti.

Duvarlar, halılar, kumaş kaplı sandalye ve kanepeler, hep bejdi. Duvarlarda hiç ayna ya da resim yoktu. Yalnızca çeşitli tıp fakültelerinden alınmış, Doktor Gordon'un isminin Latince yazılı olduğu diplomalar asılıydı. Odanın ucundaki masanın, kahve ve dergi sehpalarının üzerindeki seramik saksılar, uçuk yeşil, kıvrımlı eğreltiler ve çok daha koyu yeşil renkte sivri uçlu yapraklarla doluydu.

Önce kendimi bu odada neden bu denli güvenlikte hissettiğimi anlayamamıştım. Sonra bunun odada hiç pencere olmayışından ileri geldiğini farkettim.

Hava soğutucunun serinliğiyle ürperdim.

Üzerimde hâlâ Betsy'nin beyaz buluzu ve kuşaklı eteği vardı. Evde oturduğum üç hafta boyunca yıkanmadıkları için biraz sarkık duruyorlardı. Terli basmanın ekşimsi ama dost kokusunu duyuyordum.

Saçımı da üç haftadır yıkamamıştım.

Yedi gece boyunca hiç uyumamıştım.

Annem o kadar uzun süre uyanık kalmamın olanaksız olduğunu, farkında olmadan mutlaka uyumuş olduğumu söylüyordu. Ama uyuduysam da gözlerim faltaşı gibi açık uyumuş olmalıydım, çünkü yatağımın başucundaki saatin saniye ibresinin, yelkovanının ve akrebinin çizdiği yeşil, fosforlu daireleri ve yarım daireleri yedi gece boyunca bir tek saniyeyi, bir tek dakikayı, bir tek saati kaçırmadan izlemiştim.

Giysilerimi ve saçımı yıkamayışımın nedeni de bunun çok budalaca gelmesiydi bana.

Yılın önümde uzanan günlerini bir dizi parlak, beyaz kutu gibi görüyordum. Bir kutuyu öbüründen siyah bir gölge gibi ayıran şey uykuydu. Yalnız benim için

bir kutuyu bir sonrakinden ayıran gölgeler birden bire kaybolmuştu ve önümde uzanan günleri beyaz, geniş, alabildiğine ıssız bir yol gibi görüyordum.

Bir gün sonra yine yıkanmak gerekeceğine göre bugün yıkanmak düpedüz budalalıktı.

Bunu düşünmek bile yoruyordu beni.

Her şeyi birden ilk ve son kez yapıp kurtulmak istiyordum.

Doktor Gordon gümüş kalemini evirip çeviriyordu.

«Annen sinirlerinin bozuk olduğunu söylüyor.»

Deri koltuğun oyuğunda büzülüp bir dönümlük parlak cilalı masasının üzerinden Doktor Gordon'a baktım.

Doktor Gordon bekliyordu. Bloknotunun düz yeşil kapağına kalemiyle tık tık vuruyordu.

Kirpikleri öyle uzun ve gürdü ki, takma gibi duruyorlardı. İki yeşil, buzlu havuzu çevreleyen siyah plastikten kamışlar gibiydiler.

Doktor Gordon'un hatları öyle kusursuzdu ki, hemen hemen güzel bir erkekti.

Kapıdan girdiğim an ondan nefret ettim.

Nazik, çirkin, sezgi sahibi bir adam düşlemiştim. Başını kaldırıp benim göremediğim bir şeyi görmüşcesine «Hah!» diyecekti, yüreklendiren sesiyle. Ve ben de ona ne kadar korktuğumu, ağzı olmayan havasız bir çuvalın derinliklerine tıkılıyormuşcasına nasıl dehşete kapıldığımı anlatacak sözcükleri bulabilecektim.

Sonra koltuğunda arkasına yaslanıp parmaklarının uçlarını küçük bir çan kulesi gibi birleştirerek bana neden uyuyamadığımı, neden okuyamadığımı, neden yemek yiyemediğimi ve sonunda nasıl olsa ölecekleri için neden insanların yaptığı her şeyin çok saçma göründüğünü anlatacaktı.

Ardından da bana adım adım yeniden kendim olabilmem için yardım edecekti.

Ama Doktor Gordon hiç de öyle biri değildi. Genç ve yakışıklıydı o. Kibirli biri olduğunu derhal anlamıştım.

Doktor Gordon'un masasının üzerinde yarı ona yarı benim oturduğum deri koltuğa dönük duran bir gümüş çerçeve içinde bir fotoğraf vardı. Bir aile fotoğrafıydı bu. Doktor Gordon'a kızkardeşiymiş kadar benzeyen siyah saçlı, güzel bir kadın, iki sarışın çocuğun başlarının üzerinden gülümsüyordu.

Sanırım çocuklardan biri oğlan öteki kızdı. Ama her ikisi de oğlan ya da her ikisi de kız olabilirdi. Çocuklar çok küçükken kolay anlaşılmaz ne oldukları. Sanırım resmin alt taraflarında bir de köpek vardı, ama yalnızca kadının eteğindeki bir desen de olabilirdi bu.

Nedense bu fotoğraf öfkelendirmişti beni.

Resmin neden kısmen bana dönük durduğunu anlayamıyordum. Belki de Doktor Gordon bana olağanüstü bir kadınla evli olduğunu ve kendisine asılmaya kalkışmasam iyi olacağını sezdirmeye çalışıyordu.

Hem zaten bir Noel kartındaki melekler gibi kendini çevreleyen güzel bir eşe, güzel çocuklara ve güzel bir köpeğe sahipse, bu Doktor Gordon bana nasıl yardım edebilirdi ki?

«Sence derdin neyse onu bana anlatmaya çalışsan?»

Denizin yusyuvarlak cilaladığı, ama ansızın bir pençe çıkarıp başka bir şeye dönüşebilecek çakıl taşlarıymışcasına, sözcükleri kuşkuyla evirip çevirdim.

Bence derdim ne miydi?

Sanki gerçekte bir derdim yokmuş da yalnızca ben öyle sanıyormuşum gibi.

Yakışıklılığının ve aile fotoğrafının beni etkilemediğini göstermek için ruhsuz, kuru bir sesle Doktor Gordon'a uyuyamadığımdan, yiyemediğimden, okuyamadığımdan sözettim. Beni en fazla rahatsız eden el yazısı konusunu hiç açmadım.

O sabah, West Virginia'da olan Doreen'e mektup yazmaya çalışmıştım. Onun yanına gelip gelemeyeceğimi sormaktı niyetim. Belki okulunda garson ya da başka bir şey olarak çalışabilirdim.

Ama kalemi elime aldığım zaman elim bir çocuğunkine benzer iri, eğri büğrü harfler yazmaya başladı. Satırlar da soldan sağ alt köşeye doğru kayıyordu. Sanki kâğıdın üzerinde halka halka duran iplerden oluşuyorlardı da birisi gelip çarpıtmıştı hepsini.

Böyle bir mektubu gönderemezdim. Onu küçük parçalara bölüp doktor görmek isterse göstermek üzere çantama, pudriyerimin yanına koymuştum.

Ama hiç sözünü etmediğim için elbette Doktor Gordon da görmek istemedi bunu. Kurnazca davranışıma için için seviniyordum. Ona yalnızca istediklerimi anlatacak ve bazı şeyleri gizleyip bazılarını açıklayarak onun kafasında yarattığım izlenimleri kontrol edebilecektim. Bütün bunlar olup biterken o da kendini pek zeki sanmaya devam edecekti.

Ben konuştuğum sürece Doktor Gordon başını öne eğmiş, dua eder gibi duruyordu. Ruhsuz, kuru sesin dışındaki tek gürültü, Doktor Gordon'un kaleminin yeşil kapağın üzerindeki bir tek noktaya bir baston gibi düzenli aralıklarla tık tık vuruşuydu.

Sözümü bitirdiğimde Doktor Gordon başını kaldırdı.

«Hangi okula gidiyorum demiştin?»

Şaşkın, cevap verdim. Okulun ne ilgisi olduğunu anlamıyordum.

«Ha!» Doktor Gordon koltuğuna yaslandı. Bir şeyler anımsıyormuş gibi gülümsüyordu. Gözleri omzumun üzerinden boşluğa takılıp kalmıştı.

Bir an koyduğu tanıyı açıklayacağını sandım. Belki de onu yargılamakta fazla aceleci ve haşin davranmıştım. Ama yalnızca, «Sizin okulu iyi anımsıyorum,» dedi. «Savaş sırasında oradaydım. Bir WAC istasyonları

vardı, değil mi? Yoksa WAVES miydi?»

Bilmediğimi söyledim.

«Evet, şimdi anımsadım, WAC istasyonuydu. Denizaşırı hizmete gönderilmeden önce doktordum orada. Tanrım, ne güzel kızlardı onlar!»

Doktor Gordon güldü.

Sonra bir tek yumuşak hareketle ayağa kalktı ve masasının çevresinden dolanıp bana doğru yürüdü. Ne yapmak istediğinden emin olamadığım için ben de ayağa kalktım.

Doktor Gordon sağ yanımda sarkık duran ele uzanıp sıktı.

«Haftaya görüşürüz.»

İri, dolgun karaağaçlar Commenwealth Avenue boyunca uzanan yapıların sarılı kırmızılı tuğla cepheleri üzerinde bir gölge tüneli oluşturuyorlardı. Bir troleybüs, ince, gümüş rayında Boston'a doğru ilerliyordu. Troleybüs'ün geçip gitmesini bekledim, sonra karşı kaldırımdaki gri Şevrole'ye doğru yürüdüm.

Annemin, arabanın ön camından bana bakan, bir dilim limon kadar sarı ve kaygılı yüzünü görebiliyordum.

«Ee, ne dedi bakalım?»

Arabanın kapısını çektim. Kapanmadı. Yeniden açıp boğuk bir gürültüyle çarparak kapadım.

«Haftaya görüşürüz dedi.»

Annem içini çekti.

Doktor Gordon'un saati yirmi beş dolara patlıyordu.

«Selam, adın ne senin?»

«Elly Higginbottom.»

Denizci adımlarını bana uydurup yanımsıra yürümeye başladı. Gülümsedim.

Common'da güvercinler kadar çok denizci olmalı

diye düşündüm. Sanki öbür uçtaki, çevresinde ve bütün iç duvarlarında mavili beyazlı «Donanmaya katıl» afişleri olan boz renkli binadan çıkıyorlardı.

«Nerelisin Elly?»

«Chicagolu'yum.»

Chicago'ya hiç gitmemiştim, ama Chicago Üniversitesinde okuyan bir iki genç tanımıştım. Alışılmışın dışında, kendine özgü kimselerin yaşadığı bir yere benziyordu.

«Evinden bayağı uzaktasın öyleyse.»

Denizci kolunu belime doladı ve bu durumda uzun bir süre Common çevresinde yürüdük. Yeşil, kuşaklı eteğinin üzerinden kalçamı okşuyordu. Ben de, dudaklarımda gizemli bir gülümsemeyle, Boston'lu olduğumu belli edecek bir şey söylememeye çalışarak yürüyordum. Oysa her an, Beacon Hill'de çay içmekten ya da Filene's Basement'ta alışveriş yapmaktan dönerken Common'dan geçen Bayan Willard'la ya da annemin bir başka arkadaşıyla burun buruna gelebilirdik.

Bir gün gerçekten Chicago'ya gidersem adımı temelli Elly Higginbottom olarak değiştirebileceğimi düşündüm. O zaman doğunun büyük bir üniversitesinden verilen bursu teptiğimi, New York'ta bir ayı berbat ettiğimi ve günün birinde Amerikan Tıp Birliği üyesi olup küpler dolusu para kazanacak olan aklı başında bir tıp öğrencisinin evlenme önerisini çevirdiğimi hiç kimse bilmeyecekti.

Chicago'da insanlar beni olduğum gibi kabul edeceklerdi.

Orada Elly Higginbottom adında sıradan bir yetim kız olacaktım. Herkes beni sessiz, yumuşak yaradılışımdan ötürü sevecekti. Kitaplar okumam ve James Joyce'un yapıtlarındaki ikizler üzerine uzun tezler yazmam için baskı yapmayacaklardı bana. Ve hatta günün birinde güçlü kuvvetli ve sevecen bir oto tamircisiyle evlenip Dodo Conway gibi kalabalık bir aileye de

sahip olabilirdim.

Eğer canım isterse.

Birden, «Donanmadan çıkınca ne yapmak istiyorsun?» diye sordum denizciye.

O zamana dek söylediğim en uzun cümleydi bu. Denizci şaşırmış görünüyordu. Beyaz, yuvarlak bir keki andıran beresini bir yana itip kafasını kaşıdı.

«Bilmem ki Elly,» dedi. «Askerî bursla üniversiteye giderim belki.»

Durakladım. Sonra imalı bir biçimde, «Bir garaj açmayı düşündün mü hiç?» diye sordum.

Denizci, «Yok,» dedi, «hiç düşünmedim.»

Gözucuyla ona baktım. Taş çatlasa on altı yaşından fazla olamazdı.

Suçlarcasına, «Benim kaç yaşında olduğumu biliyor musun?» dedim.

Denizci sırıttı. «Hayır, üstelik de vızgelir.»

Bu denizcinin gerçekten dikkati çekecek kadar yakışıklı olduğunu farkettim. Kuzeyliye benzer, temiz yüzlü bir gençti. Artık aptaldım ya, sanırım temiz ve yakışıklı insanları çekiyordum.

«Otuz yaşındayım,» dedim ve bekledim.

«Sahi mi Elly, hiç göstermiyorsun.» Denizci kalçamı sıktı.

Sonra çabucak sağına soluna baktı. «Dinle Elly, şu anıtın altındaki basamaklara gidersek, öpebilirim seni.»

O anda, topuksuz, kahverengi makul ayakkabılar giymiş kahverengi bir siluetin bize doğru yürüdüğünü farkettim. Uzaktan on kuruş büyüklüğündeki yüzün çizgilerini seçemiyordum, ama bunun Bayan Willard olduğundan emindim.

Denizciye yüksek sesle, «Lütfen metroya nasıl gidebileceğimi söyler misiniz bana?» diye sordum.

«Ha?»

«Deer Island Cezaevine giden metro?»

Bayan Willard yanımıza geldiğinde denizciye yalnızca yol soruyormuş gibi yapıp aslında onu hiç tanımıyormuş gibi davranacaktım.

Dişlerimin arasından, «Çek ellerini üstümden.» dedim.

«Hoppala, ne oluyoruz Elly?»

Kadın yaklaştı ve bize bakmadan, selam vermeden geçip gitti. Bayan Willard değildi elbette. Bayan Willard Adirondakcks'teki evindeydi şimdi.

Kadın uzaklaşırken hınçla baktım ardından.

«Hey, Elly...»

«Tanıdığım birine benzettim.» dedim. «Chicago'daki yetimler evinden Allahın belası bir kadına.»

Denizci kolunu yine belime doladı.

«Yani annen baban yok mu Elly?»

«Yok.» Hazır bekleyen bir gözyaşını akıttım. Yanağımda küçük, sıcak bir yol çizdi kendine.

«Ama ağlama Elly. Bu kadın kötü mü davrandı sana?»

«Çok çok kötü.»

Yaşlar birbiri ardından boşanıverdi ve denizci beni bir karaağacın altında kollarına alıp yüzümü beyaz ketenden, büyük, temiz bir mendille kurularken ben de o kahverengi elbiseli kadının ne korkunç biri olduğunu ve bilerek ya da bilmeyerek benim yanlış yollara sapmamın ve ondan sonra başıma gelen tüm kötülüklerin sorumlusu olduğunu düşündüm.

«Bu hafta kendini nasıl hissediyorsun bakalım?»

Doktor Gordon kalemini ince, gümüş bir mermi gibi özenle tutuyordu.

«Aynı.»

«Aynı mı?» Tek kaşını inanamıyormuş gibi kaldırdı.

Yine o ruhsuz, kuru sesle, ama anlayışı bu kadar

kıt olduğu için biraz daha öfkeyle, nasıl on dört gecedir uyuyamadığımı, okuyamadığımı, yazamadığımı ve doğru dürüst yutkunamadığımı bir kez daha anlattım.

Doktor Gordon etkilenmemiş görünüyordu.

Elimi çantama daldırıp Doreen'e yazdığım mektubun parçalarını buldum. Hepsini çıkarıp Doktor Gordon'un lekesiz yeşil bloknotunun üzerine serptim. Orada, bir yaz çayırının üzerindeki papatya yaprakları gibi suskun, yayılıp kaldılar.

«Peki,» dedim, «ya buna ne dersiniz?»

Doktor Gordon'un el yazımın ne denli kötü olduğunu hemen göreceğini sanmıştım. Oysa o yalnızca, «Annenle konuşmak isterdim,» dedi. «Sence bir sakıncası var mı?»

«Hayır.» Ama Doktor Gordon'un annemle konuşa cağı düşüncesi hiç de hoşuma gitmemişti doğrusu. Belki de ona benim kilit altında tutulmam gerektiğini söyleyecekti. Doktor Gordon'un Doreen'e yazdığım mektubun parçalarını birleştirip okuyarak kaçmayı planladığımı öğrenmemesi için bütün kırpıntıları birer birer toplayıp hiçbir şey söylemeden odadan çıktım.

Gittikçe küçülerek Doktor Gordon'un odasının kapısından girip gözden kayboluncaya dek annemin ardından baktım. Sonra da geri dönüp gittikçe irileşerek arabaya yaklaşmasını izledim.

«Evet?» Ağlamış olduğu belliydi.

Annem bana bakmadan arabayı çalıştırdı.

Sonra, karaağaçların denizin derinliklerini anımsatan serin gölgelerinde kayıp giderken, «Doktor Gordon sende hiçbir gelişme olmadığı görüşünde,» dedi. «Walton'daki özel kliniğinde birkaç seans şok tedavisi görmen gerektiğini düşünüyor.»

Sanki başka biriyle ilgili korkunç bir gazete manşeti okumuşum gibi keskin bir merak saplandı içime.

«Yani orada kalmam mı gerekiyor?»

Annem «Hayır,» dedi ve çenesi titredi.

Yalan söylüyor olmalıydı.

«Bana gerçeği söyle,» dedim, «yoksa seninle bir daha hiç konuşmam.»

«Sana her zaman gerçeği söylemiyor muyum?» dedi annem ve ağlamaya başladı.

YEDİNCİ KATTAN ATLAMAYA KALKAN ADAM KURTARILDI!

Beton bir otoparkın yedi kat üzerindeki dar bir çıkıntıda, aşağıda toplanan kalabalığın gözü önünde iki saat kalan Bay George Pollucci, sonunda Charles Street güvenlik kuvvetlerinden Çavuş Will Kilmartin'in kendisini yakındaki bir pencereden içeri alıp kurtarmasına izin vermiştir.

Güvercinleri beslemek için almış olduğum on sentlik torbadaki fıstıklardan birini soyup yedim. Yaşlı bir ağaç kabuğu parçası gibi ölü bir tadı vardı.

George Pollucci'nin yüzünü daha iyi görebilmek için gazeteyi gözlerime yaklaştırdım. Tuğla ve karanlık gök karışımı bulanık bir zemin üzerinde dolunay gibi aydınlatılmış bir yüzdü bu. Adamın bana anlatacak önemli bir şeyi olduğunu hissediyordum. Belki de yüzünde yazılıydı bu şey.

Ama ben baktıkça George Pollucci'nin yüz çizgileri eriyip kayboluyor ve yerlerini koyulu açıklı noktalardan oluşan şekillere bırakıyordu.

Mürekkep siyahı gazete paragrafında ne Bay Pollucci'nin neden o çıkıntının üzerine çıktığı, ne de sonunda onu pencereden içeri alan Çavuş Kilmartin'in ona ne yaptığı açıklanmıştı.

Atlamanın sakıncası şuydu ki, insan kat sayısını

yanlış seçerse yere çarptığında hâlâ yaşıyor olabilirdi. Yedi kat yeterince yüksek olmalıydı.

Gazeteyi katlayıp park sırasının tahtaları arasına sıkıştırdım. Annemin skandal gazetesi dediği gazetelerden biriydi bu. Yerel cinayetler, intiharlar, dayak ve soygunlarla doluydu. Hemen her sayfada da göğüsleri dekoltesinden taşan ve bacakları çoraplarının tepesine kadar görülecek biçimde yerleştirilmiş yarı çıplak bir kadın vardı.

Bilmem bu gazetelerden neden hiç almamıştım daha önce. Şimdi yalnızca onları okuyabiliyordum. Resimlerin arasındaki kısacık paragraflar, harfler küstahlaşıp kıpırdanmaya fırsat bulamadan bitiveriyordu. Evde gördüğüm tek gazete **Christian Science Monitor'** du. Pazar günleri dışında her gün saat beşte kapının eşiğine bırakılan ve intiharları, seks suçlarını, uçak kazalarını görmezlikten gelen bir gazeteydi bu.

Ufak çocuklarla dolu büyük, beyaz bir kuğu, oturduğum sıraya yaklaştı ve ördeklerle kaplı ağaçlıklı bir adacığın çevresinden dolanıp köprünün karanlık kemerinin altına doğru uzaklaştı. Baktığım her şey parlak ve minicik görünüyordu.

Açamadığım bir kapının anahtar deliğinden bakar gibi kendimi ve erkek kardeşimi, elimizde tavşan kulaklı balonlarla bir kuğu bota tırmanıp kenarda, yer fıstığı kabuklarıyla örtülü suya bakan bir yer için çekişirken görüyordum. Ağzımda temiz, naneli bir tat vardı. Dişçide uslu durmuşsak annem bizi mutlaka bir kuğu botu gezintisiyle ödüllendirirdi.

Ağaçların adlarını okuyarak, köprünün üzerinden, mavi yeşil anıtların altından, Amerikan bayrağı desenindeki çiçek tarhından ve turuncu beyaz çizgili bez bir kabinde yirmi beş sente resim çektirilen giriş kapısının yanından geçip bütün parkı dolandım.

En sevdiğim ağaç, Ağlayan Bilgin ağacıydı. Japonya'dan gelmiş olmalıydı bu ağaç. Japonlar insan ruhu-

nun derinliklerini anlarlardı.

Herhangi bir şey ters gittiğinde bağırsaklarını deşerek öldürürlerdi kendilerini.

Bunu nasıl yaptıklarını düşlemeye çalıştım. Çok keskin bir bıçak gerekirdi mutlaka. Yok, belki de iki tane çok keskin bıçak. Sonra her iki ellerinde birer bıçakla bağdaş kurup otururlardı. Ardından ellerini çaprazlayıp her bıçağı karnın bir yanına doğrulturlardı. Çıplak olmaları gerekirdi, yoksa bıçak giysilerine takılabilirdi.

Sonra, anî bir hareketle, bir kez daha düşünmeye vakit olmadan, bıçakları saplayıp alttan ve üstten birer yarım daire çizerek tam bir daire oluştururlardı. O zaman karın derileri tabak gibi ayrılır, içleri dışlarına uğrar ve ölüp giderlerdi.

Böyle ölmek bayağı cesaret işiydi.

Bense kan görmeye dayanamazdım.

Bütün gece parkta kalmayı düşündüm.

Ertesi sabah Dodo Conway annemi ve beni Walton'a götürecekti ve eğer iş işten geçmeden kaçacaksam, şimdi tam zamanıydı. Çantama baktım ve bir dolarla onluk, beşlik ve bir sentlerden oluşan yetmiş dokuz sent saydım.

Chicago'ya gitmenin kaça malolacağı hakkında hiçbir fikrim yoktu. Bankaya gidip bütün paramı çekmeye de cesaret edemiyordum. Doktor Gordon açık bir girişimde bulunursam beni durdurmaları için banka memurlarını uyarmış olabilirdi pekâlâ.

Otostop yapmak da geçti aklımdan, ama Boston'dan çıkan yollardan hangisinin Chicago'ya gittiği hakkında hiç fikrim yoktu. Haritada yönleri bulmak yeterince basittir. Oysa bir yerin tam ortasında dururken yönümü bulmak hiç de basit gelmiyordu bana. Ne zaman doğuyu batıyı bulmaya çalışsam, ya öğle vakti olurdu ya da hava bulutlu olurdu. Bu da hiç yardımcı olmazdı bana. Ya da gece olurdu ki, o zaman da Büyük

ayıyla koltuk takımyıldızı dışında yıldızlar konusunda umutsuzdu durumum. Buddy Willard'ın hep şevkini kırardı bu eksikliğim.

Otobüs terminaline yürüyüp Chicago'ya gidiş ücretlerini öğrenmeye karar verdim. O zaman bankaya gidip yalnızca gerekli olan miktarı çekebilirdim. Bu da fazla kuşku uyandırmazdı herhalde.

Terminalin camlı kapılarından girip renkli gezi broşürlerinin ve programlarının durduğu rafı henüz gözden geçiriyordum ki vaktin akşam üzerine yaklaştığını farkettim. Bizim oradaki banka kapanmış olacağına göre ertesi güne kadar para çekmeme olanak yoktu.

Walton'daki randevum saat ondaydı.

Tam o sırada canlanan bir hoparlörden duyulan ses dışarıdaki park yerinde harekete hazırlanan bir otobüsün duracağı yerleri anons etmeye başladı. Hoparlördeki ses, her zaman olduğu gibi tek sözcük anlaşılmayacak biçimde konuşuyordu. Ve sonra, tüm bu parazitin ortasında, bir orkestradaki tüm enstrümanların akordu sırasında piyanodan çıkan bir 'do' sesi kadar berrak, tanıdık bir ad duydum.

Bizim evden iki sokak ötedeki bir duraktı bu. Telaşla dışarı çıktım. Sıcak, tozlu bir temmuz sonu öğleden sonrasıydı. Çetin bir görüşmeye geç kalmışçasına ağzım kupkuruydu ve terliyordum. Motoru çalışmaya başlamış olan kırmızı otobüse dar attım kendimi.

Bilet paramı şoföre uzattım. Arkamda, yumuşak menteşeleri üzerinde kapı sessizce kapandı.

12

Doktor Gordon'un özel kliniği, kırık istiridye kabuklarının beyazlaştırdığı uzun ve gözden uzak bir yolun sonunda, çimenli bir tepenin üzerine bir taç gibi oturmuştu. Bir verandayla çevrili büyük evin sarı ahşap kaplama duvarları güneşte parlıyordu. Ama çayırın yeşil kubbesinde dolaşan tek insan yoktu.

Annemle ben kliniğe yaklaşırken yaz sıcağı gitgide ağırlaşıyordu üzerimizde. Bir ağustosböceği, havai bir çimenbiçer gibi arkadaki bakır rengi kayın ağacının yüreğinden seslenmeye başladı. Ağustosböceğinin sesi uçsuz bucaksız sessizliği yalnızca daha çok vurguluyordu.

Bir hemşire bizi kapıda karşıladı.

«Oturma odasında bekleyin lütfen. Doktor Gordon birazdan yanınıza gelecek.»

Beni rahatsız eden şey, evin tıkabasa delilerle dolu olduğunu bildiğim halde her şeyin gayet normal görünmesiydi. Görebildiğim kadarıyla pencerelerde demir yoktu. Vahşi, tedirgin edici sesler de duyulmuyordu. Güneş ışığı, yıpranmış ama yumuşak kırmızı halıların üzerine düzenli dikdörtgenlere bölünerek dökülüyor, taze kesilmiş çimen kokusu havayı tatlılaştırıyordu.

Oturma odasının eşiğinde durakladım.

Bir an için odanın bir zamanlar Maine açıklarında bir adada ziyaret ettiğim bir konukevindeki salonun eşi olduğunu sandım. Çift kanatlı camlı kapılardan göz alıcı beyaz bir ışık doluyordu içeri. Odanın uzak bir köşesine kuyruklu bir piyano yerleştirilmişti. İnsanlar yazlık giysiler içinde sayfiyelerde çok rastlanan arkaya yatık hasır koltuklarda ve oyun masalarında oturuyorlardı.

Birden hiç kimsenin kımıldamadığını farkettim.

Kaskatı duruşlarından bir ipucu yakalamaya çalı-

şarak daha dikkatli baktım. Erkekleri ve kadınları, herhalde benim kadar genç olan oğlanları ve kızları seçebiliyordum. Ancak bütün yüzler uzun süre güneş ışığından uzak bir rafın üstünde soluk, ince bir toz tabakası altında kalmışlar gibi birbirine benziyordu.

Sonra bazılarının aslında hareket ettiğini gördüm. Ama öylesine küçük, kuş gibi kımıltılardı ki bunlar, ilk bakışta farkedilmiyordu.

Gri yüzlü bir adam, bir deste iskambili sayıyordu. Bir, iki, üç, dört... önce destenin tamam olup olmadığını anlamak için saydığını sandım. Ama saymayı bitirince yeniden başladı. Onun yanında şişman bir hanım ipe dizilmiş tahta boncuklarla oynuyordu. Bütün boncukları ipin bir ucuna topluyor, sonra trink, trink, trink, birbiri ardından öbür uca gönderiyordu.

Piyanonun önünde oturan genç bir kız, birkaç nota kâğıdını karıştırıyordu. Ama kendisine baktığımı görünce başını öfkeyle eğip kâğıtları ortalarından yırttı.

Annem koluma dokundu. O önde, ben arkada, odaya girdik.

Her kımıldanışımızda gıcırdayan yamrı yumru bir kanepeye oturduk konuşmadan.

Sonra gözüm insanların üzerinden şeffaf perdelerin ötesindeki gözalıcı yeşile kaydı. Kendimi dev bir mağazanın vitrini önünde oturuyormuş gibi hissettim. Çevremdeki siluetler insan değil, insan gibi boyanmış ve yaşama öykünen pozlara sokulmuş vitrin mankenleriydi.

Doktor Gordon'un koyu renk ceketinin ardından merdivenleri çıktım.

Aşağıdaki holde ona şok tedavisinin nasıl bir şey olduğunu sormaya çalışmıştım. Ama ağzımı açtığım zaman hiçbir sözcük çıkmamıştı. Karşımda güvence dolu bir tabak gibi duran tanıdık, gülümseyen yüze bü-

yüyen gözlerle bakakalmıştım yalnızca.

Merdivenlerin tepesinde, koyu kırmızı renkli halı gitti. Yerini, döşemeye raptedilmiş düz, kahverengi bir muşamba aldı. Bu muşamba, iki yanında kapalı beyaz kapıların dizili olduğu bir koridor boyunca uzanıp gidiyordu. Ben Doktor Gordon'un ardından yürürken uzakta bir kapı açıldı ve bir kadın çığlığı duyuldu.

Tam o anda önümüzdeki köşeden, dağınık saçları beline kadar uzanan mavi sabahlıklı bir kadını götürmeye çalışan bir hastabakıcı fırladı ortaya. Doktor Gordon geri çekildi, ben yamyassı duvara yapıştım.

Kadın sürüklenircesine götürülürken elini kolunu sallıyor ve hastabakıcının elinden kurtulmak için çırpınıyordu. Bir yandan da, «Kendimi pencereden atacağım, kendimi pencereden atacağım, kendimi pencereden atacağım,» diye söyleniyordu.

Önü lekeli üniformasının içindeki tıknaz, kaslı, şaşı hastabakıcı öyle kalın camlı gözlükler takmıştı ki, yuvarlak ikiz camların ardından sanki dört tane göz bakıyordu bana. Hangi gözlerin gerçek, hangilerinin yalancı olduğunu ve gerçek gözlerden hangisinin şaşı, hangisinin normal olduğunu anlamaya çalışırken yüzünü yüzüme yaklaştırdı ve sanki suç ortağıymışım gibi kocaman bir sırıtışla bana güvence verircesine, «Kendini pencereden atacağını sanıyor, ama atamaz, çünkü hepsinde parmaklık var,» diye tısladı.

Doktor Gordon beni evin arka tarafındaki çıplak bir odaya sokarken, o taraftaki pencerelerin gerçekten de parmaklıklı olduğunu ve oda kapısının, dolap kapısının, yazı masasının çekmecelerinin ve açılıp kapanan her şeyin kilitlenebilmesi için üzerlerinde anahtar delikleri olduğunu gördüm.

Yatağa uzandım.

Şaşı hastabakıcı geri geldi. Saatimi çıkarıp cebine koydu. Sonra saçımdaki tokaları acıta acıta çekip çıkarmaya başladı.

Doktor Gordon dolabın kilidini açıyordu. Üzerinde bir makine bulunan tekerlekli bir masa çıkardı ve masayı yatağın başucuna getirdi. Hastabakıcı şakaklarıma kokulu bir yağ sürmeye başlamıştı.

Başımın duvara yakın tarafına erişmek için eğildiğinde iri göğsü bir bulut, bir yastık gibi örttü yüzümü. Teninden belli belirsiz bir ilaç kokusu yayılıyordu.

Bana bakıp sırıtarak, «Merak etme,» dedi. «İlk defasında herkes korkudan ölecek gibi olur.»

Gülümsemeye çalıştım, ama yüzüm parşömen gibi katılaşmıştı.

Doktor Gordon başımın iki yanına birer metal plaka yerleştirdi. Sonra alnımı sımsıkı saran bir banda klipslerle tutturdu onları. Bana da ısırmam için bir tel verdi.

Gözlerimi yumdum.

İçeri çekilen bir soluk gibi kısa bir sessizlik oldu.

Sonra bir şey eğilip beni kavradı ve dünyanın sonu gelmiş gibi sarstı. Mavi ışıklarla çatırdayan havada tiz bir çığlık yankılanıyordu. Her parlamada büyük bir sarsıntı beni yerden yere çalıyordu. Bir an kemiklerimin kırılacağını ve yarılmış bir bitki gibi özsuyumun akıp gideceğini sandım.

Acaba işlemiş olduğum korkunç suç neydi?

Elimde domates suyuyla dolu küçük bir kokteyl kadehiyle hasır bir koltukta oturuyordum. Saatim yeniden bileğime takılmıştı, ama tuhaf bir görünüşü vardı. Sonra ters takılmış olduğunu farkettim. Saçımdaki tokaların alışılmadık yerlerde olduğunu hissediyordum.

«Kendini nasıl hissediyorsun?»

Metal, ayaklı, eski bir abajur belirdi kafamda. Babamın yazıhanesinden kalan az sayıda eşyadan bir tanesiydi. Üzerinde lambayı tutan bakır bir çan vardı. Bu çandan çıkan yıpranmış, kaplan rengi bir kordon

madeni ayak boyunca uzanıp duvardaki bir prize ulaşıyordu.

Günün birinde bu lambayı annemin yatağının başucundan, odanın öbür ucunda duran çalışma masamın yanına getirmeye karar verdim. Kordon yeterince uzun olduğundan prizden çıkarmadım. Ellerimle lambayı ve tozlu kordonu kavrayıp sıkıca tuttum.

Birden lambadan mavi bir şimşekle bir şey atladı ve dişlerim birbirine çarpana kadar beni sarsaladı. Ellerimi çekmeye çalıştım ama yapışmış gibiydiler. O zaman avaz avaz bağırdım, ya da bir çığlık koptu boğazımdan.. Çünkü tanımadığım bir sesti bu; ama bedeninden vahşice ayrılmış bir ruh gibi havada yükselip titrediğini duydum.

Sonra ellerim sarsılarak çözüldü ve sırtüstü annemin yatağına düştüm. Sağ avucumun tam ortasında, kurşun kalemle karartılmış gibi küçük bir delik vardı.

«Kendini nasıl hissediyorsun?»

«İyi.»

Oysa iyi değildim. Berbat hissediyordum kendimi.

«Hangi okula gidiyorum demiştin?»

Okulun adını söyledim.

«Ha!» Doktor Gordon'un yüzü yavaş, neredeyse kinayeli bir gülümsemeyle aydınlandı. «Savaş sırasında orada bir WAC istasyonu vardı değil mi?»

Annemin parmaklarındaki eklemler kemik beyazıydı. Sanki bir saatlik bekleyiş boyunca üzerlerindeki deri aşınıp gitmişti. Bakışları beni geçip Doktor Gordon'un üzerinde durdu. Doktor Gordon başını sallamış ya da gülümsemiş olmalıydı ki annemin yüzü gevşedi.

Doktor Gordon'un, «Birkaç seans şok tedavisi daha uygulanırsa çok iyi bir gelişme göreceksiniz Bayan Greenwood,» dediğini duydum.

O kız hâlâ piyano taburesinde oturuyordu. Yırtıl-

mış notalar ayaklarının dibinde ölü bir kuş gibi serilmiş duruyordu. Gözlerini bana dikip baktı, ben de ona baktım. Gözlerini kıstı Dilini çıkardı.

Annem Doktor Gordon'un ardından kapıya doğru yürüyordu. Ben biraz oyalanıp geride kaldım. Arkalarının dönük olduğu bir sırada kıza dönüp nanik yaptım. Dilini içeri çekti ve yüzü taşlaştı.

Dışarıya, güneşli havaya çıktım.

Dodo Conway'ın siyah pikap arabası bir ağacın gölgesiyle beneklenmiş, pusuda bir panter gibi bekliyordu.

Pikap aslında varlıklı bir sosyete hanımı tarafından sipariş edilmişti. Simsiyahtı, bir zerre kromaj yoktu üstünde. Döşemeleri de siyah deridendi. Ama hazırlanıp gönderildiği zaman hanımın içini karartmıştı. Bir cenaze arabasından farksız olduğunu söylemişti. Başkaları da aynı görüşteydiler ve hiç kimse satın almıyordu arabayı. Sonuç olarak Conway'ler onu indirimli fiyata alıp birkaç yüz dolar kâr etmişlerdi.

Ön koltukta Dodo'yla annemin arasında suskun ve boyun eğmiş bir halde oturuyordum. Ne zaman dikkatimi toplamaya çalışsam, kafam bir patenci gibi kayıp kocaman bir boşlukta dalgın dalgın dönüp duruyordu.

Dodo'yu ve siyah pikabını çamların ardında bıraktıktan sonra, «O Doktor Gordon'la işim bitti artık,» dedim. «Telefon edip gelecek hafta onu görmeyeceğimi söyleyebilirsin.»

Annem gülümsedi. «Yavrumun onlar gibi olmadığını biliyordum zaten.»

Bakakaldım. «Kimler gibi?»

«O korkunç insanlar gibi. Klinikteki o korkunç, canı çekilmiş insanlar gibi.» Duraladı. «Yeniden iyi olmaya karar vereceğini biliyordum.»

GENÇ YILDIZ ADAYI 68 SAATLİK KOMADAN SONRA ÖLDÜ.

Çantamdaki kâğıt parçaları, pudriyer, fıstık kabukları, madeni beş ve on sentler ve içinde on dokuz tane jilet bulunan mavi karton kutunun arasından, o gün öğleden sonra turuncu beyaz çizgili bez kabinde çektirmiş olduğum fotoğrafı bulup çıkardım.

Ölen kızın lekeli resminin yanma koydum onu. Ağız, burun hep birbirine benziyordu. Tek fark gözlerdeydi. Benim fotoğrafımda gözler açıktı, gazetedeki resimdeyse kapalıydı. Ama biliyordum ki ölen kızın gözkapakları parmakla açılsa, bana kendi resmimdeki gibi cansız, karanlık, boş bir ifadeyle bakacaklardı.

Fotoğrafı yine çantama sokuşturdum.

«Şu ötedeki binanın üzerindeki saate göre beş dakika daha burada, güneşin altında, bu park sırasında oturacağım,» dedim kendime, «sonra bir yere gidip bu işi bitireceğim.»

Küçük koromdaki sesleri çağırdım.

İşin sana ilginç gelmiyor mu Esther?

Biliyor musun Esther, gerçek bir nörotikin yapısına sahipsin.

Böyle hiçbir yere varamazsın, böyle hiçbir yere varamazsın, böyle hiçbir yere varamazsın.

Bir keresinde sıcak bir yaz gecesi, Yale'de hukuk okuyan, maymuna benzer, kıllı bir genci tam bir saat boyunca öpmüştüm. Çok çirkin olduğu için ona acıdığımdan yapmıştım bunu. Bitirdiğim zaman, «Cinsini saptadım senin yavrum,» demişti. «Kırkına geldiğinde erdemlik taslayacaksın.»

Okuldaki kompozisyon profesörüm. «Büyük Hafta sonu» adlı öykümün üzerine, «Düzmece!» diye yazmıştı.

Düzmecenin ne anlama geldiğini bilmiyordum. Sözlüğe baktım.

Düzmece: yapay, taklit.

Böyle hiçbir yere varamazsın.

Yirmi bir gecedir uyumuyordum.

Dünyadaki en güzel şey gölge olmalıydı. Gölgenin milyonlarca kımıldayan şekli ve çıkmaz sokakları. Büro çekmecelerinde, dolaplarda, bavullarda hep gölge vardı. Evlerin, ağaçların, taşların altında ve insanların gözlerinin, gülümsemelerinin ardında da gölge vardı. Ve dünyanın gece tarafında kilometreler boyunca gölge vardı yine.

Sağ dizimin altında bir çapraz halinde duran ten rengi iki yara bandına baktım.

O sabah bir başlangıç yapmıştım.

Kendimi banyoya kilitledikten sonra küveti ılık suyla doldurup, bir jilet çıkarmıştım ortaya.

Romalı bir düşünüre nasıl ölmek istediğini sorduklarında damarlarını ılık bir banyo içinde kesip açacağını söylemişti. Bunun kolay olacağını sanıyordum. Küvete uzanıp bileklerimde çiçeklenen kızıllığın berrak suyun içinde dalga dalga kabarışını izleyerek gelincik rengi köpüklerin altına kayıp uykuya dalacaktım.

Ama iş bunu yapmaya gelince, bileğimin derisi öylesine beyaz ve savunmasız göründü ki gözüme, bir türlü yapamadım. Sanki asıl öldürmek istediğim şey o derinin altında ya da başparmağımın altında atan o ince mavi damarda değil, başka bir yerde, daha derinde, daha gizli ve ulaşması çok daha güç bir yerdeydi.

İki hareket yeterliydi. Bir bilek, sonra öbür bilek. Jileti bir elden ötekine geçirmeyi de sayarsak üç hareket. Sonra küvete girip uzanacaktım.

Ecza dolabının önüne geçtim. Bu işi yaparken aynaya bakarsam bir başkasını, bir kitaptaki ya da oyundaki birini izler gibi olacaktım.

Ama aynadaki insan felce uğramıştı ve hiçbir şey yapamayacak kadar budalaydı.

Sonra, belki de alıştırma niyetine biraz kan akıtmam gerektiğini düşündüm. Küvetin kenarına oturup sağ ayak bileğimi sol dizimin üzerine koydum. Ardın-

dan jileti tutan sağ elimi kaldırdım ve kendi ağırlığıyla giyotin gibi düşecek şekilde, bacağımın ön tarafının üzerine bırakıverdim.

Hiçbir şey duymadım. Sonra küçük, derin bir ürpertiyle birlikte parlak kırmızı bir çizgi, kesiğin ağzında kabarıverdi. Kan meyve gibi kopkoyu toplanıyor ve bileğinden aşağı, siyah rugan ayakkabımın içine akıyordu.

O zaman küvete girmeyi düşündüm. Ama sonra sabahın büyük bir bölümünü oyalanarak geçirmiş olduğumu ve belki de her şey bitmeden annemin eve gelip beni bulabileceğini farkettim.

Bu durumda yarayı bantla örtüp jiletlerimi toparladım ve Boston'a giden 11:30 otobüsünü yakaladım.

«Üzgünüm yavrum, Deer Island Cezaevine giden metro yok. Orası bir ada üzerinde.»

«Hayır, ada üzerinde değil. Eskiden öyleydi, ama suyu molozlarla doldurdular. Şimdi karaya bağlanmış durumda.»

«Metro yok.»

«Oraya gitmem gerek.»

«Hey!» Gişedeki şişman adam parmaklıkların ardından bana baktı. «Ağlama bakayım. Orada kimin var şekerim, bir akraban mı?»

Scollay Alanı'nın altındaki bağırsaksı tünellerde gümbürtüyle gidip gelen trenlere yetişmeye çalışan telaşlı insanlar yapay bir şekilde aydınlatılmış karanlıkta beni itip kakarak yanımdan geçiyorlardı. Yaşların büzülen gözpınarlarımdan fışkırmaya başladığını hissediyordum.

«Babam var.»

Şişman adam kulübesinin duvarındaki bir şemaya baktı. «Şöyle yaparsın,» dedi. «Şuradaki hattan metroya binip Orient Heights'da inersin, sonra üzerinde The

Point yazan otobüse atlarsın.» Yüzü sevinçle ışıldadı. «O otobüs seni cezaevinin kapısına kadar götürür.»

«Hey, sen!» Mavi üniformalı bir genç kulübeden el salladı.

Ben de el sallayıp yürümeye devam ettim.

«Hey, sen!»

Durdum. Issız kumların ortasında yuvarlak bir oturma odası gibi tünemiş kulübeye doğru ağır ağır yürüdüm.

«Hey, daha ileri gidemezsin. Orası cezaevi arazisi, girmek yasak.»

«Kumsal boyunca her yere gidilebilir sanıyordum,» dedim. «Gelgit sınırını aşmadığın sürece.»

Genç bir an düşündü.

Sonra, «Bu kumsalda olmaz,» dedi.

Aydınlık, hoş bir yüzü vardı.

«Güzel bir yeriniz var,» dedim. «Küçük bir ev gibi.»

Odaya; örgü halıya, basma perdelere bir göz attı. Gülümsedi.

«Kahve cezvemiz bile var.»

«Eskiden bu yörede otururdum.»

«Şaka etme. Ben de bu kasabada doğup büyüdüm.»

Bakışlarımı kumsaldan geçirip otoparka ve sürgülü kapıya, oradan da bir zamanların adasına uzanan, iki yandan okyanusun kucakladığı, dar yola çevirdim.

Cezaevinin kırmızı tuğla binaları bir kıyı üniversitesinin binaları gibi dost görünümlüydü. Sol taraftaki yeşil tepeciğin üzerinde kımıldayan minik beyaz benekler ve daha büyükçe pembe benekler çarptı gözüme. Nöbetçiye bunların ne olduğunu sorduğumda, «Domuz ve tavuk onlar,» dedi.

Şu eski kasabada yaşamımı sürdürecek sağduyuya sahip olsaydım belki de okul sıralarında bu cezaevi nö-

betçisine rastlayıp onunla evlenmiş ve şimdiye dek bir yığın çocuk doğurmuş olacaktım. Hoş olurdu bu, deniz kenarında bir sürü çocuk, domuz ve tavukla, büyükannemin çamaşır elbisesi dediği giysiler içinde, parlak muşambalı bir mutfakta tombul kollarımla oturup cezveler dolusu kahve içerdim o zaman.

«Bu cezaevine nasıl girilir?»

«İzin kâğıdıyla.»

«Öyle değil, buraya nasıl kapatılır insan?»

«Haa,» diye güldü bekçi. «Araba çalarsın, dükkân soyarsın.»

«Hiç katil var mı burada?»

«Hayır. Katiller büyük bir devlet cezaevine gider.»

«Peki başka kimler var içeride?»

«Kışın ilk günü Boston'un pişkin serserileri gelir. Tuğlayla cam kırıp yakalanırlar ve kışı soğuktan uzak, televizyon seyredip bol yemek yiyerek, hafta sonları basketbol oynayarak geçirirler.»

«İyi iş doğrusu.»

«Hoşuna giderse öyle,» dedi nöbetçi.

Veda edip yola düzüldüm. Omzumun üzerinden yalnız bir kez baktım arkama. Nöbetçi hâlâ gözcü kulübesinin kapısında duruyordu. Arkama baktığım zaman kolumu kaldırıp beni selamladı.

Üzerine oturduğum kütük kurşun gibi ağır ve katran kokuluydu. Egemen bir tepeye kurulmuş su kulesinin sağlam yapılı, gri silindiri altındaki kum seti denize doğru kıvrılarak uzanıyordu. Deniz yükseldiğinde set tümüyle sular altında kalırdı.

Bu kum setini iyi anımsıyordum. İç kıvrımının kancası içinde kumsalın başka hiçbir yerinde bulunmayan bir cins deniz kabuğu barındırırdı.

Bu kabuk kalın, kaygan ve başparmağın üst boğumu büyüklüğündeydi. Genellikle beyaz, ama bazan

pembe ya da şeftali rengi olurdu. Bir cins gösterişsiz deniz minaresine benzerdi.

«Anne, o kız hâlâ orada oturuyor.»

Gözlerimi tembel tembel kaldırdım. Kırmızı bir şort ve kırmızı beyaz minik puanlı, boyundan askılı, sırtı açık bir bluz giymiş, kuş gözlü, sıska bir kadının kumlara belenmiş küçük bir çocuğu kıyıdan içeri doğru sürüklediğini gördüm.

Bu kumsalın yazlığa gelenler tarafından kuşatılacağı hiç aklıma gelmemişti doğrusu. Buradan uzak kaldığım on yıl boyunca mavi, pembe ve uçuk yeşil renkte gösterişli kulübeler, Point'in dümdüz kumları üzerinde yavan mantarlar gibi bitivermiş ve gümüş renkli uçaklarla puro biçimindeki keşif balonlarının yerini körfezin öbür tarafındaki hava limanından telaşlı bir gümbürtüyle kalkıp damları sıyırırcasına uçan jetler almıştı.

Etek ve topuklu ayakkabı giymiş tek kız bendim kumsalda. Buraya geldikten bir süre sonra rugan ayakkabılarımı çıkarmıştım, çünkü fena halde kuma batıyorlardı. Ben öldükten sonra o gümüşsü kütüğün üzerinde, bir ruh pusulası gibi denize dönük kalacaklarını düşünmek hoşuma gidiyordu.

Çantamdaki jilet kutusuna dokundum.

Sonra ne kadar budala olduğumu düşündüm. Jiletler yanımdaydı, ama ılık su dolu küvet yoktu.

Bir oda kiralamak geçti aklımdan. Bütün bu yazlık evlerin arasında bir pansiyon da olmalıydı. Ama hiç eşyam yoktu. Kuşku uyandıracaktı bu. Üstelik pansiyonda kalan öteki insanlar da durup durup banyoyu kullanmak isteyeceklerdi. Biri kapıyı yumruklamadan önce bu işi yapıp küvete girecek zamanı bulamayacaktım.

Martılar kum setinin ucundaki tahta sırıkların üzerinde kedi gibi miyavladılar. Sonra kül rengi ceketle-

riyle birer birer kanat çırpıp havalandılar ve başımın çevresinde çığlık çığlığa dolandılar.

«Bakın bayan, burada oturmasanız iyi olur, deniz yükseliyor.»

Küçük oğlan bir metre kadar ötemde çömelmişti. Yuvarlak, mor bir taş alıp suya fırlattı. Su, yankılanan bir plof sesiyle yuttu onu. Oğlan çevresindeki çakılları karıştırdı. Kuru taşların bozuk para gibi şıngırtıyla birbirine çarptığını duydum.

Suyun donuk yeşil yüzeyinde bir taş kaydırdı. Taş gözden yitene dek yedi kez sekti.

«Neden eve gitmiyorsun?» diye sordum.

Oğlan daha ağır bir taş sektirdi. Taş ikinci sıçramadan sonra suya gömüldü.

«İstemiyorum.»

«Annen seni arıyor.»

«Aramıyor.» Sesi kaygılıydı.

«Eğer eve gidersen sana şeker veririm.»

Oğlan yanıma yaklaştı. «Nasıl şeker?»

Ama daha çantama bakmadan biliyordum ki fıstık kabuklarından başka verecek şeyim yoktu.

«Sana şeker alman için para vereyim.»

«Ar-thur!»

Gerçekten de bir kadın bata çıka kum setine çıkmaya çalışıyor ve kuşkusuz kendi kendine sövüp sayıyordu. Çünkü açık ve kesin seslenişlerinin arasında da kımıldayıp duruyordu dudakları.

«Ar-thur!»

Denizin yoğunlaşan alacakaranlığında bizi daha iyi görmesini sağlayacakmış gibi elini gözlerine siper etmişti.

Annesinin çekişi arttıkça oğlanın ilgisinin azaldığını seziyordum. Beni tanımıyormuş gibi davranmaya başladı. Bir şey ararcasına birkaç taşı ayağıyla dür-

tükleyip uzaklaştı.

Ürperdim.

Çıplak ayaklarımın altında taşlar yamrı yumru ve soğuktu. Kumsaldaki siyah ayakkabıları özlemle düşündüm. Bir dalga bir el gibi geri çekildi, sonra ilerleyip ayağıma dokundu.

Islaklık denizin tabanından, kör beyaz balıkların kendi ışıklarıyla o kutup soğuğu içinde dolaştıkları yerlerden geliyor gibiydi. Orada köpekbalığı dişlerinin ve balinaların kulak kemiklerinin mezar taşları gibi etrafa saçılmış durduklarını görür gibiydim.

Sanki deniz benim yerime karar verebilecekmiş gibi bekledim.

Beyaz köpüklü ağzıyla ikinci bir dalga ayaklarımın üzerine yığıldı. Soğuk, ölümcül bir sancıyla kavradı bileklerimi.

Bedenim böyle bir ölümden korkakça irkildi.

Çantamı alıp soğuk taşların üzerinden geriye, leylak rengi ışıkta ayakkabılarımın nöbet tuttuğu yere doğru yürüdüm.

13

«Onu kesinlikle annesi öldürdü.»

Jody'nin tanışmamı istemiş olduğu gencin ağzına baktım. Dudakları dolgun ve pembeydi. Beyaza çalan sarı ipek saçları bir bebek yüzünü çevreliyordu. Adı Cal'di. Bir şeyin kısaltılmışı olmalıydı bu, ama California'nın dışında neyin kısaltılmışı olabileceğini düşünemiyordum.

«Onun öldürdüğünden nasıl emin olabilirsin?» dedim.

Cal'ın çok zeki olduğu söyleniyordu. Jody telefonda sevimli bir genç olduğunu ve ondan hoşlanacağımı söylemişti. Acaba eski ben olsaydım ondan hoşlanır mıydım diye düşündüm.

Bunu bilmek olanaksızdı.

«Çünkü önce Hayır hayır hayır diyor, sonra Evet diyor.»

«Ama sonra yine Hayır hayır diyor.»

Lynn'in ötesindeki bataklıkların bir ucundaki çamurlu bir kumsalda, turuncu yeşil çizgili bir havlunun üzerine Cal'le yanyana uzanmıştık. Jody'yle sözlüsü Mark yüzüyorlardı. Cal yüzmek istememiş, konuşmak istemişti ve biz de bir oyunu tartışıyorduk. Oyunda genç bir adam babasının kötü kadınlarla ilişkileri sonucu bir beyin hastalığına yakalandığını anlıyor, sonunda sürekli erimekte olan beyni hepten iflas ediyor ve annesi onu öldürüp öldürmemek konusunda kararsızlığa düşüyordu.

Annemin Jody'ye telefon edip beni gezmeye götürmesi için yalvarmış olmasından kuşkulanıyordum. Böylece bütün gün odamda kepenkleri indirip oturmayacaktım. Önce gitmek istemedim; Jody'nin bendeki değişikliği farkedeceğini çünkü kafamın içinde bir beyin olmadığını görmemek için insanın kör olması gerektiği-

ni düşünüyordum.

Ama arabayla önce kuzeye sonra da doğuya doğru yaptığımız yolculuk boyunca Jody gülmüş, şakalaşmış, havadan sudan konuşmuş ve benim yalnızca, «Hay Allah,» «Deme», ya da «Olur şey değil» dememe aldırmaz görünmüştü.

Plajdaki halkın kullanımına açık ızgaralarda sosis kızarttık. Ve ben Jody'yi, Mark'i ve Cal'i büyük bir dikkatle izleyerek, sosisimi korktuğum gibi yakmadan, ateşe düşürmeden tam kıvamında kızartmayı başardım. Sonra, kimsenin bakmadığı bir anda onu kuma gömüverdim.

Yemekten sonra Jody'yle Mark elele denize koştular. Ben gözlerimi gökyüzüne dikmiş sırtüstü yatarken Cal durmaksızın şu oyundan sözediyordu.

Bu oyunu anımsayışımın tek nedeni, içinde bir delinin oluşuydu. Delilerle ilgili okuduğum her şey kafama kazılıyor, bunun dışındaki her şey uçup gidiyordu.

Cal, «Ama önemli olan Evet demesi,» dedi. «Sonunda yine o Evet'e dönecek.»

Başımı kaldırıp gözlerimi kısarak parlak mavi bir tabak gibi uzanan denize baktım - kirli kenarlı parlak mavi bir tabak. Taşlı kıyıdan bir mil kadar uzakta iri, yuvarlak, gri bir kaya, bir yumurtanın tepesi gibi sudan dışarı uzatmıştı kafasını.

«Sahi, neyle öldürecekti onu? Unutmuşum.»

Unutmamıştım. Çok iyi anımsıyordum, ama Cal'in ne diyeceğini duymak istiyordum.

«Morfin tozuyla.»

«Acaba Amerika'da var mıdır bu tozdan?»

Cal bir an düşündü. Sonra, «Sanmam,» dedi.

«Çok modası geçmiş bir şeye benziyor.»

Yuvarlanıp karınüstü döndüm ve gözlerimi kısıp öbür tarafa, Lynn yönündeki manzaraya baktım. Izgaralardaki ateşten ve yolun üzerindeki sıcaklıktan cam-

sı bir buğu dalga dalga yükseliyordu. Buğunun gerisinde, saydam bir su perdesinden bakar gibi, benzin depoları, fabrika bacaları, sondaj kuleleri ve köprülerden oluşan bulanık ufuk çizgisini seçebiliyordum.

Yine sırtüstü döndüm ve gündelik bir şey sorar gibi, «Kendini öldürecek olsan nasıl yapardın bunu?» diye sordum.

Cal keyiflenmişe benziyordu. «Bunu sık sık düşünürüm,» dedi. «Tabancayla beynimi dağıtırdım.»

Düşkırıklığına uğramıştım. Tam erkeklere göreydi bunu tabancayla yapmak. Doğrusu ya, elime bir tabanca geçmesi olasılığı hiç de büyük değildi. Geçse bile nereme nişan almam gerektiği konusunda hiçbir fikrim yoktu.

Gazetelerde, kendilerini vurmaya kalkışıp da yalnızca önemli bir siniri zedeleyip felç olan, ya da yüzlerini parçalayıp da cerrahlar ve mucizeler yardımıyla ölümden kurtulan insanlarla ilgili haberler okurdum hep.

Tabancanın risklerini göze almak kolay değildi.

«Ne cins bir tabanca?»

«Babamın av tüfeği. Hep dolu bulundurur. Tek yapacağım şey bir gün çalışma odasına girmek ve,» Parmağını şakağına dayayıp yüzünü komik bir biçimde buruşturdu, «trink!» Açık gri gözlerini kocaman açıp bana baktı.

Laf olsun diye, «Baban Boston'a yakın mı oturur?» dedim.

«I-ıh, Clacton - on - Sea'de oturur. İngilizdir.»

Jody'yle Mark elele koşarak geldiler. Üzerlerinden sular akıyor ve iki sokulgan köpek yavrusu gibi silkinerek çevrelerine damlacıklar saçıyorlardı. Çok kalabalık olacağımızı hissettim ve ayağa kalkarak yalandan esnedim.

«Biraz yüzsem fena olmayacak.»

Jody, Mark ve Cal'le birlikte olmak, bir piyanonun

telleri üzerine konan ağır bir tahta gibi sinirlerimi ezmeye başlamıştı. Her an kontrolumu yitirip nasıl hiçbir şey okuyamadığımı, yazamadığımı ve herhalde bitkinlikten ölmeden bir ay boyunca uyanık kalan tek insan olduğumu söyleyip saçmalamaktan korkuyordum.

Izgaralardan ve güneşe doymuş yoldan yükselen dumana benzer bir duman tütüyor gibiydi sinirlerimden. Bütün görünüm —kumsal, burun, deniz ve kaya— gözlerimin önünde sahne gerisindeki bez perde gibi ürperiyordu.

Gökyüzünün yapay, aptal mavisi uzayın hangi noktasında siyaha dönüşüyordu acaba?

«Sen de yüzsene Cal.»

Jody şakadan hafifçe itti Cal'i.

«Ayyy.» Cal yüzünü havluya gömdü. «Çok soğuk.»

Suya doğru yürümeye başladım.

Öğle vaktinin gölgesiz ışığında su dostça karşılar gibiydi beni.

Boğulmanın en yumuşak, yanmanınsa en kötü ölüm şekli olduğunu düşündüm. Buddy Willard, bana gösterdiği kavanoz içindeki bebeklerin bir kısmının solungaçları olduğunu söylemişti. Tıpkı balık gibi oldukları bir evreden geçiyorlardı.

Şeker kâğıtları, portakal kabukları ve yosunlarla yüklü, ufak, çöplü bir dalga ayaklarımı örttü.

Arkamda, kumun üzerinde tok sesler duydum ve Cal yanıma geldi.

«Haydi şuradaki kayaya yüzelim.» Parmağımla gösterdim kayayı.

«Deli misin? Bir mil uzakta o.»

«Ya sen nesin?» dedim, «Ödlek mi?»

Cal beni dirseğimden tutup suya sürükledi. Su belimize yükseldiğinde beni dibe itiverdi. Suları sıçratarak su yüzüne çıktım. Gözlerim tuzdan yanıyordu. Dipte su bir kuvars külçesi gibi yarı saydam ve yeşildi.

Yüzümü kayaya verip kurbağalama yüzmeye baş-

ladım. Cal ağır ağır kulaç atıyordu. Bir süre sonra kafasını kaldırıp hafif hareketlerle olduğu yerde durdu.

«Benden paso.» Soluk soluğa kalmıştı.

«Pekâlâ. Sen geri dön.»

Geriye dönmeye gücüm kalmayana kadar açılmayı düşünüyordum. Yüzmeye devam ettikçe kalbimin atışları boğuk bir motor sesi gibi uğulduyordu kulaklarımda.

Va-rım Va-rım Va-rım.

O sabah kendimi asmaya kalkışmıştım.

Annem işe gider gitmez onun sarı sabahlığının ipek kordonunu çıkarmış ve yatak odasının kehribar rengi gölgeliğinde kordona kendi üzerinde aşağıya yukarıya kayan bir düğüm atmıştım. Bunu yapmak çok zamanımı almıştı, çünkü düğüm atmayı pek beceremezdim ve doğru dürüst bir düğümün nasıl atılacağı konusunda hiçbir fikrim yoktu.

Sonra kordonu tutturabileceğim bir yer aramıştım çevrede.

Bütün sorun, evimizin tavanının bu işe uygun olmayışıydı. Tavanlar alçaktı ve beyaz plastik boyayla dümdüz boyanmışlardı. Görünürde ne bir tahta kalas, ne de avize kancası gibi bir şey vardı. Büyükannemin önce bizimle, sonra da Libby teyzemle oturmak üzere satmış olduğu evi özlemle düşündüm.

Büyükannemin evi on dokuzuncu yüzyıl stilinde yapılmış, zarif bir evdi. Yüksek tavanlı odaları, dayanıklı şamdan rafları, içlerinde sağlam rayların bulunduğu yüksek dolapları ve kimsenin hiçbir zaman gitmediği, bavullar, papağan kafesleri, terzi mankenleriyle dolu ve tavanında bir geminin keresteleri kadar kalın kirişler olan bir tavanarası vardı.

Ama o eski bir evdi. Büyükannem de satmıştı onu. Öyle bir evi olan başka hiç kimseyi de tanımıyordum.

Boynumdan sarı bir kedi kuyruğu gibi sallanan ipek kordonla çevrede gittikçe umudumu yitirerek dolanıp onu tutturacak bir yer bulamayınca annemin yatağına oturup ipi çekerek ilmiği sıkmaya çalıştım.

Ama her defasında, ipi kulaklarım uğuldayıp yüzüme kan hücum edene kadar çektiğim zaman ellerim güçsüzleşip ipi bırakıyor, ben de yeniden normale dönüyordum.

O zaman anladım ki bedenimin, kendimi kurtarmak için, en can alıcı saniyede ellerimin gücünü kesmek gibi bir yığın ufak hilesi var. Oysa bütün karar bana ait olsa, bir an meselesiydi ölmem.

Kafamda akıl namına ne kalmışsa onu kullanarak bedenimi tuzağa düşürmem gerekiyordu. Yoksa beni elli yıl boyunca o ahmak kafesinde hiçbir anlamı olmayan bir yaşama mahkûm edecekti. Ve annem dilini ne kadar tutarsa tutsun, aklımı yitirdiğimi herkes ergeç anlıyacak ve annemi, tedavi edileceğim bir tımarhaneye kapatılmam gerektiğine inandıracaklardı.

Ama benim hastalığımın tedavisi yoktu.

Kitapçıdan ruhsal bozukluklarla ilgili birkaç kitap almış ve kendi belirtilerimi kitaplardaki belirtilerle karşılaştırmıştım. Kuşkusuz benim belirtilerim en umutsuz vak'aların belirtileri arasında yer alıyordu.

Skandal gazetelerinin dışında okuyabildiğim tek şey bu ruhsal bozukluklarla ilgili kitaplardı. Sanki durumumu uygun bir biçimde sona erdirebilmem için gerekli tüm bilgileri almama yetecek kadar ince bir aralık bırakılmıştı.

Asma fiyaskosundan sonra belki de bu işten vazgeçip kendimi doktorlara teslim etmemin daha iyi olacağını düşündüm. Ama sonra Doktor Gordon'u ve onun özel şok makinesini anımsadım. Bir kez içeri kapatılırsam o makineyi sürekli kullanabilirlerdi üstümde.

Sonra, annemin, erkek kardeşimin ve arkadaşlarımın iyileşeceğimi umut ederek nasıl her gün beni gör-

meye geleceklerini düşündüm. Derken ziyaretler seyrekleşecek ve hepsi umudunu yitirecekti. Yaşlanacaklardı. Beni unutacaklardı.

Üstelik yoksullaşacaklardı da.

Önce en iyi şekilde bakılmamı isteyecekler ve bütün paralarını Doktor Gordon'unki gibi özel bir kliniğe yatıracaklardı. Sonunda, paraları tükendiği zaman, benim gibi yüzlerce insanın aynı kafese kapatıldığı bir devlet hastanesine aktarılacaktım.

Durumu ne denli umutsuzsa, o denli uzak köşelere gizlerler insanı.

Cal geriye dönmüş, kıyıya doğru yüzüyordu.

Boynuna kadar gelen sudan kendini yavaşça dışarı çekişini izledim. Hakî renkli kumlarla kıyıdaki ufak dalgalar üzerinde bedeni bir an beyaz bir kurt gibi ikiye bölündü. Sonra yeşilden çıkıp tümüyle hakînin üzerinde sürünmeye başladı ve gökle deniz arasında kıvranan ya da tembelce dinlenen düzinelerce kurdun arasında kaybolup gitti.

Ellerimle ayaklarımı suyun içinde çırpmaya devam ettim. Yumurta biçimli kaya, Cal'le birlikte kıyıdan ona baktığımız zamankinden daha yakın görünmüyordu.

Sonra kayaya kadar yüzmenin hiçbir anlamı olmadığını düşündüm. Çünkü ona ulaşırsam bedenim bunu fırsat bilip dışarı tırmanacak ve güneşte uzanıp geri dönmek için güç toplayacaktı.

Yapacak tek şey hemen oracıkta boğulmaktı.

O zaman durdum.

Ellerimi göğüs hizasına getirip başımı öne eğdim ve ellerimle suyu iki yana iterek daldım. Su kulaklarıma ve kalbime basınç yapıyordu. Kendimi aşağıya doğru ittim. Ama nerede olduğumu anlayana kadar su beni yukarıya, güneşe doğru fırlatıvermişti bile. Dünya ma-

vi, yeşil, sarı renklerde yarı değerli taşlar gibi parıldıyordu çevremde.

Gözlerimdeki suyu sildim.

Zorlu bir denemeden sonra olduğu gibi soluk soluğa kalmıştım, ama hiç çaba harcamadan suyun yüzünde duruyordum.

Bir daha, bir daha daldım. Ama her defasında mantar gibi yukarı fırladım.

Suyun üzerinde bir can simidi rahatlığıyla duran gri kaya, benimle eğleniyor gibiydi.

Yenildiğim zamanı bilirdim.

Geri döndüm.

Servis arabasını koridor boyunca sürerken çiçekler parlak, bilgili çocuklar gibi başlarını sallıyorlardı.

Adaçayı yeşili gönüllü üniformamın içinde kendimi beyaz üniformalı doktor ve hemşirelerden ve hatta kirli su dolu kovaları ve paspaslarıyla tek söz söylemeden yanımdan geçen kahverengi üniformalı temizlikçi kadınlardan farklı, gereksiz ve budala hissediyordum.

Eğer küçük de olsa bir ücret alıyor olsaydım, hiç değilse yaptığıma doğru dürüst bir iş gözüyle bakabilirdim, ama bütün sabah oraya buraya dergi, çiçek ve şeker dağıtmamın karşılığı yalnızca bedava bir öğle yemeğiydi.

Annemin dediğine göre, insanın kendisi hakkında çok fazla düşünmesinin ilacı, kendinden daha kötü durumda olan birine yardım etmekti. Onun için Teresa benim gönüllü olarak bizim yörenin hastanesinde çalışmamı sağlamıştı. Bu hastanede gönüllü olarak çalışmak zordu, çünkü Gençler Kulübünün bütün kadınları buna hevesleniyorlardı, ama şansıma bunların çoğu tatile gitmişti.

Bütün umudum beni en korkunç vak'aların bulunduğu bir koğuşa göndermeleri ve o hastaların, donuk,

suskun yüzümün gerisindeki iyi niyeti okuyup bana minnet duymalarıydı. Ama bizim kiliseye üye hanımlardan biri olan gönüllülerin başı, bana bir bakış fırlattı ve «Doğum koğuşundasın,» dedi.

Bu durumda asansörle üç kat çıkıp doğum koğuşuna geldim ve geldiğimi başhemşireye bildirdim. O da bana çiçeklerle yüklü servis arabasını verdi. Doğru odalara doğru vazoları götürüp doğru yatakların başucuna koymam gerekiyordu.

Ama daha birinci odanın kapısına gelmeden çiçeklerden büyük bir kısmının solmuş ve kenarlarının kararmış olduğunu gördüm. Henüz doğum yapmış bir kadın için önüne koca bir buket solmuş çiçeğin boca edildiğini görmek oldukça moral bozucu bir şey olmalıydı. Onun için servis arabasını koridorun bir girintisinde bulunan lavaboya götürüp solmuş çiçekleri ayıklamaya başladım.

Sonra, solmakta olan çiçekleri de ayıkladım.

Görünürde hiç çöp sepeti yoktu. Ben de çiçekleri buruşturup dertop ederek derin, beyaz lavaboya bıraktım. Lavabo bir mezartaşı soğukluğundaydı. Gülümsedim. Ölüleri de hastane morgunda böyle yatırıyorlardı herhalde. Benim bu küçük hareketim kendi çapında, doktorların ve hemşirelerin daha büyük hareketini yankılar gibiydi.

Birinci odanın kapısını ardına kadar açıp servis arabamı sürükleyerek içeri yürüdüm. Birkaç hemşire yerlerinden sıçradı ve gözüme belli belirsiz raflar ve ecza dolapları çarptı.

Hemşirelerden biri sertçe, «Ne istiyorsun?» diye sordu. Hiçbirini ötekilerinden ayırd edemiyordum, hepsi tıpkı birbirine benziyordu.

«Çiçekleri dağıtıyorum.»

Benimle konuşan hemşire bir elini omzuma koyup beni odadan çıkardı. Serbest eliyle de ustaca servis arabasını sürüyordu. O odanın yanındaki odanın kapı-

sını itip başıyla içerisini işaret etti. Sonra gözden kayboldu.

Uzaktan kıkırdamalar duyuluyordu. Bir kapı kapandı ve sesler kesildi.

Odada altı yatak, her yatakta da bir kadın vardı. Kadınların hepsi yataklarında oturmuşlar ya örgü örüyor, ya dergi karıştırıyor, ya da saçlarını bigudiyle sarıyor ve bir papağan evindeki papağanlar gibi durmadan çene çalıyorlardı.

Bense onların uykuda ya da sessiz ve solgun bir halde uzanmış yatıyor olacaklarını sanmıştım. O zaman ayaklarımın ucuna basarak rahatça dolaşacak ve yatak numaralarıyla vazoların üzerindeki etiketlere yazılmış numaraları eşleştirmeye çalışacaktım. Oysa şimdi, daha kendimi toparlamaya fırsat bulamadan, sivri, üçgen yüzlü, canlı, gösterişli bir sarışın beni başıyla yanına çağırmıştı bile.

Arabayı odanın ortasında bırakıp ona doğru yürüdüm, ama sabırsız bir işaretinden arabayı da getirmemi istediğini anladım.

Yardımsever bir gülümsemeyle arabayı yatağının yanına doğru sürdüm.

«Hey, benim hezaren çiçeklerim nerede?» Koğuşun öbür ucundaki iri, pörsük vücutlu bir kadın kartal gibi bakışlarıyla tırmaladı beni.

Sivri yüzlü sarışın arabaya eğildi. «İşte benim sarı güllerim,» dedi, «ama hepsi birtakım iğrenç irislerle karışmış.»

İlk iki kadının sesine başka sesler de katıldı. Hepsi ters, bağırgan ve yakınma doluydu.

Bir demet solmuş hezaren çiçeğini lavaboya attığımı ve soluk çiçeklerini ayıkladığım bazı vazoların çok cılız kaldığını, bu yüzden birkaç buketi birleştirip vazoları doldurduğumu anlatmak için ağzımı açmak üzereydim ki, kapı açıldı ve gürültünün nedenini anlamak için bir hemşire girdi içeri.

«Dinle hemşire, Lany'nin dün akşam getirdiği koca bir demet hezarenim olacaktı.»

«Benim sarı güllerimi berbat etmiş.»

Yeşil üniformamın düğmelerini koşarken açıp onu da soluk çiçekleri attığım lavabonun önünden geçerken oraya tıkıştırdım. Sonra yan taraftaki ıssız merdivenleri ikişer ikişer inip hiç kimseyle karşılaşmadan kendimi caddeye attım.

«Mezarlık ne tarafta?»

Siyah deri ceketli İtalyan durdu ve beyaz Metodist Kilisesinin arkasındaki yolun ilerisini gösterdi. Metodist Kilisesini anımsıyordum. Babam ölüp de bir başka yere taşınıp Protestan olmadan önce, yani yaşamımın ilk dokuz yılı boyunca Metodisttim.

Annem Metodist olmadan önce Katolikmiş. Büyükannem, büyük babam ve Libby Teyzem hâlâ Katoliktiler. Libby Teyzem annemle aynı zamanda Katolik Kilisesinden ayrılmış, ama sonra Katolik bir İtalyan'la evlenip geri dönmüştü.

Son zamanlarda ben de Katolik kilisesine girmeyi düşünmüştüm. Katoliklere göre kendini öldürmenin korkunç bir günah olduğunu biliyordum. Ama eğer böyleyse, beni bundan vazgeçirmek için iyi bir yöntemleri olabilirdi.

Kuşkusuz, ölümden sonraki yaşama, bakirelerin doğum yapmasına, Engizisyona ya da o küçük, maymun suratlı Papa'nın yanılmazlığına falan inandığım yoktu. Ama bunu rahibe belli etmeyebilirdim. Yalnızca günahımı vurgulardım ve o da benim tövbekâr olmama yardım ederdi.

Tek sorun, insanın tüm yaşamının sırf kiliseden ibaret olmayışıydı. Bu kilise Katolik kilisesi de olsa durum değişmiyordu. İnsan ne kadar diz çöküp dua etse, bir yerde yine üç öğün yemek yemek, bir işte çalışmak

ve yaşamını dünyada sürdürmek zorundaydı.

Ne kadar zaman Katolik olduktan sonra rahibe olunabileceğini sormuştum anneme. Bunu nasıl yapabileceğimi en iyi o bilir diye düşünmüştüm.

Annem gülmüştü bana. «Öyle senin gibi herhangi birini pat diye alırlar mı sanıyorsun?» demişti. «Bütün o ilmihalleri, amentüleri baştan sona ezbere bilmen ve inanman gerek. Senin gibi aklı başında bir kıza hiç yakıştıramadım doğrusu!»

Ama ben hâlâ Boston'da bir papaza gitme düşleri kuruyordum. Boston'da olmalıydı, çünkü kendi kasabamdaki hiçbir papazın kendimi öldürmeyi düşünmüş olduğumu bilmesini istemiyordum. Papazlar müthiş dedikoducu olurlardı.

Siyahlara bürünüp ölü gibi bembeyaz bir çehreyle papazın ayaklarına kapanacak ve «Peder, ne olur yardım edin bana,» diyecektim.

Ama bu, insanlar bana hastanedeki o hemşireler gibi garip garip bakmaya başlamadan önceydi.

Katoliklerin deli bir rahibeyi kabul etmeyeceklerinden emindim. Libby Teyzemin kocası bir defasında bir manastırın kontrol için Teresa'ya gönderdiği bir rahibe hakkında bir espri yapmıştı. Bu rahibe sürekli harp notaları ve sürekli «Alleluia!»* diyen bir ses duymaktaydı gaipten. Ancak ısrarla sorulduğunda, sesin Alleluia mı yoksa Arizona mı dediğinden pek emin olamamıştı. Arizona rahibenin doğum yeriydi. Galiba sonunda bir tımarhaneye kapatılmıştı.

Siyah peçemi çeneme kadar indirip dövme demir kapıdan içeri girdim. Babam bu mezarlığa gömüldüğünden beri hiçbirimizin onu ziyarete gitmemiş olması garipti doğrusu. Annem bizim cenazeye gelmemize izin vermemişti, çünkü o zamanlar henüz çocuktuk. Hem hastanede ölmüştü babam. O yüzden mezarlık ve hatta

* Sevinç ifade eden dinsel bir ünlem.

babamın ölümü hep gerçek değilmiş gibi gelmişti bana.

Son zamanlarda, yıllar süren bu ihmali gidermek ve babamın mezarına bakmaya başlamak için büyük bir istek duymaktaydım. Babamın gözdesi ben olmuştum hep, onun için de annemin tutmaya zahmet etmediği yası benim tutmam uygun olurdu.

Eğer babam ölmemiş olsaydı, bana böceklerle ilgili her şeyi öğretebilirdi diye düşündüm. Üniversitedeki uzmanlık dalıydı bu. Bildiği diller olan Almanca, Yunanca ve Latince'yi de öğretebilirdi bana. Belki o zaman ben de Lutheran olurdum. Babam Wisconsin'deyken Lutheran'mış ama New England'da Lutheran'lığın modası geçtiğinden, önce bir süre için inanç ve ilkelerinden vazgeçmiş, sonra da annemin dediğine göre keskin bir ateist olmuştu.

Mezarlık düşkırıklığına uğratmıştı beni. Kentin dış mahallelerinde, alçak arazi üzerine yayılmış bir çöp yığını gibiydi. Çakıllı patikalarda bir aşağı bir yukarı yürürken, uzaklardan durgun tuz bataklıklarının kokusunu duyabiliyordum.

Mezarlığın eski bölümü, yıpranmış düz taşları ve likenlerin aşındırdığı anıtlarıyla yine iyi durumda sayılırdı. Ama az sonra babamın bin dokuz yüz kırklı tarihlerin bulunduğu yeni bölümde gömülü olması gerektiğini düşündüm.

Yeni bölümdeki taşlar kaba ve ucuzdu. Yer yer, toz toprak dolu uzunca bir küvete benzeyen, mermerle çerçevelenmiş mezarlara rastlanıyordu. Plastik çiçeklerle dolu paslı metal kaplar, ölünün göbeğine yakın bir yere konulmuştu.

Griye çalan gökyüzünden ince bir yağmur çiselemeye başladı. İçimin karardığını hissettim.

Babamı hiçbir yerde bulamıyordum.

Alçak, saçaklı bulutlar ufkun deniz tarafına, bataklıkların ve dermeçatma plaj evlerinin gerisine yığılmışlardı. Yağmur damlaları o sabah almış olduğum

siyah yağmurluğu büsbütün karartıyordu. Yapışkan bir nem, yağmurluğu geçip içime işledi.

Tezgâhtar kıza, «Su geçirmez değil mi?» diye sormuştum.

O da, «Hiçbir yağmurluk su geçirmez değildir. Yalnızca yağmura dayanıklıdır,» demişti.

Yağmura dayanıklılığın ne demek olduğunu sorunca da bir şemsiye almamın daha iyi olacağını söylemişti.

Ama şemsiye alacak kadar param yoktu. Boston'a otobüsle gidip gelmeler, fıstık, gazete, ruhsal bozukluklarla ilgili kitaplar ve eskiden yaşadığım kıyı kasabasına yapılan yolculuklar derken New York fonum hemen hemen tükenmiş gibiydi.

Banka hesabımda para kalmayınca bu işi yapmaya karar vermiştim. Ve o sabah son kalan parayı da bu siyah yağmurluğu almak için harcamıştım.

Birden babamın mezartaşını gördüm.

Bir düşkünler evi koğuşunda yeterli yer olmadığı zaman insanlar nasıl sıkış sıkış otururlarsa, babamın mezartaşı da bir başka mezartaşına o denli yakın, onunla sanki kafa kafaya vermiş gibiydi. Taş konserve alabalık gibi benekli pembe mermerdendi. Üzerinde yalnızca babamın adı ve onun altında da minik bir tireyle ayrılmış iki tarih vardı.

Mezarlığın girişindeki bir çalıdan topladığım bir kucak yağmurlu hanımelini taşın dibine yerleştirdim. Sonra dizlerim bükülüverdi ve ıslak çimenin üzerine çöktüm. Neden böyle hüngür hüngür ağladığımı bilmiyordum.

Sonra, babamın ölümüne hiç ağlamamış olduğumu anımsadım.

Annem de ağlamamıştı. Yalnızca gülümsemiş ve ölmesinin onun için ne kadar hayırlı bir şey olduğunu, çünkü yaşasaydı bir yaşam boyu sakat kalacağını ve babamın da buna dayanamayacağını, öyle yaşamaktan-

sa ölmeyi yeğleyeceğini söylemişti.

Yüzümü mermerin pürüzsüz yüzüne dayayıp soğuk, tuzlu yağmurda, yitirdiğim baba için ulurcasına ağladım.

Bu işi nasıl becereceğimi çok iyi biliyordum.

Araba lastikleri çıtırtıyla harekete geçip motor sesi uzaklaşır uzaklaşmaz, yatağımdan atlayıp aceleyle beyaz buluzumu, yeşil, desenli eteğimi ve siyah yağmurluğumu giydim. Yağmurluk hâlâ bir gün öncesinin nemini taşıyordu, ama az sonra bunun önemi kalmayacaktı.

Aşağıya inip yemek masasından uçuk mavi bir zarf aldım ve arkasına güçlükle karaladığım iri harflerle, **Uzun bir yürüyüşe çıkıyorum**, diye yazdım.

Mesajı annemin içeri girer girmez görebileceği bir yere dayadım.

Sonra güldüm.

En önemli şeyi unutmuştum.

Yukarı koşup annemin dolabının içine bir sandalye çektim. Sonra sandalyeye tırmanıp üst raftaki küçük yeşil kasaya uzandım. Kilit o kadar entipüftendi ki madenî kapağı elimle bile çekip açabilirdim, ama her şeyi sakin ve düzenli biçimde yapmak istiyordum.

Annemin yazı masasının sağ üst çekmecesini açıp İrlanda işi parfümlü keten mendillerin altında saklı duran mavi mücevher kutusunu çıkardım. Koyu renkli kadifeye tutturulmuş minik anahtarı çözdüm. Sonra kasayı açıp dolu hap şişesini aldım. Umduğumdan fazla hap vardı içinde.

En az elli taneydi haplar.

Eğer annemin bunları bana her gece birer birer vermesini bekleseydim, yeterli sayıda hapı ancak elli gecede biriktirebilecektim. Ve bu elli gecelik süre içinde okul açılacak, erkek kardeşim Almanya'dan gele-

cek, kısacası çok geç olacaktı.

Anahtarı yeniden mücevher kutusunun içine, bir yığın ucuz zincir ve yüzüğün arasına tutturdum. Kutuyu çekmeceye, mendillerin arasına yerleştirdim, kasayı dolabın rafına koydum, sandalyeyi de halının üzerindeki eski yerine getirip bıraktım.

Sonra aşağıya inip mutfağa girdim. Büyük bir bardağa musluktan su doldurdum. Sonra bardağı ve hap şişesini alıp bodruma indim.

Bodrum pencerelerinin yarıklarından loş bir denizaltı ışığı sızıyordu. Gazocağının arkasındaki duvarda, omuz hizasında karanlık bir oyuk görünüyordu. Bu oyuk geçitin altına doğru uzanıp gözden kayboluyordu. Geçit, bodrum kazıldıktan sonra eve eklenmiş ve bu gizli, toprak dipli tünelin üzerine yapılmıştı.

Çürümeye yüztutmuş birkaç eski şömine kütüğü, deliğin ağzını örtmüştü. Onları biraz geriye çektim. Sonra su bardağını ve hap şişesini kütüklerden birinin düz yüzeyine yanyana koyup kendimi yukarı çekmeye başladım.

Bedenimi oyuğun içine çekmem oldukça uzun sürdü, ama sonunda, birçok denemeden sonra bunu başardım ve karanlığın ağzında bir mağara devi gibi çömelip kaldım.

Toprağın çıplak ayaklarıma dostça, ama soğuk bir dokunuşu vardı. Kimbilir bu toprak parçası güneşi görmeyeli ne kadar olmuştu?

Sonra, ağır, tozlu kütükleri birer birer deliğin ağzına yığdım. Karanlık kadife gibi yoğundu. Bardakla şişeye uzandım ve başımı öne eğerek dizlerimin üzerinde, en uzak duvara doğru dikkatle süründüm.

Örümcek ağları pervane yumuşaklığıyla değiyorlardı yüzüme. Siyah pardesüme kendi gölgem gibi sarınarak hap şişesini açtım ve hapları yudumlar arasında birer birer, hızla yutmaya başladım.

Önce hiçbir şey olmadı ama şişenin dibine yaklaş-

tıkça gözlerimin önünde kırmızılı mavili şimşekler çakmaya başladı. Şişe parmaklarımın arasından kaydı. Yere uzandım.

Sessizlik, yaşamımın çakıllarını, kabuklarını ve tüm darmadağın yıkıntısını çırılçıplak ortaya sererek çekiliyordu. Sonra, gerçekle hayalin sınırında, birden toparlandı ve bir tek kocaman dalga halinde beni uykuya sürükledi.

14

Kapkaranlıktı.

Karanlıktan başka hiçbir şeyi hissedemiyordum. Başım, bir kurdun başı gibi karanlığı duyarak kalktı. Birisi inliyordu. Sonra büyük, ağır bir şey taş bir duvar gibi çarptı yanağıma. İnleme durdu.

Sessizlik dalga dalga geri geldi ve atılan bir taştan sonra karanlık suların eski durgun yüzeyine kavuşması gibi durulup yayıldı.

Serin bir rüzgâr esti. Yerin dibine doğru kazılmış bir tünelin içinde inanılmaz bir hızla götürülüyordum. Sonra rüzgâr durdu. Uzaktan, karşı çıkan, tartışan seslere benzer bir gürültü duyuluyordu. Sonra sesler de kesildi.

Bir keski gözümün önünde ışıktan bir yarık açar gibi oldu. Bir ağız ya da bir yara gibiydi bu. Sonra karanlık yeniden örttü onu. Işığın geldiği yönden öteye dönmeye çabaladım ama kollarımı mumya sargıları gibi sımsıkı kavrayan ellerden kurtulup kımıldayamadım.

Köredici ışıklarla aydınlatılmış bir yeraltı odasında olduğumu ve odanın her nedense kalkmama izin vermeyen insanlarla dolu olduğunu düşünmeye başlamıştım.

Sonra yeni bir keski darbesiyle ışık beynime sıçradı. Ve yoğun, sıcak, yumuşak karanlığın içinden bir çığlık koptu:

«Anne!»

Hava, hafif esintilerle yüzümün üzerinde oynuyordu.

Çevremde, pencereleri açılmış büyük bir odanın varlığını hissediyordum. Başımın altında bir yastık vardı ve bedenim ince çarşafların arasında, ağırlığı

yokmuşcasına yüzüyordu.

Sonra yüzümde dolaşan bir ele benzeyen bir sıcaklık hissettim. Güneşte yatıyor olmalıydım. Gözlerimi açarsam üzerime hastabakacılar gibi eğilen renkler ve şekiller görecektim.

Gözlerimi açtım.

Kapkaranlıktı.

Yanımda soluyan biri vardı.

«Göremiyorum,» dedim.

Karanlığın içinden şen bir ses konuştu: «Dünyada bir sürü kör insan var. Günün birinde iyi bir kör erkekle evlenirsin.»

Keskili adam geri gelmişti.

«Boşuna zahmet etmeyin,» dedim. «Hiç yararı yok.»

«Böyle konuşmamalısın.» Parmaklarıyla sol gözümün üzerindeki kocaman, acıyan şişliği yokladı. Sonra bir şeyi gevşetti ve bir duvarın ortasındaki bir delik gibi tırtıklı bir ışık yanığı belirdi. Yarığın kenarından bir erkek eli uzandı.

«Beni görebiliyor musun?»

«Evet.»

«Başka bir şey görebiliyor musun?»

O zaman anımsadım. «Hiçbir şey göremiyorum.» Yarık daraldı ve kararardı. «Kör oldum ben.»

«Saçma! Kim söyledi sana bunu?»

«Hemşire.»

Adam homurdanmayla karışık güldü. Gözümün sargısını yine yerine yerleştirdikten sonra, «Çok şanslı bir kızsın doğrusu,» dedi. «Gözlerin mükemmel görüyor.»

«Biri seni görmek istiyor.»

Hemşire gülümsedi ve gözden kayboldu.

Annem gülümseyerek yatağın ayakucundan dolanıp yaklaştı. Üzerinde mor renkte araba tekerlekleri olan bir elbise vardı sırtında. Berbat görünüyordu.

Arkasından iri yapılı, uzun boylu bir oğlan geliyordu. Önce kim olduğunu çıkaramadım, çünkü gözüm ancak yarım açılıyordu. Ama sonra erkek kardeşim olduğunu gördüm.

«Beni görmek istediğini söylediler.»

Annem yatağın kenarına ilişip elini bacağımın üzerine koydu. Sitem dolu ve sevecen bir hali vardı. Çekip gitmesini istiyordum.

«Öyle bir şey söylediğimi sanmıyorum.»

«Beni çağırdığını söylediler.» Neredeyse ağlayacaktı. Yüzü buruştu ve soluk bir pelte gibi titredi.

Erkek kardeşim, «Nasılsın?» diye sordu.

Annemin gözünün içine baktım.

«Aynı,» dedim.

«Bir konuğun var.»

«Konuk filan istemiyorum.»

Hemşire aceleyle dışarı çıktı, holde birisiyle fısıldaştı. Sonra geri geldi. «Seni çok görmek istiyor.»

Üzerime giydirmiş oldukları beyaz ipekten, yabancı pijamanın paçalarından çıkan sarı bacaklara baktım. Kımıldadığım zaman içinde hiç kas yokmuşçasına pörsük pörsük sallanıyordu deri. Üzeri kısa ve sık siyah kıllarla kaplıydı.

«Kimmiş peki?»

«Tanıdığın biri.»

«Adı ne?»

«George Bakewell.»

«George Bakewell diye birini tanımıyorum.»

«O seni tanıdığını söylüyor.»

Sonra hemşire dışarı çıktı ve çok tamdık bir genç

içeri girip, «Yatağının kenarına oturabilir miyim?» dedi.

Üzerinde beyaz bir gömlek vardı. Cebinden stetoskobun ucu görünüyordu. Doktor kılığına girmiş bir tanıdığım olsa gerek diye düşündüm.

Biri içeri girerse bacaklarımı örtmeyi tasarlamıştım, ama artık çok geçti. Onları oldukları gibi, çirkin ve iğrenç, dışarıda bıraktım.

«Ben buyum,» diye düşündüm. «Neysem o işte.»

«Beni anımsıyorsun, değil mi Esther?»

Sağlam gözümü kısıp oğlanın yüzüne baktım. Öbür göz henüz açılmamıştı, ama göz doktoru birkaç gün içinde iyileşeceğini söylüyordu.

Oğlan bana hayvanat bahçesinde gördüğü yeni, ilginç bir hayvanmışım gibi bakıyordu. Neredeyse kahkahayı basacaktı.

«Beni anımsıyorsun, değil mi Esther?» Kalın kafalı bir çocukla konuşur gibi ağır ağır konuşuyordu. «Ben George Bakewell'im. Sizin kilisenin üyesiyim. Amherst' de bir ara benim oda arkadaşımla çıkmıştın.»

Oğlanın suratını sanırım o zaman yerli yerine koyabildim. Belleğimin kenarında belli belirsiz dolanan ve bir ad takmaya asla zahmet etmeyeceğim tipte bir surattı.

«Burada ne arıyorsun?»

«Bu hastanede çalışıyorum.»

Bu George Bakewell nasıl böyle kaşla göz arasında doktor olabilmişti acaba? Üstelik beni de doğru dürüst tanımıyordu. Kendini öldürecek kadar kaçık bir kızı neye benzediğini görmek istemişti yalnızca.

Yüzümü duvara çevirdim.

«Defol», dedim. «Defol ve bir daha gelme.»

«Aynaya bakmak istiyorum.»

Hemşire çekmeceleri birbiri ardından açıp anne-

min almış olduğu yeni iç çamaşırlarını, buluzları, etekleri ve pijamaları siyah rugan çantaya tıkıştırırken bir şarkı mırıldanıyordu.

«Neden aynaya baktırmıyorsunuz?»

Beni gri beyaz çizgili, yatak kılıfına benzer bir kılıfa sarıp, parlak kırmızı, geniş bir kemer takmışlardı belime. Bir koltuğa dimdik oturtmuşlardı.

«Neden baktırmıyorsunuz?»

«Çünkü bakmasan daha iyi olur.» Hemşire çantanın kapağını çıt diye kapattı.

«Neden?»

«Çünkü pek hoş bir görünümün yok.»

«Ne olur bir bakayım.»

Hemşire içini çekti ve yazı masasının üst çekmecesini açtı. Masanın tahtasıyla aynı tahtadan çerçevesi olan büyük bir ayna çıkarıp bana verdi.

Önce pek bir şey anlayamadım. Bu bir ayna değil bir resimdi.

Resimdeki insanın erkek mi kadın mı olduğu belli değildi, çünkü kafası kazınmıştı ve saçlar her taraftan tavuk tüyleri gibi diken diken fışkırmıştı. Yüzünün bir yanında mor ve şekilsiz bir şişlik vardı. Şişliğin kenarları önce yeşile, sonra da solgun bir sarıya dönüşüyordu. Soluk bir kahverengiye alan ağzın iki köşesinde gül renkli birer yara vardı.

Yüzün en şaşırtıcı yanı, parlak renklerin olağanüstü bir karışımını sergilemesiydi.

Gülümsedim.

Aynadaki ağız bir sırıtışla yayıldı.

Şangırtıdan bir dakika sonra başka bir hemşire koştu içeri. Bir kırık aynaya bir de bana, kör, beyaz parçaların üzerinde duruşuma baktı. Sonra genç hemşireyi ite kaka dışarı çıkardı.

«Sana söylemedim mi!» dediğini duyabiliyordum,

«Ama ben yalnızca...»

«Sana söylemedim mi!»

Yarım yamalak bir ilgiyle dinliyordum. Herkes ayna kırabilirdi. Neden bu kadar telaşlandıklarını anlayamıyordum doğrusu.

Sonradan gelen yaşlıca hemşire yine odaya girdi. Kollarını kavuşturup dik dik bana baktı.

«Yedi yıl uğursuzluk.»

«Ne?»

Hemşire sağır biriyle konuşuyormuşcasına sesini yükseltti; «Yedi yıl uğursuzluk dedim.»

Genç hemşire bir süpürge ve faraşla döndü. Pırıltılı parçacıkları süpürmeye başladı.

«Bu yalnızca boş bir inanç,» dedim o zaman.

«Hıh!» İkinci hastabakıcı elleri ve dizleri üzerindeki hemşireye dönüp ben orada yokmuşum gibi, «Anlarsın ya», dedi, «Orada icabına bakarlar bunun.»

Ambülansın arka penceresinden, tanıdık caddelerin birbiri ardından bir yaz yeşilinde eriyip uzaklaştıklarını görebiliyordum. Bir yanımda annem, öbür yanımda da erkek kardeşim oturuyordu.

Ne diyeceklerini merak ettiğim için, beni neden bizim kasabanın hastanesinden bir kent hastanesine aktardıklarını bilmez görünmüştüm.

«Özel bir koğuşta yatmanı istiyorlar,» dedi annem. «Bizim hastanede öyle bir koğuş yok.»

«Kaldığım yerden hoşnuttum,» dedim.

Annemin ağzı gerildi. «Öyleyse uslu dursaydın.»

«Ne?»

«O aynayı kırmamalıydın. O zaman belki kalmana izin verirlerdi.»

Ama ben aynanın bu işle zerrece ilgisi olmadığını biliyordum elbette.

Boğazıma kadar örtülmüş olarak yatakta oturu-

yordum.

«Neden kalkamıyorum? Hasta değilim ki.»

«Viziteler», dedi hemşire. «Vizitelerden sonra kalkabilirsin.» Yatağın çevresindeki perdeleri açtı ve yanımdaki yatakta oturan şişman, genç bir İtalyan kadın çıktı ortaya.

İtalyan kadının alnında başlayıp bir dağ heybetiyle kabararak çağlayan gibi sırtından aşağıya dökülen sık siyah bukleleri vardı. Her kımıldanışında bu dev saç yığını da katı, siyah bir kâğıttan yapılmışcasına kadınla birlikte hareket ediyordu.

Kadın bana bakıp kıkırdadı. «Sen neden buradasın?» Yanıt beklemedi sorusunu. «Ben Fransız asıllı Kanadalı kaynanam yüzünden buradayım.» Yeniden kıkırdadı. «Kocam ona katlanamadığımı bilir. Yine de gelip bizi görebileceğini söyledi. Geldiği zaman da çenem bir açıldı, bir daha kapatamadım. Ağzıma geleni söyledim kadına. Önce Acil'e getirdiler, sonra da buraya koydular» Sesini alçalttı, «kaçıklarla bir araya.» Sonra, «Senin derdin ne?» diye sordu.

Morlu yeşilli şiş gözümü gösterecek şekilde yüzümü tamamen ona çevirdim, «Kendimi öldürmeye kalkıştım.»

Kadın bakakaldı. Sonra, yatağının yanındaki etajerden telaşla bir sinema dergisi çekip okuyormuş gibi yaptı.

Yatağımın karşısındaki kapılar açıldı ve içeriye yaşlıca, kır saçlı bir adamla birlikte bir alay beyaz gömlekli genç kız ve oğlan doluştu. Hepsinin yüzünde parlak, yapay birer gülümseme vardı. Yatağımın ayak ucuna kümelendiler.

«Bu sabah kendinizi nasıl hissediyorsunuz Bayan Greenwood?»

İçlerinden hangisinin konuştuğunu saptamaya çalıştım. Bir insan topluluğuyla konuşmaktan nefret ederim. Bir toplulukla konuşurken her zaman içlerinden

bir tanesini seçip sözlerimi ona yöneltirim ve konuştuğum sürece ötekilerin de gizliden gizliye bana bakıp hakları olmadan dinledikleri duygusuna kapılırım. Nefret ettiğim bir şey daha varsa, o da insanların kendinizi berbat hissettiğinizi bildikleri halde neşeyle hatırınızı sorup «İyiyim» demenizi beklemeleridir.

«Berbat hissediyorum.»

Biri, «Berbat. Hmm,» dedi ve bir oğlan ufak bir gülücükle başını eğiverdi. Başka birisi önündeki bloknota bir şeyler karaladı. Sonra birisi ciddi bir yüz takınarak, «Peki neden berbat hissediyorsunuz kendinizi?» dedi.

Bu parlak topluluktaki kızlardan ve oğlanlardan bazıları pekâlâ da Buddy Willard'ın arkadaşları olabilirlerdi. Belki de benim onu tanıdığımı biliyorlar ve beni merak ediyorlardı. Sonra da aralarında benim dedikodumu yapacaklardı. Beni tanıyan hiç kimsenin gelemeyeceği bir yerde olmak istiyordum.

«Uyuyamıyorum...»

Sözümü kestiler. «Ama hemşire dün gece uyuduğunuzu söylüyor.» Çevremde yarımay şeklinde dizilmiş diri, yabancı yüzlere baktım.

«Okuyamıyorum.» Sesimi yükselttim. «Yemek yiyemiyorum.» Birden, kendime geldiğimden beri aç kurtlar gibi yediğimi anımsadım.

Topluluktakiler sırtlarını bana dönmüş, alçak sesle konuşuyorlardı aralarında. Sonunda kır saçlı adam öne çıktı.

«Teşekkür ederiz Bayan Greenwood. Doktorlarımızdan biri sizi birazdan görecek.»

Topluluk, İtalyan kadının yatağına doğru ilerledi.

Birisi, «Bugün kendinizi nasıl hissediyorsunuz bakalım Bayan...» dedi. Kadının adı Bayan Tomolillo gibi uzun ve l harfleriyle doluydu.

Bayan Tomolillo kıkırdadı, «A, iyiyim doktor, çok iyiyim.» Sonra sesini alçaltıp benim duyamadığım bir

şeyler fısıldadı. Topluluktaki insanlardan birkaçı benim tarafıma baktı. Sonra birisi, «Peki Bayan Tomolillo», dedi. Bir başkası da topluluktan ayrılıp aramızdaki perdeyi bir duvar gibi çekti.

Hastanenin dört tuğla duvarıyla çevrili çimenlik alanında tahta bir sıranın bir ucunda oturuyordum. Annem, mor araba tekerlekli elbisesiyle öbür uçta oturuyordu. Başını eline dayamıştı, işaret parmağı yanağında, başparmağı çenesinin altındaydı.

Bayan Tomolillo siyah saçlı, şen şakrak birkaç İtalyan'la ötedeki sırada oturuyordu.

Bayan Tomolillo annemin her hareketini taklit ediyordu. Şu anda da işaret parmağı yanağında, başparmağı çenesinin altında, başını dalgın dalgın bir yana eğmiş oturuyordu.

Anneme alçak sesle, «Kımıldama,» dedim. «Şu kadın seni taklit ediyor.»

Annem dönüp arkasına baktı, ama Bayan Tomolillo göz açıp kapayıncaya kadar tombul beyaz ellerini kucağına koyup arkadaşlarıyla coşkuyla konuşmaya başlamıştı bile.

«Yoo, hiç de değil,» dedi annem. «Bizimle ilgilenmiyor bile.»

Ama annem bana döner dönmez Bayan Tomolillo onun henüz yaptığı gibi parmaklarının uçlarını birleştirip bana karanlık, alaycı bir bakış fırlattı.

Çimenlik doktorlardan bembeyazdı.

Annemle birlikte oturduğumuz sürece, yüksek tuğla duvarların arasına süzülen güneş ışınlarının dar konisinde, doktorlar bana doğru gelip kendilerini tanıtmışlardı. «Ben Doktor Falanca, Ben Doktor Filanca.»

Bazıları o kadar genç görünüyorlardı ki, tam anlamıyla doktor olamayacaklarını biliyordum. İçlerinden bir tanesinin Doktor Syphilis'e benzer garip bir adı

vardı. Bunun üzerine ben de kuşku uyandıran, sahte adlara dikkat etmeye başladım. Nitekim siyah saçlı, Doktor Gordon'a çok benzeyen, ama Doktor Gordon gibi beyaz değil de siyah derili olan bir adam bana yaklaşıp, «Ben Doktor Pancreas,» dedi ve elimi sıktı.

Doktorlar kendilerini tanıttıktan sonra bizi duyabilecekleri kadar uzakta dikilip kalıyorlardı. Anneme ağzımızdan çıkan her sözü kaydettiklerini söylesem beni duyacaklardı. Onun için eğilip kulağına fısıldadım.

Annem sertçe geri çekildi.

«Ah Esther, ne olur biraz yardımcı olsan! Hiç yardımcı olmadığını söylüyorlar. Doktorların hiçbiriyle konuşmuyor, uğraşı tedavisinde de hiçbir şey yapmıyormuşsun...»

«Buradan çıkmam gerek,» dedim anlamlı anlamlı. «O zaman iyileşirim. Beni buraya soktuğun gibi çıkar bakalım.»

Annemi beni hastaneden çıkarması için ikna edebilirsem, oyundaki o hasta beyinli oğlan gibi duygularımı etkileyip yapılacak en iyi şeyin ne olduğu konusunda da ikna edebilirdim.

Annem, «Peki, çıkarmaya çalışacağım,» diyerek şaşırttı beni, «hiç değilse daha iyi bir yere. Eğer seni çıkarmaya çalışırsam,» elini dizimin üzerine koydu, «uslu duracağına söz verir misin?»

Hızla dönüp dirseğimin dibinde dikilerek neredeyse gözle görülmeyecek kadar minik bir bloknota not alıp duran Doktor Syphilis'e dik dik baktım. Dikkati çekecek kadar yüksek bir sesle üstüne basa basa, «söz veriyorum» dedim.

Zenci görevli servis arabasını hastaların yemek odasından içeri sürdü. Hastanenin Psikiyatri Koğuşu çok küçüktü. Üzerinde odaların bulunduğu L şeklinde iki koridor, uğraşı tedavisi atölyesinin arkasında, be-

nim bulunduğum yerdeki yataklar ve koridorların birleştiği köşede, içinde bir masayla pencere kenarında birkaç oturacak yeri bulunan dinlenme ve yemek salonundan oluşuyordu.

Genellikle yemeğimizi büzüşmüş, yaşlı bir beyaz getirirdi, ama bugünki bir zenciydi. Zencinin yanında sivri topuklu mavi ayakkabılar giymiş bir kadın vardı ve zenciye ne yapacağını söylüyordu. Zenci sürekli ahmakça sırıtıyor ve kendi kendine kıs kıs gülüyordu.

Sonra masamıza üzerinde üç tane kapaklı teneke karavana bulunan bir tepsi getirdi ve karavanaları gürültüyle masaya indirmeye başladı. Kadın odadan çıkıp kapıyı dışarıdan kilitledi. Zenci önce karavanaları sonra da kalın, beyaz porselen tabaklarla aşınmış çatal kaşıkları tangır tungur masaya koyarken bir yandan da kocaman gözlerini fıldır fıldır yuvarlayarak bize bakıyordu.

İlk delileri biz olmalıydık.

Masada hiç kimse karavanaların kapaklarını kaldırmak için bir harekette bulunmadı. Hastabakıcı da bu işi kendisi yapmadan içimizden birinin yapıp yapmayacağını görmek için geriye çekilmişti. Çoğunlukla Bayan Tomolillo küçük bir anne gibi kapakları kaldırıp herkesin yemeğini dağıtırdı, ama o artık taburcu olmuştu ve görünüşe bakılırsa kimse onun yerini almak istemiyordu.

Açlıktan ölüyordum, bu yüzden birinci kâsenin kapağını kaldırdım.

Hemşire tatlı bir sesle, «Çok naziksin Esther,» dedi. «Biraz fasulye alıp kâseyi ötekilere geçirir misin?»

Kendime bir porsiyon yeşil fasulye aldıktan sonra karavanayı sağ yanımda oturan kızıl saçlı, heybetli kadına uzatmak için döndüm. Kızıl saçlı kadın ilk kez yemeğe iniyordu. Onu daha önce bir kez, L biçimindeki koridorun en sonunda, dört köşe, içerlek pencereleri demirli, açık bir kapının önünde dururken görmüştüm.

Gelip geçen doktorlara kaba bir şekilde bağırıp çağırıyor, kahkahalar atıyor, ellerini bacaklarına vuruyordu. Koğuşun o ucundaki hastalarla ilgilenen beyaz ceketli görevli, radyatöre yaslanmış gülmekten yerlere yatıyordu.

Kızıl saçlı kadın karavanayı elimden kapıp tabağına boca etti. Fasulyeler, katı, yeşil kamışlar gibi tepeleme önüne yığılıp oradan da kucağına ve yerlere saçıldı.

Hemşire üzgün bir sesle, «Ah, Bayan Mole!» dedi. «Bugün odanızda yeseniz daha iyi olacak.»

Ardından fasulyelerin büyük bir kısmını yeniden karavanaya koydu ve karavanayı Bayan Mole'un yanındakine verdikten sonra Bayan Mole'u önüne katıp götürdü. Kadın koridor boyunca odasına doğru giderken sürekli geri dönüp suratını şekilden şekile sokarak bizimle eğleniyor, çirkin, boğuk sesler çıkarıyordu.

Zenci geri gelmiş ve henüz fasulye almamış kimselerin boş tabaklarını toplamaya başlamıştı.

«Daha bitirmedik,» dedim. «Biraz bekleyebilirsin.»

Zenci gözlerini yalancı bir hayretle açarak, «Vay, vay,» dedi. Çevresine bakındı. Hemşire Bayan Mole'u kilitleyip dönmemişti henüz. Küstah bir tavırla önümde eğilip duyulur duyulmaz bir sesle, «Bayan Çokbilmiş,» dedi.

İkinci karavananın kapağını kaldırdım. İçinde buz gibi soğumuş ve birbirine yapışmış bir makarna kümesi vardı. Üçüncü ve son karavana da ağzına kadar kuru fasulye doluydu.

Şunu çok iyi biliyordum ki bir yemekte iki cins fasulye bir arada verilmezdi. Fasulyeyle havuç, ya da fasulyeyle bezelye, belki, ama fasulyeyle fasulya, asla! Zenci ne kadar alacağımızı görmeye çalışıyordu.

Hemşire geri geldi ve zenci biraz öteye çekildi. Kuru fasulyeden yiyebileceğim kadar yedim. Sonra masadan kalktım ve hemşirenin belden aşağımı göre-

meyeceği yana dolanıp kirli tabakları toplamakta olan zencinin arkasına geçtim. Geriye doğru hız alıp adamın bacağına sıkı bir tekme savurdum.

Zenci kesik kesik haykırarak öteye sıçradı ve gözlerini devirerek bana baktı. Bir yandan bacağını ovuşturuyor, bir yandan da, «Ah bayan, ah bayan,» diye inliyordu. «Bunu yapmamalıydınız, gerçekten yapmamalıydınız.»

Gözünün içine dik dik bakıp. «Bunu hakettin,» dedim.

«Bugün kalkmak istemiyor musun?»

«Hayır.» Yatağıma daha çok gömülüp örtüyü kafamın tepesine kadar çektim. Sonra örtünün bir köşesini aralayıp dışarısını gözetledim. Hemşire ağzımdan henüz çıkarmış olduğu termometreyi sallıyordu.

«Gördünüz ya, normal işte.» Her zaman yaptığım gibi o gelmeden bakmıştım termometreye. «Gördünüz ya, normal işte, ne diye ölçüp duruyorsunuz?»

Ona bedenim hasta olsaydı sorun olmayacağını, kafamın hasta olmasındansa bedenimin hasta olmasını yeğlediğimi söylemek istedim. Ama öylesine çapraşık ve yorucu geldi ki bunu anlatmak, hiçbir şey söylemedim. Yalnızca biraz daha gömüldüm yatağıma.

Derken örtünün altındaki bacağımın üzerinde hafif rahatsız edici bir basınç hissettim. Gizlice dışarı baktım. Hemşire yanımdaki yatakta, Bayan Tomolillo'nun yerinde yatan hastanın nabzına bakmak için arkasını döndüğünde, içinde termometrelerin bulunduğu tepsiyi benim yatağımın üzerine bırakmıştı.

Şiddetli bir muziplik dürtüsü, sallanan bir dişin ağrısı gibi kışkırtıcı ve çekici, damarlarımı iğneledi. Bir yandan öbür yana dönecekmiş gibi esneyerek kımıldadım ve ayağımla tepsiyi itiverdim.

«Ay!» Hemşirenin çığlığı bir imdat çığlığına benzi-

yordu. Bir başka hemşire koşarak geldi. «Yaptığını beğendin mi!»

Başımı örtülerin arasından çıkarıp yatağın kenarından yere baktım. Ters dönmüş emaye tepsinin çevresinde termometre kırıkları yıldız yıldız parlıyor ve cıva küreleri göksel çiy damlacıkları gibi titreşiyordu.

«Özür dilerim,» dedim. «Kaza oldu.»

İkinci hemşire gözdağı verir gibi süzdü beni. «Bilerek yaptın. Gördüm seni.»

Sonra aceleyle uzaklaştı. Hemen ardından iki görevli gelip beni yatağımla birlikte apar topar Bayan Mole'un eski odasına götürdüler. Ama ben onlar gelmeden önce el çabukluğuyla bir cıva küresini alıvermiştim yerden.

Kapı üzerime kilitlendikten az sonra zencinin yüzünün pekmez renkli bir ay gibi pencerenin parmaklıkları arkasından yükseldiğini gördüm. Ama farketmemiş gibi yaptım.

Bir gizi olan bir çocuk gibi parmaklarımı hafifçe aralayıp avucumda duran gümüş küreye gülümsedim. Onu düşürürsem kendi gibi bir milyon küçük parçaya bölünecek ve bu parçaları bir araya itersem tek çatlak bile olmadan yeniden kaynaşıp bir bütün olacaklardı.

Ufak gümüş topa gülümseyip duruyordum.

Bayan Mole'u ne yapmış olabileceklerini düşünemiyordum.

15

Philomena Guinea'nın siyah Kadillak arabası akşam saatlerinin sıkışık trafiğinde bir tören arabası gibi süzülerek yol buluyordu kendine. Birazdan Charles'ı aşan kısa köprülerin birinden geçecekti ve ben hiç düşünmeden kapıyı açacak, araba selinin ortasından köprünün korkuluğuna koşacaktım. Bir sıçrayış yetecekti, tepeme kadar suya gömülmem için.

Bir kâğıt mendili dalgın dalgın parmaklarımın arasında burarak hap kadar ufak parçalara bölüyor ve fırsat gözlüyordum. Kadillağın arka koltuğunda annemle erkek kardeşimin arasında oturuyordum. Her ikisi de hafifçe öne doğru eğilerek arabanın kapıları üzerinde birer çapraz kol demiri oluşturuyorlardı sanki.

Önümde şoförün mavi bir kasketle mavi bir ceketin omuzları arasına sıkışmış geniş ensesini ve yanında ünlü romancı Philomena Guinea'nın, çıtkırıldım, egzotik bir kuşu andıran zümrüt yeşili tüylü şapkasını ve gümüş saçlarını görebiliyordum.

Bayan Guinea'nın neden ortaya çıktığından tam emin değildim. Bütün bildiğim, benim durumumla ilgilendiği ve bir zamanlar mesleğinin doruğunda, kendisinin de bir süre akıl hastanesinde yatmış olduğuydu.

Annem Bayan Guinea'nın Bahama Adalarındayken bir Boston gazetesinde benim hakkımdaki haberi okuyup kendisine bir telgraf çektiğini söylemişti. Bayan Guinea telgrafında, «İşin içinde bir oğlan var mı?» diyordu.

Eğer işin içinde bir oğlan olsaydı, o zaman Bayan Guinea'nın elinden bir şey gelmezdi, elbette.

Ama annem de bir telgraf çekerek, «Hayır, sorun Esther'in yazması. Bir daha asla yazamayacağını sanıyor,» demişti.

Bunun üzerine Bayan Guinea bir uçağa atlayıp

Bostan'a dönmüş ve beni o kalabalık kent hastanesi koğuşundan çıkarmıştı. Şimdi de oyun ve golf alanlarıyla, bahçeleriyle bir kulübün tesislerine benzeyen bir özel kliniğe götürüyordu. Orada, tanıdığı doktorlar beni iyi edene kadar, burslu bir öğrenciymişim gibi masraflarımı ödeyecekti.

Annem minnettar olmam gerektiğini söylüyordu. Parasının hemen hepsini tükettiğimi ve Bayan Guinea imdada yetişmese, şu anda nerede olacağımı bilmediğini söylüyordu. Oysa ben pekâlâ da biliyordum bunu. Kentin dışında, bu özel kliniğin hemen yanıbaşındaki büyük devlet hastanesinde olacaktım.

Bayan Guinea'ya minnettar olmam gerektiğini biliyordum, ama hiçbir şey hissedemiyordum. Bayan Guinea bana bir Avrupa ya da dünya turu bileti vermiş olsaydı da zerrece farketmeyecekti. Çünkü nerede olursam olayım —bir gemi güvertesinde, Paris'te bir sokak kahvesinde ya da Bangkok'da— hep aynı sırça fanusun altında kendi ekşimiş havamda bunalıyor olacaktım.

Gökyüzünün mavi kubbesi ırmağın üzerinde açılıyordu. Irmak yelkenlilerle benek benekti. Davrandım, ama annem de, erkek kardeşim de derhal kendi yanlarındaki kapıyı tuttular. Lastikler köprünün ızgarası üzerinde kısaca vızıldadı. Su, yelkenler, mavi gök ve havada asılı duran martılar, inanılmaz bir kartpostal gibi hızla kayıp geçti ve bir anda kendimizi öbür kıyıda bulduk.

Gri kadife koltuğa yaslanıp gözlerimi kapadım. Sırça fanusun havası çevremi sarmıştı, kımıldayamıyordum.

İşte yine kendime ait bir odam vardı.

Bu oda bana Doktor Gordon'un hastanesindeki odayı anımsatıyordu - bir yatak, bir yazı masası, bir do-

lap, bir masa ve bir sandalye. Telli ama parmaklıksız bir pencere. Odam birinci kattaydı ve çam iğneleriyle örtülü topraktan az yüksekte olan pencerem, kırmızı tuğla duvarla çevrilmiş, ağaçlıklı bir avluya bakıyordu. Pencereden atlasam dizkapaklarım bile çürümeyecekti. Yüksek duvarın iç yüzeyi cam gibi pürüzsüz görünüyordu.

Köprünün üzerindeki yolculuk cesaretimi kırmıştı.

Mükemmel bir fırsatı kaçırmıştım. Irmağın suları dokunulmamış bir içki gibi geçip gitmişti yanımdan. Annemle erkek kardeşim yanımda olmasalardı bile atlamaya kalkışamayacağımdan kuşkulanıyordum.

Hastanenin ana binasında kaydımı yaptırırken ince yapılı genç bir kadın yanımıza gelip kendini tanıtmıştı. «Adım Doktor Nolan. Esther'in doktoru olacağım.»

Doktorumun kadın olması şaşırtmıştı beni. Kadın psikiyatrlar olduğunu bilmiyordum. Bu kadın Myrna Loy'la annem arası bir şeydi. Beyaz bir buluzla belinde geniş, deri bir kemerle büzülen bol bir etek giymiş ve modaya uygun, yarımay biçiminde gözlükler takmıştı.

Ama hemşire beni çimenlik bahçeden geçirip odanın bulunduğu, Caplan adlı kasvetli tuğla binaya götürdükten sonra, Doktor Nolan beni görmeye gelmedi. Onun yerine bir sürü yabancı adam geldi.

Ben yatağımda, kalın, beyaz bir battaniyenin altında yatarken onlar birer birer odama girip kendilerini tanıtıyorlardı. Neden bu kadar kalabalık olduklarını ve ne diye kendilerini tanıtmak istediklerini anlayamıyordum. Bir ara çok kalabalık olduklarını farkedip farketmediğimi anlamak için beni sınadıklarını düşünmeye başladım ve tetikte olmaya çalıştım.

Sonunda kır saçlı, yakışıklı bir doktor içeri girip hastanenin yöneticisi olduğunu söyledi. Ardından, Pilgrimlerden*, Kızılderililerden ve onlardan sonra toprağa

* 1620 yılında «Mayflower» gemisiyle Amerika'ya göç eden İngilizler.

sahip çıkanlardan, çevredeki akarsulardan, ilk hastaneyi kimin yaptırdığından ve hastanenin nasıl yandığından, ikinci hastaneyi kimin yaptırdığından sözetmeye başladı. Bir an sandım ki ne zaman sözünü kesip de bütün bu anlattıklarının bir yığın zırva olduğunu söyleyeceğimi görmek için bekliyor.

Ama sonra anlattıklarının bir kısmının doğru olabileceğini düşündüm ve bu kez de neyin gerçek olup neyin olmadığını kestirmeye çalıştım, ama ben bunu yapamadan veda edip gitmişti bile.

Bütün doktorların sesleri uzakta kaybolup gidene kadar bekledim. Sonra beyaz battaniyeyi üzerimden fırlatıp ayakkabılarımı giydim ve hole çıktım. Kimse durdurmadı beni. Ben de holün benim kaldığım kanadından öteye, daha uzun bir hole geçip yürümeye devam ettim. Kapısı açık bir yemek salonunun önünden geçtim.

Yeşil üniformalı bir görevli akşam yemeği için masaları hazırlıyordu. Beyaz keten masa örtüleri, cam bardaklar ve kâğıt peçeteler vardı. Bir sincabın bir cevizi saklaması gibi ben de aklımın bir köşesine, burada gerçek cam bardakların bulunduğu bilgisini sakladım. Kent hastanesinde kâğıt bardaklardan su içerdik ve yemekte etimizi kesmek için bıçak da verilmezdi. Et her zaman çatalla kesebileceğimiz kadar fazla pişmiş olurdu.

Sonunda, eski püskü mobilyaları ve havı dökülmüş bir halısı olan büyük bir salona vardım. Yuvarlak yüzlü, uçuk benizli, kısa siyah saçlı bir kız koltuğa oturmuş, dergi okuyordu. Bir zamanlar tanıdığım bir kız izci liderini anımsatıyordu bana. Ayaklarına baktım. Önündeki biyeli diliyle çok spor havası olan kahverengi deriden, düz ayakkabılar giymişti. Bağcıkların ucunda minik, yapma meşe palamutları vardı.

Kız gözlerini kaldırıp gülümsedi. «Ben Valerie'yim. Sen kimsin?»

Duymazlıktan gelip salondan çıktım ve ikinci kanadın ucuna doğru yürüdüm. Yolumun üzerinde, bel hizasına gelen bir kapının ardında birkaç hemşire gördüm.

«Herkes nerede?»

«Dışarıda.» Hemşire küçük yapışkan bantlar üzerine aynı şeyi tekrar tekrar yazıyordu. Kapının üzerinden eğilip ne yazdığına baktım. E. Greenwood, E. Greenwood, E. Greenwood, E. Greenwood.

«Dışarıda nerede?»

«Ha, UT*, golf sahası, badminton.»

Hemşirenin yanındaki iskemlenin üzerinde duran bir çamaşır yığını dikkatimi çekti. Bunlar birinci hastanedeki hemşirenin ben aynayı kırdığım sırada rugan deri çantaya yerleştirmekte olduğu çamaşırlardı. Hemşireler etiketleri çamaşırların üzerine yapıştırmaya başladılar.

Salona döndüm. Bu insanların nasıl olup da badminton ve golf oynadıklarını anlayamıyordum. Bunları yapabiliyorlarsa gerçekten hasta olmamaları gerekirdi.

Valerie'nin yanına oturup onu dikkatle inceledim.

Evet, pekâlâ bir İzci kampında olabilirdi bu kız. Vogue dergisinin yıpranmış bir sayısını yoğun bir ilgiyle okuyordu.

«Allah için bu kız ne arıyor burada?» diye düşündüm. «Hiçbir derdi yok ki.»

«Sigara içmem seni rahatsız eder mi?» Doktor Nolan yatağımın yanındaki koltukta arkasına yaslandı.

Hayır dedim, duman kokusunu severim. Doktor Nolan'ın sigara içerse daha fazla oturacağını düşünüyordum. Bu onun benimle konuşmak için ilk gelişiydi. Gittiği zaman yine o eski boşluğa düşecektim.

* Uğraşı tedavisi.

Doktor Nolan birdenbire, «Bana Doktor Gordon'dan sözet,» dedi. «Ondan hoşlandın mı?»

Doktor Nolan'a kuşkuyla baktım. Doktorların hepsi bu işin içinde olmalıydı. Ve mutlaka bu hastanenin gizli bir köşesinde de tıpkı Doktor Gordon'unki gibi içimi dışıma çıkarmaya hazır durumda bekleyen bir makine vardı.

«Hayır,» dedim. «Hiç hoşlanmadım ondan.»

«Bu ilginç işte. Neden?»

«Bana yaptığından hoşlanmadım.»

«Sana yaptığından mı?»

Doktor Nolan'a makineyi, mavi şimşekleri, sarsıntıyı ve gürültüyü anlattım. Ben anlattığım sürece sessizce dinledi.

Sonra, «Bir yanlışlık olmuş,» dedi. «Öyle olmaması gerekir.»

Gözlerimi ona diktim.

Doktor Nolan, «Eğer gerektiği gibi yapılırsa,» dedi. «Uykuya dalmak gibi bir şeydir.»

«Bunu bana bir kez daha yaparlarsa, kendimi öldürürüm.»

Doktor Nolan kesin bir tonla, «Burada şok tedavisi görmeyeceksin,» dedi. «Görsen bile,» diye düzeltti, «sana önceden haber vereceğim ve söz veriyorum ki daha önce gördüğüne hiç benzemeyecek. Hem biliyor musun,» diye bitirdi sözünü, «bazılarının hoşuna bile gidiyor bu.»

Doktor Nolan gittikten sonra pencerenin içinde bir kutu kibrit buldum. Normal büyüklükte bir kutu değildi bu; son derece ufak bir kutuydu. Kutuyu açtım. İçinde bir dizi pembe uçlu beyaz kibrit vardı. Birini yakmaya çalıştım, elimde bükülüverdi.

Doktor Nolan'ın bana neden bu kadar budalaca bir şey bıraktığını anlayamıyordum. Belki de onu geri verip vermeyeceğimi görmek istiyordu. Oyuncak kibritleri yeni, yünlü sabahlığımın etek ucuna gizledim. Dok-

tor Nolan kibritleri isterse, onların şekerden yapılma olduğunu sanıp yediğimi söyleyecektim.

Bitişikteki odaya yeni bir kadın taşınmıştı.

Sanırım binada benden yeni olan tek kişi oydu. Bu durumda ötekiler gibi benim gerçekten ne kadar kötü olduğumu bilemezdi. Odasına gidip onunla dost olabileceğimi düşündüm.

Kadın, boynunda işlemeli akik bir broşla tutturulmuş, eteği dizkapaklarıyla ayaklarının arasına kadar inen mor bir elbiseyle uzanmış yatıyordu. Kızılımsı saçları bir öğretmen topuzuyla toparlanmıştı. İnce, gümüş çerçeveli gözlükleri siyah bir lastikle göğüs cebine iliştirilmişti.

Yatağının kenarına oturarak, «Merhaba,» diye söze başladım. «Benim adım Esther, sizinki ne?»

Kadın kımıldamadı, tavana bakmaya devam etti. İncinmiştim. Belki Valerie ya da bir başkası benim ne kadar aptal olduğumu ilk geldiğinde söylemişti ona.

Bir hemşire başını kapıdan uzattı.

«A, burada mısın?» dedi bana. «Bayan Norris'i ziyaret ediyorsun demek. Ne iyi!» Ve yine gözden kayboldu.

Orada, morlu kadını seyrederek, büzülmüş pembe dudaklarının açılıp açılmayacaklarını ve açılırlarsa ne söyleyeceklerini merak ederek ne kadar oturduğumu bilmiyorum.

Sonunda Bayan Norris, bana hiçbir şey söylemeden, yüzüme bile bakmadan, siyah, yüksek, düğmeli çizmelerinin sardığı ayaklarını yatağın öbür tarafından sarkıttı ve odadan çıkıp gitti. İnce bir biçimde benden kurtulmaya çalıştığım düşündüm. Biraz uzaktan, sessiz adımlarla koridor boyunca izledim onu.

Bayan Norris yemek salonunun kapısına varınca durakladı. Oraya gelinceye kadar düzgün adımlarla,

ayaklarını halının desenindeki güllerin tam ortalarına basarak yürümüştü. Bir an bekledi. Sonra diz yüksekliğinde, görünmez bir çiti aşıyormuş gibi ayaklarını birer birer havaya kaldırarak eşikten geçti.

Keten örtülü yuvarlak masalardan birine oturup kucağına bir peçete serdi.

Aşçı mutfaktan, «Daha yemeğe bir saat var,» diye seslendi.

Ama Bayan Norris yanıt vermedi. Kibar bir tavırla dümdüz ileriye doğru bakıyordu.

Ben de bir sandalye çekip tam karşısına oturdum ve bir peçete serdim kucağıma. Holde yemek zili duyulana kadar öylece, hiç konuşmadan, bizi kardeşçe yaklaştıran bir sessizlik içinde oturduk.

Hemşire, «Uzan bakalım,» dedi. «Bir iğne daha yapacağım.»

Yüzüstü yatıp eteğimi kaldırdım. Sonra da ipek pijamamın pantolonunu aşağıya sıyırdım.

«O da nesi, ne var senin altında?»

«Pijama. İkide bir giyip çıkarma derdi olmasın diye.»

Hemşire, «Cık, cık,» dedi. Sonra «Hangi taraf?» diye sordu. Eski bir şakaydı bu.

Başımı kaldırıp çıplak kalçalarıma bir göz attım. Önceki iğnelerden morlu, yeşilli, mavili çürüklerle doluydular. Sol taraf sağ taraftan daha koyu görünüyordu.

«Sağ taraf.»

«Nasıl istersen.» Hemşire iğneyi batırdı. Minik acının tadına vararak irkildim. Günde üç kez hemşireler iğne yapıyordu bana. Her iğneden bir saat kadar sonra da bir bardak şekerli meyve suyu veriyorlar ve yanımda bekleyip içmemi seyrediyorlardı.

Valerie, «Şanslısın,» diyordu. «Sana ensülin veriyorlar.»

«Hiçbir şey olmuyor ki.»

«Olur, olur. Bana da vermişlerdi. Bir tepki olunca bana haber ver.»

Ama hiçbir tepki olmuyordu bende. Yalnızca durmadan şişmanlıyordum. Annemin yeni almış olduğu o çok bol elbiseleri bile dolduruyordum artık. Tombul karnıma ve geniş kalçalarıma baktığım zaman da Bayan Guinea'nın beni bu halde görmediğine şükrediyordum, çünkü bebek bekleyen bir kadından pek farkım yoktu.

«İzlerimi gördün mü?»

Valerie siyah perçemini yana itip alnının her iki yanındaki bir çift soluk izi gösterdi. Sanki bir zamanlar boynuzları çıkmaya başlamış da onları kökünden kesmişti.

Akıl hastanesinin bahçesinde Spor Terapistiyle birlikte yürüyüş yapıyorduk ikimiz. Bugünlerde gittikçe daha sık izin veriliyordu yürüyüş yapmama. Bayan Norris'i ise hiç dışarı çıkarmıyorlardı.

Valerie Bayan Norris'in Caplan'da değil daha kötü durumdakilerin kaldığı Wymark'ta olması gerektiğini söylüyordu.

«Bu izlerin ne olduğunu biliyor musun?» diye üsteledi Valerie.

«Hayır. Nedir?»

«Beynimin bir kısmı kesilip çıkartıldı.»

Hiç değişmeyen mermersi durgunluğunu ilk kez anlayarak saygıyla baktım Valerie'ye.

«Kendini nasıl hissediyorsun?»

«İyi. Artık kızgın değilim. Eskiden hep kızgındım. Önceleri Wymark'da kalıyordum, şimdi Caplan'dayım. Artık bir hemşireyle birlikte kente alışverişe, sinema-

ya gidebiliyorum.»

«Çıktığında ne yapacaksın?»

«Çıkmayacağım ki,» diye güldü Valerie. «Burayı seviyorum.»

«Taşınma günü!»

«Neden taşınacakmışım?»

Hemşire neşeyle çekmecelerimi açıp kapamaya, dolabımı boşaltıp eşyalarımı siyah çantaya doldurmaya devam etti.

Sonunda Wymark'a aktarılıyordum galiba.

Hemşire şen bir sesle, «Yalnızca binanın ön tarafına taşınıyorsun,» dedi. «Orayı seveceksin. Daha çok güneş alır.»

Hole çıktığımızda Bayan Norris'in de taşındığını gördüm. Benimki gibi genç ve neşeli bir hemşire Bayan Norris'in odasının kapısında durmuş, onun cılız sincap kürkünden yakası olan mor bir paltoyu giymesine yardım ediyordu.

Uğraşı tedavisi, yürüyüşler ve badminton maçlarıyla oyalanmayı ve hatta benim zevk aldığım, Bayan Norris'inse hiç gitmediği haftalık filmleri feda ederek onun yatağının yanıbaşında saatlerce nöbet tutuyor, dudaklarının solgun ve suskun yuvarlağını seyrederek düşünceye dalıyordum.

Ağzını açıp konuşsa ve ben koşarak hole çıkıp hemşirelere haber versem ne heyecan verici bir şey olurdu bu! Bayan Norris'i yüreklendirdiğim için beni överler ve belki de kentte alışveriş yapma ve sinemaya gitme ayrıcalığı tanırlardı. O zaman kurtulmam da kesinleşirdi.

Ama saatler süren bu nöbetler boyunca Bayan Norris tek sözcük söylememişti.

«Nereye taşınıyorsunuz?» diye sordum ona.

Hemşire Bayan Norris'in dirseğine dokundu ve Ba-

yan Norris tekerlekli bir bebek gibi sarsılarak harekete geçti.

Hemşire bana alçak sesle, «Wymark'a gidiyor,» dedi. «Korkarım Bayan Norris senin gibi ilerlemiyor.»

Bayan Norris'in ön kapının eşiğindeki görünmez çiti aşmak için ayaklarını birer birer yukarı kaldırışını izledim.

Hemşire beni yeşil golf alanlarına bakan ön kanattaki güneşli bir odaya yerleştirirken, «Sana bir sürprizim var,» dedi. «Tanıdığın biri bugün buraya geldi.»

«Tanıdığım biri mi?»

Hemşire güldü. «Bana öyle bakma. Polis değil gelen.» Sonra benim bir şey söylemediğimi görünce, «Eski bir arkadaşın olduğunu söylüyor,» diye ekledi. «Yandaki odada kalıyor. Neden onu görmeye gitmiyorsun?»

Hemşirenin şaka ettiğini ve eğer yandaki kapıya vurursam hiçbir yanıt gelmeyeceğini düşündüm. Ve eğer içeriye girersem, sincap yakalı mor paltosuyla ve bedeninin suskun vazosunda bir gül koncası gibi duran ağzıyla yatağının üzerinde uzanmış yatan Bayan Norris'i bulacaktım.

Yine de dışarı çıkıp bitişik kapıya vurdum.

Neşeli bir ses, «Girin!» diye seslendi.

Kapıyı aralayıp içeriye bir göz attım. Pencerenin yanında, binici pantalonu giymiş at gibi iriyarı bir kız oturuyordu. Geniş bir gülümsemeyle bana çevirdi bakışlarını.

«Esther!» Soluk soluğa bir hali vardı. Sanki uzun, çok uzun bir yol boyunca koşmuş ve henüz durmuştu. «Seni gördüğüme öyle sevindim ki. Burada olduğunu söylemişlerdi bana.»

«Joan?» dedim duraksayarak, sonra «Joan!» dedim şaşkınlıkla ve gözlerime inanamayarak.

Joan yanılgıya meydan vermeyen, kocaman, pırıltılı dişlerini göstererek güldü.

«Gerçekten benim. Şaşıracağını biliyordum.»

16

Dolabı, yazı masası, sehpası, sandalyesi ve üzerinde büyük, mavi bir C harfi bulunan beyaz battaniyesiyle Joan'un odası benimkinin tıpatıp aynıydı. Bir an Joan'un nerede olduğumu duyup şaka olsun diye rol yaparak akıl hastanesinde bir oda tutmuş olabileceğini düşündüm. Hemşireye de bu nedenle benim arkadaşım olduğunu söylemiş olmalıydı. Gerçekte Joan'la hiç arkadaşlığımız yoktu, yalnızca uzaktan tanırdım onu.

Joan'un yatağına kıvrılıp, «Buraya nasıl girdin?» diye sordum.

Joan. «Senin hakkında yazılanları okudum,» dedi.

«Ne?»

«Senin hakkında yazılanları okudum ve kaçtım.»

Kuşkuyla, «Ne demek istiyorsun?» dedim.

Joan hastanenin çiçekli basma kaplı koltuğuna yaslanarak. «Şöyle,» dedi. «Yaz tatilinde bir derneğin şube başkanının yanında çalışıyordum. Masonlar gibi bir dernek, ama onlar değil. Kendimi berbat hissediyordum. Ayaklarımda iltihaplı şişlikler vardı ve yürümekte zorluk çekiyordum. Son günlerde işe giderken ayakkabı yerine lastik çizme giymek zorunda kaldım, bunun da moralimi nasıl etkilediğini tahmin edersin herhalde.»

İşe lastik çizmelerle gittiğine göre ya Joan deliydi, ya da benim bütün bunlara inanacak kadar deli olup olmadığımı anlamaya çalışıyordu. Üstelik bu iltihaplı şişlikten yalnız yaşlılarda olurdu. Onun deli olduğunu sanıyor ve suyuna gidiyormuşum gibi yapmaya karar verdim.

Her anlama çekilebilecek bir gülümsemeyle, «Ben de ayakkabısız hiç rahat edemem,» dedim. «Ayakların çok acıyor muydu?»

«Müthiş. Ve patronum —karısından yeni ayrılmıştı

ama dernek kurallarına uymadığı için açıktan açığa boşanamıyordu— evet, patronum ikide bir zile basıp beni çağırıyordu ve her kalkışımda ayaklarımın acısı içime işliyordu. Ama daha masama oturur oturmaz zil yine çalıyor ve adamın söylemek istediği başka bir şey oluyordu.»

«Neden ayrılmadın işten?»

«Ayrıldım elbette bir bakıma yani. Rapor alıp işten uzak kaldım. Dışarı çıkmıyordum. Kimseyle görüşmüyordum. Telefonu bir çekmeceye tıkmıştım, çalınca hiç açmıyordum...»

«Sonra doktorum büyük bir hastanenin psikiyatrına gönderdi beni. Randevum on ikideydi ve berbat durumdaydım. Sonunda, saat yarımda sekreter dışarı çıkıp bana doktorun yemeğe gittiğini söyledi. Beklemek isteyip istemediğimi sordu, ben de bekleyeceğimi söyledim.»

«Doktor geri geldi mi?» Joan'ın uydurmuş olamayacağı kadar çapraşık bir öyküydü bu. Ama sonunda ne çıkacağını merak ettiğimden anlatmasını istiyordum.

«A, evet. Düşünebiliyor musun, kendimi öldürecektim. Eğer bu doktor bir şeyler yapmazsa her şey bitecek,» diyordum. Neyse, sekreter beni uzun bir koridordan geçirdiği ve tam kapının önüne geldiğimiz sırada bana dönüp, Doktorun yanında birkaç öğrenci olmasının sizce bir sakıncası yok değil mi? dedi. Ne diyebilirdim? 'Yo, hayır,' dedim. İçeri girdim ve üzerime dokuz çift gözün dikildiğini hissettim. Dokuz çift! On sekiz tane göz.»

«Eğer o sekreter bana odada dokuz kişi olacağını söylemiş olsaydı, derhal çekip giderdim. Ama bir kez girmiştim odaya ve artık çok geçti. Ha, o gün üzerimde bir kürk manto vardı...»

«Ağustosta mı?»

«Ama hani o soğuk, yağışlı günlerden biriydi ve

düşündüm ki bu benim ilk psikiyatrım - anlarsın ya. Her neyse bu psikiyatr onunla konuştuğum sürece kürk mantoyu süzdü durdu ve tam ücret yerine indirimli öğrenci ücretini ödemeye kalktığımda neler düşündüğünü kestirebiliyordum. Gözlerinde dolar işaretlerini görebiliyordum resmen. Neyse, ona bir sürü şey anlattım - ayaklarımdaki şişleri, çekmecedeki telefonu, kendimi öldürmek istediğimi. Sonra, durumumu ötekilerle tartışırken dışarıda beklememi söyledi. Ve beni yeniden içeri çağırdığında ne dese beğenirsin?»

«Ne dedi?»

«Ellerini kavuşturup bana baktı ve 'Bayan Gilling, sizin grup terapisinden yararlanacağınız görüşüne vardık', dedi.»

«Grup terapisi mi?» Bir yankı odası kadar sahte olmalıydı yanıtlarım, ama Joan farkında bile değildi bunun.

«Öyle dedi işte. Düşünebiliyor musun, kendimi öldürmek istiyorum ve çoğu benden iyi durumda olmayan bir yığın yabancıyla bu konuda sohbet edeceğim!»

«Çılgınlık bu.» Elimde olmadan gitgide artan bir ilgi duyuyordum konuya. «İnsanca bir şey bile değil.»

«Aynen böyle dedi. Doğruca eve gidip o doktora bir mektup yazdım. Onun gibi bir adamın hasta insanlara yardıma kalkmaya hakkı olmadığını anlatan güzel bir mektup döşendim...»

«Yanıt aldın mı?»

«Bilmiyorum. Senin hakkındaki yazıyı okuduğum gündü o gün.»

«Ne demek istiyorsun?»

«Yani,» dedi Joan, «polisin senin öldüğünü sanmasıyla filan ilgili. Bir yerlerde bir yığın kupür olacak.» Yerinden kalktı ve keskin bir at kokusu burun deliklerimi gıcıkladı. Joan okulda her yıl yapılan spor yarışmalarında engelli at yarışlarında şampiyondu hep. Bir

süre bir ahırda yatıp kalkmış olduğu kuşkusuna kapıldım.

Joan açık duran valizini karıştırıp bir avuç gazete kupürü çıkardı.

«İşte burada, bir göz atıver.»

İlk kupürde siyah gölgeli gözlü, siyah dudakları bir gülümsemeyle yayılmış bir kızın büyütülmüş, kocaman bir resmi vardı. Bu kadar şuh bir resmin nerede çekilmiş olduğunu anımsayamadım önce. Ama sonra sahte yıldızlar gibi parlak, beyaz ışıklar saçan Bloomingdale küpelerini ve Bloomingdale kolyesini farkettim.

KIZ ÖĞRENCİ KAYIPLARA KARIŞTI. ANNE KAYGI İÇİNDE.

Resmin altındaki yazı, kızın 17 Ağustos günü üzerinde yeşil bir etek ve beyaz bir buluzla ortadan kaybolduğunu ve eve uzun bir yürüyüşe çıkacağını söyleyen bir not bıraktığını anlatıyordu. **Bayan Greenwood gece yarısma kadar dönmeyince annesi polise haber vermişti.**

İkinci kupürde evimizin arka bahçesinde annem ve erkek kardeşimle birlikte gülümserken çekilmiş bir resmimiz vardı. Bu resmi de kimin çekmiş olduğunu önce düşünemedim. Ama sonra, üzerimde bir işçi tulumu, ayaklarımda da lastik ayakkabılar olduğunu gördüm ve bunları ıspanak topladığım yaz boyunca giymiş olduğumu, sıcak bir öğleden sonra Dodo Conway'in bize uğrayıp üçümüzün birkaç resmini çektiğini anımsadım. **Anne Greenwood kızının eve dönmesini sağlayacağı umuduyla bu resmin basılmasını rica etti.**

KIZLA BİRLİKTE UYKU HAPLARININ DA OR-

TADAN KAYBOLMUŞ OLMASI KAYGI UYANDIRIYOR.

Bir düzine kadar ay suratlı insanın ormanda geceyarısı çekilmiş karanlık fotoğrafı. Sıranın ucundaki adamların tuhaf görünüşlü ve normalden kısa boylu olduklarını düşündüm. Sonra bunların insan değil köpek olduğunu farkettim. **Kayıp kızın aranmasında tazılar kullanılıyor. Komiser yardımcısı Bill Hindly'ye göre, 'Durum iyi görünmüyor.'**

KIZ CANLI OLARAK BULUNDU!

Son resim, ucunda sıradan, lahana gibi bir baş olan, uzun, gevşek bir battaniye rulosunu bir ambülansın arka tarafına yerleştiren polisleri gösteriyordu. Haber yazısında annemin bodrumda haftalık çamaşırını yıkarken, kullanılmayan bir delikten hafif iniltiler duyduğu anlatılıyordu...

Kupürleri yatağın beyaz örtüsünün üzerine yaydım.

«Onları sakla», dedi Joan. «Bir deftere yapıştırmalısın hepsini.»

Kupürleri katlayıp cebime attım.

Joan, «Hakkında yazılanları okudum,» diye sürdürdü konuşmasını, «Seni nasıl bulduklarını değil de o ana kadar olanları. Ve bütün paramı toparlayıp ilk uçakla New York'a gittim.»

«Neden New York'a?»

«Şey, New York'ta kendimi öldürmenin daha kolay olacağını sanıyordum.»

«Peki ne yaptın?»

Joan utangaç utangaç gülümsedi ve avuçlarını açıp ellerini uzattı. Bileklerinin beyaz derisi üzerinde minyatür bir dağ silsilesi gibi kabaran geniş, kırmızımsı izler vardı.

«Bunu nasıl yaptın?» İlk kez Joan'la benim ortak bir yanımız olabileceği geçti aklımdan.

«Yumruklarımı oda arkadaşımın pencere camına geçirdim.»

«Hangi oda arkadaşın?»

«Üniversitedeki eski oda arkadaşım. New York'ta çalışıyordu. Kalacak başka bir yer düşünemedim, hem pek param da kalmamıştı, bu yüzden onun yanına gittim. Annemle babam beni orada buldular —arkadaşım bende bir gariplik olduğunu yazmış onlara— babam derhal uçakla gelip beni geri getirdi.»

«Ama şimdi iyisin.» Bu bir soru değil bir açıklamaydı.

Joan parlak, çakıl grisi gözleriyle beni süzerek, «Sanırım,» dedi. «Sen değil misin?»

Akşam yemeğinden sonra uyuyakalmıştım.

Yüksek perdeden bir sesle uyandım. **Bayan Bannister, Bayan Bannister, Bayan Bannister, Bayan Bannister.** Uykumu açmaya çalışırken karyolanın direğine ellerimle vurup bağırmakta olduğumu farkettim. Gece hemşiresi Bayan Bannister'in sivri, çarpık silueti apar topar çıktı ortaya.

«Dur bakalım, bunu kırmasan daha iyi olur.»

Saatimin kayışını çözdü.

«Ne var? Ne oldu?»

Bayan Bannister'ın yüzü hızlı bir gülümsemeyle buruştu. «Bir tepki oldu.»

«Tepki mi?»

«Evet, kendini nasıl hissediyorsun?»

«Garip. Hafif, uçar gibi.»

Bayan Bannister doğrulup oturmama yardım etti.

«Artık iyi olacaksın. Hemen iyileşeceksin. Biraz sıcak süt ister misin?»

«Evet.»

Ve Bayan Bannister fincanı dudaklarıma uzattığı zaman sıcak sütü dilimin üzerinde gezdirerek, annesinin sütünü emen bir bebek gibi tadını çıkara çıkara içtim.

«Bayan Bannister sende bir tepki olduğunu söyledi bana.» Doktor Nolan pencerenin yanındaki koltuğa oturup minik bir kibrit kutusu çıkardı. Kutu sabahlığımın eteğinin kıvrımına sakladığımın tıpkısıydı ve bir an hemşirenin onu orada bulup Doktor Nolan'a gizlice geri vermiş olabileceğini düşündüm.

Doktor Nolan bir kibriti kutunun kenarına sürttü. Kibritin ucunda kızgın, sarı bir alev canlanıverdi. Doktorun alevi sigaranın içine çekişini izledim.

«Bayan B. kendini daha iyi hissettiğini söyledi.»

«Bir süre hissettim. Şimdi yine eskisi gibiyim.»

«Sana bir haberim var.»

Bekledim. Şu aralar her gün kimbilir kaç gündür, sabah, öğleden sonra ve akşam boyunca beyaz battaniyeme sarınmış olarak kameriyenin altındaki şezlonga oturup okuyor gibi yapıyordum. Bana öyle geliyordu ki Doktor Nolan bana belirli bir süre tanıyordu. Bu sürenin sonunda o da aynen Doktor Gordon'un söylemiş olduklarını söyleyecekti, «Üzgünüm ama sende olumlu bir gelişme göremiyorum, sanırım biraz şok tedavisi görsen iyi olacak...»

«Ee, ne olduğunu duymak istemiyor musun?»

Donuk bir sesle, «Ne?» diye sordum ve kendimi hazırladım.

«Bir süre hiç konuğun olmayacak.»

Doktor Nolan'a şaşkınlıkla bakakaldım. «Ama bu harika bir şey.»

Gülümsedi. «Memnun olacağını tahmin etmiştim.»

Sonra ikimiz de yazı masamın yanındaki çöp sepetine baktık. Bir düzine uzun saplı gül kan kırmızısı gon-

calarını çöp sepetinden dışarıya uzatmıştı.

O gün öğleden sonra annem beni görmeye gelmişti.

Annem, ardı arkası kesilmeyen konuklarımdan yalnızca bir tanesiydi. Beni görmeye gelenler arasında daha önce yanında çalıştığım Hıristiyan Bilimci hanım, lisedeki İngilizce öğretmenim ve Philomena Guinea'nın kendisi de vardı. Hıristiyan Bilimci hanım benimle çimlerin üzerinde yürürken İncil'de sözü geçen, yeryüzünden yükselen sisi, bu sisin yanlışları simgelediğini, benim tüm derdimin bu sise inanmak olduğunu ve ona inanmaktan vazgeçer geçmez sisip yok olacağını ve benim de gerçekte sağlıklı olduğumu görebileceğimi anlatıyordu. İngilizce öğretmenim sözcüklere olan ilgimi yeniden uyandırmak için bana bir sözcük oyunu olan Dilmeceyi öğretmeye çalışıyor, Philomena Guinea ise doktorların yaptıklarını hiç doyurucu bulmuyor ve bunu onlara söyleyip duruyordu.

Bu ziyaretlerden nefret ediyordum.

Kameriyemin altında ya da odamda oturup dururken güleryüzlü bir hemşire içeri dalıp bir konuğum olduğunu söylüyordu. Bir defasında Protestan kilisesinin o hiç hoşlanmadığım papazını bile getirmişlerdi. Adam yanımda olduğu sürece müthiş tedirgindi. Benim iyiden iyiye keçileri kaçırdığıma hükmettiğinin farkındaydım, çünkü ona cehenneme inandığımı ve benim gibi ölümden sonra yaşama inanmayanların öldükten sonraki cehennemi kaçıracakları için ölmeden önce cehennemde yaşamak zorunda olduklarını ve kim neye inanıyorsa öldüğü zaman başına onun geleceğini söylemiştim.

Bu ziyaretlerden nefret ediyordum, çünkü gelen konukların yağdan sicim sicim olmuş saçlarıma bakıp eskiden ne olduğumu ve onların benim ne olmamı istediklerini düşündüklerini seziyor ve yanımdan iyice altüst olmuş durumda ayrıldıklarını biliyordum.

Beni kendi halime bıraksalar biraz huzura kavuşa-

cağımı düşünüyordum.

En beteri annemdi. Beni hiç azarlamıyor, ama kederli bir yüzle durmadan ne gibi bir hata yapmış olduğunu söylemem için yakarıyordu. Doktorların onun hatalı davrandığını düşündüklerinden emin olduğunu, çünkü ona tuvalet eğitimimle ilgili bir yığın soru sorduklarını, oysa benim çok küçük yaşta mükemmel bir şekilde eğitildiğimi ve ona hiçbir zorluk çıkarmadığımı söylüyordu.

O gün öğleden sonra annem bu gülleri getirmişti bana.

«Bunları cenazeme sakla,» demiştim.

Annemin yüzü buruşuvermişti. Ha ağladı, ha ağlayacaktı.

«Ama Esther, bugünün ne olduğunu anımsamıyor musun?»

«Hayır.»

Belki de Aziz Valentine günüydü.

«Senin doğum günün.»

İşte o zaman gülleri çöp sepetine boca etmiştim.

Doktor Nolan'a «Budalaca bir şeydi yaptığı,» dedim.

Doktor Nolan başını salladı. Ne demek istediğimi anlıyor gibiydi.

«Ondan nefret ediyorum,» dedim ve inecek darbeyi bekledim.

Ama Doktor Nolan, bir şey onu çok, pek çok hoşnut etmişcesine gülümsedi ve, «Sanırım öyle,» dedi.

17

«Bugün şanslı günündesin.»

Genç hemşire kahvaltı tepsimi kaldırdı ve beni beyaz battaniyeme sarınmış olarak, bir geminin güvertesinde deniz havası alan bir yolcu gibi bıraktı.

«Neden şanslı günümdeymişim?»

«Aslında belki de henüz söylememem gerekirdi, ama bugün Belsize'a taşınıyorsun.» Hemşire umutla bana baktı.

«Belsize mı?» dedim. «Oraya gidemem ki.»

«Neden gidemezmişsin?»

«Hazır değilim. Yeterince iyileşmedim.»

«Elbette iyileştin. Merak etme, yeterince iyi olmasan seni oraya göndermezlerdi.»

Hemşire gittikten sonra Doktor Nolan'ın bu yeni taktiğini çözmeye çalıştım. Neyi kanıtlamaya uğraşıyordu? Ben değişmemiştim. Değişen hiçbir şey yoktu. Belsize ise en iyi bölümdü. Herkes Belsize'dan işine, okuluna ve evine dönüyordu.

Joan Belsize'daydı. Fizik kitapları, golf sopaları, badminton raketleri ve soluk soluğa konuşmasıyla Joan. Hemen hemen iyi olanlarla benim aramdaki uçurumu belirleyen Joan. Caplan'dan ayrıldığı günden bu yana Joan'daki gelişmeleri kulaktan kulağa dolaşan söylentilerden izlemiştim.

Joan'un yürüyüş izni vardı, Joan'un alışveriş izni vardı, Joan'un kente inme izni vardı. Joan'la ilgili tüm haberleri sevinçle karşılıyor görünüp aslında küçük, acı bir yığın halinde biriktiriyordum. Joan benim eski, en iyi halimin, peşimi bırakmayıp bana işkence etmek için özellikle yaratılmış parlak bir kopyasıydı.

Belki de ben Belsize'a taşındığımda Joan gitmiş olacaktı.

Hiç değilse Belsize'da şok tedavisi korkusu olma-

yacaktı. Caplan'da pek çok kadın şok tedavisi görüyordu. Bunların kimler olduğunu anlayabiliyordum çünkü kahvaltı tepsileri bizimkilerle birlikte verilmiyordu. Biz odalarımızda kahvaltı ederken onlar şok tedavisi görüyorlar ve sonra hemşirelerin ardısıra çocuklar gibi salona geliyorlar, suskun ve sönük bir halde kahvaltılarını orada ediyorlardı.

Her sabah, tepsimi getiren hemşirenin kapıya vurduğunu duyunca sonsuz bir ferahlık kaplıyordu içimi, çünkü o gün için tehlikeyi atlattığımı biliyordum. Doktor Nolan kendisi hiç şok tedavisi görmediyse insanın şok tedavisi sırasında uykuya daldığını nasıl bilebilirdi? Belki de tedaviyi gören, içinde mavi şimşekleri ve gürültüyü hissederken dışarıdan yalnızca uyuyor gibi görünüyordu.

Holün ucundan piyano sesi geliyordu.

Akşam yemeğinde sessizce oturup Belsize kadınlarının sohbetini dinlemiştim. Hepsi modaya uygun giyinmişler ve özenle makyaj yapmışlardı. Bir çoğu evliydi. O gün bazıları kente alışverişe inmiş, ötekiler de dışarıdaki arkadaşlarını görmeye gitmişlerdi. Yemek boyunca kendi aralarında şakalaşıp durdular.

Dee Dee adındaki kadın, «Jack'e telefon ederdim,» dedi, «ancak, korkarım evde değildir. Gerçi nereye telefon edeceğimi biliyorum ve orada olacağından hiç kuşkum yok.»

Benim masamdaki kısa boylu, kıvrak sarışın güldü. «Bugün Doktor Loring'i az daha istediğim yere getiriyordum.» Dalgın mavi gözlerini bir taş bebek gibi iri iri açarak, «Şu eski Percy'yi yeni bir modelle değiştirmek hiç fena olmazdı doğrusu.»

Salonun öbür ucunda Joan etiyle ızgara domatesini büyük bir iştahla mideye indiriyordu. Bu kadınların arasında kendini çok rahat hissediyor gibiydi. Bana,

dengi olmayan uzak bir tanıdığıymışım gibi hafifçe tepeden bakarak, soğukça davranıyordu.

Yemekten hemen sonra yatmıştım, ama sonra piyano sesini duydum ve Joan'u, Dee Dee'yi, Loubelle adlı sarışın kadını ve ötekileri oturma odasında beni çekiştirip arkamdan gülerken görür gibi oldum. Belsize'da benim gibi insanların olmasının ne korkunç olduğunu ve benim aslında Wymark'ta olmam gerektiğini söylüyor olmalılardı.

Bu çirkin konuşmaya bir son vermeye karar verdim.

Battaniyemi omuzlarıma bir şal gibi gevşekçe dolayarak hol boyunca ışığın ve şen gürültünün geldiği yöne doğru yürüdüm.

Akşamın geri kalan kısmını Dee Dee'nin kuyruklu piyanoda kendi bestelerinden bazılarını tıngırdatmasını dinleyerek geçirdim. Bu arada öbür kadınlar da tıpkı bir üniversite yurdundaymış gibi çene çalıp briç oynuyorlardı. Ama çoğu üniversite çağının on yıl ötesindeydi.

İçlerinden biri, Bayan Savage adındaki iri yapılı, uzun boylu, kır saçlı, gümbür gümbür bas sesli kadın Vassar'da okumuştu. Sosyeteden olduğu hemen anlaşılıyordu, çünkü **debutante**'lardan* başka bir şeyden sözettiği yoktu. Sanırım iki-üç tane kızı vardı ve o yıl hepsi sosyeteye tanıtılacaktı, ama kadın akıl hastanesine kaydolarak onların «débutante» partisini rezil etmişti.

Dee Dee'nin «Sütçü» adını verdiği bir şarkısı vardı. Herkes bu şarkıyı piyasaya sürerse büyük sükse yapacağını söyleyip duruyordu. Önce tuşlarda bir sütçü beygirinin ağır aksak nal seslerini andıran ufak bir ezgi çalıyor, ardından sütçünün ıshığına benzer ikinci bir ezgi başlatıyor ve sonra iki ezgi birlikte sürüp gidiyordu.

* Sosyeteye ilk kez tanıştırılan genç kız.

Sohbet havasında, «Çok hoş bir şey bu,» dedim.

Joan piyanonun bir köşesine eğilmiş, bir moda dergisinin son sayısını karıştırıyordu. Ortak bir sırları varmış gibi ona bakıp gülümsedi Dee Dee.

Joan o zaman dergiyi kaldırıp, «A, Esther,» dedi, «bu sen değil misin?»

Dee Dee çalmayı bıraktı. «Bakayım.» Dergiyi alıp Joan'un gösterdiği sayfaya bir göz attı, sonra dönüp bana baktı.

«Yo, hayır,» dedi. «Elbette değil.» Yeniden dergiye, ardından bana baktı. «Olamaz!»

Joan, «Ama bu gerçekten Esther, öyle değil mi Esther?» dedi.

Loubelle ve Bayan Savage da o yana kaydılar. Ben de neler olup bittiğini biliyormuş gibi onlarla birlikte piyanoya doğru yürüdüm.

Dergideki fotoğrafta kabarık beyaz kumaştan askısız bir gece elbisesi giymiş bir genç kız, çevresini saran bir sürü genç erkeğin ortasında ağzı kulaklarına vararak gülümsüyordu. Elinde duru bir içkiyle dolu bir kadeh vardı. Gözleri omzumun üzerinden arkamda, biraz soluma doğru duran bir şeye takılmış gibiydi. Ensemde hafif bir soluğun yelpazesini duyarak hızla döndüm.

Gece hemşiresi yumuşak lastik tabanlarıyla biz farkına varmadan içeriye girmişti.

«Yok canım,» dedi, «bu gerçekten sen misin?»

«Hayır ben değilim. Joan yanılıyor. Bu başka biri.»

Dee Dee, «Haydi, sen olduğunu söyle,» diye haykırdı.

Ama ben onu duymazlıktan gelip oradan uzaklaştım.

Sonra Loubelle hemşireye briç karesini tamamlaması için yalvardı. Ben de bir sandalye çekip seyretmeye başladım. Aslında zerrece briç bilmiyordum, çün-

kü bütün zengin kızların yaptığı gibi okulda briç öğrenmeye zamanım olmamıştı.

Papazların, valelerin ve damların yassı, anlamsız yüzlerini seyrederek, hemşirenin yaşamının güçlükleri hakkındaki konuşmasını dinledim.

«Hanımlar, siz iki işi birden yürütmenin ne demek olduğunu bilmezsiniz,» diyordu. «Geceleri burada size gözcülük yapıyorum...»

Loubelle kıkırdadı, «A, biz iyiyiz ama. Buradakilerin en iyisi biziz. Bunu sen de biliyorsun.»

«Elbette, bir derdim yok.» Hemşire herkese birer naneli çiklet ikram etti, sonra kendisi de yaldızlı kâğıdı açıp pembe, yassı bir çiklet çıkardı. «Sizden bir derdim yok, beni allak bullak edenler şu devlet hastanesindeki kaçıklar.»

Birden ilgilenerek, «İki yerde birden mi çalışıyorsunuz?» diye sordum.

«Ne sandın ya?» Hemşire bana dik dik baktı. Benim Belsize'da işim olmadığını düşündüğü besbelliydi. «Oradan hoşlanacağını hiç sanmam Lady Jane.»

Adımı çok iyi bildiği halde hemşirenin bana Lady Jane demesi garibime gitmişti.

«Neden?» diye üsteledim.

«Burası gibi güzel bir yer değil orası. Burası tipik bir özel kulüp gibi. Oradaysa hiçbir şey yok. Ne UT, ne yürüyüşler...»

«Neden yürüyüş yok?»

«Görevli kıtlığından.» Hemşirenin şike yaptığını farkeden Loubelle homurdandı. «Hiç kuşkunuz olmasın hanımlar, kendime bir araba alacak kadar para biriktirir biriktirmez çekip gideceğim.»

Joan, «Buradan da mı çekip gideceksin?» diye sordu.

«Ne sandın ya! Ondan sonra yalnızca özel vak'alar. Canımın istediği zaman...»

Ama ben artık dinlemiyordum.

Hemşirenin bana seçeneklerimi göstermek için talimat almış olduğunu hissediyordum. Ya iyileşecektim, ya da yana yana düşen bir yıldız gibi aşağılara, daha aşağılara, Belsize'dan Caplan'a, oradan Wymark'a ve sonunda Doktor Nolan da Bayan Guinea da benden umudu kestiği zaman yandaki devlet hastanesine düşecektim.

Battaniyeme iyice sarınıp sandalyemi geriye ittim.

Hemşire kabaca, «Üşüdün ha?» dedi.

«Evet,» dedim hole doğru uzaklaşırken, «Buz kestim.»

Beyaz kozamın içinde uyandığımda sıcak ve sakin hissettim kendimi. Kış güneşinin soluk bir ışını aynayı, yazı masasının üstündeki bardakları ve madenî kapı tokmaklarını ışıldatıyordu. Holün öbür tarafındaki mutfaktan, kahvaltı tepsilerini hazırlayan kadınların sabah vakti tıkırtıları geliyordu.

Hemşirenin yanımdaki odanın kapısına vurduğunu işittim. Bayan Savage'ın uykulu sesi gümbürdeyerek taştı dışarı. Hemşire şıngırdayan tepsisiyle içeri girdi. Içimde hafif bir zevk kıpırtısıyla dumanı tüten mavi porselen kahve ibriğini, mavi porselen kahvaltı fincanını ve üzerinde beyaz papatyalar bulunan mavi porselenden tombul krema kabını düşündüm.

Kendimi bırakmaya başlıyordum.

Eğer düşeceksem, hiç değilse elimden geldiği kadar uzun bir süre küçük zevklerime tutunacaktım.

Hemşire kapıya sertçe vurup yanıt beklemeden rüzgâr gibi daldı içeri.

Bu yeni bir hemşireydi. Hemşireler durmadan değişiyordu zaten. İnce, kum rengi bir yüzü, yine kum rengi saçları ve kemikli burnunu benekleyen iri çilleri vardı. Her nedense bu hemşirenin görünümü içimi bulandırmıştı. Yeşil kepenk'leri açmak için odanın öbür

tarafına doğru yürürken, kadındaki garipliğin kısmen ellerinin boş olmasından ileri geldiğini farkettim.

Kahvaltı tepsimi istemek için ağzımı açmışken birdenbire vazgeçip sustum. Hemşire beni bir başkasıyla karıştırıyor olmalıydı. Yeni hemşireler sık sık yapardı bunu. Belsize'da benim bilmediğim biri şok tedavisi görüyor olmalıydı. Hemşire de beni onunla karıştırmıştı herhalde.

Hemşirenin odamda ufak bir tur atıp derleyip toplamasını, sonra da öbür yanımdaki odada kalan Loubelle'in tepsisini götürmesini bekledim.

Sonra terliklerimi ayağıma geçirdim ve hava açık, ama çok ayaz olduğu için battaniyemi de yanımda sürükleyerek çabucak mutfağa geçtim. Pembe üniformalı kadın görevli ocağın üzerindeki eski büyük güğümden bir dizi mavi porselen kahve ibriğini dolduruyordu.

Dizilmiş bekleyen tepsilere sevecen gözlerle baktım gümüş çatalların altında ikizkenar üçgen biçiminde katlanmış duran temiz beyaz peçeteleri, mavi yumurtalıklara yerleştirilmiş rafadan yumurtaların soluk kubbelerini, istiridye biçiminde cam tabaklara konmuş portakal marmeladını ayrı ayrı süzdüm. Bütün yapacağım, uzanıp tepsime sahip çıkmaktan ibaretti. O zaman her şey normale dönüverecekti.

Tezgâhın üzerinden eğilip bir sır verir gibi alçak sesle, «Bir yanlışlık oldu,» dedim görevli kadına. «Yeni hemşire bugün kahvaltı tepsimi getirmeyi unuttu.»

Gücendiğimi belirtmek için parlak bir şekilde gülümsemeyi başardım.

«Adınız ne?»

«Greenwood. Esther Greenwood.»

«Greenwood, Greenwood, Greenwood.» Kadının siğilli işaret parmağı Belsize'daki hastaların mutfak duvarına raptiyelenmiş listesinde aşağı doğru kaydı. «Greenwood, bugün kahvaltı verilmeyecek.»

Tezgâhın kenarını iki elimle birden yakaladım.

«Bir yanlışlık olmalı. Greenwood olduğundan emin misiniz?»

Kadın kesin bir tonla, «Greenwood,» derken hemşire içeri girdi.

Hemşire soran bakışlarla bir bana bir de görevliye baktı.

Görevli kadın benimle gözgöze gelmekten kaçınarak, «Bayan Greenwood tepsisini istedi,» dedi.

Hemşire bana gülümseyerek konuştu, «bu sabah tepsinizi daha sonra alacaksınız Bayan Greenwood. Siz...»

Ama hemşirenin ne dediğini duymak için beklemedim. Kör gibi hole çıktım. Odama gitmedim, çünkü gelip oradan alacaklardı beni. Caplan'daki kadar iyi olmayan, ama yine de holün sessiz bir köşesinde bulunan girintime sığındım. Joan'un, Loubelle'in, Dee Dee'nin ve Bayan Savage'nin gelmeyecekleri bir yerdi orası.

Girintinin en uzak köşesine kıvrılıp battaniyemi başımın tepesine kadar çektim. Beni asıl sarsan, şok tedavisinden çok Doktor Nolan'ın bu apaçık ihanetiydi. Doktor Nolan'dan hoşlanıyordum, onu seviyordum. Ona sanki bir tepside sunmuştum güvenimi. Her şeyi anlatmıştım. O da, eğer bir kez daha şok tedavisi görecek olursam beni önceden uyaracağı konusunda söz vermişti bana.

Bana akşamdan haber vermiş olsaydı, elbette bütün geceyi dehşet içinde bekleyecek, uykusuz geçirecektim. Ama sabah olduğunda sakin ve hazır olacaktım. Hol boyunca iki hemşirenin arasında yürürken, Dee Dee'nin, Loubelle'in, Bayan Savage'ın ve Joan'un önünden, hakkında verilmiş hükmün infazını serinkanlılıkla kabullenmiş biri gibi gururla, ağırbaşlılıkla geçecektim.

Hemşire üzerime doğru eğilip bana seslendi.

Geri çekilip daha çok büzüldüm köşeye. Hemşire

gözden kayboldu. Bir dakika sonra iki iriyarı erkek görevliyle birlikte döneceğini ve beni, tepinip ulumama kulak asmadan, oturma odasında toplanmış, bıyık altından gülen seyircilerin önünden geçirip götüreceklerini biliyordum.

Doktor Nolan kolunu omuzuma dolayıp bir anne gibi kucakladı beni.

Darmadağın olmuş battaniyenin ardından, «Hani bana haber verecektiniz!» diye bağırdım yüzüne.

Doktor Nolan, «Haber veriyorum ya işte,» dedi. «Sana haber vermek için özellikle erken geldim ve seni oraya kendim götüreceğim.»

Şişmiş gözkapaklarımın arasından kaçamak bir göz attım. «Neden dün akşam söylemediniz?»

«Uykunu kaçıracağını düşündüm yalnızca. Bilseydim ki...»

«Bana haber vereceğinizi söylemiştiniz.»

Doktor Nolan, «Dinle Esther,» dedi. «Seninle geleceğim. Hep yanında olacağım. Her şey sana söz verdiğim gibi olacak. Uyandığın zaman da yanında olacağım ve seni geri getireceğim.»

Yüzüne baktım. Altüst olmuş gibiydi.

Bir dakika bekledim. Sonra, «Orada olacağınıza söz verin,» dedim.

«Söz veriyorum.»

Doktor Nolan beyaz bir mendil çıkarıp yüzümü sildi. Sonra eski bir arkadaş gibi koluma girip ayağa kalkmama yardım etti. Hol boyunca birlikte yürümeye başladık. Battaniyem ayaklarıma dolaştığından yere bırakıverdim onu, ama Doktor Nolan farkına varmamış göründü. Odasından çıkmakta olan Joan'un önünden geçtik. Anlamlı, küçümseyen bir gülümsemeyle baktım ona. Geri çekilip biz geçip gidene kadar bekledi.

Sonra Doktor Nolan holün ucunda kilitli bir kapı açtı ve beni bir kat merdivenden indirip hastanenin çeşit-

li binalarını çapraşık bir tüneller ve geçitler şebekesiyle birbirine bağlayan gizemli bodrum kat koridorlarına soktu.

Duvarlar parlak beyaz fayans kaplıydı ve siyah tavanda belli aralıklarla dizilmiş çıplak ampuller yanıyordu. Işıltılı duvarlar boyunca karmaşık bir sinir sistemi gibi dallanıp budaklanarak uzanan ıslıklı, takırtılı borulara yaslanmış sedyeler ve tekerlekli sandalyeler vardı yer yer. Doktor Nolan'ın koluna ölüm gibi sarılmıştım. O da arasıra yüreklendirircesine sıkıyordu kolumu.

Sonunda üzerinde siyah harflerle Elektroterapi yazılı yeşil bir kapının önünde durduk. Bir an geriledim. Doktor Nolan bekledi. Sonra, «Olup bitsin bari,» dedim ve içeri girdik.

Bekleme odasında Doktor Nolan'la benden başka, yalnızca üzerinde eski püskü bordo bir bornoz olan soluk benizli bir adamla ona eşlik eden hemşire vardı.

Doktor Nolan tahta bir sırayı göstererek, «Oturmak ister misin?» diye sordu. Bacaklarımın ağırlaştığını hissediyordum. Eğer otururum şok tedavisi ekibi geldiğinde ayağa kalkmamın zor olacağını düşündüm.

«Ayakta durmayı yeğlerim.»

Sonunda bir iç kapıdan beyaz gömlek giymiş, uzun boylu, kadavra gibi bir kadın girdi odaya. Sıra bordo bornozlu adamda olduğu için önce onu alacağını sanıyordum, bu yüzden bana doğru gelmesi şaşırttı beni.

Kadın kolunu omuzuma dolayarak, «Günaydın Doktor Nolan,» dedi. «Bu Esther, değil mi?»

«Evet Bayan Huey. Esther, bu Bayan Huey. Sana iyi bakacak. Ona senden sözetmiştim.»

Kadının boyu iki metre vardı. Nazikce bana eğildiği zaman dişlek ağzını çevreleyen yüzünün derin sivilce izleriyle dolu olduğunu gördüm. Cildi aydaki volkanların haritalarına benziyordu.

Bayan Huey, «Sanırım seni hemen alabiliriz Est-

her,» dedi. «Bay Anderson kusura bakmaz, değil mi Bay Andersen?»

Bay Anderson hiçbir şey söylemedi ve ben omzumda Bayan Huey'nin kolu ve arkamda Doktor Nolan'la, bitişik odaya doğru yürüdüm.

Her şeyi görürsem dehşetten ölürüm diye tam açmaya cesaret edemediğim gözlerimin aralığından beyaz, gergin çarşaflı yüksek karyolayı, karyolanın arkasındaki makineyi, makinenin arkasındaki, kadın mı erkek mi olduğunu kestiremediğim maskeli kişiyi ve yatağın her iki yanında duran öteki maskeli insanları gördüm.

Bayan Huey yatağa tırmanıp sırtüstü yatmama yardım etti.

«Benimle konuşun,» dedim.

Bayan Huey merhemi şakaklarıma yayıp başımın iki yanına minik elektrik düğmelerini yerleştirirken alçak, yatıştırıcı bir sesle konuşmaya başladı. «Çok iyi olacaksın, hiçbir şey duymayacaksın, yalnızca şunu ısır...» Dilimin üzerine bir şey koydu ve ben panik içinde ısırdım. Karanlık, karatahtanın üzerindeki tebeşir gibi silip götürdü beni.

18

«Esther.»

Derin, kopkoyu bir uykudan uyandığımda ilk gördüğüm şey, Doktor Nolan'ın karşımda dalgalanan yüzüydü. «Esther, Esther,» diyordu durmadan.

Hantallaşmış elimle gözlerimi ovuşturdum.

Doktor Nolan'ın arkasında, siyah beyaz kareli, buruşuk bir elbise giymiş ve portatif bir karyolanın üzerine çok yüksekten düşmüş gibi savrulmuş yatan bir kadını seçebiliyordum. Ama daha fazla bir şey göremeden Doktor Nolan beni bir kapıdan geçirip açık havaya, göğün maviliğine çıkardı.

Bütün o ateş ve korkudan arınmıştım. Şaşılacak kadar sakindim. Sırça fanus başımdan bir metre kadar yukarıda asılı duruyordu. Artık hava alabiliyordum.

Kahverengi yaprakları çıtırdatarak birlikte Belsize'a doğru yürürken Doktor Nolan, «Sana anlattığım gibi oldu, değil mi?» dedi.

«Evet.»

Kesin bir tonda, «Hep böyle olacak,» dedi. «Haftada üç kez —sah, perşembe ve cumartesi— şok tedavisi göreceksin.»

Derin bir soluk aldım.

«Ne kadar süreyle?»

Doktor Nolan, «Bu sana ve bana bağlı,» dedi.

Gümüş bıçakla yumurtamın tepesini kırıp açtım. Sonra bıçağı yere koyup baktım ona. Bıçakları neden sevdiğimi anımsamaya çalıştım, ama kafam düşüncenin ilmiğinden kayıp kurtularak boşlukta bir kuş gibi sallandı.

Joan'la Dee Dee piyanonun önündeki sıraya yanya-

na oturmuşlardı. Dee Dee «Tahta Çubuklar» şarkısının sol elini çalarken Joan'a da sağ elini çalmayı öğretiyordu.

Joan'un kocaman dişleri ve dışarı uğramış gri çakıllara benzeyen gözleriyle böylesine atsı bir görünümü olmasının ne kadar acıklı olduğunu düşündüm. Öyle ya, Buddy Willard gibi birini bile elinde tutamamıştı. Dee Dee'nin kocasıysa kimbilir hangi metresiyle birlikte yaşıyor ve karısını huysuzlukları ve dedikodularıyla başbaşa bırakıyordu.

Joan dağınık saçlı başını kapımdan içeri uzatarak şarkı söyler gibi, «Bir mek-tup al-dım,» diye seslendi.

«Aferin sana.» Gözlerimi kitabımdan ayırmadım. Beş seanslık kısa bir diziden sonra şok tedavisi sona ermiş ve bana kente inme izni verilmişti. O zamandan beri de Joan, bana yakın olmakla iyileşmenin tadından pay almayı uman iri bir meyve sineği gibi soluk soluğa çevremde dolanıp duruyordu. Bu aralar odasında çepeçevre, yığılı duran fizik kitaplarını ve ders notlarıyla dolu tozlu bloknotlarını kaldırmış ve dışarıya çıkma iznini elinden almışlardı.

«Kimden olduğunu merak etmiyor musun?»

Joan odaya süzülüp yatağının üzerine oturdu. Ona fena halde sinir olduğumu ve odamdan defolup gitmesini söylemek istedim, ama yapamadım bunu.

Kaldığım yere parmağımı koyup kitabı kapadım. «Pekâlâ. Kimden?»

Joan eteğinin cebinden uçuk mavi bir zarf çıkarıp nispet verir gibi salladı.

«Ah, rastlantı dediğin bu kadar olur!» dedim.

«Ne demek istiyorsun? Ne rastlantısı?»

Yazı masama gidip uçuk mavi bir zarf aldım. Zarfı bir veda mendili gibi salladım Joan'a. «Ben de bir mek-

tup aldım. Acaba birbirinin aynı mı dersin?»

Joan, «Daha iyiymiş,» dedi. «Hastaneden çıkmış.»

Kısa bir sessizlik oldu.

«Onunla evlenecek misin?»

«Hayır,» dedim. «Ya sen?»

Joan kaçamak bir gülümsemeyle, «Ondan pek hoşlanmıyordum zaten,» dedi.

«Sahi mi?»

«Evet, asıl hoşlandığım ailesiydi.»

«Yani Bay ve Bayan Willard mı?»

«Evet.» Joan'un sesi sırtımdan aşağı soğuk bir rüzgâr gibi kaydı. «Onları seviyordum. Öyle iyi, öyle mutluydular ki. Annemle babama hiç benzemiyorlardı. Hep onları görmeye giderdim.» Durakladı. «Sen gelene kadar.»

«Üzgünüm,» dedim. Ardından, «Madem onları o kadar seviyordum, neden görmeye devam etmedin?» diye ekledim.

Joan, «Yo, yapamazdım bunu,» dedi. «Sen Buddy'le çıkarken. Ne bileyim... gülünç olurdu bu.»

Biraz düşündüm. «Haklısın sanırım.»

«Peki sen,» Joan duraksadı, «onun gelmesine izin verecek misin?»

«Bilmiyorum.»

Önce Buddy'nin akıl hastanesine beni görmeye gelmesinin korkunç bir şey olacağını düşünmüştüm - herhalde yalnızca öteki doktorlarla hoşbeş edip durumuma için için sevinmek niyetiyle gelecekti. Ama sonra bunun ona haddini bildirmek için bir fırsat olabileceği geldi aklıma. Hayatımda hiç kimse —ne bir simultane çevirmen, ne de bir başkası— olmadığı halde onu istemediğimi, yalnızca bana göre biri olmadığını ve bu yüzden onu bıraktığımı söylemek için bir fırsat olabilirdi bu. «Ya sen?»

Joan, «Evet,» diye soluk aldı. «Belki annesini de getirir. Ona annesini getirmesini söyleyeceğim...»

«Annesini mi?»

Joan somurttu. «Bayan Willard'ı severim. Bayan Willard harika bir kadındır. Bana gerçek bir anne gibi davrandı hep.»

Bayan Willard alacalı tüvit giysileri, ciddî suratlı ayakkabıları ve bilgece, annece özdeyişleriyle canlandı gözümde. Bay Willard küçük oğluydu onun. Sesi küçük bir oğlanınki gibi tiz ve berraktı. Joan ve Bayan Willard. Joan... ve Bayan Willard...

O sabah iki bölümlü notalarından ödünç almak için Dee Dee'nin kapısını çalmıştım. Birkaç dakika beklemiş ve yanıt alamayınca Dee Dee'nin dışarıda olduğunu sanıp notaları yazı masasından alabileceğimi düşünerek kapıyı itmiş ve odaya girmiştim.

Belsize'de, yani Belsize'da bile, kapıların kilidi vardı, ama hastalarda anahtar yoktu. Kapalı bir kapı kişisel dokunulmazlık demekti ve kilitli bir kapı gibi saygı görürdü. Kapıya vurulur, bir kez daha vurulur, sonra çekip gidilirdi. Holün parlak aydınlığından sonra odanın derin, parfümlü loşluğunda yarı kör gözlerle dikilirken anımsadım bunu.

Görüşüm berraklaşınca bir siluetin yataktan doğrulduğunu gördüm. Sonra biri alçak sesle kıkırdadı. Siluet saçlarını düzeltti ve iki soluk çakıl göz yarı karanlığın içinden bana baktı. Dee Dee yastıkların üzerinde, yeşil yünlü sabahlığının altında çıplak bacaklarıyla uzanmış yatıyor ve küçük, alaycı bir gülümsemeyle beni izliyordu. Sağ elinin parmakları arasında yanan bir sigara vardı.

«Ben yalnızca...» dedim.

Dee Dee, «Biliyorum,» dedi. «Notaları istiyorsun.»

Joan o zaman, «Merhaba Esther,» dedi. Mısır yapraklarının hışırtısına benzeyen sesi kusma isteği verdi bana. «Beni bekle Esther, ben de seninle gelip sağ eli çalayım.»

Joan şimdi de, «Buddy Willard'ı gerçekten hiç

sevmedim,» diyordu. «Her şeyi bildiğini sanıyordu. Kadın konusunda her şeyi bildiğini sanıyordu...»

Joan'a baktım. Tüylerimi diken diken etmesine ve içime işlemiş olan o eski nefret duygusuna karşın beni büyülüyordu Joan. Merih'ten gelen birini ya da fazlaca siğilli bir kurbağayı izlemek gibi bir şeydi bu. Ne düşünceleri benim düşüncelerim, ne de duyguları benim duygularımdı. Ama onun düşünceleri ve duyguları benimkilerin çarpık, siyah bir yansısıymış görünecek kadar yakındık birbirimize.

Bazen Joan benim uydurduğum biriymiş gibi geliyordu bana. Bazen de onun yaşamımın her bunalımında ortaya çıkıp bana bir zamanlar ne olduğunu ve neler geçirdiğimi hatırlatacağı ve kendisinin benimkine benzeyen ama benimkinden farklı bunalımını burnumun dibinde sürdürüp gideceği duygusuna kapılıyordum.

O gün öğle vakti Doktor Nolan'la konuşurken, «Kadınların başka kadınlarda ne bulduklarını anlamıyorum,» demiştim. «Bir kadının bir erkekte bulamayıp da bir kadında bulduğu şey nedir?»

Doktor Nolan durakladı. Sonra, «Sevecenlik,» dedi.

Bu yanıt susturdu beni.

Joan, «Senden hoşlanıyorum,» diyordu. «Buddy'den hoşlandığımdan daha çok hoşlanıyorum senden.»

Ve Joan budalaca bir gülümsemeyle yatağıma uzanırken bir zamanlar okul yurdunda patlak veren ufak çapta bir skandalı anımsadım. Tombul, dolgun göğüslü bir son sınıf öğrencisiyle uzun boylu, hantal bir birinci sınıf öğrencisi biraz fazla birlikte olmaya başlamışlardı. Son sınıftaki kız dindar bir tanrıbilim öğrencisi olup bir büyükannenin yalın, evcil görünümüne sahipti. Birinci sınıf öğrencisi ise kendisiyle tanışmadan randevulaşan erkeklerce akla gelmedik yollardan alelacele terkedilmesiyle tanınıyordu. Bu iki kız her zaman birlikteydiler. Bir defasında da şişman kızın odasında

kucaklaşırken odaya giren biri tarafından görülmüşlerdi.

«Peki ama, ne yapıyorlardı?» diye sormuştum. Ne zaman erkekleri erkeklerle, kadınları kadınlarla birlikte düşünsem gerçekten ne yapıyor olabileceklerini bir türlü hayal edemezdim.

Casus, «Ha,» demişti. «Milly sandalyede oturuyor, Theodora da yatakta yatıyordu. Milly Theodora'nın saçlarını okşuyordu.»

Düşkırıklığına uğramıştım. Belirli bir kötülüğün açığa vurulacağını ummuştum oysa. Acaba kadınların başka kadınlarla birlikte bütün yaptıkları yanyana uzanıp kucaklaşmak mıydı?

Gittiğim üniversitedeki ünlü kadın ozan da bir başka kadınla —saçları Alman usulü kırpılmış, tıknaz, yaşlı bir klasik edebiyatçıyla— birlikte yaşıyordu. Ve ben bu ozana belki de günün birinde evlenip çoluk çocuğa karışacağımı söylediğimde bana dehşet içinde bakakalmıştı. «Peki ama mesleğin ne olacak?» diye haykırmıştı ardından.

Başım ağrıyordu. Bu garip yaşlı kadınları çeken ne vardı bende? O ünlü ozan, Philomena Guinea, Jay Cee, Hıristiyan Bilimci hanım ve kimbilir daha kimler vardı çevremde. Hepsi de beni bir bakıma evlat edinmek, ilgi ve etkilerinin karşılığı olarak beni kendilerine benzetmek istiyorlardı.

«Senden hoşlanıyorum.»

Kitabımı elime alarak, «Bu biraz tatsız, Joan,» dedim.

«Çünkü ben senden hoşlanmıyorum. Doğrusunu istersen, senden tiksiniyorum.»

Ve Joan'u yatağımın üzerinde yaşlı bir beygir gibi yığılmış bırakarak odadan çıktım.

Doktoru beklerken neredeyse kaçıp gidecektim.

Yaptığımın yasal olmadığını biliyordum —en azından Massachusetts'te öyleydi, çünkü bu eyalet tıkabasa Katoliklerle doluydu— ama Doktor Nolan bu doktorun hem eski bir arkadaşı, hem de aklı başında bir insan olduğunu söylemişti.

Beyaz gömlekli, çevik resepsiyon memuru defterdeki listede ismimi işaretleyerek, «Randevunuz ne için?» diye sordu.

«Ne demek istiyorsunuz?» Bu soruyu doktorun dışında kimsenin soracağını düşünmemiştim. Genel bekleme odası başka doktorları bekleyen hastalarla doluydu. Çoğu bebekli ya da hamileydi. Bakışlarını düz, el değmemiş karnımın üzerinde hissediyordum.

Resepsiyon memuru başını kaldırıp bana baktı. Kızardım.

Kibarca, «Ölçü aldırmak için, değil mi?» dedi. «Ne ücret alacağımızı bilmek için sordum yalnızca. Öğrenci misiniz?»

«E-evet.»

«O zaman yarı fiyata olacak. On yerine beş dolar. Faturayı evinize mi göndereyim?»

Ev adresimi vermeye hazırlandım. Fatura gelene kadar herhalde eve dönmüş olurdum. Ama sonra annemin zarfı açıp faturanın ne için olduğunu görebileceğini düşündüm. Bunun dışında verebileceğim tek adres bir akıl hastanesinde kaldıklarını herkese duyurmak istemeyen insanların kullandığı zararsız bir posta kutusu numarasıydı. Ama resepsiyon memurunun bu numarayı tanıyabileceğini düşünerek, «Şimdi ödesem daha iyi,» dedim ve cüzdanımdaki tomardan beş tane bir dolarlık ayırdım.

Bu beş dolar Philomena Guinea'nın bana geçmiş olsun armağanı olarak gönderdiği paranın bir bölümüydü. Parasının ne amaçla kullanıldığını bilse ne düşünürdü acaba?

Bilse de bilmese de bana özgürlüğümü satın alıyordu.

«Bir erkeğin egemenliği altında olmanın düşüncesinden bile nefret ediyorum,» demiştim Doktor Nolan'a. «Bir erkeğin dünyada hiçbir kaygısı yokken, benim tepemde beni hizada tutmak için Demokles'in kılıcı gibi asılı duran bir bebek var.»

«Eğer bebek konusunda kaygılanmana gerek olmasaydı başka türlü mü davranırdın?»

«Evet», dedim, «ama...» ve Doktor Nolan'a o evli kadın avukatı ve onun İffeti Savunmasını anlattım.

Doktor Nolan ben sözünü bitirene kadar bekledi. Sonra kahkahayı basıp «Propaganda!» dedi ve bir reçete kâğıdına bu doktorun adını ve adresini karaladı.

Bebeklerin Dili dergisinin bir sayısını sinirli sinirli karıştırıyordum. Sayfalar dolusu tombul, parlak bebek yüzü gülümsüyordu bana - dazlak bebekler, çikolata renkli bebekler, Eisenhower suratlı bebekler, ilk kez yuvarlanıp dönen bebekler, çıngıraklara uzanan bebekler, ilk kez kaşıkla katı mamalarını yiyen bebekler, kaygı dolu, huzursuz bir dünyaya doğru adım adım büyümek için gerekli bütün o minik, şaşırtıcı şeyleri yapan bebekler.

Burnuma bebek maması, ekşimiş süt ve tuzlanmış morina kokulu alt bezleri karışımı bir koku geldi. Mahzun ve sevecen hissettim kendimi. Çocuk doğurmak çevremdeki kadınlara ne kadar da basit geliyordu! Neden ben annelik duygusundan yoksun ve uzaktım böyle? Neden kendimi Dodo Conway gibi birbiri ardından gelen tombul, yaygaracı bebeklere adamaya hayal bile edemiyordum?

Bütün gün bir bebeğe bakmak zorunda olsam çıldırırdım kuşkusuz.

Karşımda oturan kadının kucağındaki bebeğe baktım. Kaç aylık olduğunu tahmin edemiyordum. Bebeklerin yaşını hiç kestiremezdim zaten. Bana kalırsa bir

dizi söz söyleyebiliyor ve büzülmüş pembe dudaklarının ardında yirmi kadar diş saklıyordu. Küçük, oynak kafasını boynu yokmuş gibi omuzlarının üstünde dimdik tutuyor ve platonik, bilgece bir ifadeyle beni süzüyordu.

Bebeğin annesi durmadan gülümsüyor ve bebeğini dünyanın birinci harikasıymış gibi tutuyordu kucağında. Bu karşılıklı doyumun nereden kaynaklandığını belirtecek bir ipucu bulabilmek için anneyi ve bebeği izliyordum, ama henüz bir şey keşfedemeden doktor beni içeri çağırdı.

Neşeli bir sesle, «Diyafram için ölçü aldırmak istiyorsun, öyle mi?» dedi. Münasebetsiz sorular soran tipte bir doktor olmadığını hissedip ferahladım. Önce bir denizciyle nişanlı olduğumu ve gemisi Charlestown Donanma Tersanesine girer girmez onunla evleneceğimi, çok parasız olduğumuz için yüzük takamadığımı söylemeye niyetlenmiştim. Ama son anda bu dokunaklı öyküden vazgeçip yalnızca «Evet,» dedim.

Muayene masasına çıkarken, «Özgürlüğe doğru tırmanıyorum,» diye düşündüm, «korkudan kurtulacağım, yalnızca seks yüzünden Buddy Willard gibi yanlış bir insanla evlenmekten, benim gibi korunamayan yoksul kızların gittiği Florence Crittenden Evlerinden kurtulacağım. O kızlar ne yapmışlarsa zaten yapacaklardı, her şeye karşın...»

Kucağımda düz kahverengi paket kâğıdına sarılmış kutumla akıl hastanesine dönerken, kentte bir gün geçirdikten sonra teyzesi için Schrafft't'an aldığı keki ya da Filene's Basement'tan aldığı şapkayı taşıyan Bayan herhangibiri olabilirdim. Katoliklerin gözlerinde röntgen ışınları olduğu kuşkusu yavaş yavaş azaldı ve kendimi daha rahat hissetmeye başladım. Alışveriş iznimi iyi değerlendirmiş olduğumu düşündüm.

Artık kendi kendimin kadınıydım.

İkinci adım uygun bir erkek bulmaktı.

19

«Ben psikiyatr olacağım.»

Joan her zamanki soluk soluğa coşkusuyla konuşuyordu. Belsize'daki oturma odasında elma suyu içiyorduk.

Kuru bir sesle, «Ya,» dedim, «iyi olur.»

«Doktor Quinn'le uzun uzun konuştum. Bunun pekalâ da olabileceğini düşünüyor.» Joan'un psikiyatrı olan Doktor Quinn zeki, kurnaz ve bekâr bir hanımdı. Eğer Doktor Quinn'e düşmüş olsaydım hâlâ Caplan'da ya da daha büyük bir olasılıkla Wymark'ta olacağımı düşünürdüm sık sık. Doktor Quinn'de Joan'a hitap eden, benimse kanımı donduran elle tutulmaz gözle görülmez birşeyler vardı.

Joan Egolardan ve İdlerden sözetmeye başlamıştı. Benim aklım da başka bir şeye, alt çekmecemdeki açılmış kahverengi pakete kaydı. Ben Doktor Nolan'la hiçbir zaman Egolardan ve İdlerden konuşmamıştım. Gerçekte tam neden sözettiğimizi de bilemiyordum.

«... şimdi artık dışarıda kalacağım.»

Dikkatimi yine Joan'a verdim o zaman. Kıskançlığımı gizlemeye çalışarak, «Nerede?» diye sordum.

Doktor Nolan kendisinin tavsiyesi ve Philomena Guinea'nın bursuyla ikinci dönemde okuluma dönebileceğimi söylemişti. Ama doktorlar aradaki zaman boyunca annemle oturmama karşı çıktıkları için kış dönemi başlayana kadar hastanede kalacaktım.

Yine de Joan'un benden önce çıkması haksızlıkmış gibi geliyordu bana.

«Nerede?» diye üsteledim. «Kendi başına yaşamana izin vermiyorlar, değil mi?» Joan daha o hafta yeniden kente inme hakkına kavuşmuştu.

«Yo, hayır, elbette vermiyorlar. Cambridge'de Hemşire Kennedy'yle birlikte kalacağım. Oda arkada-

şı yeni evlenmiş. Evi paylaşacak birine ihtiyacı var.»

«Şerefe.» Elma suyuyla dolu bardağımı kaldırdım, tokuşturduk. Açığa vurmamakla birlikte Joan'a her zaman değer vereceğimi düşündüm. Sanki savaş ya da kıtlık gibi olağanüstü bir durum bizi bir araya itmiş ve kendimize özgü bir dünyayı paylaşmıştık. «Ne zaman gidiyorsun?»

«Aybaşında.»

«Güzel.»

Joan neredeyse özlemle, «Beni görmeye geleceksin, değil mi Esther?» dedi.

«Elbette.»

Ama içimden, «Pek sanmam,» diye düşündüm.

«Acıyor,» dedim. «Acıması normal mi?»

Irwin bir şey söylemedi. Sonra, «Bazen acır,» dedi.

Irwin'e Widener kitaplığının merdivenlerinde rastlamıştım. Yüksek merdivenin tepesinde durmuş karlarla kaplı avluyu çevreleyen kırmızı tuğla binaları seyrediyor ve hastaneye dönmek için troleybüse binmeye niyetleniyordum. Tam o sırada çirkince ve gözlüklü, ama zeki bir yüzü olan uzun boylu genç bir adam yanıma yaklaşıp, «Saatiniz kaç acaba?» diye sordu.

Saatime bir göz attım. «Dördü beş geçiyor.»

Sonra adam önünde bir yemek tepsisi gibi taşıdığı kitap yığınını bir kolundan öbürüne aktardı ve kemikli bir bilek göründü.

«Ama sizin kendi saatiniz var!»

Adam esefle saatine baktı. Kaldırıp kulağı hizasında salladı. «Çalışmıyor ki.» Çekici bir gülümsemeyle, «Nereye gidiyorsunuz?» diye sordu.

«Akıl hastanesine dönüyorum,» diyecektim ama adam umut verici görünüyordu. Fikrimi değiştirdim. «Eve.»

«Önce bir kahve içmek ister miydiniz?»

Duraksadım. Akşam yemeği saatinde hastaneye dönmüş olmam gerekiyordu ve tam oradan temelli çıkmak üzereyken geç kalmak istemiyordum.

«Çok küçük bir fincan mı?»

Yeni, normal kişiliğimi bu adamın üzerinde denemeye karar verdim. Duraksadığım süre içinde bana adının Irwin olduğunu ve çok iyi kazanan bir matematik profesörü olduğunu söylemişti. «Pekâlâ,» deyip adımlarımı Irwin'inkine uydurdum ve buzla kaplı uzun merdiveni onun yanısıra inmeye başladım.

Ve ancak Irwin'in çalışma odasını gördükten sonra onu baştan çıkarmaya karar verdim.

Irwin Cambridge'in köhne dış mahallelerinden birinde, karanlık, rahat bir bodrum katında oturuyordu. Bir öğrenci kahvesinde üç fincan acı kahve içtikten sonra, dediğine göre bir bira içmek için oraya götürdü beni. Çalışma odasında, sayfalarının ortasında şiir gibi sanatkârca yerleştirilmiş kocaman formüller olan bir yığın tozlu, anlaşılmaz kitabın arasında, doldurulmuş kahverengi deri koltuklara oturduk.

İlk biramı yudumlarken - kış ortasında soğuk bira içmekten hoşlandığım söylenemezdi, ama elimde tutabileceğim bir şey olması için kabul etmiştim bardağı - kapı çalındı.

Irwin sıkılgan bir tavırla, «Bir hanım olabilir,» dedi.

Irwin'in kadınlara hanım demek gibi garip, modası geçmiş bir alışkanlığı vardı.

Rahat bir el hareketiyle, «İyi, iyi,» dedim. «İçeri getir.»

Irwin başını olumsuz anlamda salladı. «Seni görünce bozulabilir.»

Kehribar renkli soğuk bira silindirine gülümsedim. Kapı sert ve ısrarlı bir biçimde yine çalındı. Irwin içi-

ni çekip kapıyı açmak için kalktı. O gözden kaybolur kaybolmaz ben de yerimden fırlayıp banyoya daldım. Alüminyum rengindeki kirli kepengin arkasına gizlenip kapının çatlağından Irwin'in keşişe benzeyen yüzünü gözetledim.

Doğal koyun yününden kaba bir kazak, mor bir pantolon, astraganla süslenmiş yüksek topuklu siyah şosonlar ve astragan bir kalpak giymiş geniş yapılı, iri göğüslü slav tipli bir hanım, kış ayazına beyaz, duyulmayan sözcükler üflüyordu. Irwin'in sesi soğuk koridordan geriye, bana doğru sürükleniyordu.

«Üzgünüm Olga... Çalışıyorum Olga... hayır, sanmıyorum Olga.» Bu arada hanımın kırmızı ağzı sürekli oynuyor ve beyaz bir buhara dönüşen sözcükler kapının yanındaki leylağın çıplak dalları arasında yükseliyordu. Ve sonunda: «Belki Olga... güle güle Olga.»

Gözlerimden beş on santim ötede, parlak dudaklarında bir Sibirya burukluğuyla, gıcırdayan tahta merdivenlerden inen hanımın uçsuz bucaksız bozkırları anımsatan yün giysili göğsünü hayranlıkla seyrettim.

Cambridge'in tartışmasız Fransız restoranlarından birinde bir salyangoza bir iğne saplarken neşeyle, «Galiba Cambridge'de bir yığın sevgilin var,» dedim Irwin'e.

Irwin alçakgönüllü, hafif bir gülümsemeyle, «Hanımlarla aram fena değildir,» diye itiraf etti.

Boş salyangoz kabuğunu kaldırıp içindeki ot yeşili suyu içtim. Bunun görgü kurallarına uygunluğu konusunda hiçbir fikrim yoktu, ama akıl hastanesinde aylar boyu sağlıklı yavan gıdalarla beslendikten sonra tereyağına karşı oburca bir iştah duyuyordum.

Restorandaki paralı telefondan Doktor Nolan'ı arayıp gece Cambridge'de Joan'un yanında kalmak için izin istemiştim. Elbette Irwin'in beni yemekten sonra yine evine çağırıp çağırmayacağını bilmiyordum, ama bir başka profesörün karısı olan Slav hanımı başından

savması umut verici görünüyordu.

Başımı arkaya atıp bir kadeh Nuits-St-Georges'u bir yudumda içtim.

Irwin, «Sen şarabı oldukça seviyorsun,» dedi.

«Yalnız Nuits-St.-Georges. Onu... ejderhayla birlikte hayal ediyorum.»

Irwin elime uzandı.

İlk yatacağım erkeğin zeki olması gerektiğini düşünüyordum. Bu ona saygı duymamı sağlayacaktı. Irwin yirmi altı yaşında bir profesördü ve dâhi bir çocuğun soluk, tüysüz cildine sahipti. Aynı zamanda benim deneyimsizliğimi kapatmak için oldukça deneyimli biri gerekliydi ve Irwin'in «hanımları» bu konuda rahatlatmışlardı beni. Bir de kendimi güvenceye almak için tanımadığım ve ilişkimi sürdürmeyeceğim birini istiyordum - kabilelerin dinsel törenlerindeki rahipler gibi kişisel bağların ötesinde görev yapan birini.

Akşamın sonuna doğru Irwin hakkında hiçbir kuşkum kalmamıştı artık.

Buddy Willard'ın baştan çıktığını öğrendim öğreneli bakireliğimi boynuma asılmış bir değirmentaşı gibi taşıyordum. Öyle uzun bir süredir, öylesine önemli olmuştu ki benim için, onu her ne pahasına olursa olsun korumak bir alışkanlık haline gelmişti. Onu beş yıldır koruyordum ve artık usanmıştım ondan.

Ancak eve döndüğümüzde, Irwin beni kollarına alıp şaraptan sersemlemiş ve gevşemiş bir halde zifiri karanlık yatak odasına taşırken, «Şey, Irwin, sanırım sana söylemem gerek, ben bakireyim,» diye mırıldandım.

Irwin gülerek beni yatağın üzerine fırlattı.

Birkaç dakika sonra koyverdiği şaşkınlık ünlemi, aslında Irwin'in bana inanmamış olduğunu ortaya çıkardı. Doğum kontroluna gündüzden başlamakla ne kadar yerinde davranmış olduğumu düşündüm. Çünkü ge-

ce vakti bu şaraplı kafayla, yapmam gereken ince işleme mutlaka boşverecektim. Irwin'in kaba battaniyesinin üzerinde çıplak ve kendinden geçmiş durumda uzanmış, o mucizevî değişimin kendini hissettirmesini bekliyordum.

Ama hissettiğim tek şey keskin, yerimden hoplatacak kadar güçlü bir acıydı.

«Acıyor,» dedim. «Acıması normal mi?»

Irwin bir şey söylemedi. Sonra, «Bazen acır,» dedi.

Kısa bir süre sonra Irwin kalkıp banyoya gitti. Suyun duştan fışkırışını duydum. Irwin'in niyetlendiği şeyi yapıp yapmadığından emin değildim. Belki de bakire oluşum ona bir şekilde engel olmuştu. Ona hâlâ bakire olup olmadığımı sormak istedim, ama bunu yapamayacak kadar tedirgin hissediyordum kendimi. Bacaklarımın arasından ılık bir şeyler sızıyordu. Şöyle bir uzanıp dokunacak oldum.

Elimi banyodan sızan ışığa tutup baktığımda parmak uçlarımın siyah olduğunu gördüm.

Telaşla, «Irwin,» dedim, «bana bir havlu getir.»

Irwin beline bir banyo havlusu sarılı olarak döndü ve bana da daha küçük bir havlu fırlattı. Havluyu bacaklarımın arasına sokup hemen çıkardım. Kandan yarı yarıya siyahlaşmıştı.

Sıçrayıp oturarak, «Kan geliyor!» diye bildirdim.

Irwin, «Çoğu kez olur bu,» diye güven verdi. «Bir şeyin kalmaz.»

O zaman kanla lekelenmiş gerdek çarşafları ve bakireliğini daha önce yitirmiş gelinlerin kullandığı kırmızı mürekkep dolu kapsüllerle ilgili öyküleri anımsadım. Acaba ne kadar kan gelecekti? Havluyu dikkatle yerleştirip uzandım. Aradığım yanıtın bu kan olduğunu düşündüm. Hâlâ bakire olmam sözkonusu olamazdı. Karanlığa gülümsedim. Büyük bir geleneğin bir parçası olduğumu hissettim.

Kanama durur durmaz geç saatlerde kalkan bir troleybüsle hastaneye dönmeyi planlayarak havlunun temiz bir köşesini gizlice yarama bastırdım. Yeni durumumu mutlak bir dinginlik içinde derinlemesine düşünmek istiyordum. Ama havluyu geri çektiğimde kandan siyahlaşmış ve sırılsıklamdı.

Zayıf bir sesle, «Ben... eve gitsem iyi olacak,» dedim.

«Hemen gitmeyeceksin ya?»

«Evet, sanırım hemen.»

Irwin'in havlusunu bacaklarımın arasına sargı bezi gibi sıkıştırdım. Sonra terli giysilerimi üzerime geçirdim. Irwin beni arabayla götürmeyi önerdi, ama beni akıl hastanesine götürmesi olacak iş değildi. Joan'un adresini bulmak için çantamı karıştırdım. Irwin o sokağı bildiğini söyledi ve arabayı çalıştırmak için dışarı çıktı. Ona kanamanın devam ettiğini söyleyemeyecek kadar kaygılıydım. Her an duracağını umut ediyordum.

Ama Irwin beni kenarlarında karların yığıldığı ıssız sokaklardan geçirip götürürken ılık sızıntının havluyu ve eteğimi aşıp arabanın koltuğuna yayıldığını hissettim.

Işıkları yanan evlerin yanından yavaşlayarak geçerken bekâretimden okulda ya da evde kaldığım bir sırada vazgeçmeyişimin ne kadar yerinde olduğunu düşündüm. Oralarda bunu gizlemek olanağını bulamazdım.

Joan kapıyı sevinçli bir şaşkınlıkla açtı. Irwin elimi öpüp Joan'a bana iyi bakmasını söyledi.

Kapadığım kapıya yaslanırken kanın gözle görülür biçimde ansızın yüzümden çekildiğini hissettim.

Joan, «Esther, allahaşkına neyin var senin?» dedi.

Acaba Joan bacaklarımdan süzülüp siyah rugan ayakkabılarıma yapış yapış dolan kam ne zaman farkedecekti? Bir kurşun yarasından ölüyor olabileceğimi

ve Joan'un yine boş gözlerle bana bakıp bir fincan kahve ve bir sandviç istememi bekleyeceğini düşündüm.

«O hemşire burada mı?»

«Hayır, Caplan'da gece nöbetinde...»

«İyi.» Yeni bir posta kan, sırılsıklam olmuş havluyu geçip ayakkabılarımın içine doğru usandırıcı bir yolculuğa başlarken hafif, acı bir gülümsemeyle, «Yani... kötü,» dedim.

Joan, «Sende bir gariplik var,» dedi.

«Bir doktor çağırsan fena olmaz.»

«Neden?»

«Çabuk.»

«Ama...»

Hâlâ hiçbir şey farketmemişti.

Kısa bir homurtuyla eğilerek kış ayazında çatlamış siyah Bloomingdale ayakkabılarımdan birini çıkardım. Joan'un faltaşı gibi açılan çakılsı gözlerinin önünde ayakkabıyı havaya kaldırıp hafifçe eğdim ve onun, bir çağlayan gibi bej halıya dökülen kanı algılayışını izledim.

«Tanrım! Neyin var senin?»

«Kanama geçiriyorum.»

Joan beni yarı itip yarı sürükleyerek kanepeye götürüp yatırdı. Kana bulanmış ayaklarımın altına birkaç yastık yerleştirdi. Sonra geri çekilip emredercesine sordu, «O adam kimdi?»

Bir an Irwin'le geçirdiğim akşamın tüm öyküsünü itiraf edene kadar Joan'un doktor çağırmayı reddedeceği ve itirafımdan sonra da bir çeşit ceza olarak yine doktor çağırmamakta ısrar edeceği gibi çılgınca bir düşünceye kapıldım. Ama sonra anlatacaklarımı olduğu gibi kabul edeceğini, Irwin'le yatmamın onun kesinlikle kavrayamayacağı bir şey olduğunu ve Irwin'i yalnızca benim gelişimden duyduğu hoşnutluğu zedeleyen biri olarak gördüğünü anladım.

Umursamadığımı belirten gevşek bir «Aman, adamın biri,» dedim. Bir kan dalgası daha çözülürken dehşet içinde karın kaslarımı kastım. «Bir havlu getir.»

Joan dışarı çıktı ve az sonra bir yığın havlu ve çarşafla geri döndü. Dakika sektirmeyen bir hemşire gibi kanlı giysilerimi yukarıya sıyırdı ve en alttaki kıpkırmızı havluya gelince hızlı bir soluk alıp temiz bir bandaj koydu. Kalbimin her atışında yeniden kan fışkırdığından kalbimin atışlarını yavaşlatmaya çalışarak uzandım.

Güç bir doğumdan sonra bir kan seli içinde ardarda ölüp giden solgun ve soylu kadınları anlatan Victoria dönemi romanları hakkında aldığım iç ezici bir dersi anımsadım. Belki de Irwin beni ne olduğu belirsiz, korkunç bir biçimde yaralamıştı ve ben orada Joan'un kanepesinin üzerinde uzanmış yatarken aslında tükenip gidiyordum.

Joan altına Hint işi bir minder çekip Cambridge'deki doktorların uzun listesini tepeden aşağı doğru telefonla aramaya başladı. İlk numara yanıt vermedi. Joan yanıt veren ikinci numaraya durumumu anlatmaya başladı, ama sonra kesip, «Anlıyorum,» dedi ve telefonu kapadı.

«Ne oldu?»

«Yalnızca sürekli müşteriler ve acil durumlar için gelirmiş. Bugün pazar ya!»

Kolumu kaldırıp saatime bakmak istedim, ama elim yanımda bir külçe gibiydi ve kımıldamaya niyeti yoktu. Pazar - doktorların cenneti! Doktorlar özel kulüplerde, doktorlar deniz kıyısında, doktorlar metresleriyle birlikte, doktorlar karılarıyla birlikte, doktorlar kilisede, doktorlar yatlarında, doktorlar her yerde kesinlikle doktor değil, yalnızca insan bugün.

«Allahaşkına», dedim, «durumumun acil olduğunu söyle.»

Üçüncü numara yanıt vermedi ve dördüncüde de

Joan âdet haliyle ilgili bir sorun olduğunu söyler söylemez karşı taraf telefonu kapattı. Joan ağlamaya başladı.

«Bak Joan,» dedim güçlükle, «bu yöredeki hastaneyi ara. Acil bir durum olduğunu söyle. Beni almak zorundalar.»

Joan toparlandı ve beşinci numarayı çevirdi. Acil Servis, oraya gelebilirsem bir doktorun benimle ilgileneceğini vaat edince de derhal bir taksi çağırdı.

Joan benimle gelmekte ısrar etti. Ben yeni değiştirdiğim havluları çaresizlikle sımsıkı tutarken, Joan'un verdiği adresten etkilenen şoför şafak vakti solukluğunda köşeleri hızla dönerek canhıraş bir fren sesiyle Acil Servisin girişinde durdu.

Joan'u şoföre ücretini vermek üzere bırakıp çiğ bir ışıkla aydınlatılmış boş odaya telaşla daldım. Bir hemşire beyaz bir paravananın arkasından çıktı. Joan miyop bir baykuş gibi, irileşmiş gözlerini kırpıştırarak içeri girmeden önce durumumla ilgili gerçeği birkaç sözcükle alelacele kadına anlatmayı başardım.

O sırada Acil Servis doktoru da ortaya çıktı ve ben hemşirenin yardımıyla muayene masasına tırmandım. Hemşire doktora bir şeyler fısıldadı. Doktor başını sallayıp kanlı havluları çözmeye girişti. Yoklayan, araştıran parmaklarını hissediyordum. Joan yanıbaşımda bir asker gibi kaskatı dikilmiş elimi tutuyordu. Bunu benim için mi yoksa kendisi için mi yaptığını kestiremiyordum.

«Ay!» Oldukça kötü bir dürtmeyle irkildim.

Doktor bir ıslık koyverdi.

«Milyonda bir tanesin.»

«Ne demek istiyorsunuz?»

«Yani milyonda bir kişiye böyle olur bu.» Doktor hemşireye alçak sesle kısa bir şeyler söyledi. Kadın aceleyle yan taraftaki masaya gidip birkaç rulo gaz beziyle parlak metalden aletler getirdi. Doktor eğile-

rek, «Sıkıntının tam nereden geldiğini görebiliyorum,» dedi.

«Peki ama, onarabilecek misiniz?»

Doktor güldü. «Elbette onaracağım, hiç merak etme.»

Kapımın tıkırdatılmasıyla uyandım. Geceyarısını geçiyordu ve akıl hastanesi ölüm sessizliğindeydi. Bu saatte hâlâ kimin ayakta olabileceğini düşünemiyordum.

«Girin!» Başucumdaki lambayı yaktım.

Kapı açıldı ve aralıkta Doktor Quinn'in esmer, canlı başı göründü. Hayretle baktım. Çünkü kim olduğunu bildiğim ve hastanenin holünde başımla kısaca selamlayarak sık sık yanından geçtiğim halde, onunla hiç konuşmuşluğum yoktu.

Şimdiyse, «Bayan Greenwood; bir dakika girebilir miyim?» diyordu.

Başımı evet anlamına eğdim.

Doktor Quinn kapıyı ardından sessizce kapatarak odaya girdi. Üzerinde o kusursuz lacivert döpiyeslerinden biri vardı. Yakasından kar beyazı, sade bir bluz görünüyordu.

«Sizi rahatsız ettiğim için özür dilerim Bayan Greenwood. Üstelik gecenin bu saatinde. Ama bize Joan konusunda yardımcı olabileceğinizi düşündüm.»

Bir an Doktor Quinn'in beni Joan'un yeniden hastaneye dönüşüne neden olmakla suçlayacağını sandım. Acil Servise gidişimizden sonra Joan'un durumun ne kadarını anladığından emin değildim, ama birkaç gün sonra kente inme haklarını kaybetmeden Belsize'a dönmüştü.

Doktor Quinn'e, «Elimden geleni yaparım,» dedim.

Doktor Quinn ciddi bir yüzle yatağımın kenarına ilişti. «Joan'un nerede olduğunu bilmek istiyoruz. Sizin

de bir fikriniz olabileceğini düşündük.»

Birden Joan'la ilişkimi bütünüyle koparmak istedim. «Bilmiyorum,» dedim soğukça. «Odasında değil mi?»

Belsize'a zorunlu dönüş saati çoktan geçmişti.

«Hayır, Joan'un bu akşam kentte sinemaya gitme izni vardı ve henüz dönmedi.»

«Kiminle birlikteydi?»

«Yalnızdı.» Doktor Quinn durakladı. «Geceyi nerede geçirebileceği konusunda bir fikriniz var mı?»

«Mutlaka döner. Bir engel çıkmıştır». Ama gecenin bu durgun saatinde Boston'da Joan'un ne gibi bir engele takılabileceğini düşünemiyordum.

Doktor Quinn olumsuz anlamda salladı başını. «Son troleybüs geçeli bir saat oluyor.»

«Belki taksiyle gelir.»

Doktor Quinn içini çekti.

«Hemşire Kennedy'ye sordunuz mu?» diye devam ettim. «Hani Joan'un birlikte kaldığı kız?»

Doktor Quinn başını eğdi.

«Ailesine?»

«Yo, oraya kesinlikle gitmez... ama onlara da sorduk.»

Doktor Quinn hareketsiz odada bir ipucu koklayabilirmiş gibi bir an oyalandı. Sonra, «Pekâlâ, elimizden geleni yapacağız,» dedi ve çıkıp gitti.

Işığı söndürüp yine uyumaya çalıştım, ama Joan'un yüzü, bedeninden kopuk ve pişmiş kelle gibi sırıtkan, sallanıyordu önümde. Bir ara karanlığın içinden sesinin hışırtısını bile duyar gibi oldum. Ama sonra bunun yalnızca hastanenin ağaçları arasında esen gece rüzgârı olduğunu anladım.

İkinci bir vuruş, donuk gri şafak vakti uyandırdı beni.

Bu kez kapıyı kendim açtım.

Karşımda Doktor Quinn duruyordu. İnce yapılı bir

talim çavuşu gibi hazır ol duruşundaydı. Ama dış çizgilerinde garip bir bulanıklık vardı.

«Sanırım bilmeniz gerek,» dedi. «Joan bulundu.»

Doktor Quinn'in edilgen fiili kullanışı kanımı dondurdu.

«Nerede?»

«Korulukta, donmuş göllerin yanında...»

Ağzımı açtım, ama sesim çıkmadı.

Doktor Quinn, «Hademelerden biri buldu,» diye devam etti, «şimdi, işe gelirken..»

«Bir şey olma...»

«Ölmüş,» dedi Doktor Quinn. «Korkarım kendini asmış.»

20

Hastanenin arazisi yeni yağmış karla örtülüydü. Bu bir Noel serpintisi değil, ocak ayının adam boyu karıydı. Okulları, iş yerlerini, kiliseleri kapattırıp bir gün boyunca ya da daha uzun süreyle not ve randevu defterlerinin, masa takvimlerinin yerinde bomboş, tertemiz bir sayfa bırakan türden bir kar.

Bir hafta sonra, yönetim kuruluyla görüşmemi yüzümün akıyla atlatırsam, Philomena Guinea'nın o kocaman, siyah arabası beni batıya götürüp okulumun dövme demir kapısına bırakacaktı.

Tam kış ortası!

Massachusetts bir mermer suskunluğuna dalmış olacaktı. Karlar altındaki Grandma Moses köylerini, kurumuş su kamışlarının takırdadığı bataklık araziyi, kurbağalarla dere iskorpitlerinin buzlar içinde hayale daldıkları gölcükleri ve ürperen koruları canlandırdım gözümde.

Ama bu aldatıcı temizlik ve düzlükteki görünümün altındaki topoğrafya hep aynıydı. Ve ben San Francisco, Avrupa ya da Merih yerine, dereleri, tepeleri ve ağaçlarıyla o eski manzarayı öğrenecektim yine. Altı aylık bir aradan sonra o kadar şiddetle bıraktığım yerden yeniden başlamak bir bakıma ne kadar da basit görünüyordu.

Kuşkusuz herkes bilecekti olup biteni.

Doktor Nolan birçok kimsenin bana temkinli yaklaşacağını, hatta uyarıcı çan taşıyan bir cüzzamlı gibi benden kaçacağım açık açık söylemişti. Annemin yüzü, yirminci yaş günümden sonraki ilk ve son ziyaretindeki solgun ve sitemli haliyle geçti aklımdan. Akıl hastanesinde bir kız evlat! Ona bunu yapmıştım işte. Ama yine de beni bağışlamaya karar verdiği besbelliydi.

O tatlı, mazlum gülümsemesiyle, «Bıraktığımız yerden başlayacağız Esther,» demişti. «Bütün bu olanlara kötü bir düş gözüyle bakacağız.»

Kötü bir düş.

Sırça fanusun içinde ölü bir bebek gibi tıkanıp kalan insan için dünyanın kendisi kötü bir düştür.

Kötü bir düş.

Her şeyi anımsıyordum.

Kadavraları, Doreen'i, incir ağacının öyküsünü, Marco'nun elmasını, Common'daki denizciyi, Doktor Gordon'un şaşı hemşiresini, kırık termometreleri, iki tür fasulyesiyle o zenci görevliyi, ensülin yüzünden aldığım on kiloyu ve gökle deniz arasında gri bir kafatası gibi kabaran kayayı anımsıyordum.

Belki de unutkanlık, kar gibi onları örtüp susturmalıydı.

Ama onlar benim bir parçamdı artık. Yerel görünümümü oluşturuyordu hepsi.

«Bir bay seni görmek istiyor.»

Kar beyazı kepli, güleryüzlü hemşire başını kapıdan içeri uzattı. Bir an kafam karışıverdi ve kendimi okulda sandım. Sanki çorak avluya bakan eski odamın aşınmış sandalyeleriyle masasının yerini, bembeyaz ağaçlara, tepelere bakan bu odadaki tertemiz, beyaz mobilyalar almıştı. Ve yurdun telefonunda, nöbetteki kız, «Bir bay seni görmek istiyor,» demişti.

Belsize'da yaşayan bizleri, yakında döneceğim okuldaki briç oynayan, dedikodu yapan, ders çalışan kızlardan o kadar farklı kılan neydi acaba? O kızlar da bir tür sırça fanus altında yaşamıyor muydu?

«Girin,» dedim ve Buddy Willard elinde hâki kasketiyle odaya girdi.

«Vay, Buddy,» dedim.

«Vay, Esther,»

Öylece durup birbirimize baktık. Bir duygu kıpırtısı bekledim, en hafifinden bir alevleniş. Hiçbir şey olmadı. O kocaman, dost sıkıntı dışında hiçbir şey. Buddy'nin hâki ceketli silueti, bana bir yıl önce kayak pistinin dibinde Buddy'nin arkasında duran kahverengi direkler kadar önemsiz ve benden kopuk göründü.

Sonunda, «Buraya nasıl geldin?» diye sordum.

«Annemin arabasıyla.»

«Bu karda mı?»

«Şey,» Buddy sırıttı, «dışarıda bir kar yığınına saplandım. Tepe çok dik geldi bana. Bir kürek ödünç alabileceğim bir yer var mı?»

«Bahçıvanların birinden bir kürek alabiliriz.»

«Güzel.» Buddy gitmek üzere arkasını döndü.

«Bekle, ben de gelip sana yardım edeyim.»

Buddy o zaman dönüp bana baktı ve gözlerinde tuhaf bir pırıltı gördüm - bir zamanlar beni ziyarete gelen Hıristiyan Bilimcisinin, eski İngilizce öğretmenimin ve Protestan rahibin gözlerinde görmüş olduğum merak ve sakınma karışımının aynısıydı bu.

«Oh Buddy,» diye güldüm. «İyiyim ben.»

Buddy telaşla, «Oh, biliyorum, biliyorum Esther,» dedi.

«Saplanan arabalarla uğraşmaması gereken ben değil, sensin Buddy.»

Gerçekten de Buddy işin çoğunu benim yapmama ses çıkarmadı.

Araba hastaneye çıkarken tepenin camlaşmış buzunda patinaj yapmış ve geri geri gidip bir tekerleği yoldan çıkarak derin bir kar yığınına saplanmıştı.

Bulutların gri kefeninden sıyrılan güneş, el değmemiş yamaçlarda bir yaz görkemiyle parlıyordu. İşimin ortasında duraklayıp bu bozulmamış güzelliği seyrederken, ağaçları ve çayırları, bele kadar yükselen sel suları altında görmenin bana verdiği derin coşkuyu duydum. Sanki dünyanın her zamanki düzeni hafifçe

kayıp yeni bir evreye girmişti.

Arabanın kara saplanmış olmasına şükrediyordum. Buddy'nin bana soracağını bildiğim ve sonunda da Belsize'daki ikindi çayında alçak çekingen bir sesle sorduğu soruyu geciktiriyordu bu. Dee Dee çay fincanının kenarından kıskanç bir kedi gibi gözetliyordu bizi. Joan' un ölümünden sonra Dee Dee bir süre Wymark'a taşınmış, ama şimdi yine aramıza dönmüştü.

«Şeyi merak ediyordum...» Buddy fincanını sakar bir çatırtıyla tabağına koydu.

«Neyi merak ediyordun?»

«Şeyi merak ediyordum... Yani, belki sen bir şeyler söyleyebilirsin bana.» Buddy'yle gözgöze geldik ve ilk kez onun ne kadar değişmiş olduğunu gördüm. Bir fotoğrafçının flaşı gibi kolaylıkla ve sık sık parlayan o eski, kendinden emin gülümsemesi gitmiş, yerine ciddi, hatta kararsız bir anlatım gelmişti - çoğunlukla istediğini elde edemeyen bir erkeğin yüzüydü bu.

«Söyleyebileceğim bir şey varsa söylerim Buddy.»

«Sence bende kadınları çıldırtan bir şey mi var?»

Kendimi tutamayıp kahkahalarla gülmeye başladım - belki Buddy'nin yüzündeki ciddiyet ve «çıldırtmak» sözcüğünün bu tür bir tümcedeki olağan anlamıydı beni güldüren.

Buddy, «Demek istiyorum ki,» diye devam etti, «Joan'la çıktım, sonra da seninle. Ve önce sen... sonra da Joan...»

Bir kek kırıntısını parmağımla ıslak, kahverengi bir çay damlasına ittim.

Doktor Nolan'ın, «Elbette sen yapmadın!» dediğini duyar gibi oldum. Joan hakkında konuşmak için gitmiştim ona ve bir tek o zaman görmüştüm öfkelendiğini. Hiç kimse yapmadı. Kendisi yaptı.» Sonra bana en iyi psikiyatrların hastaları arasında bile intihar edenlerin bulunduğunu ve eğer biri sorumlu tutulacaksa, bu psikiyatrların sorumlu tutulmaları gerektiğini ve tersi-

ne, onların kendilerini hiç de sorumlu görmediklerini anlatmıştı.

«Bizim durumumuzun seninle ilgisi yok Buddy.»

«Emin misin?»

«Kesinlikle.»

Buddy, «Eh,» diye soluk aldı. «Sevindim buna.»

Ve çayını bir kuvvet ilacı gibi sonuna kadar içti.

«Bizi bırakıp gideceğini duydum.»

Hemşirelerin denetimindeki küçük toplulukla birlikte, Valerie'ye ayak uydurarak yürümeye başladım.»

«Ancak doktorlar evet derse. Yarın görüşmem var.»

Sıkışmış kar ayağımızın altında çıtırdıyordu. Öğle güneşi buz saçaklarını ve kabuklaşan karları erittikçe her taraftan akan ve damlayan suların çizgili şırıltısı duyuluyordu. Ama gece inmeden yine donacaktı hepsi.

Bu berrak ışıkta sık, siyah çamların gölgeleri eflatuna çalıyordu. Karları temizlenmiş hastane patikalarının tanıdık labirentinde bir süre Valerie'yle birlikte yürüdüm. Bitişik patikalarda yürüyen doktorlar, hemşireler ve hastalar, bele kadar yığılmış karların üzerinden görünen bedenleriyle sanki küçük tekerlekler üzerinde kayıyor gibiydiler.

Valerie, «Görüşmeler!» diye güldü. «Onların hiç değeri yok! Eğer seni çıkarmaya niyetleri varsa çıkarırlar.»

«Umarım.»

Valerie'nin, ardında iyi ya da kötü pek az şeyin olabileceği, kardan yapılmışçasına sakin yüzüne Caplan'ın önünde veda edip tek başıma yürümeye devam ettim. Bu güneşle dolu havada bile soluğum bembeyaz buharlaşıyordu. Valerie son olarak, «Güle güle! Yine görüşürüz,» diye neşeyle haykırmıştı.

«Bana kalırsa görüşmeyeceğiz,» diye düşündüm.

Ama emin değildim. Hiç mi hiç emin değildim. Bir

gün, bir yerde —okulda, Avrupa'da, herhangi bir yerde— o boğucu çarpıtmalarıyla sırça fanusun yeniden üzerime inmeyeceğini nasıl bilebilirdim?

Ve Buddy de, sanki ben arabayı saplandığı yerden çıkarırken kendisinin hiçbir şey yapmadan dikilmek zorunda kalışının öcünü almak istercesine, «Şimdi kiminle evleneceğini merak ediyorum doğrusu Esther,» dememiş miydi?

Karı kürekle yığarken geriye doğru uçuşan gevşek kar tanelerinin iğneleyici yağmuruna karşı gözlerimi kırpıştırarak, «Ne?» demiştim.

«Şimdi kiminle evleneceğini merak ediyorum. Esther. Yani,» tepeyi, çamları ve inişli yokuşlu peyzajı bölen kardan çatılı, haşin binaları içine alan bir el hareketiyle, «burada kaldıktan sonra,» demişti.

Ve elbette kalmış olduğum yerde kaldıktan sonra kimin benimle evleneceğini de bilemiyordum. Hiç mi hiç bilemiyordum.

«Elimde bir fatura var Irwin.»

Hastanenin kayıt binasının ana holündeki telefonda alçak sesle konuşuyordum. Önce santral memuresinin dinliyor olmasından kuşkulanmıştım, ama o gözünü bile kırpmadan o küçük fişleri takıp çıkarmaya devam ediyordu.

Irwin, «Evet,» dedi.

«Aralık ayının belli bir gününde acil bakım ve bir hafta sonraki kontrol için yirmi dolarlık bir fatura.»

Irwin, «Evet,» dedi.

«Hastaneden, sana gönderdikleri faturaya yanıt alamadıkları için bu faturayı bana gönderdiklerini söylüyorlar.»

«Pekâlâ, pekâlâ, şimdi bir çek yazıyorum. Boş bir çek yazıyorum onlara.» Irwin'in sesi belli belirsiz değişti. «Seni ne zaman göreceğim?»

«Gerçekten bilmek istiyor musun?»

«Hem de çok.»

«Hiçbir zaman,» dedim ve telefonu yüzüne kapattım.

Irwin'in bundan sonra çeki hastaneye gönderip göndermeyeceğini merak ettim kısaca. Sonra da «Elbette gönderecek,» diye düşündüm, «bir matematik profesörü olduğuna göre hiçbir şeyi sallantıda bırakmak istemeyecektir.»

Nedense dizlerim kesiliyordu, ama rahatlamıştım.

Irwin'in sesi hiçbir anlam ifade etmemişti bana.

İlk ve son karşılaşmamızdan bu yana onunla ilk kez konuşuyordum ve bir daha konuşmayacağımdan da oldukça emindim. Irwin'in benimle bağlantı kurabilmesine kesinlikle olanak yoktu. Ancak hemşire Kennedy'nin evine gidebilirdi, ama o da Joan'un ölümünden sonra başka yere taşınmış ve izini kaybettirmişti.

Artık bütünüyle özgürdüm.

Joan'un annesiyle babası beni cenazeye çağırdı.

Bayan Gilling benim Joan'un en iyi arkadaşlarından biri olduğumu söylüyordu.

Doktor Nolan, «Gitmek zorunda olmadığını biliyorsun,» dedi. «Bir mektup yazıp gitmeni benim uygun görmediğimi söyleyebilirsin.»

«Gideceğim,» dedim ve gittim. Gösterişsiz cenaze töreni süresince neyi görmüyor olduğumu sandığımı düşündüm hep.

Tabut, mihrabın üzerindeki kar beyazı çiçekler arasında orada olmayan bir şeyin siyah gölgesi gibi yükseliyordu. Çevremdeki sıralardaki yüzler, mum ışığında balmumu solukluğundaydılar. Noel'den kalma çam dallarından soğuk havaya bir cenaze tütsüsü yükseliyordu.

Yanıbaşımda Jody'nin yanakları olgun elmalar gibi al aldı. Bu küçük toplulukta okuldan ve kasabadan Joan'u tanıyan başka kızların yüzlerini seçebiliyordum. Dee Dee ve hemşire Kennedy ön sıralardan birinde, örtülü başları eğik, duruyorlardı.

Sonra, tabutun, çiçeklerin, rahibin ve yaslı yüzlerin gerisinde, dumansız bacalar gibi yükselen mezartaşlarıyla, dizboyu karla örtülü kasaba mezarlığını gördüm.

Katı toprakta iki metre derinliğinde siyah bir çukur kazılacaktı. Gölgeler birbirine karışacak ve bizim oralara özgü garip, sarımsı toprak, beyazlığın ortasındaki yarayı kapatacaktı. Bir kez daha kar yağdığında da Joan'un mezarının tazeliğini belirten izler tümüyle silinecekti.

Derin bir soluk alıp kalbimin eski böbürlenişine kulak verdim.

Va-rım, Varım, Va-rım.

Doktorlar haftalık kurul toplantılarını yapıyorlardı eski işler, yeni işler, kabul edilenler, çıkarılanlar ve görüşmeler. Hastanenin kitaplığında yıpranmış bir **National Geographic** dergisini görmeden karıştırarak sıramı bekliyordum.

Hastalar hemşirelerin eşliğinde kitap rafları arasında dolaşıyor ve kendisi de bu hastaneden çıkmış olan kitaplık memuresiyle alçak sesle konuşuyorlardı. Bu miyop gözlü, evde kalmış, silik kadına bakarken onun sınavı başarıyla atlattığını ve müşterilerinden farklı olarak iyi ve sağlıklı olduğunu nasıl bilebildiğini düşündüm merakla.

Doktor Nolan, «Sakın korkma,» demişti. «Ben orada olacağım. Tanıdığın öteki doktorlar ve birkaç konuk da hazır bulunacak. Başhekim Dr. Vining sana birkaç soru soracak ve sonra gidebileceksin.»

Ama Doktor Nolan'ın bana tekrar tekrar güven vermesine karşın korkudan ölecek gibiydim.

Buradan ayrılırken, önümde uzanan her şey hakkında güvenli ve bilgili olacağımı ummuştum. Ne de olsa «analiz» edilmiştim. Oysa soru işaretlerinden başka bir şey göremiyordum.

Kurul odasının kapalı kapısına sabırsız bakışlar fırlatıp duruyordum. Çoraplarımın dikişleri düzgün, siyah ayakkabılarım çatlak ama cilalı ve kırmızı yünlü giysim yaptığım planlar kadar çarpıcıydı. Eski şeyler, yeni şeyler...

Ama evlenmeye niyetim yoktu. İkinci bir kez doğanlar için de bir dinsel tören olmalı diye düşünüyordum. Yamanıp lastikleri değiştirilmiş, yola çıkmaya uygunluğu olanlar için uygun bir tören düşünmeye çalışırken Doktor Nolan birden karşımda bitiverdi ve omzuma dokundu.

«Haydi Esther.»

Ayağa kalkıp onun ardından açık kapıya doğru yürüdüm.

Eşikte kısa bir soluk almak için durakladığımda bana ilk geldiğim gün ırmakları ve Pilgrimleri anlatan gümüş saçlı doktoru, Bayan Huey'nin çiçek bozuğu sıska yüzünü ve beyaz maskelerin üzerinden tanıdığımı sandığım gözleri gördüm.

Bütün gözler ve yüzler bana çevrildi. Kendimi onların rehberliğine bırakıp büyülü bir iple çekilircesine odaya girdim.

SON

Sylvia Plath

İÇİN
NOTLAR

Lois Ames

Sylvia Plath'ın kendi
çizdiği resimlerle

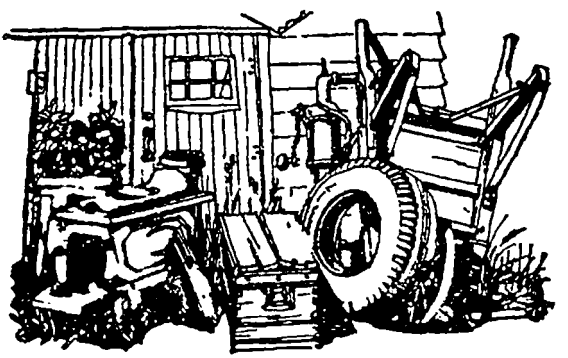

Sırça Fanus (The Bell Jar) ilk kez Ocak 1963'te Londra'da William Heinemann Limited tarafından *Victoria Lucas* takma adıyla yayımlandı. *Sylvia Plath'* ın ilk romanında takma ad kullanmasının nedeni, onun «ciddî bir yapıt» olduğuna inanmayışı ve edebî değerinden emin olmayışıydı. Aynı zamanda kitabın yayımlanmasının, kitapta kişilikleri çarpıtılmış ve hafifçe maskelenmiş olarak rol alan yakınlarını üzebileceğini düşünerek de kaygılanıyordu.

Sırça Fanus'un temelini Sylvia Plath'ın gençlik yıllarının ana temaları oluşturmaktadır. Yazar 1932'de Massachusetts'ta doğmuş ve çocukluğunun ilk yıllarını Boston yakınlarında bir kıyı kasabası olan Winthrop'ta geçirmiştir. Annesi Avusturyalı bir ailenin kızıydı. Boston Üniversitesi'nde tanınmış bir biyoloji profesörü ve arılar konusunda uluslararası üne sahip bir otorite olan babası gençliğinde Polonya'dan Amerika Birleşik Devletleri'ne göçmüştü. Sylvia'nın kendisinden iki buçuk yaş küçük bir erkek kardeşi vardı. Daha sekiz yaşındayken Sylvia' nın yaşamında köklü bir değişiklik oldu. Kasım 1940' ta babası uzun ve zorlu bir hastalık sonunda ölünce, annesi, büyükannesi ve büyükbabası aileyi kıyıdan içeriye, Boston'un oldukça varlıklı ve tutucu ailelerinin oturduğu bir banliyösü olan Wellesley'e taşıdılar. Büyükanne evi çekip çevirme sorumluluğunu üstlenmişti. Anne Plath ise her gün Boston'a inerek Boston Üniversitesinin tıp sekreteri yetiştirme programında öğretmenlik yapıyordu. Büyükbaba, Brookline Şehir Kulübü'nde başgarson olarak çalışı-

yor ve hafta boyunca orada kalıyordu. Sylvia ile erkek kardeşi, bulundukları yerdeki parasız resmî okullarda eğitim gördüler. Sylvia sonraları, «Ben halk okullarına gittim,» diye yazmıştı, «herkesin gittiği gerçek halk okullarına.» Küçük yaşta şiir yazmaya, çini mürekkeple resim yapmaya ve her iki alanda da ilk yapıtlarıyla ödüller kazanmaya başladı. On yedi yaşına geldiğinde yazma hevesini belli bir denetime ve disipline sokmuştu artık. Ancak yazdıklarının yayımlanması pek de kolay olmadı. *Seventeen* dergisinin Ağustos 1950 sayısında çıkan «Ve Artık Yaz Gelmeyecek» adlı kısa öyküsünden önce dergiye tam kırk beş öykü göndermişti. Aynı ay içinde *Christian Science Monitor* gazetesinde, savaş hakkında buruk bir alayla yazılmış bir eleştiri niteliği taşıyan «Acı Çilekler» adlı şiiri yayımlandı. Sonraları kendini «çılgın bir pragmatist» olarak tanımlayan genç kızın özellikleri lise yıllığında şöyle yansıtılmıştı:

Sıcak bir gülümseme... Tükenmez bir enerji... Piyanoda acemice çalınan dans müziği... Ustaca kullanılan tebeşir ve boyalar... Williams'da hafta sonları... O tıkabasa doldurulmuş sand-

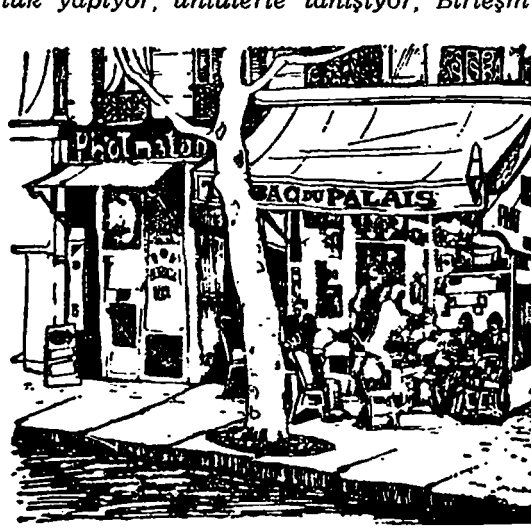
viçler... Geleceğin yazarı... Seventeen*'den gelen olumsuz mektuplar... Ah bir de ehliyet alsa!*

Eylül 1950'de Sylvia, Northampton, Massachusetts'taki, dünyanın en büyük kadınlar üniversitesi olan Smith College'a girdi. Biri Wellesley Smith Club'dan, öbürü *Stella Dallas*'ın yazarı ve sonradan Sylvia'yı korumasına alan dostu romancı Olive Higgins Prouty'den olmak üzere iki tane burs kazanmıştı. Bu yıllar Sylvia'nın sıkı bir programa göre şiir yazdığı, babasının kırmızı deri kaplı 'Büyük Sözlük'ünde sözcükleri işaretlediği, ayrıntılı bir günlük tuttuğu ve yoğun bir biçimde çalıştığı yıllardı. Çok başarılı bir öğrenci olmasının yanısıra sınıf ve okul etkinliklerinde de görev alıyordu. *Smith Review* gazetesinde editörlük yapıyor, hafta sonlarında öbür üniversitelerin çalışmalarına katılıyor, *Seventeen* dergisi için öyküler ve şiirler yazıyordu. Ama bu dönemde yazdığı bir mektupta, «Görünüşteki birkaç küçük başarıya karşılık, kendime yönelik uçsuz bucaksız kuruntu ve kuşkular içindeyim,» diyordu. Sonraları yine bu dönemle ilgili olarak bir arkadaşı, «Sanki Sylvia yaşamın kendisine gelmesini bekleyemiyor gibiydi,» demişti. «... Onu karşılamak için öne atılıyor, her şeyi gerçekleştirmeye çalışıyordu.»

Kadınlığının bilincine giderek daha çok vardıkça bir ozan aydınla bir eş ve annenin yaşam biçimleri arasındaki çelişki, kafasını uğraştıran temel bir sorun haline geliyordu. «Yaşamımın büyük bir bölümünü sanki bir sırça fanusun içindeki yoğunluğu azaltılmış havada geçirişim oldukça şaşırtıcı,» diye yazmıştı. Bu arada Ağustos 1951'de «Mintonlarda bir Pazar» adlı kısa öyküsüyle *Mademoiselle* dergisinin öykü yarışmasını kazandı. Bunu izleyen yılda, üniversitenin üçüncü sınıfındayken de iki kez 'Smith Şiir Ödülü'nü kazandı ve Smith College'ın onursal sa-

nat derneği Alpha'ya ve Phi Beta Kappa Kulübü'ne üye seçildi. 1952 yazında da *Mademoiselle* dergisinin açtığı üniversitelerarası yarışmayı kazanarak konuk editör olarak New York'a davet edildi. Not defterinde, New York'ta geçirdiği bir ayın başlangıcını, derginin soluk soluğa üslubuyla anlatıyordu:

> *Geçen yıl Ağustos'ta* Mademoiselle'*in öykü yarışmasını kazanan (500 dolar!) iki kişiden biri olduktan sonra artık yuvaya döndüğümü sanırken Smith'i temsilen konuk editör olarak New York City'ye çağrılınca, bir ay süreyle ücretli olarak* Mlle'*in Madison Avenue'deki klimalı bürolarında çalışmak üzere — topuklu ayakkabı ve şapkayla elbette!— trene atladım... Konuk editör olarak çalıştığım o dört şenlikli, karmakarışık haftayı anlatmak için «inanılmaz, harika» ve öbür bütün sıfatlar yetersiz kalır... Barbizon'da lüks içinde yaşarken editörlük yapıyor, ünlülerle tanışıyor, Birleşmiş Mil-*

letler'den delegeler, simultane çevirmenler ve sanatçılardan oluşan seçkin topluluklarca ağırlanıyor, yemek davetlerine katılıyordum... İnanılmaz bir lunaparkta gibiydim ay boyunca — Smith'ten gelen Külkedisi, ilahlarla tanıştı: Vance Bourjaily, Paul Engle, Elizabeth Bowen — beş tane genç, yakışıklı erkek ozan ve öğretmenle mektuplaşarak makaleler yazdı.

Bu ozanlar Alistair Reid, Anthony Hecht, Richard Wilbur, George Steiner ve William Burford'du. Defterde hepsinin resimleri, özyaşam öyküleri ve şiirleriyle ilgili notlar da vardı.

230 küsur sayfa reklamdan sonra derginin Ağustos 1953 üniversite sayısı, konuk editör olarak Sylvia tarafından, «*Mlle*'in üniversite '53 için son sözü» başlıklı yazısıyla sunulmuştu. Birbirinin eşi ekose İskoç etekler ve onlara uygun bereler giymiş konuk editörleri, yüzlerinde kocaman gülümsemelerle yıldız biçiminde elele tutuşmuş olarak gösteren yavan bir resmin altına şöyle yazmıştı Sylvia:

Bu sezon bir gece mavisi atmosferiyle büyülenmiş bir halde yıldızlara bakıyoruz. Moda burcunda en başta göze çarpan Mlle'*in kendi ekose yünlüleri, astronomik bir çeşitlilik gösteren ka-*

zaklar ve erkekler, erkekler, yine erkekler - sırtlarındaki gömlekleri bile aldık erkeklerin! Teleskopumuzu yerküre üzerindeki üniversite haberlerine ayarlarken, konuları tartıyor ve tartışıyoruz. Aydınlanan sorunlar: akademik özgürlük, üniversite dernekleriyle ilgili çekişmeler ve çok sözü edilen (çok da yerilen!) kuşağımız. Sevdiğimiz alanlarda, en parlak yıldızlar, mesleğimiz ve geleceğimizle ilgili planlarımız üzerinde gözalıcı etkiler yapıyorlar. En son yörüngemiz hakkındaki yıldız falları daha belli değilse de, biz konuk editörler, üniversitenin yıldızı Mlle'*den gönderdiğimiz bu mektupla olumlu tahminler elde edeceğimize inanıyoruz.*

Kuşkusuz 358'inci sayfa çok daha mutlu kılmıştı Sylvia'yı — «*Mlle.* sonunda 'Çılgın Kızın Aşk Şarkısı'nı — en sevdiğim villanelle'imi — bastı», diyordu.

ÇILGIN KIZIN AŞK ŞARKISI

BIR VILLANELLE
Yazan: Sylvia Plath
Smith College '54

Yumuyorum gözlerimi, yıkılıp ölüyor dünya;
Yeniden doğuyor açınca gözlerimi.
(Kafamın içinde yarattım seni galiba.)

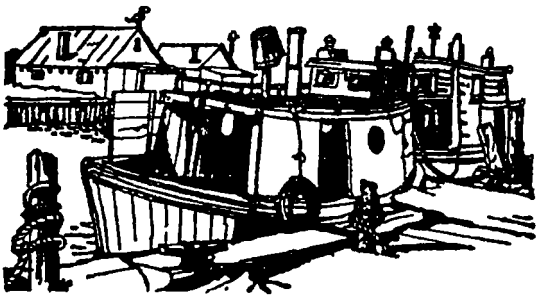
Yıldızlar dansediyor mavilerle, kırmızılarla,
Dört nala geliyor keyfince karanlık:
Yumuyorum gözlerimi, yıkılıp ölüyor dünya.

Beni büyüyle çektin yatağa, bunu düşledim,
Şarkılar söyledin çılgınca, delice öptün.
(Kafamın içinde yarattım seni galiba.)

Tanrı düşüyor gökten, sönüyor cehennem ateşleri:
Çekip gidiyor melekler de, şeytanın adamları da:
Yumuyorum gözlerimi, yıkılıp ölüyor dünya.

Söylediğin gibi dönersin demiştim,
Ama yaşlanıyorum artık, unuttum adını.
(Kafamın içinde yarattım seni galiba.)

Bir fırtına kuşunu sevmeliydim senin yerine;
Bahar gelince gökyüzünü basarlar hiç değilse.
Yumuyorum gözlerimi, yıkılıp ölüyor dünya.
(Kafamın içinde yarattım seni galiba.)

O yaz ayrıca *Harper's Magazine* de Sylvia'nın üç şiiri için 100 dolar ödedi. Sylvia bunu «ilk profesyonel kazancı» olarak nitelendiriyordu. Sonraları, bu coşku dolu başarıları değerlendirirken, «Tümüyle sanatsal, sosyal ve parasal bir dalganın üzerinde yükseldiğimi hissediyordum», diye yazmıştı, «— Ne var ki o altı aylık çöküntü gelmek üzereydi —»

Bunlar Sylvia'nın yaşamında 1953 yaz ve sonbaharında — Rosenberg'lerin elektrikli sandalyede idam edildiği, Senatör Joseph Mc Carthy'nin güçlendiği, Eisenhower'ın başkanlık döneminin başladığı sıralarda — geçen olaylardı. Sylvia Plath'ın *Sırça Fanus*'un çerçevesinde yeniden kurup canlandırdığı olaylardı hepsi. Yıllar sonra, yazmak istediği kitabı şöyle anlatmıştı:

Giderek yapay ve yüzeysel görünen moda magazini dünyasının baskıları, bir Boston banliyösünün ölü yaz ortamında eve dönüş. Burada kitabın kahramanı Esther Greenwood'un yapısındaki çatlaklar New York'taki çevresel baskılardan kurtulunca dehşet verici bir biçimde genişler ve derinleşir. Çevresine, kendisinin ve komşularının ona boş ve anlamsız gelen yaşantısına bakışındaki çarpıklık giderek tek doğru bakış biçimi gibi gelmeye başlar.

Bundan sonraki dönem Sylvia için elektroşok tedavisi, yankılar yaratan bir kayboluş, yeniden bulunuş ve psikoterapi için yeniden hastaneye yatış dönemi oldu. Bu dönem hakkında, «Ancak insan hayalindeki cehennemin olabileceği kadar siyah bir umutsuzluk, karanlık, düşkırıklığı dönemi —sembolik ölüm ve uyuşturan şok— sonra, yeniden, ağır ağır doğuşun ve ruhun yenilenişinin sancıları,» diye yazmıştı.

Daha sonra Sylvia, Smith College'a döndü ve her şeye yeniden dört elle sarıldı. Bir sonraki yazın başlangıcında, «bu yeniden kuruluş dönemi belki geçen yıldan daha az parlak ve çarpıcı, ama çok daha sağlam bir gelişmeyle bitiyor,» diye yazmıştı. Bir sonraki akademik yılın sonunda daha çok şiir satmış, yeni ödüller kazanmış ve Dostoyevski'nin romanlarındaki «çifte kişilik» olgusu üzerine uzun bir tez yazmıştı. Haziran 1955'te Smith College'dan iftihar derecesiyle mezun oldu ve Cambridge Üniversitesindeki Newnham College'da okumak için bir yıl süreli Fulbright bursu kazandı. Orada İngiliz ozanı Ted Hughes'la tanışan Sylvia, 16 Haziran 1956'da Londra'da onunla evlendi. Sylvia'nın Fulbright bursu uzatılmıştı. İspanya'da bir tatilden sonra Ted'le birlikte bir yıl daha Cambridge'de yaşadılar. Sonra.

1957 baharında Amerika Birleşik Devletleri'ne yerleştiler. Sylvia meslektaşları tarafından, «Smith College'ın İngilizce bölümüne gelmiş geçmiş en iyi birkaç öğretmenden biri» olarak nitelendiriliyordu.

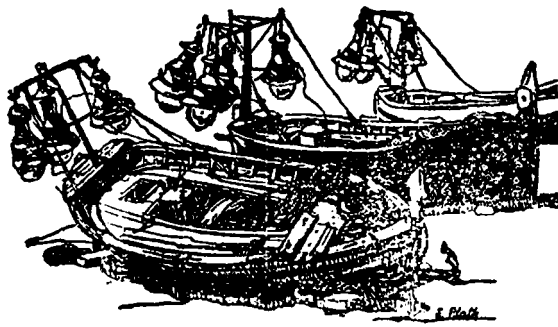
Büyük bir olasılıkla Sylvia Amerika'ya döndüğünde *Sırça Fanus*'un bir taslağını da yanında getirmişti, ama o aralar çabaları şiir ve öğretmenlik üzerinde yoğunlaşıyordu. Haziran 1958'de, yazmakta olduğu şiir kitabını tamamlayabilmek için Eugene F. Saxton Vakfı'na başvurdu. Harper and Brothers'ın önemli yayıncılarından birinin anısı için kurulmuş olan Vakıf, yetkili kurulun kararıyla yazarlara maddî bağışlarda bulunuyordu. Bursun verilebilmesi için tüm kurul üyelerinin ortak kararı gerekliydi. Kurul üyelerinden bir tanesi, örnek olarak gönderilen şiirleri «kusursuz» diye nitelendirmekle birlikte, «Bayan Hughes'un geçmişine bakınca görüyorum ki yetişkinlik döneminin büyük bir bölümünde pek çok değerli ödül kazanmış. Bir süre iyi bir üniversitede öğretmen olarak çalışmalarını sürdürmesinde bir sakınca yok sanırım. Yapıtlarının değeri kendisinin ciddî olarak dikkate alınmasını gerektirmekteyse de ben olumsuz oy verme eğilimindeyim,» diye yazmıştı. Ekim 1958'de Sylvia'nın başvurusu, kurul sekreterinin özel bir mektubuyla reddedildi. Mektupta Ba-

yan Hughes'un başvurusunun «olağanüstü bir ilgi uyandırdığı» belirtiliyor, «tartışma konusu olan, kayda değer yeteneğiniz değil, projenin niteliğiydi,» deniliyordu.

Bu arada Hughes'lar, Beacon Hill'de küçük bir eve taşınmışlardı; «sınırlı bir bütçeyle bir yıl Boston'da yaşayıp ne yapabileceğimizi görmek istedik,» diyordu Sylvia. Öğretmenliği bırakmak ve çocukluğundan beri yöneldiği akademik plandan vazgeçmek gibi güç bir kararı vermiş ve onun yerine daha belirsiz, ama yazmak için ona daha fazla zaman vereceğini umduğu bir yaşam biçimini seçmişti. Ne var ki, yıl ilerledikçe ve şiir kitabı durmadan değişen adlar altında tekrar tekrar sunulup reddedildikçe şöyle yazmıştı:

> *Basılmamış bir yazı yığını kadar kokuşmuş bir şey olamaz. Böyle söyleyişim de yazmak konusunda hâlâ katıksız — «ah, öyle zevkli ki yazmadan duramıyorum, yazdıklarım basılmış basılmamış, okunmuş okunmamış, umurumda bile değil» gibisinden — bir güdüye sahip olmadığımı gösteriyor sanırım... Hâlâ, yazdıklarımı ergeç basılmış olarak görmek istiyorum.*

Aralık 1959'da Sylvia'yla Ted yerleşmek üzere İngiltere'ye döndüler. Nisan 1960'ta ilk çocukları Freda doğdu. Sonunda Sylvia'nın şiir kitabı, *The Colossus*, sonbaharda basılmak üzere William Heinemann Limited tarafından kabul edilmişti. Bundan sonra Sylvia bir çocuk düşürdü, apandisit ameliyatı geçirdi ve yine hamile kaldı. 1 Mayıs 1961'de Eugene F. Saxton bursu için yeniden başvurdu. Bu kez bursa altıda biri — yaklaşık elli sayfası — tamamlanmış bir romanı bitirmek için gereksinme duyuyordu. Başvurusunda Sylvia, «Çocuk bakıcısı için günde 5 do-

lardan haftada 6 gün için yılda 1560 dolar; büro kirası için haftada 10 dolardan yılda 520 dolar; toplam 2080 dolar» istiyordu. «Şimdi eşim ve bir yaşındaki çocuğumla birlikte iki odalı bir dairede oturuyor ve masraflarımızı karşılamak için yarım gün çalışmak zorunda kalıyorum,» diyordu. Bir arkadaşına yazdığı mektupta da, «bir bunalıma doğru giden ve sonunda bunalım geçiren bir üniversiteli kız hakkında yazmakta olduğu romanın üçte birinden çoğunu bitirdiğini» yazıyordu.

> *Bunu on yıldır yapmak istiyordum ama 'Bir Roman Yazmak' konusunda bilinçaltıma işlemiş müthiş bir tutukluk vardı bende. Sonra, bir New York yayıneviyle şiirlerimin Amerika'da basılması konusunda görüşmelere başladığım sırada, birdenbire bentler yıkıldı, bütün bir gece dehşetli bir heyecana kapılıp uyanık kaldım ve bu işi nasıl yapmam gerektiğini gördüm. Ertesi gün yazmaya başladım. Artık her sabah sürekli bir işe gider gibi ödünç büroma gidiyor ve biraz daha yazıyordum.*

Yaz gelince Hughes'lar saz damlı bir kır evinde yaşamak üzere Devon'a taşındılar. 6 Kasım 1961'de

Saxton Vakfı'nın sekreteri bir mektupla Sylvia'ya istediği miktar olan 2080 dolar tutarındaki bursun verilmesine oybirliğiyle karar verildiğini bildirdi. Sylvia yanıtında, «Bugün Saxton bursuyla ilgili olumlu mektubunuzu aldım, çok sevindim,» diyordu. «Kesinlikle romana devam etmeyi planlıyorum. Bursun verilmesi bana bu olanağı özellikle uygun bir zamanda sağlamaktadır.»

17 Ocak 1962'de Nicholas adlı bir oğlu oldu. Çocuklar, ev işleri ve roman yazmak arasında bölünmüştü günleri. Ama 10 Şubat 1962'de Sylvia, Saxton Vakfı kuruluna romanın gelişmesiyle ilgili ilk üç aylık raporunu gecikmesiz olarak gönderdi. «Geçen üç ay içinde roman önceden tasarladığım programa göre, doyurucu bir biçimde gelişti. Birkaç taslaktan sonra beşinci bölümden sekizinci bölümün sonuna kadar olan sayfalara son biçimini verdim. Böylece romanın 105 sayfasını tamamlamış olup aynı zamanda 9-12'inci bölümlerin de ayrıntılı planını hazırladım.» Raporun bundan sonraki bölümünde Sylvia *Sırça Fanus*'un ayrıntılı planını veriyordu. Romanın iyi gitmesine karşın Sylvia bir arkadaşına çalışmalarının yetersiz olduğundan yakınıyordu: «Yılda birkaç tane beğendiğim şiir basıldığında çok şey ifade ediyor bana, ama gerçekte bunlar büyük boşluklarla ayrılmış doyum noktalarından ibaret.» 1 Mayıs 1962'de Saxton Vakfına yazdığı ikinci üç aylık raporda, «Roman programa uygun olarak, çok iyi ilerliyor. 9'dan 12'nin sonuna kadar olan bölümleri (106-166. sayfalar) tamamladım ve bundan sonraki bölümlerin ayrıntılı planını hazırladım,» diyordu. Haziran 1962'de bir arkadaşına, «Yeniden yazmaya başladım. Gerçekten yazıyorum. Yeni şiirlerimden birkaçını görmeni isterdim,» diyebiliyordu. *Ariel* şiirlerine başlamıştı Sylvia. Ve onları göstermek, okutmak, yüksek sesle okumak isteyecek kadar emindi

kendinden. Bu şiirler başkaydı; eşi, «Laleler» şiirinin «ufukta görünen değişimin ilk belirtisi» olduğunu yazıyordu. «Bu şiiri her zamanki gibi Büyük Sözlük'e başvurmadan, ivedi bir mektup yazarcasına, son hızla yazdı. Bundan sonraki bütün şiirleri aynı hızla yazıldı.»

1 Ağustos 1962'de Sylvia Saxton kuruluna son gelişme raporunu gönderdi:

> *Artık roman ortaya çıkıyor ve hemen hemen planlandığı gibi biçimleniyor. 13'ten 16'nın sonuna kadar olan bölümleri (167-221. sayfalar) tamamladım ve son bölümün de iyi gideceğini umuyorum.*

İrlanda'da bir tatilden sonra Sylvia ve Ted bir süre ayrı yaşamaya karar verdiler. Zor bir yaz geçirmişlerdi. Sylvia yüksek ateşli gripten bir türlü kurtulamamıştı. Devon'da bir kış daha geçirmesi olanaksız görünüyordu. BBC'de çalışmaya başlamıştı. Her gün Londra'ya gidip geliyor ve bu arada bir ev arıyordu. *Sırça Fanus*'un taslağı Saxton Vakfı yetkililerine gönderilmişti. Heinemann Yayınevi de romanı İngiltere'de basmayı kabul etmiş ve dizgi işlemine başlamıştı. Noel'den birkaç gün önce Sylvia, çocuklarla birlikte Londra'ya taşındı. Bir ev bulmuş ve beş yıllık kira anlaşması yapmıştı:

> *... küçük bir mucize oldu — İrlanda'dayken Ballylea'daki Yeats kulesine gitmiştim. Bence dünyanın en güzel, en huzurlu yeriydi orası. Sonra, Londra'da o çok sevdiğim Primrose Hill çevresinde mahzun dolaşır ve bir ev bulabilmenin umutsuzluğu hakkında kara kara düşünürken... üzerinde «Yeats burada yaşadı» yazılı mavi levhasıyla Yeats'in evinin önünden geç-*

tim. Bu evin önünden sık sık geçer ve içinde yaşamayı özlerdim. Bir tabela asılmıştı bu kez - kiralık daireler! Uçarcasına komisyoncuya koştum. Ancak Londra'da kiralık ev aramışlığın varsa anlayabileceğin bir mucize eseri, ilk başvuran bendim... Beş yıllık bir anlaşmayla buradayım şimdi ve burası cennetin ta kendisi... üstelik Yeats'in evi, bu da şu anda benim için çok şey ifade ediyor.

Sylvia, Yeats'in evini bulmasını hayırlı bir belirti olarak görüyordu. O gün ev aramaya giderken bir ev bulacağını «bildiğini» söylemişti bir arkadaşına. Bunun doğrulanması üzerine taze bir enerji ve güvenle planlar yapmaya başladı. Yeni bir roman üzerinde çalışıyor ve *Ariel* şiirlerini yazmaya devam ediyordu. Bir başka arkadaşına *Sırça Fanus*'u «çıraklık dönemine ait otobiyografik bir yapıt» olarak gördüğünü ve kendini geçmişten kurtarmak için onu yazması gerektiğini söylemişti. Ama daha yakın geçmişindeki olayları konu alan yeni romanını sağlam, güçlü ve önemli bir yapıt olarak görüyordu.

Sırça Fanus Ocak 1963'te yayımlandığı zaman, eleştiriler Sylvia'yı çok üzdü. Oysa aynı gerilim içinde olmayan, kitabın yazarı dışında bir okur eleştirmenlerin roman hakkındaki görüşlerini çok farklı bir biçimde yorumlayabilirdi. Lawrence Lerner, şöyle yazmıştı *Listener*'da: «Amerika'ya yönelik eleştirileri bir nörotik de herkes kadar, belki de daha iyi yapabilir. Miss Lucas da bunu parlak bir biçimde yapıyor.» *Times*'ın edebiyat ekinde, yazarın «yazmayı bildiği kesin,» deniyordu, «eğer hayal ettiği kadar iyi biçimlendirmeyi de öğrenirse son derece iyi bir kitap yazabilir.» Robert Taubman *New Statesman*'da *Sırça Fanus* için «Salinger havasında yazılmış ilk kadın romanı» diyordu.

1970'te Sylvia'nın annesi Aurelia Plath, kızının New York'ta Harper and Row'daki editörüne, Amerika'da ilk kez basılması beklenen *Sırça Fanus*'la ilgili bir mektup yazdı:

Sırça Fanus'*un burada basılmasının birçok insanın yaşamında yaratacağı kişisel acıların açıklanmasının ya da herhangi başka bir nedene dayanan bir ricanın bunu durduramayacağının farkındayım. Bu nedenle, kaçınılmaz yansılamaları belirterek ne kendi zamanımı, ne de sizinkini harcamak istemiyorum... Ancak 1962 Temmuzunun başlarında, kişisel dünyası yıkılmadan az önce kızımla yaptığım son konuşmaların birinden sözetmek istiyorum. Sylvia bana Eugene Saxton Vakfına karşı yerine getirmek zorunda olduğu yükümlülüğün, üzerinde yarattığı baskıdan sözetmişti. Bildiğiniz gibi bu Vakıf tarafından kendisine bir roman yazabilmesi için bir burs verilmişti. Verilen süre içinde Sylvia bir düşük yapmış, bir apandisit ameliyatı geçirmiş ve ikinci çocuğu Nicholas'ı doğurmuştu.*

«Şöyle yaptım,» dediğini anımsıyorum, «kendi yaşantımdan aldığım olayları bir araya toparlayıp, renklendirmek için hayal gücümü kullandım - aslında yalnızca para kazanmak için yazılmış bir kitap, ama sanırım bunalım geçiren bir insanın kendini her şeyden ne kadar soyutlanmış hissettiğini gösterecek... Kendi dünyamı ve içindeki insanları bir sırça fanusun çarpıtıcı merceğinden görüldüğü gibi anlatmaya çalıştım.» Sonra da şöyle sürdürdü konuşmasını: «İkinci kitabımda aynı dünyayı sağlıklı gözlerle görüldüğü gibi anlatacağım.» Sırça Fanus' *taki kişilerin hemen hepsi — genellikle karikatürize edilmiş biçimde — Sylvia'nın sevdiği insanları simgeliyor; 1953'te altı ay süren o ıstıraplı bunalım sırasında bu insanlardan her biri ona cömertçe zamanını, ilgisini, sevgisini ve bir durumda da maddi desteğini sundu... ve bu kitap tek başına ele alındığında, alçakça bir nankörlük örneğinden başka bir şey değil. Sylvia'nın kişiliğinin aslı bu değildi; bu yüzden kitabı basıldığında, yaygın bir başarı kazanma belirtileri gösterince dehşete kapıldı. Sylvia erkek kardeşine yazdığı bir mektupta, «bu kitap Amerika'da asla basılmamalı,» demişti. Zaten* Sırça Fanus *adı da Sylvia'nın bana anlattıklarını anıştırır nitelikte; anlayışlı bir okurun çıkarması gereken anlam da budur...*

Londra'da 1813-14 yıllarından beri görülen en soğuk kıştı. Elektrikler önceden bildirilmeyen süreler boyunca kesiliyordu. Borular donmuştu. Sylvia telefon için başvurmuştu ve adı listedeydi, ama telefonu daha gelmemişti. Her sabah, çocuklar saat sekizde uyanmadan önce, *Ariel* şiirleri üzerinde çalışıyordu. Artık insan yaşamının korkunç ve hükme-

dilemez oluşu, tüm ilişkilerdeki kuklasal anlamsızlık ağır basıyordu düşüncelerinde. Bir tür şiddetle, şu anda yazdıklarının başka hiç kimse tarafından söylenemeyeceğine inanarak yazıyordu. Hep pratik olmak, acının dile getirilmesi için zaman bulmak gerekiyordu. «Kendimi dakikadan dakikaya gereksinme duyulan ve kullanılan etkin bir araç ya da silah gibi hissediyorum,» diye yazıyordu Sylvia. Gittiği bir doktor ona yatıştırıcı ilaçlar vermiş ve bir psikoterapistle bağlantı kurmasını sağlamıştı. Sylvia bir randevu istemiş ve aynı zamanda Boston'daki eski psikiyatrına da mektup yazmıştı. Durmadan yenilenen bir sinüzit sorunu vardı. Hizmetçi kıza yol vermişti. Sabahları bebeklerin bakımına yardım ederek kendisinin yazmasına olanak verecek yeni birini bekliyordu. «... Gecelerden hayır yok, öyle bitkin oluyorum ki o zaman, beni ancak müzik, konyak ve su paklıyor.»

Dostların desteğine ve yaklaşan ilkbaharın getirdiği umutlara karşın (Mayıs başlarında Devon'daki eve dönecekti) karamsardı, hastaydı. Ama şiir yazmayı yaşamının son haftasında bile sürdürecekti. Hem olağanüstü şiirlerdi bunlar. Öte yandan, çevresindekilere göre her şeyden umudunu kesmişe benzemiyordu. Sık sık neşeli, umut dolu, pırıl pırıl görünüyordu.

Ama 11 Şubat 1963 günü yaşamına son verdi. Kimbilir neden yapmıştı bunu? Sylvia'nın daha önce, *Sırça Fanus*'un son iyimser sayfalarında yazdığı gibi,

> *Bir gün, bir yerde — okulda, Avrupa'da, herhangi bir yerde — o boğucu çarpıtmalarıyla sırça fanusun yeniden üzerime inmeyeceğini nasıl bilebilirdim?*

— o sırça fanus ki bir kez çok parlak ve başarı biçimde, görünüşe göre tamamen ondan kurtulmuş ama onun içinde yaşamış bir insanın berrak anlatımıyla, «sırça fanusun içinde ölü bir bebek gibi tıkanıp kalmış biri için dünyanın kendisi kötü bir düştür,» diye yazmıştı.